

เอกสารทางวิชาการ

แปลจาก

KARL MARX

Pre-Capitalist Economic Formations

New York, International Publishers, 1964.

ฉบับแปลโดย

ทศพร เกตุ...

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม

ดเนศ อภิวรรณ

แปลจาก

KARL MARX

Pre-Capitalist Economic Formations

New York, International Publishers, 1964.

ฉบับแปลโดย

Jack Cohen

บรรณาธิการ และคำนำโดย

E.J. Hobsbawm

เอกสารวิชาการหมายเลข 2/020

(ตุลาคม 2527)

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก่อตั้งเมื่อ 2509 และต่อมาได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิฯ ในปี 2521 โดยมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการจัดพิมพ์หนังสือตำราทุกประเภทในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ทั้งที่เป็นงานแปลโดยตรง งานแปลและเรียบเรียง งานถอดความ งานรวบรวม งานแต่ง และงานวิจัยในระยะแรกเราได้เน้นส่งเสริมงานแปลเป็นงานหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานแปลตำราทางวิชาการ แต่ต่อมาตำราในสาขาวิชาเหล่านี้ได้มีมากขึ้น ในปัจจุบันมูลนิธิฯ จึงกำหนดเป้าหมายหลักในการส่งเสริมให้มีการผลิตตำราและหนังสือประกอบการศึกษาที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเมืองไทย อาเซียนอาเซียนและอื่นๆ โดยเฉพาะ

ในปี 2529 มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีนโยบายที่จะผลิตเอกสารทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ทั้งของนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศ โครงการเอกสารวิชาการดังกล่าวนี้จะประกอบด้วยเอกสารทางวิชาการรวม 2 ชุด

ชุดที่หนึ่ง รวมบทแปลและเรียบเรียงบทความ หรือเอกสารทางวิชาการที่ชาวต่างประเทศเขียนเกี่ยวกับเมืองไทยในแง่มุมต่าง ๆ ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เอกสารทางวิชาการชุดนี้จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับ เอกสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งมูลนิธิฯ ได้เคยจัดทำมาแล้วในระหว่างปี 2516-2519 ต่างกันแต่เพียงว่า จะมีการรวบรวมความในหัวข้อเดียวกันให้เป็นกลุ่มก้อน และนอกจากนี้เอกสารต้นฉบับที่อยู่ในข่ายของการจัดทำเอกสารทางวิชาการชุดนี้มิได้จำกัดเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเคยเป็นมาในอดีต หากแต่จะขยายวงกรอบให้ครอบคลุมผลงานในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ด้วย

ชุดที่สอง เป็นรายงานผลการวิจัย ทั้งที่เป็นงานวิจัยอิสระและงานวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากสถาบันต่าง ๆ รวมตลอดจนถึงงานวิทยานิพนธ์

เจตนารมณ์ของการจัดทำเอกสารทางวิชาการดังกล่าวนี้ มิได้มีเฉพาะแต่การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการกระตือรือร้นสนับสนุนสำหรับการจัดทำหนังสืออ่านประกอบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่าง ๆ (Readings) ในภาคหน้าอีกด้วย

ท่านที่สนใจเสนอเอกสารทางวิชาการให้มูลนิธิฯ จัดพิมพ์ โปรดติดต่อกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ ทางจดหมาย หรือทางโทรศัพท์ เอกสารทางวิชาการเรื่องใดที่ได้รับการพิจารณาจัดพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับเงินสมนาคุณจากมูลนิธิฯ ในอัตราอันสมควร

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
413/38 ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 7 (10700)

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำชี้แจงของผู้แปลฉบับภาษาไทย	-
บทกล่าวนำ ของ อี. เจ. ฮอบสบอว์ม	1
เชิงอรรถ บทกล่าวนำ	42
การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม	50
บทที่ 1 วิวัฒนาการของชุมชนและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยม	-
เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยม	-
วิวัฒนาการของชุมชนบุพกาล	51
-รูปแบบทรัพย์สินเอเชีย	52
-รูปแบบทรัพย์สินกรีก-โรมัน	55
-รูปแบบทรัพย์สินเยอรมัน	58
การจัดตั้งทางสังคมและการแบ่งงานในชุมชน	59
ทรัพย์สิน : ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเงื่อนไขทางทฤษฎีของการผลิต	63
บทที่ 2 การก่อรูปของระบบทุนนิยม	78
การแตกสลายของระบอบกรรมสิทธิ์ 3 แบบ	-
การก่อรูปของระบอบกรรมสิทธิ์ทุนนิยม	-

คำชี้แจงของผู้แปลฉบับภาษาไทย

การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม แปลจากฉบับภาษาอังกฤษ
Pre-capitalist Economic Formations โดยแจ๊ค โคเฮนเป็นผู้แปลและ
เอริค ชอบสธอว์มเป็นบรรณาธิการและผู้เขียนบทกล่าวนำในการแนะนำและวิเคราะห์
วิจารณ์ผลงานชิ้นนี้ของมาร์กซอย่างลึกซึ้ง ผู้แปลฉบับภาษาไทยได้ตรวจสอบกับฉบับแปล
ของ Martin Nicolaus, Grundrisse, Penguin Books, 1973 และได้ระบุ
ไว้ในเชิงอรรถในข้อความที่มีการแปลแตกต่างกัน

ในการแปลเอกสารทางทฤษฎีชิ้นนี้ ผู้แปลพยายามรักษาเนื้อหาใจความ
ตลอดจนรูปแบบวิธีการเสนอและท่วงท่าของของมาร์กซเอาไว้ให้มากที่สุด แต่ขณะเดียว
กันก็พยายามขีดเถลาให้เป็นภาษาไทยมากที่สุด แน่นอนว่า ผู้อ่านคงรู้สึกถึงความขัดแย้ง
ดังกล่าวที่ดำรงอยู่ในงานแปลชิ้นนี้เห็นทีเมื่อลงมืออ่าน ข้อความที่อยู่ในเครื่องหมายคำพูด
ล้วนเป็นของมาร์กซทั้งสิ้น เชิงอรรถแต่ละอันระบุเอาไว้แล้วว่า เป็นของใคร ส่วนหัวข้อ
ย่อมนั้นผู้แปลภาษาไทยเพิ่มเติมขึ้นเองเพื่อความสะดวกในการอ่าน

เนื่องจากข้อเขียนนี้มีลักษณะเป็นการบันทึกระหว่างคันควัว จึงย่อมแตกต่าง
อย่างมากกับการเสนอในรูปแบบที่เรียบร้อยสมบูรณ์ รูปประโยคค่อนข้างรวบรัด จำนวนการ
เขียนแบบเยอรมันและอิทธิพลจากภาษาละตินปรากฏให้เห็นอยู่มากในประโยคที่ขาดเป็นตอน ๆ
เนื้อหาความคิดในประโยคลอยอยู่กลางอากาศจนกว่าจะเชื่อมอนุประโยคทั้งหมดจากต้นถึงปลาย
เข้าด้วยกัน การลำดับเนื้อหาที่ไม่ราบรื่นนัก และในหลายประโยคก็มีความหมายคลุมเครือไม่
ชัดเจน แต่ทั้งหมดนี้ก็ไม่ได้ทำให้เอกสารนี้ด้อยในคุณค่าของมันแต่ประการใด ดังผู้อ่านจะได้
เห็นจากบทกล่าวนำของชอบสธอว์มต่อไป

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ

มหาวิทยาลัยบึงแชนตัน

สหรัฐอเมริกา

1984

บทกล่าวนำ ของ ฮี เจ ซอบสวอร์ม

ผลงานชิ้นนี้ที่นำเสนอเป็นตอนหนึ่งของต้นฉบับพิมพ์ที่มาร์กซเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1857 - 8 ในการเตรียมสำหรับนิพนธ์เรื่อง วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง และทุนของเขา งานชิ้นนี้ได้รับการตีพิมพ์ภายใต้ชื่อเรื่อง Grundrisse der Politischen Ökonomie ในมอสโคว์ 1938 - 41 บางส่วนถูกตัดทอนไปลงพิมพ์ใน นอยไฮท์ ในปี ค.ศ. 1903 ระยะเวลาและสถานที่พิมพ์เป็นเหตุให้งานชิ้นนี้ไม่เป็นที่รู้จักเลย จนกระทั่งถึงปี 1952 เมื่อข้อความตอนปัจจุบันนี้ได้รับการตีพิมพ์เป็นจุลสารในเบอร์ลิน และในปี 1953 เมื่อส่วนทั้งหมดของ Grundrisse ได้รับการตีพิมพ์อีกครั้งในเบอร์ลิน ฉบับภาษาเยอรมัน ปี 1953 จึงเป็นเพียงฉบับเดียวที่ยังพอหาได้ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่ามีมีการแปลเป็นภาษายุโรปตะวันตกอื่นใดนอกจากภาษาอิตาลี (1958) ดังนั้น Grundrisse จึงจัดอยู่ในต้นฉบับจำนวนไม่น้อยของมาร์กซ และเอนเกลส์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เลยในช่วงชีวิตของผู้เขียน และจะมีเพียงพอสำหรับการศึกษาก็ต่อเมื่อปี 1930 มา งานส่วนใหญ่ เช่น ต้นฉบับว่าด้วยเศรษฐศาสตร์และปรัชญา ปี 1844 ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการอภิปรายเร็ว ๆ นี้ จัดอยู่ในช่วงแรกเริ่มของทั้งมาร์กซ และลัทธิมาร์กซ แต่ Grundrisse จัดอยู่ในช่วงที่เขาสูงงอมเต็มที่ มันเป็นผลจากทศวรรษแห่งการศึกษาอย่างเอาจริงเอาจังในอังกฤษ และแสดงถึงขั้นตอนในความคิดของเขาอย่างแจ่มชัดก่อนหน้าจะร่าง ทุน ในตอนต้นทศวรรษปี 1860 ซึ่งดังได้กล่าวมาแล้ว มันเท่ากับเป็นผลงานชิ้นต้นของทุน นั่นเอง Grundrisse จึงเป็นนิพนธ์สำคัญชิ้นสุดท้ายของมาร์กซช่วงสูงงอมที่ปรากฏต่อสาธารณชน

การละเลยงานชิ้นนี้ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ เป็นเรื่องน่าแปลกใจมาก โดยเฉพาะในตอนที่มีหัวข้อว่า Formen die Kapitalistischen Produktion Vorhergehen (การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนทุนนิยม) และได้นำมาแปลในที่นี้ อันเป็นส่วนที่มาร์กซพยายามจับปัญหาของวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ก่อนทุนนิยม อันที่ก่เหล่านี้ไม่ใช่งานหายาก ๆ หรือไม่มี ความสำคัญ ผลงานชิ้นดังกล่าวมีไม่เพียงแต่แสดงถึงสิ่งที่มาร์กซเองเขียนถึงลาซาลอย่างภาคภูมิใจ (12 พฤศจิกายน 1858) ว่าเป็น "ผลงานของการค้นคว้า 15 ปี อันกล่าวได้ว่าเป็นระยะเวลาที่ดีที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า" มันไม่เพียงแต่แสดงถึงความเขยิบแหลมและลึกซึ้งที่สุดของมาร์กซ เท่านั้น ในหลาย ๆ กรณีมันยังเป็นความพยายามอย่างเป็นระบบที่สุดของเขาในการจับปัญหาของวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และเป็นปมเงื่อนที่ขาดไม่ได้สำหรับคำนำใน วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง ที่ดีมาก ซึ่งเขียนขึ้นหลังจากนั้นไม่นานและเสนอวิถียุติธรรมประวัติศาสตร์ในรูปแบบที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด กล่าวได้อย่างไม่ต้องสงสัยเลยว่า การอภิปรายใด ๆ ของชาวลัทธิมาร์กซที่ไม่ได้พิจารณาถึงงานชิ้นนี้ด้วย นั่นคือการอภิปรายแทบทั้งหมด ก่อนปี 1941 และ (น่าเสียดายยิ่ง) แม้กระทั่งงานจำนวนมากหลังจากนั้นจำจะต้องพิจารณาเนื้อหาของมันใหม่

อย่างไรก็ตาม การละเลยนี้ก็มีเหตุผลที่ชัดเจนหลายประการ ดังที่มาร์กซเขียนถึงลาซาร์ Grundrisse เป็น "ต้นฉบับที่เขียนในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ห่างกัน สำหรับความกระจำของข้าพเจ้าเอง ไม่ใช่สำหรับการตีพิมพ์" ผู้อ่านไม่เพียงแต่ต้องทำความเข้าใจกับความคุ้นเคยกับวิธีคิดของมาร์กซ ได้นักวิวัฒนาการทางความคิดของเขาทั้งหมด และโดยเฉพาะกับทฤษฎีความคิดแบบเฮเกล หากแต่งานเขียนชิ้นนี้ยังเขียนขึ้นในห้วงของความเข้าใจส่วนตัวเองอย่างสิ้น ๆ ซึ่งบางครั้งไม่อาจเข้าถึงได้ ในรูปของร่างต้นฉบับที่กระจัดกระจายซึ่งแม้จะแจ่มชัดสำหรับมาร์กซ แต่มักจะคลุมเครือสำหรับเรา ใครก็ตามที่เคยพยายามแปลต้นฉบับหรือกระทั่งศึกษาและตีความ คงจะรู้ว่าบางครั้งแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ความหมายแก่ข้อความบางชิ้นโดยไม่มีความสะดวกเหลืออยู่เลย

ถึงแม้ว่ามาร์กซจะได้ลงแรงทำให้ความหมายของเขาแจ่มชัดขึ้นมา มันก็ยังไม่ง่าย เพราะว่าการวิเคราะห์ของเขาเป็นแบบลักษณะทั่วไปในระดับสูงมาก นั่นคือในภาษาที่เป็นนามธรรมมาก ประการแรก ดังเช่นในคำของวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง ในที่นี้มาร์กซชี้ให้เห็นถึงกลไกทั่วไปของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่**รวม** การก่อรูปของความสัมพันธ์ของการผลิตทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนที่แน่นอนในพัฒนาการของหลังการผลิตทางวัตถุ พัฒนาการในช่วงเวลาต่าง ๆ ของความขัดแย้งระหว่างหลังการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิต "ยุคแห่งการปฏิวัติทางสังคม" ซึ่งความสัมพันธ์ทางการผลิตปรับตัวมันเองอีกครั้งให้เข้ากับระดับของหลังการผลิต การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปนี้ไม่ได้ระบุถึงช่วงเวลาในประวัติศาสตร์หลังการผลิต และความสัมพันธ์ทางการผลิตอย่างเฉพาะเจาะจง ดังนั้นคำว่า "ชนชั้น" จึงไม่มีระบุไว้ในคำนำของวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง เพราะคำว่าชนชั้นเป็นเพียงกรณีพิเศษของความสัมพันธ์ของการผลิตทางสังคมในช่วงเวลาที่เฉพาะของประวัติศาสตร์ แม้จะยาวนานไปบ้างก็ตาม และข้อความเท่าที่มีระบุถึงรูปการทางประวัติศาสตร์ และช่วงเวลาก็เป็นเพียงรายการสั้น ๆ ที่ไม่มีหลักฐานสนับสนุนและไม่มีคำอธิบายของ "ยุคสมัยในความก้าวหน้าของรูปการเศรษฐกิจในสังคม" อันได้แก่ "รูปแบบเอเชียโบราณ ศักดินา และทุนนิยมสมัยใหม่" ซึ่งอันหลังเป็นรูปแบบสุดท้ายของกระบวนการของการผลิตในสังคม ที่เป็น "ปฏิวัติก่อน

นิพนธ์เรื่อง การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนทุนนิยม มีทั้งลักษณะทั่วไปและเฉพาะมากกว่าในคำนำของวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง แต่ข้อสำคัญที่ควรตราไว้เสียแต่แรกก่อนก็คือมันไม่ใช่ "ประวัติศาสตร์" ในความหมายที่เคร่งครัด ด้านหนึ่งข้อเขียนนี้พยายามจะค้นหาลักษณะต่าง ๆ ของวิภาษวิธี หรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่น่าพอใจจากการวิเคราะห์วิวัฒนาการของสังคม มันพยายามที่จะมี และจริง ๆ แล้วก็มี คุณภาพทั้งปวงของเศรษฐศาสตร์แบบวัตถุนิยมมีลักษณะทั่วไปและตรงกลางในที่ไม่ขาดตอน ซึ่งนักวิทยาศาสตร์นิยมเขียนที่จะเรียกว่า "ความงาม" หรือ "ความสง่างาม" และงานชิ้นนี้ก็แสวงหาสิ่งเหล่านี้ด้วยการใช้วิภาษวิธีของเฮเกลบนพื้นฐานของนักวัตถุนิยมใช้หลักจิตนิยม

จากนี้ก็มาถึงด้านที่สอง นิพนธ์เรื่องนี้พยายามจะก่อรูปเนื้อหาของประวัติศาสตร์ ในรูปแบบทั่วไปที่สุด เนื้อหานี้ก็คือความก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ปฏิเสธการดำรงอยู่ของความก้าวหน้าทางประวัติศาสตร์ หรือผู้ที่มีความคิดพื้นฐานอยู่ในนิพนธ์ของมาร์กซช่วงที่ยังไม่สุกงอม มักมองว่าความคิดของมาร์กซเป็นเพียงข้อเขียนร่องทางจริยธรรมสำหรับการปลดปล่อยมนุษยชาติ ส่วนทฤษฎีสนับสนุนอย่างใดก็ได้ในที่นี้ กล่าวสำหรับมาร์กซความก้าวหน้าเป็นสิ่งที่ให้ความหมายได้ในทางทวิสัย และในขณะเดียวกันก็มีจุดหมายไปสู่สิ่งที่ดีกว่า หลังความเชื่อของชาวสหิ์มาร์กซ ในการบรรลุพัฒนาการอย่างเสรีของมวลมนุษยชาติ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพลังในความคาดหวังของมาร์กซ แต่อยู่ที่สมมติฐานอันถูกต้องของการวิเคราะห์ ว่านี่แหละคือจุดหมายที่พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งในที่สุดแล้วจะนำมนุษยชาติ ไปบรรลุถึงได้

พื้นฐานทวิสัยในแง่มนุษยธรรมของมาร์กซ และแน่นอนในเวลาเดียวกัน ทฤษฎีของวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของเขาด้วยนั้น ก็คือการวิเคราะห์มนุษย์ว่าเป็นสัตว์สังคม มนุษย์-หรือที่จริงควรจะเป็นมวลมนุษย-ใช้แรงงาน นั่นคือพวกเขาสร้างและทำการผลิตขึ้นใหม่การดำรงอยู่ของพวกเขาในการปฏิบัติแต่ละวัน หายใจ ทาอาหาร ที่อยู่อาศัย ความรัก ฯลฯ พวกเขากระทำสิ่งเหล่านี้ในธรรมชาติ ด้วยการนำเอามาจากธรรมชาติ (และในที่สุดก็เปลี่ยนแปลงธรรมชาติอย่างมีสำนึก) เพื่อไปบรรลุจุดหมายเหล่านี้ ปฏิบัติยาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติจึงเป็น และสร้างวิวัฒนาการทางสังคม การนำมาจากธรรมชาติ หรือการกำหนดการใช้บางส่วนของธรรมชาติ (รวมทั้งร่างกายของตนเองด้วย) เรียกว่า การจัดสรรแจกจ่ายเพื่อการครอบครอง (appropriation) ซึ่งโดยมูลรากแล้วก็คือด้านหนึ่งของแรงงานมันแสดงออกในแนวคิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (ซึ่งไม่ใช่สิ่งเดียวกับทรัพย์สินส่วนบุคคล อันเป็นกรณีพิเศษในทางประวัติศาสตร์) ในตอนต้น มาร์กซกล่าวว่า "ความสัมพันธ์ของคนงานที่มีกับเงื่อนไขในการใช้แรงงานของเขาในทางทวิสัยคือเรื่องของกรรมสิทธิ์ นี่เป็นเอกภาพทางธรรมชาติของแรงงานกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่เป็นวัตถุของมัน" (หน้า 1) การเป็นสัตว์สังคม ทำให้มนุษย์พัฒนาทั้งการร่วมมือกัน และการแบ่งงานในทางสังคม (เช่น ความเชี่ยวชาญในหน้าที่ต่าง ๆ) ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นไปได้จากการผลิตส่วนเกิน หากยังเพิ่มสูงทางมากขึ้นในการผลิตส่วนเกินให้มากขึ้น และเกินความจำเป็นในการดำรงรักษาตัวของเขา และชุมชนที่เขาเป็นส่วนหนึ่งอยู่ด้วยเอาไว้

การดำรงอยู่ของทั้งผลิตส่วนเกินและการแบ่งงานทางสังคม ทำให้เกิดมีการแลกเปลี่ยนขึ้นมา แต่โดยพื้นฐานแล้วทั้งการผลิตและการแลกเปลี่ยนต่างก็มีจุดหมายเพียงอยู่ที่การใช้ได้แก่การดำรงรักษาผู้ผลิตและชุมชนของเขา สิ่งเหล่านี้เป็นหลักการสำคัญในการวิเคราะห์ทางทฤษฎีของมาร์กซ และที่จริงแล้วทั้งหมดนี้ก็เป็นเพียงการขยายหรือเป็นผลของแนวคิดมูลฐานในมนุษย์ว่าเป็นสัตว์สังคมชนิดพิเศษ⁽¹⁾

ความก้าวหน้าซึ่งเกิดได้ในการที่มนุษย์ปลดปล่อยตนเองจากธรรมชาติและควบคุมธรรมชาติได้มากขึ้นเรื่อย ๆ จากสภาวะการที่แน่นอนอันหนึ่งเมื่อมนุษย์ผูกมัดค่าเงินชีวิตของพวกเขา และจากความสัมพันธ์โดยมูลรากและเป็นไปเอง (หรือที่มาร์กซกล่าวว่า naturwüchsig "ที่เติบโตขึ้นในธรรมชาติ") ซึ่งกำเนิดขึ้นจากกระบวนการวิวัฒนาการของสัตว์มาเป็นกลุ่มมนุษย์ การปลดปล่อยมนุษย์จากธรรมชาติไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อการผลิตเท่านั้น หากยังกระทบความสัมพันธ์ทางการผลิตด้วย และก็เป็นประการหลังนี้เองที่การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนทุนนิยมพูดถึง ด้านหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีขึ้นเป็นผลจากความเชี่ยวชาญของแรงงานและที่สำคัญคือ การแลกเปลี่ยนถูกทำให้ชัดเจนและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ครอบคลุมกระทั่งถึงการประดิษฐ์เงินตราและพร้อมกันนั้น การผลิตสินค้าและการแลกเปลี่ยนรวมทั้งการสะสมทุนด้วย ก็ได้เป็นพื้นฐานแก่กระบวนการ ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่อาจจินตนาการได้เลย กระบวนการนี้ซึ่งกล่าวถึง ในเล่มแรกของงานเขียนนี้ (หน้า 1) ก็ไม่ใช่หัวข้อหลักของมัน

ตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ของแรงงาน-ทรัพย์สิน ถูกแยกออกจากกันด้วยความก้าวหน้าที่มนุษย์เคลื่อนห่างออกมาจาก naturwüchsig หรือความสัมพันธ์ผูกมัดที่วิวัฒนาการไปเองตามธรรมชาติ มันแสดงออกในรูปแบบที่ก้าวหน้าของ "การแบ่งแยกแรงงานเสรีออกจากเงื่อนไขที่เป็นจริงของมันในทางทวิลักษณ์คือ จากปัจจัยของแรงงานและจากวัตถุที่มาจากแรงงาน.... ดังนั้น เพื่อสิ่งอื่นใด เป็นการแยกผู้ให้แรงงานออกจากโลกที่เป็นห้องทดลองทางธรรมชาติของเขา (หน้า 1) สภาพเช่นนี้ปรากฏอย่างชัดเจนก็ภายใต้ระบบทุนนิยม เมื่อคนงานถูกลดฐานะลงจนไม่มีอะไรเหลือนอกจากอำนาจแรงงาน และในทางกลับกัน เราอาจกล่าวเพิ่มเติมได้ว่า ทรัพย์สินสำหรับควบคุมปัจจัยการผลิตก็แยกออกจากแรงงานโดยสิ้นเชิง ขณะที่ในกระบวนการของการผลิตก็มี การแยกโดยสิ้นเชิงระหว่างการใช้ (ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง) และการแลกเปลี่ยนและการสะสม (ซึ่งเป็นจุดหมายโดยตรงของการผลิต) นี่เป็นกระบวนการซึ่งมาร์กซพยายามวิเคราะห์ในแบบต่าง ๆ เท่าที่เป็นไปได้ในที่นี้ แม้ว่ารูปการเศรษฐกิจ-สังคมเฉพาะ ที่แสดงถึงระยะเฉพาะของวิวัฒนาการนี้ เป็นประเด็นของการพิจารณาแต่สิ่งที่อยู่ในความคิดของมาร์กซคือกระบวนการทั้งหมดที่ครอบคลุมถึงหลาย ๆ ศตวรรษและทวีป ดังนั้นกรอบของเขาในการกล่าวถึงระยะเวลาจึงกว้าง และปัญหาของการเปลี่ยนแปลงจากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง จึงไม่ใช่ปัญหาแรกที่เขาสนใจ นอกจากว่า มันจะช่วยให้ความกระจ่างกับการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

แต่ในขณะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้ที่ปลดปล่อยมนุษย์จากเงื่อนไขของการผลิตตามธรรมชาติอันเป็นพื้นฐานของเขาก็เป็นเรื่องของ กระบวนการที่ทำให้มนุษย์เป็นปัจเจกชน "มนุษย์เป็นปัจเจกชนก็ด้วยการผ่านกระบวนการของประวัติศาสตร์ แต่เดิมทีนั้นถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่มีความคิดระดับหนึ่ง ขาดวิสัยหนึ่ง สัตว์ฝูงหนึ่ง การแลกเปลี่ยนโดยตัวมันเองเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำให้เป็นปัจเจกชนขึ้น มันทำให้การดำรงอยู่แบบฝูงสัตว์หมดความหมาย

แล้วก็ถูกทำลายลงไป (หน้า ๑๑) นี่เป็นการแสดงออกอย่างชัดแจ้งถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงใน ความสัมพันธ์ของปัจเจกชนกับสิ่งที่โดยดั้งเดิมแล้วคือชุมชนที่เขามีหน้าที่อยู่ ชุมชนอันเก่าก่อน ถูกคิดเปลี่ยนไป เป็นกลไกทางสังคมที่ไร้มนุษยธรรม เช่นในการบีบรัดตัวของระบบทุนนิยม ซึ่ง ในขณะที่มันทำให้คนเป็นปัจเจกชนได้อย่างแท้จริง แต่มันก็ดำรงอยู่ภายนอกและเป็นปฏิปักษ์กับ ปัจเจกชน แต่กระบวนการนี้ก็ยังเป็นอนาคตอันยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ ดังที่มาร์กซ์ให้ข้อสังเกต ไว้ในข้อความที่เต็มไปด้วยความหวังอันสดใส (หน้า 21)

“ในธรรมชาติของยุคโบราณ ที่มีมุมมองว่าเป็นจุดหมายของการผลิต (ไม่ว่าเขา จะมีข้อจำกัดเพียงไรในลักษณะของชาติ ศาสนา หรือ การเมือง) จึงควรจะได้รับยกย่อง มากกว่าแนวคิดในโลกยุคทันสมัย ที่มองการผลิตว่า เป็นจุดหมายของคน และความมั่งคั่งเป็น จุดหมายของการผลิต อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริงแล้ว เมื่อลอกเปลือกกรอบแบบที่จำกัด และคับแคบของนายทุนออกไป อะไรเล่าคือความมั่งคั่ง ถ้าไม่ใช่ลักษณะทั่วไปของความ ต้องการ , สมรรถนะ , ความสุขสำราญ, อำนาจแห่งการผลิต ฯลฯ ของปัจเจกชนทั้งหลาย ที่ได้สรรค์สร้างขึ้นมา โดยผ่านการแลกเปลี่ยนทั่วไป? อะไรเล่า ที่ไม่ใช่พัฒนาการอย่าง เดิมทีของมนุษย์ในการควบคุม เหนือพลังธรรมชาติ ทั้งส่วนที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์เอง และส่วนที่เรียกว่าธรรมชาติทั้งหลาย? อะไรเล่า ที่ไม่ใช่การทำงานอย่างสมบูรณ์จากศักยภาพ ในทางสร้างสรรค์ของเขา โดยปราศจากสมมติฐานเบื้องต้นอื่น ๆ นอกจากพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ก่อนหน้านี้ที่ทำให้วิวัฒนาการทั้งระบบนี้เป็นจุดหมายในตัวเอง ได้แก่การพัฒนา อำนาจของมวลมนุษยชาติซึ่งไม่อาจวัดได้ด้วยบรรทัดฐานใด ๆ ที่กำหนดมาก่อนหน้านี้ได้? และที่อะไรเล่า ถ้าไม่ใช่สถานการณ์ที่มนุษย์ไม่ได้ทำการผลิตซ้ำโดยตนเองในรูปแบบเฉพาะ อันใดอันหนึ่ง หากแต่ต้องผลิตโดยรวมของเขา? หากไม่ในที่ซึ่งเขาไม่ต้องการจะเป็นแบบที่ เขาเคยเป็นมาในอดีต แต่เขาก็ต้องอยู่ในกระบวนการที่กำลังเป็นเช่นนั้นอย่างสมบูรณ์? ในเศรษฐกิจการเมืองของชนชั้นนายทุน - และในยุคของการผลิตที่สอดคล้องกับมัน - การนำเอาส่วนที่เป็นเนื้อหาของมนุษย์มาใช้จนหมดสิ้น ผลที่ปรากฏก็เป็นความว่างเปล่าอย่าง สิ้นเชิง การทำให้เป็นวัตถุทางภววิสัยทั่วไปนี้ จึงเป็นยอดรวมของความแปลกแยก และการ ทำลายจุดประสงค์ที่จำกัด ด้านเดียว ก็เท่ากับเป็นการเสียสละจุดหมายในตัวมันเองของมนุษย์ ให้แก่ จุดหมายภายนอกโดยสิ้นเชิง”

แม้ในรูปแบบที่ไร้มนุษยธรรมที่สุดและขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัดนี้ ก็ยังเข้าใจได้ ถูกรับรองแห่งมนุษยธรรมของการพัฒนาปัจเจกชนอย่างเสรีมากกว่าในยุคประวัติศาสตร์ก่อนหน้านี้ มีทั้งหลาย มันเป็นเพียงแต่รอยขีดข่วนที่มาร์กซ์ กล่าวว่า ขึ้นก่อนประวัติศาสตร์ของสังคม- มนุษย์ - อันเป็นยุคสมัยของสังคมชนชั้น ซึ่งมีระบบทุนนิยมเป็นสังคมสุดท้าย - ไปสู่ยุคสมัย ที่มนุษย์เข้าควบคุมชะตาของเขาเอง ยุคสมัยแห่งสหประชาชาติ

สายตาอันยาวไกลของมาร์กซ จึงเป็นพลังอันเหนียวแน่นที่ยึดเหนี่ยวมาก หุ่นจำลองของเขาในเรื่องพัฒนาการทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ (ไม่เหมือนของเฮเกล) สามารถประยุกต์ใช้กับประวัติศาสตร์เพื่อสร้างงานที่มีคอกผลและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มากกว่าการสร้างสูตรสำเร็จ (tautology) แต่ในขณะที่เดียวกันมันก็เผยให้เห็นถึงความเป็นไปได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ที่แฝงอยู่ในข้อความจำนวนน้อยที่เป็นพื้นฐานและเกือบจะไม่ต้องพิสูจน์เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์เช่น - การวิเคราะห์อย่างเป็นวิภาษวิธีในความขัดแย้งของแรงงาน/ทรัพย์สิน และการแบ่งงาน มันเป็นส่วนจำลองของข้อเท็จจริง แต่ถ้ามองจากแง่มุมที่แตกต่างไปเล็กน้อย ก็เป็นส่วนจำลองเดียวกันที่ให้การตัดสินด้วยคุณค่า (value-judgements) แก่เราด้วยการที่ทฤษฎีของมาร์กซมีหลายมิตินี้เองจึงทำให้ผู้คนทั้งหมดยกเว้นผู้ที่ขาดวิจารณญาณอันเพียงพอหรือมีอคติต่างก็นับถือ และยกย่องมาร์กซในฐานะนักคิด แม้พวกเขาจะไม่เห็นด้วยกับมาร์กซก็ตาม ในขณะเดียวกัน ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่างานเขียนชิ้นนี้ จะเพิ่มความยากลำบากให้มากขึ้นอีก ทั้งนี้ก็เพราะว่ามาร์กซเอง ไม่ได้ตั้งใจเขียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านโดยทั่ว ๆ ไป

ตัวอย่างหนึ่งของความซับซ้อนดังกล่าวนี้ที่ต้องระบุไว้โดยเฉพาะก็คือ การที่มาร์กซไม่ได้แยกสาขาวิชาต่าง ๆ ออกมา ทั้งนี้เราอาจทำแทนเขาก็ได้ ดังเช่นที่ J. Schumpeter นักวิจารณ์มาร์กซที่มีภูมิปัญญามากคนหนึ่ง ผู้ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้ว ได้พยายามแยกแยะมาร์กซในฐานะนักสังคมวิทยาออกจากมาร์กซในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ และก็อาจแยกมาร์กซในฐานะนักประวัติศาสตร์ออกมาได้ไม่ยากเหมือนกัน แต่การแบ่งแยกอย่างกลไกดังกล่าวทำให้เกิดความเข้าใจผิดและขัดแย้งโดยสิ้นเชิงกับวิธีการของมาร์กซ มันเป็นวิธีการของนักวิชาการเศรษฐศาสตร์ชนชั้นนายทุนที่พยายามขีดเส้นแบ่งระหว่างการวิเคราะห์แบบหยุดนิ่งและแบบเคลื่อนไหว โดยหวังว่าจะเปลี่ยนจากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่งด้วยการยึดติดปัจจัย "ที่เคลื่อนไหว" เข้าไปในระบบที่หยุดนิ่ง ดังเช่นนักวิชาการเศรษฐศาสตร์ซึ่งยังคงสร้างหุ่นจำลองอันประณีตของ "ความจำเป็นเติบโตทางเศรษฐกิจ" ซึ่งมักแสดงออกในสมการ และโยนสิ่งที่ใส่ในสมการไม่ได้ไปไว้ในขอบเขตของ "นักสังคมวิทยา" นักวิชาการสังคมวิทยาที่ทำการแยกแยะเท่านั้นเองเหมือนกัน แต่มีระดับในความสนใจทางวิทยาศาสตร์ที่ต่ำกว่าหน่อย ส่วนนักประวัติศาสตร์ก็ยังอยู่ในลักษณะที่ต่ำกว่านั้นไปอีก แต่ก็ไม่ใช้หนทางของมาร์กซ ความสัมพันธ์ทางการผลิตของสังคม (เช่น การจัดตั้งทางสังคมในความหมายอย่างกว้าง) และพลังของการผลิตทางวัตถุ ที่สอดคล้องกันไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้ "โครงสร้างเศรษฐกิจของสังคมก่อรูปขึ้นมาจากยอดรวมของความสัมพันธ์ทางการผลิตเหล่านี้" (คำนำ, *Werke*, XIII, 8) พัฒนาการทางเศรษฐกิจไม่อาจสรุปลงมาอย่างง่าย ๆ เป็น "ความจำเป็นเติบโตทางเศรษฐกิจ" และยิ่งการทำให้เป็นตัวเลขของปัจจัยที่แยกโดด ๆ เช่นผลผลิตภาพ หรืออัตราการสะสมของทุนแบบของนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ที่ผิวเผินซึ่งคุ้นเคยกับการเสนอว่า ความเจริญเติบโตเกิดขึ้นได้เมื่อรายได้ประชาชาติลงทุนมากกว่าร้อยละ ๑๐ (๓)

การพัฒนาเศรษฐกิจไม่อาจอธิบายได้ ถ้าไม่พูดในเนื้อหาของยุคประวัติศาสตร์ และโครงสร้างสังคมอันจำเพาะ การอธิบายถึง วิธีการผลิตก่อนทุนนิยมรูปแบบต่าง ๆ ในนี้เป็นตัวอย่างที่ดีอันหนึ่ง และแสดงให้เห็นว่ามันมีผลผลิตอย่างไรที่คิดว่าวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ก็คือ เป็นการตีความประวัติศาสตร์ในทางเศรษฐกิจ (หรือในทางสังคมวิทยาเท่านั้น)

แม้เราจะตระหนักเป็นอย่างดีว่าไม่ควรจัดแบ่งมาร์กซออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ตามความชำนาญเฉพาะด้านในวงวิชาการปัจจุบัน แต่ก็ยังยากที่จะแยกภาพในความคิดของเขาได้ ส่วนหนึ่งเนื่องจากความพยายามที่จะศึกษางานเขียนที่เป็นระบบ และเป็นเหตุเป็นผลมีความโน้มน้าวใจซึ่งจะนำไปสู่การอธิบายถึงด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันของมันทีละด้าน ๆ แทนที่จะพูดถึงมันพร้อมกันเสียทีเดียวเลย อีกส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่าการค้นคว้าและพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ในบางขั้นตอนจำเป็นต้องนำไปสู่การศึกษาทีละด้าน เช่นเดียวกันอีก นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ว่าทำไมนิพนธ์บางเรื่องของเองเกลต์ ซึ่งมีจุดหมายในการนำเสนอที่ชัดเจน เมื่อเทียบกับงานเขียนชิ้นปัจจุบันนี้ จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่า ความคิดของมาร์กซเป็นแบบง่าย ๆ ธรรมดาและเบาบางมาก การนำเสนอของชาวลัทธิมาร์กซรุ่นหลังต่อมา เช่น วิชาภาษวิธีและวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ของสดาลิน ยิ่งทำให้เรื่องง่ายยิ่งขึ้น จนบางครั้งอาจจะมากเกินไปเสียด้วย ในทางกลับกัน ความต้องการที่จะย้ำเอกลักษณ์ของวิชาภาษวิธีและการพึ่งพาซึ่งกันและกันของมาร์กซ อาจทำให้ได้ลักษณะทั่วไปของวิชาภาษวิธีที่คลุมเครือ หรือข้อสังเกตที่ว่าโครงสร้างส่วนบนไม่ได้ถูกกำหนดอย่างกลไกหรือในระยะสั้นจากฐานเศรษฐกิจ แต่กลับมีปฏิภานต่อฐานเศรษฐกิจและบางระยะยังมีบทบาทครอบงำมันด้วย ข้อความดังกล่าวอาจมีคุณค่าสำหรับการสังเขป และเป็นคำเตือนให้เราระมัดระวังกับทฤษฎะลัทธิมาร์กซแบบง่าย ๆ ฉาบฉวยเกินไป (เหมือนดังเองเกลต์เคยพูดไว้ ในจดหมายฉบับที่รู้จักดีถึงบอลด์วิน) แต่ไม่ได้ทำให้เราเข้าใจลึกซึ้งขึ้นอย่างจริงจัง

มีหนทางที่จะหลีกเลี่ยงความยากลำบากนี้ ดังที่เองเกลต์ให้ข้อสังเกตกับบอลด์วิน⁽⁴⁾ ก็คือการ "ศึกษาทฤษฎีนี้จากแหล่งที่มาขั้นต้นไม่ใช่จากที่มาขั้นสอง"

ด้วยเหตุผลนี้เอง จึงทำให้งานเขียนชิ้นที่เรากำลังพูดถึงนี้สมควรได้รับการศึกษาอย่างใกล้ชิดและด้วยความสนใจยิ่งจากผู้อ่านซึ่งจะได้ติดตามมาร์กซ ในขณะที่เขากำลังคิดอย่างแท้จริง

ผู้อ่านส่วนใหญ่คงจะสนใจประเด็นหลักอันหนึ่งได้แก่ ข้ออธิบายของมาร์กซเกี่ยวกับยุคสมัยของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งก่อรูปเป็นพื้นฐานแก่ข้อความสั้น ๆ ในคำนำของ วิชาภาษเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง หัวข้อนี้เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ซึ่งเรียกร้องให้เราพิจารณาข้อรู้อย่างไรบ้างเกี่ยวกับพัฒนาการทางความคิดของมาร์กซและเองเกลต์ในเรื่องประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และเกี่ยวกับความเป็นไปอย่างหลัก ๆ ของการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ในการอธิบายของชาวลัทธิมาร์กซรุ่นต่อ ๆ มา

การกำหนดคุณสมบัติแห่งความก้าวหน้าของมนุษย์ที่เป็นแบบฉบับ ปรากฏอยู่ในคำนำของวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง ซึ่งมี Grundrisse เป็นร่างฉบับแรก มารักชเสนอนี้เห็นว่า "กล่าวอย่างกว้าง ๆ เราอาจกำหนดคุณสมบัติ ในความก้าวหน้าของรูปการเศรษฐกิจในสังคมต่าง ๆ ดังนี้ - วิธีการผลิตแบบเอเชีย, โบราณ, คิวต์ล และทุนนิยมสมัยใหม่" เขาไม่ได้อภิปรายในคำนำถึงการวิเคราะห์ที่นำไปสู่ทรรศนะนี้ และรวมถึงทุนจำลองทฤษฎีของวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจที่สะท้อนทรรศนะดังกล่าวนี้ แม้หลายตอนใน วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง และใน ทุน (โดยเฉพาะเล่ม ๓) ก็ประกอบกันเข้าเป็นส่วนหนึ่งของมัน หรือจะทำความเข้าใจได้ก็ต้องอาศัยทรรศนะดังกล่าวนี้ ด้านหนึ่ง การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม จึงเกี่ยวข้องกับปัญหาที่แทบทั้งหมด ดังนั้นมันจึงเป็นข้อเขียนที่สำคัญสำหรับทุกคนที่ต้องการเข้าใจวิธิตักษของมารักชในกรณีทั่ว ๆ ไป หรือในกรณีเฉพาะคือการเข้าใจวิธีการเข้าสู่ปัญหาของวิวัฒนาการและการแบ่งแยกคุณสมบัติ ทางประวัติศาสตร์

นี่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราควรต้องยอมรับลำดับรายการของคุณสมบัติทางประวัติศาสตร์ของมารักชที่อยู่ในคำนำของวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง หรือในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ดังที่เราจะได้เห็นต่อไปว่า ในบรรดาความคิดของมารักชมีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ถูกบรรดาศิษย์ผู้มีความรู้ของเขาแก้ไขเปลี่ยนแปลงมากไปกว่าลำดับรายการดังกล่าวไม่จำเป็นว่าจะต้องมีบรรทัดฐานในการพิจารณาตัดสินที่เท่าเทียมกันเลย - และตลอดระยะเวลาที่เหลืออยู่ในชีวิตของเขา ทั้งมารักชกับ เองเกลส์ก็ไม่ใส่ใจพึงพอใจกับมันเพียงเท่านี้ ลำดับรายการของคุณสมบัติ และการอภิปรายจำนวนมากในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นพื้นฐานของมัน ไม่ใช่เป็นผลมาจากทฤษฎี หากแต่มาจากข้อสังเกต ทฤษฎีทั่วไปของวิถุนิยมประวัติศาสตร์ ต้องการแต่เพียงว่าควรมีการต่อเนื่องของวิธีการผลิต โดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นวิธีการผลิตเฉพาะอันไหนเพียงอันเดียว และบางครั้งก็ไม่ใช่เป็นแบบเชิงลำดับตามที่กำหนดมาก่อนแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ^(๕) เมื่อมองดูบันทึกในประวัติศาสตร์ที่แท้จริง มารักชคิดว่าเขาสามารถแยกแยะรูปการเศรษฐกิจ - สังคมจำนวนหนึ่ง และการสืบทอดต่อเนื่องที่แน่นอนของมันออกมาได้ แต่ถึงแม้ว่าเขาจะมีความผิดพลาดในข้อสังเกต ตลอดจนของเขา หรือวางอยู่บนข้อมูลที่ไม่เพียงพอ และกระทั่งข้อมูลที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดก็ตาม ถึงกระนั้นทฤษฎีทั่วไปของวิถุนิยมประวัติศาสตร์ก็ยังคงไม่กระทบกระเทือน บัดนี้ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ข้อสังเกตของมารักชและ เองเกลส์ในเรื่องคุณสมบัติก่อนทุนนิยม มีการศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบน้อยกว่าการอธิบายและวิเคราะห์ของมารักชในเรื่องของระบบทุนนิยม มารักชทุ่มเทพลังของเขาในการศึกษาระบบทุนนิยม และศึกษาประวัติศาสตร์ที่เหลือในระดับความละเอียดต่าง ๆ กัน แต่ส่วนใหญ่แล้วเท่าที่มันมีอยู่ในกำเนิดและการพัฒนาการของระบบทุนนิยม ทั้งมารักชและ เองเกลส์ เมื่อพิจารณาจากด้านประวัติศาสตร์ เป็นคนนอกวงการที่มีความรู้ด้านนี้อย่างดีมากร จากทฤษฎีและความเป็นจริงวิถุนิยมของเขาทำให้เขาสามารถใช้ความรู้ต่าง ๆ นี้ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ร่วมสมัยกับเขา แต่ทั้งสองคนจำต้องอาศัยเอกสารเท่าที่ทำได้

ในขณะนั้น ซึ่งย่อมขัดคิดขาดแคลนกว่าในปัจจุบันนี้มาก ดังนั้นจึงย่อมเป็นการดีที่เราจะสำรวจอย่างถี่ถ้วนว่ามาร์กซ และเองเกลส์เข้าใจประวัติศาสตร์อะไร และมีอะไรบ้างที่พวกเขายังไม่อาจรู้ได้ ในขณะนั้น มิได้หมายความว่าความรู้ของเขาไม่เพียงพอในการนำเสนอทฤษฎีของเขาเกี่ยวกับสังคมก่อนทุนนิยม มันอาจจะเป็นงานที่สมบูรณ์รอบคอบอย่างมากก็ได้ มันเป็นปัญหาทางอาชีพของนักวิชาการก็ได้ที่เพียงการสะสมหนังสือหลาย ๆ เล่มและบทความหลาย ๆ เรื่องช่วยให้มีความเข้าใจมากขึ้น ทั้งที่มันอาจเป็นเพียงการเติมห้องสมุด ให้เต็มเท่านั้นเอง อย่างไรก็ตาม การเข้าใจถึงพื้นฐานของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ของมาร์กซก็เป็นสิ่งที่ต้องการอย่างแนบม่อนในการเข้าใจเขา

เท่าที่พิจารณาในด้านประวัติศาสตร์คลาสสิก (กรีก-โรมัน) มาร์กซและเองเกลส์มีความรู้อย่างดีเหมือนกับนักศึกษาสมัยใหม่ ซึ่งอาศัยแต่เฉพาะหลักฐานทางเอกสารหนังสือ โดยที่งานจำนวนมากทางโบราณคดีและการเก็บรวบรวมพวกจารึกตัวเขียน ซึ่งได้ปฏิบัติการศึกษายุคคลาสสิกโบราณนับแต่นั้นมา ก็ยังไม่อยู่ในมือของพวกเขาเมื่องานนิพนธ์ การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม เสร็จสิ้นลง รวมทั้งการค้นพบหลักฐานตัวเขียนปาปิรัส (papyri) ด้วย ฟลิคแมนน์ (Schliemann) ยังไม่ได้เริ่มงานขุดค้นที่เมืองทรอย จนกระทั่งปี 1870 และงานเขียนเล่มแรกของมอมม์เซ่น (Mommsen) เรื่อง Corpus Inscriptionum Latinarum ก็ยังไม่ปรากฏออกมาจนกระทั่งปี 1863

ในฐานะนักศึกษาคลสิก มาร์กซและเองเกลส์ สามารถอ่านภาษาละตินและกรีกอย่างคล่องแคล่ว และคุ้นเคยกับหลักฐานที่ไม่ค่อยเข้าใจกันง่ายนัก เช่น Jornandes, Ammianus Marcellinus, Cassiodorus หรือ Orosius⁽⁶⁾

ในทางตรงข้าม การศึกษายุคคลาสสิก หรือหลักฐานที่มีอยู่เวลานั้นไม่ได้ช่วยการรับรู้ในอียิปต์ และตะวันออกกลางอย่างจริงจังมากนัก

ที่จริงแล้วมาร์กซและเองเกลส์ ไม่ได้พูดถึงบริเวณนี้เลยในขณะนั้น กระทั่งการอ้างอิงอย่างธรรมดาถึงมัน ก็หายากมาก แต่นี่ก็ไม่ได้หมายความว่ามาร์กซและเองเกลส์⁽⁷⁾ มองข้ามปัญหาทางประวัติศาสตร์ของมันไป ทางด้านประวัติศาสตร์ตะวันออกกลางการค้นคว้าแตกต่างออกไป

ไม่มีหลักฐานว่าก่อนปี 1848 ที่มาร์กซ หรือเองเกลส์ ได้อ่านหรือคิดมากนักในประเด็นนี้

อาจเป็นไปได้ว่าเขาเองก็คงรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ตะวันออกไม่มากไปกว่าที่มีอยู่ใน คำบรรยายว่าด้วยปรัชญาของประวัติศาสตร์ของเฮเกิล (ซึ่งไม่ให้ความกระจ่างนัก) และข้อมูลอื่น ๆ ที่นักศึกษาเยอรมันในสมัยนั้นควรต้องรู้ การวิจัยในอังกฤษ พัฒนาการทางการ

เมืองในทศวรรษปี 1850* และที่สำคัญคือการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ ได้เปลี่ยนแปลงการรับรู้ของคนทั้งสองอย่างรวดเร็ว มาร์กซเองได้รับความรู้เกี่ยวกับอินเดียบ้าง จากการอ่านซ้ำแล้วซ้ำอีก ในแง่ของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกในต้นทศวรรษปี 1850 (J.S. Mill, Principles of Political Economy, Adam Smith, Richard Jones's Introductory Lecture in 1851)⁽⁸⁾

เขาเริ่มเขียนบทความเกี่ยวกับจีน (14 มิถุนายน) และอินเดีย (25 มิถุนายน) ในหนังสือพิมพ์นิวยอร์คเคิลด์รีป ในปี 1853 มีหลักฐานว่าในปีนั้นทั้งมาร์กซและเอนเงิลส์ต่างมีความสนใจอย่างลึกซึ้งกับปัญหาทางประวัติศาสตร์ของตะวันออก ถึงขั้นที่เอนเงิลส์พยายามจะเรียนภาษาเปอร์เซีย⁽⁹⁾

ในต้นฤดูร้อนของปี 1853 จดหมายโต้ตอบของเขากล่าวอ้างถึง Rev. C. Foster's A Historical Geography of Arabia, Bernier's Voyages, Sir William Jones, the Orientalist, Stamford Raffles' History of Java และเอกสารรัฐสภาว่าด้วยอินเดีย⁽¹⁰⁾ ซึ่งมีเหตุผลพอสมควรถ้าจะคิดว่าทรรศนะของมาร์กซในสังคมเอเชียก่อรูปที่สุกงอมขึ้นครั้งแรกในวันเวลาเหล่านี้เอง

ดังจะได้เห็นต่อไปว่ามันวางอยู่บนพื้นฐานการศึกษาที่ไม่ตื่นเงินที่เดียวนัก อีกด้านหนึ่งการศึกษาในเรื่องระบบพิวคัลยูโรปตะวันตกของ มาร์กซและเอนเงิลส์ดำเนินไปในลักษณะที่ต่างออกไป

มาร์กซรับรู้การวิจัยขณะนั้นในเรื่องประวัติศาสตร์สังคมเกษตรยุคกลางอย่างทันกาล นั่นคือในส่วนใหญ่ได้แก่งานของ ฮันเซน (Hanssen), มิทเชน (Meitzen) และ เมอเรอร์ (Maurer)⁽¹¹⁾ ซึ่งเขาอ้างถึงใน ทุน เล่ม 1 แต่จริง ๆ แล้วมี

* เหตุการณ์สำคัญในเอเชียที่มาร์กซให้ความสนใจอย่างมากในระบายนั้นได้แก่ สงครามฝิ่น มาจนถึงกบฏไต้ผิงในจีน สงครามกับพม่าครั้งที่สอง และกบฏซิงปวยในอินเดีย ถึงขั้นที่มาร์กซเองคิดว่าหลังปฏิวัติจากเอเชียอาจมีส่วนในการทำลายระบบทุนนิยมยุโรปได้ โปรดดู Hal Draper, Karl Marx's Theory of Revolution, (V.I, New York, 1977) pp. 518 - 24 . - ผู้แปล

หลักฐานน้อยมากในขณะนั้นว่า เขาสนใจในปัญหาของวิวัฒนาการเกษตรกรรมหรือทาสกลีกร
ยุคกลางอย่างจริงจัง (การอ้างอิงเกี่ยวกับระบบทาสกลีกรที่เป็นจริงในยุโรปตะวันออก
โดยเฉพาะรูมาเนีย) จนกระทั่งหลังจากการตีพิมพ์ ทูน เล่ม 1 แล้ว (นั่นคือหลังจากการร่าง
ทูน เล่ม 2 และ 3 ไปเป็นส่วนใหญ่แล้วด้วย) ที่ปัญหานี้เริ่มอยู่ในความสนใจอย่างลึกซึ้งของ
คนทั้งสอง ที่เด่นชัดก็จากปี 1868 เมื่อมาร์กซ์เริ่มต้นศึกษา เมอเรอร์ (Maurer) อย่าง
เอาใจจริงเอาจัง โดยเขาและเองเกลส์ถือว่างานของเมอเรอร์ เป็นพื้นฐานความรู้ของ
เขาในด้านนี้⁽¹²⁾

อย่างไรก็ตาม ความสนใจของมาร์กซ์เองไปอยู่ที่เรื่องต้นกำเนิดชุมชนชาวนาที่
เมอเรอร์ และคนอื่น ๆ ได้ให้ความกระจ่างขึ้นมา มากกว่าในเรื่องของทาสกลีกร ซึ่งเองเกลส์
ดูเหมือนจะให้ความสนใจในประเด็นนี้มาแต่ต้นแล้วด้วย และขยายมันออกไปบนพื้นฐานของเมอเรอร์
ในพิมพ์เรื่อง The Mark (เขียนขึ้นในปี 1862) จดหมายฉบับสุดท้ายบางฉบับที่ติดต่อกันระหว่าง
คนทั้งสองในปี 1862 พูดถึงปัญหาวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทาสกลีกร⁽¹³⁾ ดูจะแจ่มชัด
ว่าความสนใจของมาร์กซ์ในเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้นในปีปลายชีวิตของเขา เมื่อปัญหาของรัสเซีย
เป็นสิ่งที่เขาต้องทุ่มเทความสนใจมากขึ้น

ทูน เล่ม 3 ในส่วนที่พูดถึงการเปลี่ยนแปลงของค่าเช่าไม่ได้แสดงให้เห็นถึง
รายละเอียดอย่างใดเลยถึงการศึกษาในเอกสารของเกษตรกรรมยุคศักดินาในตะวันตก ความ
สนใจของมาร์กซ์ในต้นกำเนิดของชนชั้นนายทุนยุคกลาง และในการค้าและการคลังของระบบ
ศักดินา - เท่าที่มีหลักฐานใน ทูน เล่ม 3 - มีความลึกซึ้งมากกว่า

เป็นที่ชัดเจนว่าเขาไม่ได้ศึกษาแต่เพียงงานทั่วไปในเรื่องยุคกลางของตะวันตก
แต่เท่าที่หาได้ในขณะนั้น มีงานค้นคว้าเฉพาะเกี่ยวกับราคาในยุคกลาง (Thorold Rogers)
และการธนาคาร การเงิน และการค้ายุคกลาง⁽¹⁴⁾

แน่นอนว่าการศึกษาเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในระยะเริ่มต้นในช่วงที่มาร์กซ์ทำงาน
อย่างละเอียดลึกซึ้งในทศวรรษปี 1850 และ 1860 ดังนั้นข้อมูลบางอันของเขาทั้ง ใน
ประวัติศาสตร์เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมจึงต้องคำนึงว่ามันล้าสมัยไปแล้ว⁽¹⁵⁾

กล่าวโดยทั่วไป ความสนใจของเองเกลส์ในทางตะวันตก และโดยเฉพาะใน
เยอรมันยุคกลาง มีชีวิตชีวามากกว่าของมาร์กซ์

เขาทุ่มเทอ่านอย่างมาก รวมทั้งเอกสารชิ้นต้น และเอกสารท้องถิ่น ร่างเค้าโครง
ประวัติศาสตร์เยอรมันยุคต้นและประวัติศาสตร์ไอริช โดยตระหนักถึงความสำคัญไม่เพียงแต่หลัก
ฐานทางภาษาศาสตร์เท่านั้นหากยังทางด้านโบราณคดี (โดยเฉพาะงานด้านสแกนดิเนเวียซึ่ง
มาร์กซ์ระบุว่าเด่นมาก ในทศวรรษปี 1860) และตระหนักอย่างดี เช่นนักวิชาการสมัยใหม่ใน
ความสำคัญอย่างมากของเอกสารทางเศรษฐกิจของยุคมีด เช่น Polyptych ของบาทหลวง
เออร์มินาแห่งแซงต์แอมแมง (Abbot Irmina of St. Germain)

อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีความรู้สึกถึงความสนใจที่แท้จริงของเขา ที่คล้ายกับของ มาร์กซ คืออยู่ที่ชุมชนชาวมาดุกโบราณามากกว่าในพัฒนาการของระบบการเกษตรขนาดใหญ่ [ของขุนนางเจ้าที่ดิน] (manorial)

เท่าที่พิจารณาในประเด็นสังคมชุมชนบุพกาล ทรรศนะทางประวัติศาสตร์ของ มาร์กซและเองเกิลส์ เปลี่ยนแปลงอย่างมากจากการศึกษางานเขียนของสองท่าน คือ ยอร์จ ฟอน เมอเรอร์ (George von Maurer) ซึ่งพยายามแสดงให้เห็นถึงการดำรงอยู่ ของ ทรัพย์สินประชาคมว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งในประวัติศาสตร์เยอรมัน และมากที่สุดก็ของ ลูอิส มอร์แกน (Lewis Morgan) ซึ่งเรื่อง สังคมโบราณ (Ancient Society, 1877) เป็นรากฐานแก่การวิเคราะห์ชุมชนบุพกาลของคนทั้งสอง The Mark (1882) ของเองเกิลส์ วางอยู่บนเอกสารอันแรก และกำเนิดครอบครัว ทรัพย์สินส่วนตัว และรัฐ (1884) ของเขา โดยส่วนใหญ่แล้วก็อาศัยเอกสารข้อมูลอันหลัง

คนทั้งสองถือว่างานของ เมอเรอร์ (Maurer) (ซึ่งดังที่เราได้เห็นแล้วว่า เขามีผลกระทบอย่างมากต่อคนทั้งสองในปี 1868) เป็นการปลดปล่อยวงวิชาการจากลัทธิ จินตนิยม (Romanticism) แห่งยุคกลางซึ่งมีปฏิกิริยาต่อการปฏิวัติฝรั่งเศส

การขาดความรู้สึกร่วมกับลัทธิจินตนิยม ดังกล่าวของคนทั้งสองอาจอธิบายอะไร บางอย่างเกี่ยวกับการที่เขาทั้งสองจะละเลยประวัติศาสตร์ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา

การมองกลับไปสู่อดีตไกลกว่ายุคกลางถึงประวัติศาสตร์ยุคบุพกาล ดังที่เมอเรอร์ กระทำ ดูจะสอดคล้องกับแนวโน้มสังคมนิยม แม้นักวิชาการเยอรมันที่ทำเช่นนั้นจะไม่ใช่นักสังคม นิยมก็ตาม (16)

ลูอิส มอร์แกน (Lewis Morgan) เติบโตขึ้นมาในบรรยากาศสังคมนิยม - ยูโทเปีย ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัด เจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาสังคมบุพกาลกับอนาคต ดังนั้น เป็นธรรมดาที่มาร์กซ ซึ่งจับงานของมอร์แกนหลังจากการตีพิมพ์ออกมาไม่นาน และสังเกต เห็นโดยทันทีในผลสรุปที่คล้ายคลึงกันกับงานของเขา จึงต้อนรับและใช้หนังสือนี้ จากนั้นดังที่ ทำมาเป็นปกติก็กล่าวถึง หนังสือเล่มนี้ที่ได้รับจากมอร์แกนด้วยความซื่อสัตย์ต่อวิทยากร อันเป็น ลักษณะบุคลิกของเขาในฐานะนักวิชาการ แหล่งข้อมูลอันที่สามซึ่งมาร์กซใช้อย่างมาก

* โดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่ามาร์กซเดินตามแนวความคิดของมอร์แกนทั้งหมดในปัญหาวิวัฒนาการ ของสังคมยุคชุมชนบุพกาล ที่จริงแล้วมาร์กซมีความเห็นแตกต่างไปจากมอร์แกนหลายประเด็น เหมือนกัน เช่นปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินในสมัยของโฮเมอร์ (Homer) ปัญหาการสืบทอด ตำแหน่งหัวหน้าชาติฤดูแล้งโดยวงศ์ตระกูล ปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่นำไปสู่การสลาย ชาติฤดูแล้ง และความแตกต่างของทรัพย์สินในเงื่อนไขทางสังคมอันเดียวกัน เป็นต้น โปรดดู Lawrence Krader, The Ethnological Notebooks of Karl Marx, Assen 1972 - ผู้แปล

ในระยะสุดท้ายของเขาก็คือเอกสารครบชุดของนักวิชาการรัสเซีย โดยเฉพาะงานของ เอ็ม. เอ็ม. โควาเลฟสกี (M.M. Kovalevsky)

ในขณะที่เขียนการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ความรับรู้ของมาร์กซ และ เองเกลส์ เกี่ยวกับสังคมบุพกาล จึงมีไม่ละเอียดลึกซึ้งนัก

ข้อเขียนนั้นจึงไม่ได้วางอยู่บนความรู้อย่างจริงจังเกี่ยวกับสังคมชาติฤๅติ เนื่องจากมนุษยวิทยาสสมัยใหม่ก็ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และแม้จะมีงานของเพรสคอตต์ (Prescott) (ซึ่งมาร์กซอ่านในปี 1851 และมีหลักฐานว่าไม่ได้ใช้มันในการก่อรูปของ เศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ด้วย) แล้วก็ตามก็เช่นเดียวกันกับความรับรู้ของเราในอารยธรรมสมัยก่อนโคลัมบัสในอเมริกา

ก่อนงานของมอร์แกนปรากฏ ทัศนะของคนทั้งสองในเรื่องนี้จึงได้มาส่วนหนึ่งจากนักเขียนคลาสสิก อีกส่วนจากข้อมูลทางตะวันออก แต่ที่เป็นหลักจากข้อมูลในตอนต้นยุคกลางของยุโรป หรือการศึกษาชุมชนที่ยังหลงเหลืออยู่ในยุโรป

ในบรรดาข้อมูลเหล่านี้ ผลงานด้านชนชาติสลาฟและยุโรปตะวันออกเป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากหลักฐานที่ยังหลงเหลืออยู่ ในส่วนนั้นอยู่ในความสนใจของนักวิชาการมานานแล้ว

การแบ่งโดยพื้นฐานออกเป็น สี่รูปแบบ - ตะวันออก (อินเดีย), กรีก-โรมัน, เยอรมัน และสลาฟ (ดูหน้า 1-18) จึงสอดคล้องพอดีกับสภาพของความรับรู้ของเขาในทศวรรษปี 1850 กล่าวสำหรับประวัติศาสตร์การระบบทุนนิยม มาร์กซมีความเชี่ยวชาญไม่น้อยเลย ในปลายทศวรรษปี 1850 จากพื้นฐานของเอกสารด้านประวัติศาสตร์เศรษฐกิจที่มีไม่มากนัก ซึ่งต่อมาก็แทบไม่มีเหลืออยู่อีกแล้ว แต่เอกสารด้านทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มีอยู่มาก ซึ่งเขาก็มีความรู้ที่ลึกซึ้งทีเดียว อย่างไรก็ตามการพูดถึงลักษณะความรู้ของเขา ก็เพียงพอที่จะทำให้เรารู้จักคุ้นเคยกับเขาได้แล้ว การพลิกดูบรรณานุกรมที่มีอยู่แทบทุกฉบับใน ทุน ก็จะช่วยให้ความกระจ่างมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากมาตรฐานที่ยอมรับกันในสมัยใหม่ ข้อมูลที่มีในทศวรรษปี 1850 และ 1860 ถือว่ายังบกพร่องอย่างมาก แต่เราก็ไม่ควรถือเพียงเหตุนี้ไปละทิ้งมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคนที่มีความคิดที่แหลมคมอย่างมาร์กซได้นำมันมาใช้ประโยชน์ เพราะอาจมีข้อโต้แย้งว่าความรู้ของเราเกี่ยวกับการขึ้นราคาในศตวรรษที่ 16 และบทบาทของทองคำแห่งจากอเมริกาในเชิงนี้ ก็เพิ่งได้รับการยอมรับจากวงวิชาการในราวปี 1928 หรือที่จริงหลังจากนั้นอีก เรายังจะลืมไปว่าอย่างน้อยงานพื้นฐานในเชิงนี้ก็มีอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนมรณกรรมของมาร์กซ⁽¹⁷⁾ และยิ่งกว่านั้นยังลืมนึกไปว่าก่อนหน้านั้นนานทีเดียว ที่เชื่องนี้รับรู้กันทั่วไปจนเกิดมีการอธิบายอย่างลึกซึ้งแล้ว เช่น งานของมาร์กซใน วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง⁽¹⁸⁾

ข้าพเจ้าคงไม่จำเป็นต้องกล่าวเพิ่มเติมว่าทั้งมาร์กซและเอดเงสติดตามผลงาน
ระยะต่อ ๆ มาในด้านนี้อย่างทันกาลตลอดเวลา

สำหรับการพูดถึงลักษณะทั่วไปในความรับรู้ทางประวัติศาสตร์ของมาร์กซและ
เอดเงสคงมากพอแล้ว เราอาจสรุปได้ดังนี้ ช่วงก่อนประวัติศาสตร์ (ระยะที่เขาร่าง
เรื่องการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม) สังคมชุมชนบุพกาล และอเมริกายุคก่อน
โคลัมบัสเนื้อหาไม่หนักแน่น และแทบไม่มีเรื่องของฮิฟิกาเลย ทางด้านตะวันออกกลาง
สมัยโบราณ และสมัยกลางไม่น่าประทับใจเท่าใด แต่บางส่วนของเอเชียโดยเฉพาะอินเดีย
ค่อนข้างดีกว่า แต่ในญี่ปุ่นก็ไม่ได้ ยุคคลาสสิกโบราณและยุคกลางในยุโรปดี แม้ความสนใจ
ของมาร์กซ (และส่วนน้อยของเอดเงส) ในช่วงเวลานั้นจะไม่สม่ำเสมอ

ช่วงระยะการกำเนิดของระบบทุนนิยม เป็นช่วงที่มีมากตลอดเวลาที่ผ่านมา

แน่นอนว่าคนทั้งสองเป็นนักศึกษาด้านประวัติศาสตร์ที่จริงจัง อย่างไรก็ตาม ใน
งานอาชีพของมาร์กซมีอยู่สองระยะ คือเมื่อเขาทุ่มเทความสนใจโดยเฉพาะในประวัติศาสตร์
สมัยก่อนอุตสาหกรรม หรือสังคมที่ไม่ใช่ยุโรป : ช่วงแรก ทศวรรษปี 1850 ระยะก่อน
การร่าง วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง และ ช่วงหลัง ทศวรรษปี 1870 ภายหลังการ
ตีพิมพ์ ทุน เล่ม 2 และ 3 ไปเป็นส่วนใหญ่แล้ว มาร์กซหันไปศึกษาประวัติศาสตร์ ที่ขัดที่
สุดก็คือยุโรปตะวันออก และสังคมบุพกาล บางทีอาจเกี่ยวข้องกับความสนใจของเขาในความ
เป็นไปได้ของการปฏิวัติในรัสเซีย

2.ต่อไปเราจะมาดูวิวัฒนาการในทรรศนะของมาร์กซและเอดเงสเกี่ยวกับการ
แบ่งยุคสมัยและวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ขึ้นแรกที่เราศึกษาเรื่องนี้ได้ดีที่สุดก็จาก อุดม
การเมือง ในปี 1845-6 ซึ่งได้ยอมรับ (แน่นอนว่ามันไม่ใช่ของใหม่) ว่าขั้นตอนต่าง ๆ
ในการแบ่งงานทางสังคมสอดคล้องกับรูปแบบต่าง ๆ ของทรัพย์สิน ขึ้นแรกคือ ชุมชนบุพกาล
และสอดคล้องกับ "ขั้นตอนการผลิตที่ยังไม่พัฒนาที่ผู้คนยังชีพด้วยการล่าสัตว์, ตกปลา, และ
เลี้ยงแกะ หรือสูงสุดด้วยการเพาะปลูก" (19) ในขั้นนี้โครงสร้างสังคมวางอยู่บนการพัฒนา
และศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ และการแบ่งแยกงานภายในชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์นี้ ("ครอบครัว")
มีแนวโน้มจะพัฒนาในตัวเองไม่แต่เพียงความแตกต่างระหว่าง หัวหน้ากับสมาชิกที่เหลือของ
ชาติพันธุ์เท่านั้น หากยังพัฒนาหาส ซึ่งก่อตัวจากการเพิ่มจำนวนประชากรและความต้องการ
ของชุมชน และจากความสัมพันธ์ภายนอกที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจากการสงครามหรือการแลกเปลี่ยน
ของ ความก้าวหน้าที่เป็นหลักประการแรกของการแบ่งงานทางสังคมอยู่ที่การแยกอุตสาหกรรม
และพาณิชย์กรรมออกจากการใช้แรงงานทางเกษตรกรรม และดังนั้นจึงนำไปสู่ความแตกต่าง
และตรงกันข้ามระหว่างเมืองกับชนบท จากนั้นจึงนำไปสู่ระยะประวัติศาสตร์ที่สองของความ
สัมพันธ์ในทรัพย์สิน "ทรัพย์สินแห่งประชาคมและรัฐของยุคโบราณ" มาร์กซและเอดเงส
เห็นว่ากำเนิดของมันอยู่ที่การก่อรูปของตัวเมืองด้วยการผนึกกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามา (โดยการ

ทำข้อตกลง หรือการยึดครอง) ทาสยังคงมีอยู่ต่อมา ทหฺยสินแห่งประชาคมในเมือง (รวมทั้งกรรมสิทธิของพลเมืองในทาสที่อยู่ในเมืองด้วย) เป็นรูปแบบหลักของทหฺยสิน แต่ทหฺยสินส่วนตัวก็เกิดขึ้นมาเพียงข้างมันไป แม้แรกเริ่มจะขึ้นต่อประชาคมก่อน พร้อมกับการก่อตัวขึ้นของสังหาริมทรัพย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอสังหาริมทรัพย์ส่วนบุคคล ระเบียนสังคมนี้ก็เชื่อมตลอดจนฐานะของ "พลเมืองเสรี" ซึ่งฐานะของเขาที่มีกับทาสตั้งอยู่บนฐานะทางสังคมรวมหมู่ในฐานะที่เป็นชาติกฏบุพการด้วยกัน

ถึงจุดนี้การแบ่งงานทางสังคมก็ค่อนข้างมีรายละเอียดมากแล้ว ไม่เพียงแต่มีการแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบทดำรงอยู่ และเวลาต่อมาจะระหว่างรัฐที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของเมืองกับผลประโยชน์ของชนบท แต่อยู่ภายในตัวเมือง การแบ่งแยกระหว่างอุตสาหกรรมกับการค้าระหว่างประเทศ และแน่นอน ระหว่างเสรีชนกับทาส สังคมโรมันเป็นจุดสุดยอดแห่งพัฒนาการในระยะวิวัฒนาการนี้⁽²⁰⁾ พื้นฐานของมันคือเมือง และมันไม่เคยก้าวพ้นข้อจำกัดของมันไปได้สำเร็จ

รูปแบบประวัติศาสตร์ของทหฺยสินอันที่สาม คือ "กรรมสิทธิ์ศักดินา หรือฐานันดร"⁽²¹⁾ ซึ่งติดตามมาอย่างเป็นลำดับ แต่ที่จริงแล้วในอุดมการเยอรมัน ก็ได้เสนอความเกี่ยวโยงอย่างเป็นเหตุผลระหว่างยุคทั้งสอง เพียงแต่ให้ข้อสังเกตถึงการรับช่วงสืบทอดและผลจากการผสมของโรมันที่พังทลายและชัยชนะของสถาบันชาติกฏ (เยอรมัน) ระบบพิวคัลจะเป็นทางเลือก ในการวิวัฒนาการระบบชุมชนบุพการ ภายใต้อิทธิพลที่เมืองไม่พัฒนา เนื่องจากความหนาแน่นของประชากรน้อยในพื้นที่อันกว้างใหญ่ ดูเหมือนว่าขนาดของพื้นที่จะมีความสำคัญมากกว่าเดียว มาร์กซและเอนเงิลส์ได้กล่าวว่า

"พัฒนาการของระบบพิวคัล เริ่มขึ้นในอาณาเขตที่กว้างใหญ่กว่ามาก ซึ่งเป็นผลจากการยึดครองของโรมและการขยายเกษตรกรรมไปทั่วบริเวณเหล่านั้น" ⁽²²⁾

ภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าวชนบทจึงเป็นจุดเริ่มต้นขององค์การจัดตั้งทางสังคมมิใช่ตัวเมือง อีกครึ่งหนึ่งทหฺยสินของประชาคมเป็นพื้นฐานของมัน ซึ่งในทางปฏิบัติเปลี่ยนไปเป็นทหฺยสินรวมหมู่ของขุนนางพิวคัลที่เป็นกลุ่ม หนุนหลังโดยองค์การจัดตั้งทางทหารของผู้มีชัยชาติกฏเยอรมัน แต่ชนชั้นถูกขูดรีดที่อยู่ตรงข้ามซึ่งขุนนางพิวคัลจัดตั้งขึ้นเป็นลำดับขึ้นและระดมเข้ามาเป็นกองกำลังอาวุธ ก็ไม่ใช่ทาสหากเป็นทาสกสิกร ขณะเดียวกันการแบ่งแยกที่คล้ายคลึงกันก็ดำรงอยู่ในตัวเมือง รูปแบบพื้นฐานของทหฺยสินในเมือง คือแรงงานส่วนบุคคลของปัจเจกชน หากแต่ปัจจัยหลาย ๆ ด้านความจำเป็นในการป้องกัน การแข่งขันและอิทธิพลขององค์การจัดตั้งพิวคัลในชนบทที่อยู่รอบ ๆ สร้างองค์การจัดตั้งทางสังคมที่คล้ายคลึงกันขึ้นมาได้แก่ สมาคมช่างฝีมืออาชีพของนายช่างหรือพ่อค้า ซึ่งต่อมาเผชิญหน้ากับช่างฝึกหัด (Journeyman) และลูกมือฝึกงาน (apprenticeship) ทหฺยสินที่คึกคักทั้งนี้ใช้แรงงานทาสกสิกรและแรงงานฝีมือขนาดเล็กของลูกมือฝึกงานและช่างฝึกหัด ซึ่งในขั้นนี้ถือว่าเป็น

"รูปแบบหลักของทรัพย์สิน" ภายใต้ระบบศักดินา (Haupteigentum) การแบ่งงานยังไม่พัฒนามากนัก แต่แสดงออกด้านหลักในการแบ่งแยกอย่างแหลมคมระหว่าง "ศักดินา" ต่าง ๆ ของเจ้านาย, ขุนนาง, พระ และชาวนาในชนบท, นายช่าง, ลูกมือฝึกงาน, ช่างฝึกหัด และในที่สุดผู้ใช้แรงงานรายวันในเมือง ระบบที่มีอาณาเขตอันกว้างใหญ่นี้ต้องการหน่วยทางการเมืองที่ใหญ่ซึ่งมีทั้งผลประโยชน์ของขุนนางเจ้าที่ดินและตัวเมือง : ผลจึงได้แก่ระบบศักดินาของกษัตริย์ (feudal monarchies) ซึ่งกลายเป็นสิ่งสากลขึ้นมา

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงจากศักดินาสู่ทุนนิยม เป็นผลผลิตจากวิวัฒนาการของระบบศักดินา (23) มันเริ่มต้นในเมืองจากกำเนิดของอารยธรรมจนถึงศตวรรษที่ 15 กล่าวได้ว่าการแยกเมืองออกจากชนบทเป็นปัจจัยพื้นฐานและ เป็นปัจจัยคงที่ในการแสดงให้เห็นถึงการแบ่งงานทางสังคม ภายในตัวเมืองเอง ซึ่งก่อตัวขึ้นอีกครั้งในยุคกลาง มีการแบ่งงานระหว่างการผลิตและการค้าพัฒนาขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้มีหลงเหลือมาก่อนจากยุคโบราณ การพัฒนาอันนี้สร้างพื้นฐานให้การค้าทางไกล และผลที่ตามมาของการแบ่งงาน (ความเชี่ยวชาญในการผลิต) ระหว่างเมืองต่าง ๆ กัน การป้องกันชาวเมืองจากพวกศักดินาและปฏิกิริยาต่อกันระหว่างเมืองสร้างชนชั้นของชาวเมืองขึ้นมาจากกลุ่มชาวเมืองในแต่ละเมือง "ชนชั้นนายทุนเองค่อย ๆ พัฒนาไปที่ละก้าวตามเงื่อนไขของมันโดย แยกออกไปเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามการแบ่งงาน และในที่สุดก็ถูกกลืนบรรดาชนชั้นที่ครอบครองทรัพย์สินอยู่ขณะนั้นจนหมด (ในขณะที่มันกำลังพัฒนาชนส่วนใหญ่ของบรรดาชนชั้นที่ไร้ทรัพย์สิน และส่วนหนึ่งของชนชั้นที่ครอบครองทรัพย์สินอยู่ก่อนก็พัฒนาเป็นในชนชั้นใหม่ขึ้นมาคือ ชนชั้นกรรมาชีพ โดยการทรัพย์สินทั้งหมดแต่ก่อนนี้ถูกเปลี่ยนแปลงมาเป็นทุนพาณิชย์ หรือทุนอุตสาหกรรม" มาร์กซเพิ่มข้อสังเกตว่า : "ในขั้นแรกมันถูกกลืนสาขาการใช้แรงงานที่เป็นของรัฐโดยตรงก่อน ต่อจากนั้นก็ของบรรดาภคทายก (estates) ทั้งหมดที่คนยังคิดว่ามันเป็นอยู่ไม่มากนัก" (24)

ตราบเท่าที่การค้ายังไม่คลุมไปทั่วโลก และไม่ได้วางอยู่บนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ความก้าวหน้าทางเทคนิควิทยาที่เป็นผลจากพัฒนาการเหล่านี้ก็ยังไม่หลุดพ้นจากมันคงไม่ว่าจะวางอยู่บนพื้นฐานท้องถิ่นหรือภูมิภาค เทคนิควิทยาอาจสูญหายไปจากการรุกรานของพวกอนารยชน หรือการสงคราม และความก้าวหน้าในท้องถิ่นก็ไม่จำเป็นต้องยกระดับสูงขึ้นทั่วไป (ดูบทความของ เออร์มัน ถึงปัญหาสำคัญของการเสื่อมทรุดและถดถอยทางประวัติศาสตร์) ดังนั้นพัฒนาการที่เป็นหัวใจในระบบทุนนิยมจึงได้แก่การพัฒนาของตลาดโลก

ผลอันแรกจากการแบ่งงานระหว่างเมืองก็คือการก่อตัวขึ้นมาของหัตถอุตสาหกรรมที่เป็นอิสระจากสมาคมช่างฝีมืออาชีพ โดยมีพื้นฐานอยู่ที่การค้าระหว่างประเทศ (ดังเช่นเมืองศูนย์กลางยุคบุกเบิกของอิตาลีและแฟลนเดอร์คือ ยูโรปตะวันตกเฉียงเหนือ, เบลเยียม, และ

เนเธอร์แลนด์) หรืออยู่ที่ตลาดในประเทศ (เช่นอังกฤษ และ ฝรั่งเศส)* ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มมากขึ้น - โดยเฉพาะในชนบท - และการรวมกระจุกของทุนไว้ในและนอกสมาคมช่างฝีมืออาชีพมากขึ้นเรื่อย ในบรรดาอาชีพทางการผลิตอุตสาหกรรม การทอผ้า (เนื่องจากมันต้องอาศัยการใช้เครื่องจักร แม้จะเป็นอย่างหยาบ ๆ ก็ตาม) ได้พิสูจน์ว่ามีความสำคัญเกือบที่สุด การเติบโตของหัตถอุตสาหกรรมก็ผลในการสร้างช่องทางแก่การหลบหนีของชาวนาในระบบฟิวดัล ซึ่งพากันหลบเข้ามาในเมือง แต่พวกเขาก็ถูกกีดกันออกจากหัตถอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยลักษณะเฉพาะของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ แหล่งที่มาของแรงงานนี้ส่วนหนึ่งมาจากบรรดาอดีตบ่าวไพร่และทหารในระบบฟิวดัล อีกส่วนหนึ่งจากชาวนาที่ถูกกระหนกระเหินจากการปรับปรุงเกษตรกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่ดินสำหรับการเกษตรมาเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์

* การพัฒนาของตลาดในประเทศเริ่มจาก home market หรือ "ตลาดพื้นฐาน" เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางการผลิตในชนบท จากชาวนาเป็นกรรมกร และทำลายการผลิตแบบทำเองใช้เองลงไป เปลี่ยนชนบทให้เป็น "ตลาดพื้นฐาน" สำหรับทุน ในทางประวัติศาสตร์ "home market" ไม่ได้จำกัดอาณาเขตแค่ในประเทศหรือรัฐหนึ่งเท่านั้น หากยังขยายรวมไปถึงอาณานิคมและรัฐที่อยู่ในรัศมีการค้าแลกเปลี่ยนของมันด้วย ในหนังสือ การพัฒนาของระบบทุนนิยมในรัสเซีย เลนินมีความเห็นว่าการสร้าง "ตลาดพื้นฐาน" (home market) เป็นการวัดถึงความสูงของระบบทุน เนื้อหาของตลาดพื้นฐาน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนสิ่งของที่ซื้อขายในตลาด หากแต่ขึ้นกับ ปัจจัยการผลิต ว่าเป็นของผู้ผลิตมากน้อยเพียงไร ชาวนาอิสระและผู้ผลิตน้อยที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต มักเป็นอุปสรรคต่อการสร้าง "ตลาดพื้นฐาน" และในที่สุดก็คือ ระบบทุนนิยมนั่นเอง ดูความหมายแรกใน Marx, Capital, V.I. Vintage Books, 1977. p.910-3. ความหมายอันหลังเป็นการตีความของ Hobsbawm ใน "The general Crisis of the European Economy in the Seventeenth Century", Past & Present, 4, 5, (1954-1955). บทความสองชิ้นนี้ตีพิมพ์ใหม่ใน Trevor Aston, ed. Crisis in Europe (1975). - ผู้แปล

พร้อมกับการก่อตัวขึ้นของหัตถอุตสาหกรรม ประชาชาติเริ่มมีการแข่งขันกัน และสหพันธชนียนิยม (ซึ่งมีสงครามการค้า, กำแพงภาษี และข้อห้าม) ก็ก่อตัวขึ้นในระดับชาติ ภายในโรงงานอุตสาหกรรมความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนกับกรรมกรก็พัฒนาไป การขยายการค้าอย่างกว้างขวางอันเป็นผลมาจากการค้นพบอเมริกา และการยึดครองเส้นทางการเดินเรือไปอินเดีย และการนำเข้าอย่างมากรวมของผลิตผลต่างประเทศ โดยเฉพาะทองคำแท่ง ได้สนับสนุนทั้งฐานะของชนชั้นเจ้าที่ดินผิวคล้ำและชนชั้นผู้ใช้แรงงาน การเปลี่ยนแปลงที่ตามมาในความสัมพันธ์ทางชนชั้น การยึดครองการค้าอาณานิคม "และเหนือสิ่งอื่นใดการขยายตลาดมาเป็นตลาดโลกซึ่งบัดนี้ เป็นไปได้และเกิดขึ้นอย่างจริงจังมากขึ้น" (25) ได้เปิดโฉมหน้าใหม่ในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ถึงจุดนี้เราไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงการโต้แย้งให้มากไปกว่าที่อุดมการเยอร์มัน บันทึกเอาไว้ถึงพัฒนาการต่อไปอีกสองระยะ ก่อนชัยชนะของอุตสาหกรรม จนถึงกลางศตวรรษที่ 17 และจากนั้นไปถึงปลายศตวรรษที่ 18 และยังได้เสนอว่าผลสำเร็จของอังกฤษในการพัฒนาอุตสาหกรรมก็สืบเนื่องจากการรวมกระจุกรการค้าและหัตถอุตสาหกรรมไว้ในประเทศนั้นในระหว่างศตวรรษที่ 17 ซึ่งค่อยสร้าง "ตลาดโลกอันเป็นผลกำไรของประเทศนี้ขึ้น และจากนั้นก็สร้างความต้องการในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ซึ่งไม่อาจตอบสนองได้อีกต่อไปด้วยหลังการผลิตทางอุตสาหกรรมที่มีมาแต่อดีตจนถึงขณะนั้น" (26)

การวิเคราะห์นี้เห็นได้ชัด ว่าเป็นรากฐานของ แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ ในตอนที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของมันบอบบาง-บุคคลาสลิตโบราณ (ส่วนใหญ่เป็นโรมัน) และยุโรปตะวันตกและกลาง ในแถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ระบุแต่เพียงสังคมชนชั้นในสามรูปแบบ : สังคมทาสแห่งยุคโบราณ สังคมผิวคล้ำและทุนนิยม ดูเหมือนมันจะเสนอว่าสองรูปแบบแรกเป็นทางเลือกของวิวัฒนาการจากสังคมชุมชนนพทาส สังคมทั้งสองแบบมีความเกี่ยวพันกันเพียงจากข้อมูลที่ว่า สังคมผิวคล้ำก่อตั้งตัวเองขึ้นมาจากทาสลิตกึ่งพิงของสังคมทาสยุคโบราณ ไม่มีการอธิบายถึงกลไกในการพังทลายของสังคมทาส และผิวคล้ำแม้รูปแบบหนึ่งจะแสดงให้เห็นโดยนัยในการวิเคราะห์ อีกด้านเราเห็นการก่อตัวขึ้นของสังคมทุนนิยม ดังที่มันเป็น ในความขัดแย้งของสังคมผิวคล้ำ ความเจริญเติบโตของทุนนิยมทั้งหมดได้รับการบรรยาย - อย่างน้อยก็ - เช่นเดียวกับเรื่องของเมืองและภายในตัวเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบผิวคล้ำในชนบทที่เป็นหลักก็คือ การหาประชากรพื้นฐานและการหนุนเพิ่มมันขึ้นอีกโดยเอามาจากอดีตทาสลิตกร ยังไม่มีความพยายามอย่างจริงจังในการค้นคว้าแหล่งที่มาของประชากรส่วนเกินที่คอยสนองพลังแรงงานแก่เมืองและหัตถอุตสาหกรรม ข้อสังเกตในเรื่องนี้หายากเกินกว่าที่จะมีน้ำหนักในการวิเคราะห์ จึงต้องถือว่าการวิเคราะห์นี้เป็นเพียงสมมติฐานอย่างหยาบและชั่วคราวของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ แต่มีข้อสังเกตบางประการในนั้นคือการกระตุ้นให้เกิดความคิดขึ้นมาและบางอันก็ดีมาก

ลำดับชั้นในความคิดของมาร์กซ์ที่มีการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม เป็นตัวหนั้นมีความสลับซับซ้อนมากกว่า และแน่นอนวางอยู่บนพื้นฐานการศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขวางและหลากหลายมากกว่าด้วย ซึ่งคราวนี้ไม่จำกัดอยู่ในยุโรปเท่านั้น การค้นคว้าอันใหม่ที่สำคัญในตารางของยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ก็คือ ระบบ "เอเชีย" หรือ "ตะวันออก" ซึ่งถูกกล่าวถึงในคำนำอันมีชื่อเสียงของ วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง

กล่าวอย่างกว้าง ๆ บัดนี้มีหนทางเลือกสาม หรือสี่แบบจากระบบชุมชนบุพกาล แต่ละหนทางแสดงออกถึงรูปแบบของการแบ่งงานทางสังคมที่ดำรงอยู่หรือแสดงนัยอยู่ในนั้น รูปแบบตะวันออก: โบราณ, เยอรมัน (มาร์กซ์ไม่ได้จำกัดอยู่กับกลุ่มชนหนึ่งกลุ่มชนใด) และ สล้าฟ ซึ่งไม่ค่อยชัดเจนนักและไม่ได้พูดให้ละเอียดลึกลงไป แต่มีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบตะวันออก (หน้า ๘) ข้อแตกต่างที่สำคัญอันหนึ่งระหว่างรูปแบบเหล่านั้นในประวัติศาสตร์ คือการต่อต้าน และสนับสนุนวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของระบบต่าง ๆ ชุมชาลองในปี 1845-8 พูดถึงปัญหานี้แต่เพียงเล็กน้อย แต่ดังที่เราได้เห็นแล้ว ทรรศนะของมาร์กซ์ในเรื่องพัฒนาการของประวัติศาสตร์ไม่เคยเป็นแบบเส้นตรง หรือถือว่าเป็นเพียงบันทึกของความก้าวหน้าเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงปี 1857-8 การถกเถียงก็ลำเลียงไปอีกค่อนข้างมาก

การละเลยงานเขียนเรื่องการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม มีผลทำให้การอภิปรายเกี่ยวกับระบบตะวันออก ในอดีตอาศัยแต่จดหมายฉบับแรก ๆ ของมาร์กซ์ และเอนเกลส์ และบทความของมาร์กซ์ว่าด้วยอินเดีย (ถึงธูเรียนปี 1853)⁽²⁷⁾ เป็นหลัก โดยกล่าวถึงลักษณะของระบบตะวันออกอย่างสอดคล้องกับทฤษฎี แต่แรกของนิคสังเกตร การณ์ชาวต่างประเทศว่า "ขาดการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน" เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเงื่อนไขพิเศษ ซึ่งต้องการการรวมศูนย์อย่างมากเป็นพิเศษ ตัวอย่างเช่น ความต้องการสำหรับงานสาธารณะ และโครงการชลประทานในพื้นที่ซึ่งไม่อาจเพาะปลูกได้ผลด้วยวิธีอื่น อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาต่อไป มาร์กซ์มองเห็นว่าลักษณะพื้นฐานของระบบนี้คือ "เอกภาพที่ดำรงอยู่ได้ในตัวเองระหว่างหัตถกรรมกับเกษตรกรรม" ภายในชุมชนหมู่บ้าน ซึ่ง "มีเงื่อนไขทั้งหมดสำหรับการผลิตซ้ำและการผลิตส่วนเกินภายในตัวมันเอง" (หน้า 4) และดังนั้นจึงต่อต้านการแตกกระจาย และวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างเหินห่างแน่นมากกว่าระบบอื่น (หน้า 18) ทฤษฎีว่าด้วยการขาดกรรมสิทธิ์ใน "ระบบเผด็จอำนาจตะวันออก" จึงปิดโฉมหน้าของ "ทรัพย์สินแห่งชาติอุตสาหกรรมหรือประชาคม" ซึ่งเป็นพื้นฐานของมัน (หน้า 4) ระบบดังกล่าวนี้อาจเป็นแบบกระจายหรือรวมศูนย์ "เผด็จอำนาจมากกว่าหรือประชาธิปไตยมากกว่า" ในรูปแบบ และองค์การจัดตั้งต่าง ๆ ชุมชนเล็ก ๆ เหล่านั้นที่ดำรงอยู่โดยเป็นส่วนหนึ่งของเอกภาพที่ใหญ่กว่า อาจสะสมผลิตส่วนเกินจำนวนหนึ่งของเผด็จ "เป็นค่าใช้จ่ายของชุมชน (ที่ใหญ่กว่า) เช่น สำหรับการก่อสร้างคราม พิธีกรรมทางศาสนา ฯลฯ" และสำหรับปฏิบัติการที่มีความจำเป็นใน

ทางเศรษฐกิจ เช่นการขอประทานและการบำรุงรักษาการคมนาคม ซึ่งจะปรากฏว่าเป็นผลงานของชุมชนที่สูงกว่า "รัฐบาลเผด็จอำนาจจึงลอยอยู่เหนือชุมชนเล็ก ๆ" อย่างไรก็ตาม การแปลกแยกเช่นนี้ของผลิตผลส่วนเกินก็มีเชื้อของ "การครอบงำแบบเจ้าที่ดิน (Seignorial) ในความหมายดั้งเดิมของอยู่" และพิวคัลลิสต์ก็อาจพัฒนาออกมาจากระบบนี้ได้ ลักษณะ "ปิด" ของหน่วยชุมชนหมายความว่า เป็นการยากที่เมืองจะอยู่ในเศรษฐกิจนั้นด้วย เมืองเกิดขึ้นมาแต่ "เพียงในสถานที่ที่เป็นผลต่อการค้าภายนอก หรือในที่ซึ่งผู้ปกครองและบรรดาขุนนางแลกเปลี่ยนรายได้ของพวกเขา (ผลิตผลส่วนเกิน) กับแรงงาน ซึ่งพวกเขาใช้จ่ายเหมือนกับเป็นกองทุนแรงงานของเขา" (หน้า 5) ดังนั้นระบบเอเชียจึงยังไม่ใช้สังคมชนชั้น หรือถ้ามันเป็นสังคมชนชั้น มันก็เป็นแบบแรกเริ่มดั้งเดิมที่สุด มาร์กซถือว่าสังคมเม็กซิโกและเปรูอยู่ในสังกัดเดียวกัน เช่นเดียวกับสังคมเคลติก แม้จะสลับซับซ้อนและบางครั้งพัฒนาจากการยึดครอง ในบางชาติกุตหรือชุมชนโดยผู้อื่น (หน้า 5) เรามีข้อสังเกตว่าระบบเอเชียไม่ได้เกิดขึ้น การวิวัฒนาการต่อไป เพียงแต่มันยังไม่ใช้สิ่งจำเป็นเท่านั้น คราบเท่าที่ระบบนี้สามารถพัฒนาไปได้โดยอาศัยส่วนเกินที่ได้รับหรือบีบบังคับเอาจากหน่วยเศรษฐกิจพื้นฐานที่รองรับชุมชนชาติกุตหรือหมู่บ้านอยู่ได้

ระบบที่สองกำเนิดออกมาจากสังคมบุพกาล "เป็นผลิตผลของชีวิตทางประวัติศาสตร์ที่เคลื่อนไหวมากกว่า" (หน้า 6) ได้สร้างเมือง และอาศัยเมือง สร้างวิถีแบบโบราณ (ancient) ที่เป็นสังคมของนักขยายอาณาเขตที่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลง (หน้า 6) "เมืองที่มีอาณาเขตของมัน (เขตแดน) ก่อรูปขึ้นเป็นส่วนทั้งหมดของเศรษฐกิจ" (หน้า 6) ในรูปแบบที่พัฒนาแล้ว แต่มาร์กซก็ระมัดระวังในการย่ำถึงกระบวนการอันยาวนานก่อนหน้านี้ เช่นเดียวกับในเรื่องความสลับซับซ้อนของมัน ลักษณะที่แสดงออกในสังคมก็คือระบบทาส แต่ระบบนี้ก็มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและจะต้องถูกแทนที่ด้วยรูปแบบการเอารัดเอาเปรียบที่ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพมากกว่า ก็คือการขูดรีดชาวนาอิสระโดยขุนนาง ชันได้แก่ ระบบพิวคัล ซึ่งในที่สุดก็ต้องเปิดทางให้แก่ ระบบทุนนิยม

แบบที่สามไม่มีหน่วยพื้นฐานเป็นชุมชนหมู่บ้านหรือเมือง แต่มี "บ้านแต่ละหลังที่แยกกัน ซึ่งก่อรูปขึ้นเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่เป็นอิสระ (หัตถกรรมเป็นเพียงแรงงานเพิ่มเติมของผู้หญิงในครัวเรือน ฯลฯ)" (หน้า 14) ครัวเรือนที่แยกกันเหล่านี้เชื่อมต่อกันอย่างหลวม ๆ (แต่ต้องอยู่ในชาติกุตเดียวกัน) และรวมกันในบางโอกาส "สำหรับทำสงคราม" ศีลธรรมทางศาสนา การพิจารณายุติข้อแย้งทางกฎหมาย ฯลฯ" (หน้า 15) หรือสำหรับการใช้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ บริเวณล่าสัตว์ของชุมชนโดยครัวเรือนปัจเจกชน หน่วยพื้นฐานของสังคมแบบนี้จึงอ่อนกว่า และเป็น "ปัจเจกชน" มากกว่าชุมชนหมู่บ้าน รูปแบบนี้มีมาร์กซเรียกว่าแบบเยอรมัน ซึ่งเราขออย่าอ้างว่า เขาไม่ได้จำกัดอยู่กับชนชาติหนึ่งชนชาติใดโดยเฉพาะ⁽²⁸⁾ เนื่องจากแบบโบราณและแบบเยอรมัน แตกต่างจากแบบตะวันออก เราอาจกล่าวได้ว่ามาร์กซถือว่าแบบเยอรมัน

ในลักษณะของมันก็มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนไวกว่าแบบตะวันออก และจริง ๆ แล้วมันก็เป็นเช่นนั้น (29) ข้อสังเกตของมาร์กซ์ในรูปแบบนี้จะไม่ละเอียดถี่ถ้วนนัก แต่เรารู้ว่าเขาและเองเกิดเปิดช่องทางไว้สำหรับการเปลี่ยนแปลงโดยตรงจากสังคมทุนการสู่สังคมที่จัดในหมู่ชาติอุตสาหกรรม

การแบ่งแยกระหว่าง เมืองกับชนบท (หรือระหว่าง การผลิตทางเกษตรกรรม กับมิใช่เกษตรกรรม) ซึ่งเป็นพื้นฐานการวิเคราะห์ของมาร์กซ์ในปี 1845-6 ก็ยังคงเป็นพื้นฐานอยู่ในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม แต่มันมีลักษณะกว้างกว่า และจัดเอาไว้อย่างดีกว่า

"ประวัติศาสตร์โบราณเป็นประวัติศาสตร์ของเมือง แต่เป็นเมืองที่ก่อตั้งบนทรัพย์สินที่ดิน และเกษตรกรรม; ประวัติศาสตร์เอเชียเป็นเอกภาพที่ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างเมือง กับชนบท (กล่าวอย่างถูกต้องแล้ว เมืองใหญ่ ๆ ต้องถือว่าเป็นเพียงค่ายพักของกษัตริย์ที่ครอบครองบนโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่แท้จริง); ยุคกลาง (สมัยเยอรมัน) เริ่มต้นด้วยการที่ชนบทเป็นที่ตั้งของประวัติศาสตร์ การพัฒนาต่อไปมันดำเนินไปด้วยการเป็นปฏิปักษ์กับ ระหว่างเมืองกับชนบท; ประวัติศาสตร์สมัยใหม่เป็นการทำชนบทให้เป็นเมือง ไม่เหมือนในหมู่ชาวโบราณที่ทำเมืองให้เป็นชนบท" (หน้า 13)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่แจ่มชัดว่ารูปแบบที่ต่าง ๆ กันของการแบ่งงานทางสังคมเป็นทางเลือกในการพึ่งพาอาศัยของสังคมชุมชน รูปแบบเหล่านี้ถูกเสนออย่างชัดเจนว่าเป็นลำดับขั้นทางประวัติศาสตร์ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมา ในคำนำของ วิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมือง แต่ไม่ระบุอย่างเฉพาะเจาะจงในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม กล่าวในความหมายทางภาษาแล้วก็ไม่ใช่ว่าเป็นเช่นนั้น เพราะวิธีการผลิตแบบเอเชียไม่เพียงแต่ไม่ดำรงอยู่ร่วมกับวิธีการผลิตอื่น ๆ ที่เหลือเท่านั้น หากยังไม่มีข้อความในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม หรือที่ขึ้นใจ ที่กล่าวว่าวิธีแบบโบราณวิวัฒนาการมาจากสังคมแบบเอเชีย ดังนั้นเราควรทำความเข้าใจมาร์กซ์ไม่ใช่เพียงการอ้างอิงถึงการสืบทอดแบบลำดับ เหตุการณ์ หรือกระบวนวิวัฒนาการของระบบหนึ่งมาจากระบบก่อนหน้านี้ (แม้เป็นที่เด่นชัดว่าเป็นกรณีของระบบทุนนิยมและพิวคัลนิยม) หากควรกล่าวถึงวิวัฒนาการในลักษณะทั่วไปมากกว่า ดังที่เราเห็นก่อนหน้านี้แล้ว "มนุษย์เปลี่ยนมาเป็นปัจเจกชนได้ก็เพียงด้วย การผ่านพ้นทางของกระบวนการประวัติศาสตร์ โดยดั้งเดิมแล้วถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตตระกูลหนึ่ง ชาตวิวงศ์หนึ่งหรือสัตว์เผ่าหนึ่ง" รูปแบบที่แตกต่างกันในกระบวนการที่ค่อย ๆ เปลี่ยนมนุษย์ให้เป็นปัจเจกชน ซึ่งหมายถึงการทำลายเอกภาพโดยมูลราก สอดคล้องกับขั้นตอนที่แตกต่างกันของประวัติศาสตร์ แต่ละขั้นตอนก็แสดงถึงแต่ละก้าวที่ออกห่างมาจาก "เอกภาพมูลรากของรูปแบบเฉพาะในชุมชน (ชาติพันธุ์) และทรัพย์สินในธรรมชาติที่ถูกยึดกับมัน หรือความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางภววิสัยของการผลิตที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ" (หน้า 31) รูปแบบเหล่านี้ จึงกล่าวได้อีกอย่างว่า เป็นการแสดงถึงอย่างกว้างในวิวัฒนาการของทรัพย์สินส่วนบุคคล

มาร์กซแยกแยะลำดับชั้นในวิวัฒนาการของสังคมเป็นสี่ชั้นอย่างพิเคราะห์ แต่ไม่ใช่เป็นการต่อเนื่องแบบลำดับเหตุการณ์ ขั้นแรก เป็นทรัพย์สินของประชาคมโดยตรง ดังเช่นในตะวันออก และในรูปแบบที่ดัดแปลงบ้างของระบบสลาฟ ซึ่งไม่มีระบบใดที่ถือได้ว่าเป็นรูปเป็นสังคมชั้นอย่างเต็มที่ ขั้นที่สอง คือทรัพย์สินของประชาคมที่ดำเนินต่อเนื่องในฐานะที่เป็นส่วนย่อยของระบบที่ "ความขัดแย้ง" ได้ก่อรูปขึ้นเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ชนชั้น ในรูปแบบสังคมโบราณและเยอรมัน ขั้นที่สาม ก่อตัวขึ้นมาตามการอธิบายของมาร์กซ ด้วยการผ่านกระบวนการการก่อตัวขึ้นของผลิตอุตสาหกรรม มักกล่าวถึงผ่านระบบทวิภาค ซึ่งช่างฝีมืออิสระ (จัดตั้งเป็นบริษัทในสมาคมช่างฝีมืออาชีพ) เป็นตัวแทนของรูปแบบปัจเจกชนมากกว่าในการควบคุมปัจจัยการผลิต และในการบริโภค ซึ่งทำให้เขามีชีวิตอยู่ได้ในขณะที่ทำการผลิต

ดูเหมือนว่าในความคิดของมาร์กซ จะมีแต่การผลิตส่วนที่เป็นงานฝีมือเฉพาะที่เป็นอิสระ เพราะเขาสนใจแยกกิจกรรมของตะวันออกโบราณออกไป โดยไม่ให้เหตุผล ขั้นที่สี่ เป็นชั้นที่ชนชั้นกรรมาชีพก่อตัวขึ้นมา; กล่าวคือการอุตสาหกรรมไม่ได้กระทำอย่างทยาย ๆ ในรูปแบบการจัดสรรเข้าเป็นเจ้าของคน ในฐานะที่เป็นทาสหรือทาสกลิกร หากแต่กระทำในรูปแบบการจัดสรรเข้าเป็นเจ้าของ "แรงงาน" กล่าวสำหรับทุน คนงานไม่ใช่เป็นเงื่อนไขของการผลิต งานเท่านั้นที่เป็นทุนสามารถทำให้เครื่องจักร หรือยิ่งกว่านั้นคือน้ำหรืออากาศทำงานให้มันได้ก็ยิ่งดีใหญ่ และทุนก็ไม่ได้เข้ามาเป็นเจ้าของผู้ใช้แรงงานหากแต่เป็นเจ้าของแรงงานของเขาและไม่ใช้โดยตรง หากด้วยวิธีทางแห่งการแลกเปลี่ยน" (หน้า 30)

เนื่องจากความคิดของมาร์กซนั้นยาก และข้อเขียนของเขาก็ไม่อาจเข้าใจได้ง่าย ๆ ทำให้ไม่แน่ใจ แม้ดูเหมือนว่า การวิเคราะห์นี้จะสอดคล้องกับลำดับชั้นทางประวัติศาสตร์ ในลักษณะดังต่อไปนี้ รูปแบบตะวันออก (และสลาฟ) ในทางประวัติศาสตร์แล้ว มีความใกล้ชิดกับต้นกำเนิดของมนุษย์มากที่สุด เนื่องจากมันยังรักษาบทบาทของชุมชน (หมู่บ้าน) บุพกาลไว้ในท่ามกลางโครงสร้างทางสังคมส่วนบนที่ซับซ้อนมากกว่า และมีระบบชนชั้นที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ (แน่นอน เราควรกล่าวเพิ่มเติมด้วยว่า ขณะที่มาร์กซเขียนนิพนธ์นี้ เขาได้สังเกตเห็นว่าระบบทั้งสองกำลังแตกสลายลงภายใต้ผลกระทบของตลาดโลก และลักษณะพิเศษของมันก็กำลังสูญหายไป)

ระบบโบราณและเยอรมัน ซึ่งก็เป็นรูปแบบแรกกล่าวคือ ไม่ได้มาจากรูปแบบตะวันออกเป็นตัวแทนของรูปแบบวิวัฒนาการจากรูปแบบสังคมชุมชนบุพกาล ที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่า แต่ "ระบบเยอรมัน" ดังกล่าวไม่ได้ก่อรูปของรูปแบบการเศรษฐกิจสังคมแบบพิเศษ มันก่อรูปของระบบเศรษฐกิจสังคมทวิภาค โดยสัมพันธ์กับ เมืองแห่งยุคกลาง (ศูนย์กลางแห่งการกำเนิดของการผลิตในงานฝีมือที่เป็นตัวของตัวเอง) การผสมรวมกันเช่นนี้ ซึ่งเกิดขึ้นในท่ามกลางยุคกลาง เป็นการก่อรูปของขั้นที่สาม

สังคมนายทุนกำเนิดมาจากระบบศักดินา ก่อรูปขึ้นเป็นชั้นที่สี่ ดังนั้นข้อความที่ว่า
รูปการสังคมเอเชีย โบราณ ศักดินาและนายทุนเป็น "ความก้าวหน้า" จึงไม่ได้หมายความว่า
ถึงพระภคปะวัติศาสตร์ที่เป็นเส้นตรงอย่างธรรมดา ไม่ใช่พรรณนอย่างง่าย ๆ ว่าประวัติ-
ศาสตร์ทั้งหมด คือความก้าวหน้า มันเพียงแต่ระบุว่าแต่ละระบบในด้านหลักแล้ว เคลื่อนไหว
ห่างจากสภาวะของมนุษย์ยุคบุพกาลออกไปเรื่อย ๆ

3. ประเด็นที่จะพิจารณาต่อไป คือหลังคลักกันภายในของระบบเหล่านี้ อะไรที่ทำ
ให้มันรุ่งเรืองขึ้นมาและเสื่อมสลายลงไป? ปัญหาที่ค่อนข้างง่ายมากสำหรับระบบตะวันตก
ซึ่งลักษณะของมันขัดขวางการแตกสลายและวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ กระทั่งถูกพังทลายลง
ด้วยพลังภายนอกของระบบทุนนิยม มาร์กซบอกเราน้อยมากเกี่ยวกับระบบศักดินาในชั้นนี้ทำให้
ไม่อาจกล่าวอะไรได้มากนัก ตรงกันข้ามกับพระภคปะวัติศาสตร์ของเขาเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในของ
ระบบโบราณ และระบบศักดินาซึ่งสลับซับซ้อนและก่อให้เกิดปัญหายากกล่าวนานบางประการ

ทาสเป็นลักษณะสำคัญของระบบโบราณ แต่พระภคปะวัติศาสตร์ของมาร์กซในพื้นฐานความ
ขัดแย้งภายในของระบบสังคมมีความซับซ้อนมากกว่าพระภคปะวัติศาสตร์อย่างธรรมดาที่มองว่า ทาสสร้าง
ข้อจำกัดแก่วิวัฒนาการทางเศรษฐกิจต่อไปและดังนั้นจึงทำให้ระบบของมันเองพังทลาย ข้อ
นำสังเกตก็คือพื้นฐานในการวิเคราะหของมาร์กซ คือโรมันตะวันตกมากกว่าที่จะเป็นกษัตริย์ที่กิน
บริเวณหนึ่งของเมดิเตอร์เรเนียน โรมเริ่มต้นด้วยการเป็นชุมชนของชาวนา แม้การจัด
ตั้งของมันเป็นแบบเมือง ประวัติศาสตร์โบราณคือ "ประวัติศาสตร์ของเมืองก่อตั้งขึ้นมาบน
ทรัพย์สินที่ดินและเกษตรกรรม" (หน้า 12-13) มันไม่ใช่ชุมชนที่เท่าเทียมกันโดยสิ้นเชิง เนื่องจาก
จากพัฒนาการของชาติอุตสาหกรรมกับการแบ่งวรรณะระหว่างกัน และการยึดครองได้ทำให้เกิดกลุ่ม
เชื้อชาติที่มีฐานะสังคมสูงและต่ำ แต่พลเมืองโรมันที่สำคัญ คือเป็นเจ้าของที่ดิน และ "การ
ต่อเนื่องของชุมชนเป็นการผลิตซ้ำของมวลสมาชิกของมันที่เป็นชาวนาที่พอเลี้ยงตัวเองอยู่ได้
โดยที่เวลาส่วนเกินของเขาตกเป็นของชุมชน เช่นการใช้แรงงาน ในการสงคราม ฯลฯ"
(หน้า 9) เหตุที่สงครามเป็นกิจการอันดับแรก เพราะว่าอันตรายเพียงอย่างเดียวที่จะกระทบ
กระเทือนการดำรงอยู่ของชุมชนมาจากชุมชนอื่นซึ่งแสวงหาที่ดินของมันเหมือนกัน และวิธีเดียว
ที่จะหาที่ดินให้กับพลเมืองเนื่องจากประชากรขยายมากขึ้น ก็คือการเข้าครอบครองชุมชนอื่น
ด้วยกำลังนั่นเอง (หน้า 30) แต่แนวโน้มลักษณะสงครามและการขยายตัวของชุมชนชาวนา
ดังกล่าวจะต้องนำไปสู่การทำลายคุณภาพแบบชาวนาซึ่งเป็นพื้นฐานของมัน มาถึงจุดนี้ เห็นได้
ว่าทาส การรวมกระดูกของทรัพย์สินที่ดิน การแลกเปลี่ยน เศรษฐกิจเงินตรา การยึด
ครอง ฯลฯ ล้วนเข้ากันได้ดีกับรากฐานของชุมชนนี้ ถ้าหันไปจากจุดนี้ก็ต้องนำไปสู่การพังทลาย
ระบบนี้ และทำให้วิวัฒนาการของสังคมหรือของปัจเจกชนไม่อาจเกิดขึ้นมาได้ (หน้า 20)

แม้กระทั่งก่อนการพัฒนาของเศรษฐกิจทาสขึ้น รูปแบบโบราณของการจัดตั้งทางสังคมที่สำคัญก็ถูกจำกัดแล้ว เห็นได้จากข้อมูลที่ว่าพัฒนาผลิตภาพของระบบ เช่นมีไม้ไผ่และไม้ยางเป็นพื้นฐานได้ "ในหมู่คนโบราณเราเคยพบปัญหาที่ว่า รูปแบบไหนของทรัพย์สินที่ดิน ฯลฯ ที่ให้ผลิตภาพสูงสุด ให้ความมั่งคั่งมากที่สุด.... คำถามมักเป็นว่าทรัพย์สินชนิดไหนที่สร้างพลเมืองที่ดีที่สุด ความมั่งคั่งที่เป็นจุดหมายในตัวเองมีอยู่แต่กับหมู่คนค้าขายจำนวนน้อย เท่านั้น คือผู้ผูกขาดในการดำเนินการค้าซึ่งอาศัยอยู่ในเส้นเลือดของโลกยุคโบราณเหมือนกับชาวฮิวในสังคมยุคกลาง" (หน้า 20)

ดังนั้นจึงมีปัจจัยหลักสองประการ ที่มีแนวโน้มจะทำลายชุมชน ประการแรก คือ การแบ่งแยกทางสังคมภายในชุมชน ซึ่งองค์ประกอบเฉพาะของยุคโบราณจากการผสมรวมกันระหว่างทรัพย์สินที่ดินของชุมชน และทรัพย์สินส่วนบุคคลไม่อาจฝึกฝนรักษาชุมชนไว้ได้ มีความเป็นไปได้ที่พลเมืองปัจเจกชนอาจสูญเสียทรัพย์สินของเขาได้นั้นคือจากการสูญเสียพื้นฐานสมาชิกภาพแห่งพลเมืองของเขา ยิ่งเศรษฐกิจพัฒนาเร็วมากเท่าใด กระบวนการนี้ก็เร็วขึ้นเท่านั้น ดังนั้นคนโบราณจึงไม่ไว้วางใจนักกับการค้าและหัตถกรรม ซึ่งถูกทิ้งไว้ให้พวกเสรีชน ผู้อยู่ได้อุปถัมภ์ หรือคนต่างเมือง และมีความเชื่อว่ามีอันตรายในการติดต่อดำเนินการกับคนต่างเมือง หรือในความปรารถนาจะแลกเปลี่ยนผลผลิตส่วนเกินกับเมืองอื่น ๆ ฯลฯ ประการที่สอง นั่นคือการมีทาส เพื่อความจำเป็นในการจำกัดฐานะพลเมือง (หรือที่เหมือนกันคือ ทรัพย์สินที่ดิน) ที่เป็นของสมาชิกชุมชนที่มีครองจึงนำไปโดยธรรมชาติสู่การนำ ผู้ที่ถูกยึดครองลงมาเป็นทาส หรือทาสกสิกร "ทาสและทาสกสิกรจึงเป็นเพียงพัฒนาการต่อมาของทรัพย์สินที่วางอยู่บนชาติฤๅ" (หน้า 32) ดังนั้น "การศึกษาชุมชนเอาไว้จึงเท่ากับการทำลายเงื่อนไขที่ชุมชนพึ่งพิงอยู่ลงไปแล้วเปลี่ยนไปเป็นปฏิปักษ์กับมัน" (หน้า 30) "โลกทรัพย์สินรวม" แต่แรกแสดงออกโดยพลเมืองทั้งมวล ก็แสดงออกโดยชนชั้นขุนนางผู้ดีซึ่งเป็นพวกเดียวที่ยังคงเป็นเจ้าของที่ดินเดิมที่ต่างจากบุคคลชั้นต่ำอื่น ๆ และทาสอีกด้านก็แสดงออกโดยพลเมืองที่ต่างจากบุคคลที่มีใช้พลเมืองและทาส มาร์กซไม่ได้อภิปรายถึงความขัดแย้งทางเศรษฐกิจที่เป็นจริงของเศรษฐกิจทาสในที่นี้เลย การวิเคราะห์ในระดับทั่วไปของเขาในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยมระบบทาสเป็นเพียงด้านพิเศษของความขัดแย้งพื้นฐานในสังคมโบราณ ในที่นี้เขาเองก็ไม่ได้อภิปรายว่าทำไมในยุคโบราณจึงพัฒนาเป็นทาสมากกว่าเป็นทาสกสิกร เราอาจคาดคะเนได้ว่าเป็นเพราะระดับของพลังการผลิตและความซับซ้อนของความสัมพันธ์ทางการผลิตในสังคมที่ระบบโบราณในเมดิเตอร์เรเนียนได้บรรลุถึง

ดังนั้นการพังทลายของวิธีแบบโบราณ จึงแสดงออกโดยนัยในลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของมัน ดูเหมือนจะไม่มีเหตุผลทางตรรกะที่ว่าทำไมมันต้องนำไปสู่ระบบที่วิวัฒนาการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งยังแตกต่างอย่างเด่นชัดจาก "รูปแบบใหม่ เป็นการผสมรวมกันของแรงงาน"

อื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เป็นไปได้ที่มีผลิตภาพสูงขึ้น อีกด้านหนึ่งการเปลี่ยนแปลงโดยตรงจากวิธีโบราณสู่ระบบทุนนิยมก็ถูกปฏิเสธ

เมื่อเรามาถึงระบบฟิวคัล ซึ่งระบบทุนนิยมได้พัฒนาออกมา ปัญหาที่ยังหาคำตอบไม่ได้ เหตุเพราะว่ามาร์กซบอกเราน้อยเกินไปเกี่ยวกับมัน รายละเอียดเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในระบบฟิวคัลที่เราพบในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม เทียบไม่ได้กับของวิธีโบราณ ไม่มีแม้กระทั่งการอธิบายอย่างจริงจังเกี่ยวกับทาสกสิกร (ที่มากไปกว่าของทาส) จริง ๆ แล้วความสัมพันธ์ทางการผลิตทั้งสองแบบนี้มักอยู่ปรากฏอยู่ในวงเดียวกันเสมอ บางครั้งเป็น "ความสัมพันธ์ของการครอบงำ และการขึ้นต่อ" ตรงข้ามกับฐานะของผู้ใช้แรงงานเสรี⁽³⁰⁾ ปัจจัยภายในสังคมฟิวคัลซึ่งบรรดาระบบทุนนิยมคือเมืองกล้าวอย่างเจาะจงคือ พ่อค้าเมืองและช่างฝีมือ เนื้อหาอันนี้ซึ่งเขียนขึ้นในปี 1857-8 ก็เช่นเดียวกับของปี 1845-8 (ดูหน้า 35) การปลดปล่อยกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตออกจากพื้นฐานแห่งประชาคม ดังเช่นที่เกิดขึ้นในหมู่ช่างฝีมือยุคกลางนั้นเองที่ได้วางรากฐานให้แก่การแยก "แรงงาน" ออกจาก "เงื่อนไขทางทวิวิสัยของการผลิต" กระบวนการนี้เป็นพัฒนาการอันเดียวกันของการก่อรูปขึ้นมาของ "เจ้าของผู้ทำงาน" ผู้อยู่เคียงข้าง แต่ไม่ใช่ในทรัพย์สินที่ดินกับวิวัฒนาการการใช้แรงงานของช่างฝีมือและชาวเมือง ซึ่ง "ไม่ใช่ด้านที่เป็นทรัพย์สินที่ดิน และขึ้นต่อมัน" (หน้า 38) ที่ให้พื้นฐานแก่วิวัฒนาการของนายทุน

บทบาทของเกษตรกรรมระบบฟิวคัลในกระบวนการนี้ไม่ได้มีการอธิบายถึง แต่ก็น่าจะเป็นในด้านลบมากกว่า ในเวลาที่เหมาะสมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำให้ชาวนาสามารถแยกออกมาจากที่ดิน บ่าวไพร่ออกมาจากขุนนาง เพื่อจะได้เปลี่ยนพวกเขามาเป็นผู้ใช้แรงงานรับจ้าง ไม่ว่ากระบวนการนี้จะเกิดในรูปแบบของการแตกสลายในฐานะนครในทรัพย์สินส่วนบุคคลหรือการครอบครองของเสรีชนหรือชาวนาเช่า หรือในรูปแบบต่าง ๆ ของระบบอุปถัมภ์ ก็ล้วนแต่ไม่เหมาะสม สิ่งสำคัญก็คือ รูปแบบเหล่านี้ไม่ควรขัดขวางการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่จะเป็นอย่างน้อยก็ให้มีศักยภาพที่จะเป็นแรงงานเสรีได้

อย่างไรก็ตาม แม้เรื่องนี้จะไม่ได้พูดถึงในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม (แต่พูดถึงในทุนเล่ม 3) ระบบทาสกสิกร และความสัมพันธ์ในการพึ่งพาอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันก็แตกต่างจากระบบในทางเศรษฐกิจอย่างเด่นชัด

ทาสกสิกรแม้จะอยู่ภายใต้การควบคุมของขุนนาง ในทางเป็นจริงแล้วก็เป็นผู้ผลิตทางเศรษฐกิจที่เป็นอิสระ แต่ทาสไม่ใช่⁽³¹⁾ ถ้าแยกขุนนางออกจากระบบทาสกสิกร สิ่งที่เหลือคือระบบการผลิตสินค้าขนาดย่อมขึ้นเอง แต่ถ้าแยกพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่และทาสออก (จนกว่าทาสไปทำอย่างอื่น) ก็จะไม่เหลือเศรษฐกิจชนิดไหนเหลืออยู่ "ดังนั้นสิ่งที่ต้องการคือเงื่อนไขของการพึ่งพาสกุลบุคคล การไม่มีเสรีภาพส่วนบุคคลในทุกรูปแบบ การผูกติดมนุษย์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของที่ดิน กล่าวตามความหมายที่ถูกก็คือ ระบบฐานผืนนคร" (ทุน

เล่ม 3, หน้า 841) เนื่องจากภายใต้เงื่อนไขของระบบทาสกสิกร ทาสกสิกรผลิตไม่แต่เพียงแรงงานส่วนเกินที่มูดนายของเขาทำการจัดสรรเป็นของตนเองในรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดเท่านั้น แต่เขายังสามารถสะสมกำไรสำหรับตัวเขาเองได้ด้วย ทั้งนี้จากเหตุผลหลาย ๆ ประการ ในระบบเศรษฐกิจที่ผูกขาด และล้าหลังเช่นระบบฟิวดัลที่มีแนวโน้มว่าส่วนเกินจะคงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ยอมซับซ้อนทั่วไป และเนื่องจาก "การใช้พลังแรงงาน (ของทาสกสิกร) ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะเกษตรกรรม แต่รวมไปถึงหัตถกรรมครัวเรือน ในชนบทด้วย ในที่นี้จึงทำให้วิวัฒนาการทางเศรษฐกิจที่แน่นอนมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น..." (พูน เล่ม 3, หน้า 844-5)

มาร์กซไม่ได้พูดถึงด้านต่าง ๆ เหล่านี้ของทาสกสิกรมากไปกว่าความขัดแย้งภายในของทาส เพราะว่าในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยมไม่ใช่เรื่องที่เขาจะมาถึง "ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ" ของระบบทั้งสอง จริง ๆ แล้ว ก็เหมือนกันในที่อื่น ๆ แม้ในที่นี้จะอยู่ในรูปแบบทั่วไปมากกว่า เขาไม่ได้สนใจกับพลังผลักดันภายในของระบบก่อนทุนนิยม ยกเว้นแต่เมื่อมันอธิบายถึงเงื่อนไขเบื้องต้นของระบบทุนนิยม^(๑๔) ในที่นี้เราสนใจเพียงสองปัญหา ทำไม "แรงงาน" และ "ทุน" ไม่อาจสามารถก่อตัวขึ้นมาได้จากระบบเศรษฐกิจ-สังคมก่อนทุนนิยมได้นอกจากระบบฟิวดัล? และทำไมระบบฟิวดัลในรูปแบบเกษตรกรรมจึงทำให้ระบบทุนกำเนิดขึ้นมาได้ และทำไมไม่ขัดขวางโดยรากฐานในการกำเนิดของทุนนิยม?

นี่เป็นการอธิบายอย่างชัดเจนถึงช่องว่างในการจับปัญหาของเขา ดังในปี 1845-6 ไม่มีการพูดถึงบทบาทเฉพาะที่แน่นอนของเกษตรกรรมระบบฟิวดัล ไม่มีการพูดถึงความสัมพันธ์เฉพาะที่แน่นอนระหว่างเมืองระบบฟิวดัลกับชนบท หรือทำไมอันหนึ่งจึงสร้างอีกอันขึ้นมา ในทางตรงกันข้ามมีการพูดให้เข้าใจว่าระบบฟิวดัลยุโรปมีลักษณะเฉพาะ เพราะว่าไม่มีรูปแบบอื่นของระบบนี้ที่สามารถสร้างเมืองแบบยุคกลาง อันเป็นหัวใจสำคัญสำหรับทฤษฎีของมาร์กซ ในวิวัฒนาการของระบบทุนนิยมขึ้นมาได้

เท่าที่ระบบฟิวดัล เป็นวิธีการผลิตทั่วไปซึ่งดำรงอยู่นอกยุโรป (หรือบางทีในญี่ปุ่น ซึ่งมาร์กซก็ไม่ได้พูดถึงรายละเอียดไว้ที่ไหนเลย) เราไม่อาจหา "กฎทั่วไป" ในการพัฒนาของระบบนี้ที่มาร์กซเสนอไว้ได้เลยเพื่อมาอธิบายแนวโน้มของมันที่จะ วิชาพัฒนเข้าสู่ระบบทุนนิยม

สิ่งที่ได้มีการพูดถึงในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม คือ "ระบบเยอรมัน" อันได้แก่ระบบย่อยของชุมชนผูกขาด ซึ่งมีแนวโน้มที่จะวิวัฒน์เป็นโครงสร้างสังคมแบบเฉพาะขึ้นมา ประเด็นหัวใจของมัน ดังที่เราได้เห็นแล้ว ดูเหมือนจะเป็นการตั้งรกรากทางเศรษฐกิจอย่างกระจัดกระจายของหน่วยครอบครัวที่พอเลี้ยงตัวเองได้ โดยต่างจากเมืองของชาวนาในระบบโบราณ "แต่ละครัวเรือนปัจเจกชนต่างก็มีเศรษฐกิจส่วนทั้งหมดเอาไว้ โดยได้ก่อรูปขึ้นเป็นศูนย์

กลางของการผลิตที่เป็นอิสระสำหรับแต่ละครอบครัวเอง (หักลดกรรมเป็นเพียงการใช้แรงงาน
หมุนช่วยของผู้หญิงในครัวเรือน ฯลฯ ในโลกคลาสสิกโบราณครัวเมืองและอาณาเขตของมัน
เป็นเศรษฐกิจส่วนทั้งหมด ในโลกของระบบเยอรมันส่วนทั้งหมดของเศรษฐกิจอยู่ที่บ้านของ
ปัจเจกชน" (หน้า 14) การดำรงอยู่ของมันมีหลักประกันจากความผูกพันกับครัวเรือนอื่น ๆ
ที่คล้ายคลึงกันในชาติกุลเดียวกัน ความผูกพันนี้แสดงออกในการประชุมสมัชชาเป็นครั้งคราว
ของสมาชิกครัวเรือนทั้งหมดในการสงคราม ศาสนา การพิจารณายุติข้อขัดแย้งและโดย
ทั่วไปเพื่อความมั่นคงร่วมกัน (หน้า 15) ในกรณีที่มีทรัพย์สินร่วมกัน เช่นในทุ่งหญ้าเลี้ยง
สัตว์ ทุ่งล่าสัตว์ ฯลฯ สมาชิกชุมชนใช้มันในฐานะของปัจเจก ไม่เหมือนในสังคมโบราณ
ที่เป็นตัวแทนของความมั่งคั่งร่วมกัน เราอาจเปรียบเทียบการจัดตั้งทางสังคมของโรมันกับ
มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด หรือเคมบริดจ์ ซึ่งสมาชิกของมหาวิทยาลัยต่างเป็นผู้ครอบครอง
ร่วมกันในที่ดินและอาคารตราบเท่าที่พวกเขาถืออุปเป็นเรือนร่างของสมาชิก แต่ในฐานะ
ของปัจเจกชนเขาไม่อาจกล่าวว่า "เป็นเจ้าของ" ที่ดินอาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของมัน
ได้ ระบบเยอรมันอาจจะเปรียบเทียบกับการสหกรณ์การเคหะ ซึ่งการครอบครองของปัจเจก
ในแฟลตขึ้นอยู่กับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสืบทอดการร่วมมือกับสมาชิกคนอื่น ๆ
แต่อย่างไรก็ตามการครอบครองของปัจเจกชนอยู่ในรูปแบบที่สามารถบอกได้ รูปการของ
ชุมชนแบบหลวม ๆ กว้างนี้ ซึ่งหมายความว่าถึงศักยภาพของเศรษฐกิจปัจเจกชนที่มีมากขึ้น ทำให้
"ระบบเยอรมัน" (โดยผ่านระบบฟิวคัล) เป็นบรรพบุรุษโดยตรงของสังคมทุนนิยม

ส่วนการที่ระบบนี้วิวัฒนาการอย่างไรมาสู่ระบบฟิวคัลก็ไม่ได้พูดถึง แม้ว่าความ
เป็นไปได้หลายทางของการแบ่งแยกทางสังคมทั้งภายในและภายนอก (ตัวอย่างเช่นผลของ
สงครามและการยึดครอง) จะเสนอข้อมูลของมันเองออกมาก็ตาม อาจเป็นการเสี่ยงที่เคา
ว่ามาร์กซ์ให้ความสำคัญอย่างมากแก่องค์การจัดตั้งทางทหาร (เนื่องจากในระบบเยอรมัน
เช่นเดียวกับระบบโบราณ สงครามเป็น "หนึ่งในภารกิจอันแรกของชุมชนบุพกาลทั้งหมด เพื่อ
การพิทักษ์รักษาและแสวงหาทรัพย์สินสมบัติของมัน)" (หน้า ๑) นี่เอง ที่เป็นแนวการอธิบาย
ระยะหลังของเองเกลสไตน์ "กำเนิดครอบครัว" ซึ่งกษัตริย์กำเนิดมาจากการเปลี่ยนแปลง
ของหัวหน้าทางทหารในชาติกุลของพวกฟิวคัล ไม่มีเหตุผลอื่นรองรับเลยว่ามาร์กซ์จะคิด
แตกต่างออกไปจากนี้

อะไรคือความขัดแย้งภายในของระบบฟิวคัล? มันวิวัฒนาการมาเป็นระบบทุนนิยม
ได้อย่างไร? ปัญหาเหล่านี้ได้ครอบงำนักประวัติศาสตร์สังคมนิยมมากขึ้นเรื่อย ดังเช่น
ในการอภิปรายอย่างเข้มข้นระดับนานาชาติจากงานเขียนของเอ็ม เอช ดอบบ์ (M.H. Dobb)
เรื่อง Studies in the Development of Capitalism ในต้นทศวรรษปี 1๙5๐
และผลการโต้เถียงที่ตามมาในเรื่อง "ภูเศรษฐกิจพื้นฐานของระบบฟิวคัล" ในสหภาพ
โซเวียต ไม่ว่าข้อดีของการอภิปรายทั้งสองจะเป็นอย่างไร และอันแรกจะมีมากกว่าอันหลัง

แต่ทั้งสองครั้งก็เป็นที่ยอมรับว่ามีจุดอ่อนที่ขาดการใช้ทฤษฎีของมาร์กซ์เองในเรื่องเหล่านี้ อาจเป็นไปได้ที่มาร์กซ์จะเห็นด้วยกับข้อบ่งชี้ว่ามูลเหตุความเสื่อมของฟิวดัลคือ "ความไร้ประสิทธิภาพของระบบฟิวดัลในฐานะที่เป็นระบบการผลิต ควบคู่กับความต้องการของชนชั้นปกครองที่จะมีรายได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย" (Studies in the Development of Capitalism, หน้า 42) แต่มาร์กซ์เน้นความไม่ยืดหยุ่นอย่างสัมพัทธ์ในความต้องการของชนชั้นปกครองที่ก่อตัวและความโน้มเอียงของมันที่จะกำหนดความต้องการนั้นตามประเพณีนิยม⁽³³⁾ เป็นไปได้เช่นเดียวกันว่าเขาอาจรับรอง ทฤษฎีของอาร์ เอช ฮิลตัน ที่ว่า "การต่อสู้เพื่อให้ได้เข้าเป็น "หลังผลิตกันหลัก" ในสังคมฟิวดัล" (Transition, 70) แต่เขาคงจะปฏิเสธทฤษฎีแบบง่ายเกินไปของพอร์ชเพฟ ที่ว่าการต่อสู้อย่างธรรมดาของมวลชนผู้ถูกกดขี่เป็นหลังผลิตกันที่เป็นหลัก แต่ประเด็นคือมาร์กซ์ไม่ได้คาดการณ์ไว้เลยถึงแนวการโต้เถียงแบบนี้ ที่แน่นอนคือไม่มีในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม

ถ้าพูดถึงผู้เข้าร่วมการอภิปรายที่กล่าวได้ว่าเป็นคนแกะรอยของมาร์กซ์ได้ คนนั้นก็น่าจะเป็น พี เอ็ม สวีซี (P.M. Sweezy) ซึ่งแย้ง (ตามมาร์กซ์) ว่าระบบฟิวดัลเป็นระบบการผลิตสำหรับการใช้สอย⁽³⁴⁾ และในรูปการเศรษฐกิจดังกล่าว "ไม่มีขอบเขตสำหรับความกระหายในแรงงานส่วนเกินที่ก่อตัวจากธรรมชาติของการผลิตเอง" (ทุน เล่ม 1, 219, บทที่ 10, ตอน 2) ดังนั้นตัวแทนหลักของการแตกสลายจึงได้แก่การเจริญเติบโตของการค้า ซึ่งดำเนินไปอย่างเฉพาะเจาะจงจากผลกระทบของความขัดแย้งและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างชนบทในระบบฟิวดัลกับเมืองซึ่งพัฒนาอยู่ตามรอบนอกของชนบท (Transition, 2, 7-12) แนวการโต้แย้งเช่นนี้คล้ายคลึงกับใน การก่อรูปเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม

กล่าวสำหรับมาร์กซ์ปรากฏการณ์สามอย่างที่สัมพันธ์กันเป็นสิ่งที่จำเป็นในการอธิบายพัฒนาการของระบบทุนนิยมจากระบบฟิวดัล ประการแรก ดังที่เราได้เห็นแล้ว โครงสร้างสังคมชนบทซึ่งปล่อยให้ชาวนา "มีเสรี" ในระดับที่แน่นอน ประการที่สอง พัฒนาการของงานช่างฝีมือในเมืองซึ่งสร้างการผลิตที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เป็นอิสระ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ในรูปแบบของงานฝีมือ และประการที่สาม การสะสมความมั่งคั่งในเงินตรา ซึ่งได้มาจากการค้าและการให้กู้เงิน (มาร์กซ์เห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นหลังนี้ (หน้า 48)

การก่อรูปของการสะสมเงินตราดังกล่าว "ตกอยู่ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของเศรษฐกิจทุนนิยม" (หน้า 48) หรือที่ยังไม่เป็นทุน เพียงการดำรงอยู่ของเงินตรา หรือกระทั่งการครอบงำที่มองเห็นได้ของเงิน ก็ยังไม่ได้สร้างพัฒนาการชนชั้นนายทุนขึ้นมาโดยอัตโนมัติ เช่นนั้น "โรมโบราณ, โบแซนโหม่ ฯลฯ ก็คงยุติประวัติศาสตร์ของพวกเขาด้วยแรงงานเสรี และทุนเช่นกัน" (หน้า 48) หากแต่เงินตราเป็นสิ่งสำคัญ

สิ่งที่มีความสำคัญเท่า ๆ กับเงินก็คือปัจจัยงานฝีมือในเมือง ข้อสังเกตของ มาร์กซในเรื่องนี้ไม่ได้มีการกล่าวถึงโดยตรงและมักทิ้งท้ายให้เข้าใจเอง แต่เห็นได้ชัดว่า มันมีความสำคัญในการวิเคราะห์ของเขา ก่อนอื่นคือประเด็นของความชำนาญด้านงานฝีมือ ความภูมิใจในฝีมือและองค์การจัดตั้งคือสิ่งที่เขา เน้นถึงมาก⁽³⁵⁾ ความสำคัญในการก่อ รูปของช่างฝีมือบุคคลเป็นเช่นนี้คือ ด้วยการพัฒนา "แรงงานที่เป็นรูปแบบอันหนึ่งของงาน ฝีมือที่ชำนาญ และไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งที่มาของทรัพยากรเท่านั้น" (หน้า 42) หากยังเป็นทรัพยากรในตัวมันเองด้วย จากนั้นจึงก่อให้เกิดศักยภาพของการแยกแรงงานกับเงื่อนไขอื่น ๆ ของการผลิต ซึ่งแสดงถึงการเป็นปัจเจกชนในขั้นที่สูงกว่าประชาคม และทำให้การ ก่อรูปของแรงงานเสรีเป็นไปได้ ในขณะที่ตัวมันเองก็พัฒนาความชำนาญพิเศษและเครื่องมือ ของมันด้วย แต่ในขั้นของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ "เครื่องมือในการทำงานก็ยังผูกพันอย่างแนบ แน่นกับแรงงานที่มีชีวิต ขอบเขตของการใช้แรงงานที่แสดงออกมาก็ยังไม่มีกำหนดไว้แน่นอน อย่างจริงจัง" (หน้า 47) แม้ว่าโดยตัวมันเอง จะยังไม่สามารถสร้างตลาดแรงงาน หรือการพัฒนาของการผลิตแบบแตกเปลี่ยนและเงินตราสามารถสร้างได้เพียงตลาดแรงงาน "ภายใต้เงื่อนไขเบื้องต้นของกิจการงานฝีมือในเมือง ซึ่งไม่ได้วางอยู่บนทุนและแรงงาน ขับจ้งหากอยู่บนการจัดตั้งของแรงงาน ในสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ฯลฯ" (หน้า 52)

แต่ทั้งหมดนี้ก็ยังต้องการฝีมือโครงสร้างในชนบทศักยภาพที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทุนนิยมไม่อาจพัฒนาโดยปราศจาก "การเข้าร่วมของชนบททั้งหมดในการผลิตไม่ใช่ เพื่อการใช้ แต่เพื่อมูลค่าในการแลกเปลี่ยน" (หน้า 50) นี่เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ว่าทำไม คนยุคโบราณผู้ซึ่งถูก และไม่ไว้วางใจในงานฝีมือ ได้สร้าง "กิจกรรมงานฝีมือในเมือง" อีกแบบหนึ่ง ไม่สามารถสร้างอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้นมาได้ (อ้างแล้ว) อะไรแน่ที่ทำให้ โครงสร้างชนบทในระบบชีวิตเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากคุณลักษณะของ "ระบบเยอรมัน" ซึ่งเป็นส่วนย่อยของมันแล้ว มาร์กซก็ไม่ได้บอกเราอีกเลย ที่จริงแล้วจากเนื้อหาการโต้แย้ง ของมาร์กซมาถึงจุดนี้ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องพิสูจน์กันอีกต่อไป ผลกระทบจำนวนหนึ่งของการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการแตกเปลี่ยนได้มีระบุเอาไว้แล้ว (เช่น หน้า 51-2) ยังมีข้อสังเกตอีกว่า "ส่วนหนึ่งกระบวนการแยก [แรงงานออกจากเงื่อนไขทางภววิสัยของ การผลิต เช่น อาหาร, วัสดุดิบ, เครื่องมือ] เกิดขึ้นโดยปราศจาก [ความมั่งคั่งในเงิน ตรา]" (หน้า 53) ข้อโต้แย้งที่สุกกับคำอธิบายแบบทั่วไปก็คือ (หน้า 54) แต่แรกทุน ปราชญ์ขึ้นอย่างกระจัดกระจายหรือ ตามท้องถิ่น (การเน้นของมาร์กซ) เพียงข้าง (การ เน้นของมาร์กซ) ไปกับวิธีการผลิตแบบเก่า แต่หลังจากนั้นก็ทำลายมันลงไปในทุก ๆ แห่ง

หัตถอุตสาหกรรมสำหรับตลาดต่างประเทศ เกิดขึ้นก่อนบนพื้นฐานของการค้าทางไกลและในศูนย์กลางของการค้าดังกล่าว ไม่ใช่ในสมาคมช่างฝีมืออาชีพ หากแต่ในการค้าที่เป็นงานอาชีพหรือและมีความชำนาญน้อยที่สุด มีการควบคุมของสมาคมช่างฝีมืออาชีพน้อยที่สุด เช่น การปั้นถ้วยและทองคำ และแน่นอนในสาขางานในเมืองที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเดินเรือและการต่อเรือ ในทางตรงกันข้าม เกิดมีชาวนา เข้าไปในชนบท เช่นเดียวกับมีการเปลี่ยนแปลงประชากรในชนบทมาเป็นผู้ใช้แรงงานรายวันเสรี หัตถอุตสาหกรรมทั้งหลายนี้ต้องการให้มีตลาดขนาดใหญ่กว่ารองอยู่ก่อน

การแตกสลายของทาสกสิกร และการก่อตัวขึ้นของหัตถอุตสาหกรรม ค่อย ๆ เปลี่ยนสาขาที่มวลของการผลิตมาเป็นแบบระบบทุน ขณะที่ในครัวเรือนชนชั้นผู้ใช้แรงงานรายวันตลาด ซึ่งอยู่นอกสมาคมช่างฝีมืออาชีพก็เป็นปัจจัยในการสร้างชนชั้นกรรมาชีพที่ถูกต้องขึ้นมา (หน้า ๕๐) ^(๓๖)

การทำลายการค้าในชนบทที่เป็นส่วนสนองตอบความต้องการในการบริโภคลงได้ สร้างตลาดภายในสำหรับทุนขึ้นมาด้วยการนำเอาผลผลิตของหัตถอุตสาหกรรมหรือโรงงานอุตสาหกรรมมาแทนที่ดินค้าบริโภคที่แต่ก่อนมาจากชนบท "กระบวนการนี้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากการแยกคนงานออกจากที่ดินและจากทรัพย์สิน (แม้กระทั่งกับเพียงทรัพย์สินของทาสกสิกร) ในบรรดาเงื่อนไขของการผลิต" (หน้า ๕๐) การเปลี่ยนแปลงงานฝีมือในเมืองมาเป็นการอุตสาหกรรมดำเนินไปหลังจากนั้นอีก เนื่องจากมันต้องการวิธีการผลิตที่ก้าวหน้าจำนวนหนึ่งจึงสามารถจะทำการผลิตแบบโรงงานได้ มาถึงจุดนี้ต้นฉบับของมาร์กซ ซึ่งพูดถึงโดยเฉพาะกับรูปการก่อนทุนนิยม ก็จบลง ช่วงระยะของพัฒนาการในระบบทุนนิยมจึงไม่ได้พูดถึง

4. ต่อไปเราต้องพิจารณาว่าความคิดและการศึกษาของมาร์กซและเองเกลส์ระยะต่อ ๆ มานำเขาไปสู่การคิดแปลง เพิ่มเติมและติดตามทฤษฎะทั่วไปที่เสนอไว้ว่า รูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม อย่างใจบ้าง

โดยเฉพาะในกรณีของการศึกษาเกี่ยวกับยุคชุมชนบุพกาล ยังเป็นเรื่องสำคัญต้องพูดถึงมาก เป็นที่แน่ชัดว่าความสนใจอย่างมากทางประวัติศาสตร์ของมาร์กซเองภายหลังการตีพิมพ์ ทุน (1867) แล้วก็ได้แก่พัฒนาการทางสังคมในขั้นนี้ เนื่องจากเอกสารของเมาเรอร์ มอร์แกน และทางรัสเซียที่เขาได้อ่านอย่างมาตั้งแต่ปี 187๐ เป็นต้นมา ได้ให้พื้นฐานที่มั่นคงกว่าการศึกษาที่เขาทำในช่วงปี 1857-8 นอกจากการที่เขาเน้นด้านเกษตรกรรมในนิพนธ์เรื่อง ทุน แล้ว อาจมีเหตุผลอีกสองประการสำหรับการรวมศูนย์ความสนใจของเขาในประเด็นนี้ ประการแรก พัฒนาการของขบวนการปฏิวัติในรัสเซียทำให้มาร์กซ และเองเกลส์มีความหวังมากขึ้นสำหรับการปฏิวัติแบบยุโรปในรัสเซีย (ไม่มีอะไรที่ดีความมาร์กซอย่างผิด ๆ มากไปกว่าการกล่าวว่าเขาคาดหวังแต่การปฏิวัติจะต้องเกิดขึ้นจากประเทศทางตะวันตกที่อุตสาหกรรมก้าวหน้าเท่านั้น) ^(๓7) เนื่องจากปัญหาของชุมชนหมู่บ้านเป็นจุดพื้นฐานของความขัดแย้ง

ทางทฤษฎีในหมู่นักปฏิวัติชาวรัสเซีย ซึ่งได้มาปรึกษากับมาร์กซในประเด็นนี้ จึงเป็นธรรมดา
อยู่เองที่เขาจะต้องลงไปสำรวจปัญหานี้อย่างถี่ถ้วนมากขึ้น

เป็นที่น่าสนใจยิ่ง ที่บางครั้งคาดไม่ถึงว่าพรรคคณะของเขาจะไม่ยอมเหยงไปทางพวก
นารอดนิก ซึ่งเชื่อว่าชุมชนหมู่บ้านรัสเซียสามารถเป็นพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบสังคมนิ
ยมได้โดยไม่ต้องแตกสลายผ่านพัฒนาการระบบทุนนิยม พรรคคณะเช่นนี้ไม่ได้เดินตามทิศทาง
ธรรมชาติในความคิดทางประวัติศาสตร์ของมาร์กซยุคแรก ๆ และไม่เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นัก
สังคมนิยมรัสเซีย (ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามกับพรรคคณะของชาวนารอดนิก) หรือจากนักสังคมนิยมมาร์กซ
รุ่นหลัง และในหลายกรณีได้พิสูจน์ว่ามันไม่อาจเป็นไปได้ บางทีความยากลำบากของมาร์กซ
ในการร่างทฤษฎีที่รองรับพรรคคณะนี้⁽³⁸⁾ แสดงออกถึงความรู้สึกที่ขัดแย้งในบาง มันตรงข้าม
อย่างมากกับของเองเกลส์ที่แสดงอย่างแจ่มชัดและลึกซึ้งในการกลับไปสู่แบบแผนหลักของสังคมนิ
ยมมาร์กซ และเป็นการสนับสนุนชาวสังคมนิยมรัสเซีย เมื่ออธิบายถึงปัญหาเดียวกันนี้ในอีกหลาย
ปีต่อมา⁽³⁹⁾ อย่างไรก็ตาม มันอาจนำเราไปสู่เหตุผลประการที่สอง ที่มาร์กซเพิ่มความ
สนใจกับชุมชนนุทกาล คือความเกลียดชังและขมขื่นในสังคมทุนนิยมมากขึ้น (พรรคคณะที่ว่า
มาร์กซในวัยชราได้สูญเสียพลังปฏิวัติของวัยหนุ่มไป ก็เป็นที่แพร่หลายในหมู่นักวิจารณ์ซึ่งต้องการ
ทำลายการปฏิบัติที่ปฏิวัติของสังคมนิยมมาร์กซในขณะที่ยังคงความพอใจในทฤษฎีของเขาเอาไว้)
ดูเหมือนจะเป็นไปได้ว่ามาร์กซ ซึ่งแต่แรกต้อนรับผลกระทบของระบบทุนนิยมตะวันตกที่ขาด
มนุษยธรรมแต่มีพลังทางประวัติศาสตร์ที่ก้าวหน้าที่มีต่อระบบเศรษฐกิจก่อนทุนนิยมที่หยุดชะงัก
ล่าช้าลง พบว่าตัวเองยิ่งทวีความเกลียดชังในความไร้มนุษยธรรมนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ เราเห็นว่า
เขามักยกย่องคุณค่าทางสังคมด้านบวกที่มีอยู่ในชุมชนนุทกาล แม้ว่ามันจะอยู่ในรูปแบบที่ล่าช้า
เพียงใดก็ตาม และเป็นที่แน่ชัดว่าหลังจากปี 1857-8 ทั้งใน ทุน เล่ม 3⁽⁴⁰⁾ และในการ
อภิปรายในรัสเซียเวลาต่อมา เขาเน้นมากขึ้นถึงความสามารถในการดำรงอยู่ต่อไปของชุมชน
นุทกาล พลังของมันในการต่อต้านการแตกสลายทางประวัติศาสตร์ และกระทั่งบางทีอาจอยู่แต่
ในเนื้อหาการอภิปรายของนารอดนิก คือสมรรถภาพของมันในการพัฒนาขึ้นสู่รูปแบบเศรษฐกิจ
ขั้นสูงโดยไม่ต้องผ่านการถูกทำลายเสียก่อน⁽⁴¹⁾ ในที่นี้เราจะไม่พูดถึงรายละเอียดที่มาร์กซ
อธิบายวิวัฒนาการของชุมชนนุทกาลโดยทั่วไป ดังที่มีอยู่ในนิพนธ์ของเองเกลส์ กำเนิดครอบครัว
ทรัพย์สินส่วนตัวและรัฐ⁽⁴²⁾ และในเรื่องของชุมชนเกษตรกรรมโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม
ในที่นี้มีข้อสังเกตทั่วไปสองประการที่เกี่ยวกับงานเขียนชิ้นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่เรากำลัง
อภิปรายในที่นี้ ประการแรก สังคมก่อนมีชนชั้นก่อรูปเป็นยุคทางประวัติศาสตร์ที่ใหญ่และสลับ
ซับซ้อนของมันเป็นเอง และมีการจัดตั้งทางเศรษฐกิจ-สังคม แบบต่าง ๆ ของมันเป็นเอง ซึ่งมาร์กซ
บันทึกในมโนทัศน์จะเรียกมันรวม ๆ กันว่า "รูปการ" หรือ "ประเภทที่ตกต่าโบราณ" (archaic)⁽⁴³⁾
ดูเหมือนว่ามันจะรวมเอาวิธีการพื้นฐานที่แบบต่าง ๆ กันของชุมชนนุทกาล ดังที่กล่าวไว้ใน
การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม มันคงรวมเอา "วิถีแบบเอเชีย" (ซึ่งเราเห็น
แล้วว่าเป็นรูปการเศรษฐกิจ-สังคมที่นุทกาลที่สุดของรูปการที่พัฒนา) เข้าไว้ด้วย และอาจ
อธิบายได้ว่าทำไมวิธีนี้ จึงหายไปจากงานเขียนที่เป็นระบบของเองเกลส์ในเรื่อง Anti -

Duhring และกำเนิดครอบครัว (44) เป็นไปได้ว่ามาร์กซและเองเงิลส์คงมีความคิดเกี่ยวกับช่วงประวัติศาสตร์ระยะกลางของการแตกสลายชุมชน ซึ่งทำให้ชนชั้นปกครองของชาติถูกล้าง ๆ กำเนิดขึ้นมาได้

ประการที่สอง การวิเคราะห์ของวิวัฒนาการสังคม "ดึกดำบรรพ์" ในทุก ๆ ทางสอดคล้องกับการวิเคราะห์ในอุดมการณ์เยอรมัน และในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ด้วยการเพิ่มรายละเอียดในเนื้อหามากขึ้น จากการอ้างอิงอย่างสั้น ๆ ในความสำคัญของการผลิตข้าว มนุษย์ (ทางเพศ) และครอบครัวในอุดมการณ์ (45) อาศัยข้อมูลเพิ่มเติมจากมอร์แกนที่ขยายมาเป็น กำเนิดครอบครัว หรือบทสรุปการวิเคราะห์ทรัพยากรดินแห่งชุมชนบุพกาลที่มีการเพิ่มเติมและดัดแปลง (โดยอาศัยนักวิชาการเช่น โควาเลฟสกี (Ko Valevsky) ซึ่งเขาเองก็ได้รับอิทธิพลของมาร์กซเช่นกัน) มาเป็นลำดับขั้นของการแตกสลายของชุมชนเกษตรกรรม ในช่วงต้นฉบับถึงชาตูลิช

ประเด็นที่สองซึ่งบิดาแห่งลัทธิมาร์กซดำเนินการศึกษาพิเศษคือเนื่องมาคือ ยุคพิวตัลเรื่องนี้ดูจะเป็นที่ชื่นชอบของเองเงิลส์มากกว่ามาร์กซ (46) งานของเขาจำนวนมาก ที่เกี่ยวข้องกับกำเนิดของระบบพิวตัล ช้อนกับงานที่มาร์กซศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบชุมชนบุพกาล อย่างไรก็ตาม ความสนใจของเองเงิลส์จะแตกต่างจากของมาร์กซบ้างเล็กน้อย เขาไม่ค่อยสนใจมากนักเกี่ยวกับการอยู่รอด หรือสลายตัวของชุมชนบุพกาล แต่สนใจเกี่ยวกับความรุ่งเรืองและความเสื่อมของระบบพิวตัลมากกว่า ความสนใจของเขาในพลังเคลื่อนไหวของเกษตรกรรมแบบทาสกสิกรรมมากกว่ามาร์กซ เท่าที่เรามี การวิเคราะห์ในปัญหาเหล่านี้จากช่วงหลังของชีวิต มาร์กซ ล้วนเป็นข้อมูลจากเองเงิลส์ ยิ่งไปกว่านั้น บัญชีทางด้านการเมืองและการทหารก็แสดงบทบาทที่เด่นมากในงานของเองเงิลส์ สุดท้าย เขารวมกระจุกการค้นคว้าเอาไว้ที่เยอรมัน ยุคกลางเกือบทั้งหมด (นอกจากเรื่องหรือสองเรื่องในไอร์แลนด์ ซึ่งเขาก็มีความเกี่ยวพันโดยส่วนตัว) และไม่สงสัยเลยว่าเขาสนใจในการกำเนิดของสัญชาติ (nationality) และบทบาทของมันในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มากกว่ามาร์กซ ความแตกต่างบางประการในความสนใจก็เนื่องมาจากการวิเคราะห์ของเองเงิลส์ดำเนินไปในระดับทั่วไปน้อยกว่าของมาร์กซ ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ว่าทำไมงานของเองเงิลส์จึงเข้าใจและน่าสนใจมากกว่าสำหรับผู้ที่เริ่มศึกษาลัทธิมาร์กซเป็นครั้งแรก แต่บางเรื่องก็ไม่ใช่ง่ายเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม ขณะที่เราตระหนักดีว่าคนทั้งสองไม่ใช่ฝาแฝด และ (ตามเองเงิลส์กล่าว) มาร์กซเป็นนักคิดที่ยิ่งใหญ่กว่า เราก็ควรระมัดระวังความโน้มเอียงการเปรียบเทียบในสมัยใหม่ระหว่างมาร์กซและเองเงิลส์ โดยทั่วไปมักทำให้เองเงิลส์ดูดีกว่า เมื่อคนทั้งสองร่วมมืออย่างใกล้ชิดดังที่มาร์กซและเองเงิลส์กระทำมามากกว่า 40 ปี โดยไม่มีข้อขัดแย้งทางเนื้อหาทางทฤษฎีเลย ก็น่าถือได้ว่าต่างก็รู้ว่าอีกฝ่ายคิดอะไร ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าถ้ามาร์กซได้เขียน แอนตี้ดูห์ริง (ตีพิมพ์ในขณะที่เขามีชีวิต) มันคงจะมีข้อความต่างไปจากนี้ และบางทีอาจมีข้อเสนอแนะใหม่และลึกซึ้งบ้าง แต่ก็ไม่มี

เหตุผลอะไรที่ทำให้เราเชื่อว่า เขาไม่เห็นด้วยกับเป้าหมายที่เองเกลส์เขียนขึ้น ข้อคิดนี้ยังคงใช้ได้กับนิพนธ์ของเองเกลส์ที่เขียนขึ้นภายหลังมารวมกรรมของมาร์กซแล้วด้วยเช่นกัน

การวิเคราะห์ของเองเกลส์ในเรื่องพัฒนาการของระบบศักดินา (ซึ่งมองจากแง่ของยุโรปโดยเฉพาะเท่านั้น) เป็นความพยายามจะเติมช่องว่างหลายอย่างที่มีอยู่ในการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมไปทั่วโลกเมื่อปี 1857-8 ในประการแรกเขาเสนอความเกี่ยวพันทางตรรกะระหว่างความเสื่อมของ วิถียุคโบราณกับการก่อตัวขึ้นของวิถีศักดินา แม้ข้อเท็จจริง คือระบบศักดินาก่อตั้งโดยผู้รุกรานอนารยชนต่างชาติที่กระทำบนซากสัณฐานหักพังของระบบโบราณ ในยุคโบราณเกษตรกรรมขนาดใหญ่เป็นไปได้ก็แต่ในรูปแบบของการใช้แรงงานทาสขนาดใหญ่ (Slave Latifundium) แต่วิธีนี้ก็ไม่ค่อยให้ผลทางเศรษฐกิจมากนักตามหลักเศรษฐศาสตร์เมื่อมันเกินจุดที่แน่นอน จากนั้นก็จำเป็นต้องหันมาสู่เกษตรกรรมขนาดเล็กอีกครั้งที่ เป็น "รูปแบบเดียวที่ให้ผลกำไร" (47)

ฉะนั้นเกษตรกรรมยุคโบราณจึงก้าวมาสู่ยุคกลางดังที่กล่าวมาแล้ว การเพาะปลูกขนาดเล็กเป็นรูปแบบที่ครอบงำในเกษตรกรรมศักดินา มันไม่สอดคล้องนักที่ใน "การปฏิวัติ" ชาวนาบางส่วนเป็นอิสระ บางส่วนมีพันธะนานาชนิดกับเจ้านายของเขา การผลิตขนาดเล็กประเภทเดียวกัน โดยเจ้าของขนาดเล็กที่มีปัจจัยการผลิตเป็นของตนเองครอบงำในหัวเมือง (48) แม้ว่าจะจะเป็นรูปแบบการผลิตที่ประหยัดมากกว่าภายใต้สภาพการณดังกล่าว แต่ชีวิตเศรษฐกิจในยุคต้นของศักดินาโดยทั่วไปอยู่ในสภาพล้าหลัง เช่นการครอบงำของระบบการผลิตที่เอื้อเลี้ยงตนเองได้ในท้องถิ่น ซึ่งเปิดช่องทางสำหรับการขายหรือซื้อแลกเปลี่ยนส่วนเกินจำนวนน้อย เท่านั้น ยังยึดเหนี่ยวมีตัวเป็นข้อจำกัดของมันทั้งสิ้น แม้มีข้อประจักษ์ว่าระบบใดก็ตามของขุนนาง (ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการควบคุมเหนือคฤหาสน์ขนาดใหญ่ หรือร่างกายของผู้ทำการเพาะปลูกในนั้น) "จำเป็นต้องสร้างผู้ปกครองที่เป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ และชาวนาขนาดเล็กที่อยู่ใต้การอุปถัมภ์ขึ้นมา" แต่ก็เป็นไปไม่ได้ที่วิธีการแบบโบราณของระบบทาสหรือ การเกษตรสมัยใหม่ขนาดใหญ่ในระบบทาสกสิกรรม จะสามารถขูดรีดคฤหาสน์ (estates) ขนาดใหญ่เช่นนั้นได้ ดังที่พิสูจน์ได้จากความล้มเหลวใน "พระราชวัง" (imperial villas) ของชาร์ลมาญ ข้อยกเว้นที่มีอยู่ก็บรรดาวิคทั้งหลาย ซึ่งเป็น "องคคหภาพทางสังคมที่ผิดปกติ" ก่อตั้งขึ้นบนหลักของพรหมจรรย์ และผลที่ตามมาคือการปฏิบัติทางเศรษฐกิจแบบมีข้อยกเว้นของวิค เหล่านี้จึงยังคงเป็นข้อยกเว้นอยู่นั่นเอง (49)

ในขณะที่การวิเคราะห์เช่นนี้ดูเหมือนจะประเมินบทบาทของเกษตรกรรมขนาดใหญ่ ส่วนที่เป็นของเจ้าที่ดินโดยตรง (large-scale lay demesne agriculture) ในระยะสูงสุดของยุคกลางไว้ต่ำเกินไป แต่มันก็เสนออย่างแหลมคมเกินไป โดยเฉพาะในข้อแตกต่างระหว่างคฤหาสน์ขนาดใหญ่ที่เป็นหน่วยทางสังคม การเมือง และการเงินกับที่เป็นหน่วยของ การผลิต และในการเน้นถึงฐานะครอบงำของเกษตรกรรมชาวนามากกว่าเกษตรกรรมแบบของ

เจ้าที่ดินในระบบศักดินา (demesne agriculture)* อย่างไรก็ตาม กำเนิดของระบบ
ทาสกสิกรรม (Villeinage) และขุนนางศักดินาจะเลื่อนลอยอยู่บ้าง คำอธิบายของเองเกลส์
เกี่ยวกับเรื่องนี้จะอยู่ที่เหตุผลทางด้านสังคม การเมืองและการทหารมากกว่าทางเศรษฐกิจ
ชาวนาเสรีชาวตะวันตกต้องตกกระไดงาบ้างก็เพราะการมีสงครามอยู่เป็นประจำ และ (ถ้าหาก
อำนาจของกษัตริย์อ่อนแอ) จำต้องแสวงหาการคุ้มครองจากพวกขุนนางหรือพระ⁽⁵⁰⁾ โดย
พื้นฐานนี้กลับเนื่องมาจากรูปแบบการจัดตั้งทางสังคมที่อยู่บนระบบ เครือญาติไม่สามารถทำการ
บริหาร หรือควบคุมโครงสร้างทางการเมืองขนาดใหญ่ที่อยู่ยึดครองก่อตั้งขึ้นมาได้ ดังนั้นมันจึง
หมายความว่าโดยอัตโนมัติถึงทั้งกำเนิดของชนชั้นและของรัฐ⁽⁵¹⁾ สมมติฐานเช่นนี้ยังไม่เป็นที่
น่าพอใจนักในสูตรแบบธรรมดาของมัน แต่ที่สำคัญก็คือการได้ข้อสรุปที่ว่าต้นกำเนิดของชนชั้น
มาจากความขัดแย้งของโครงสร้างทางสังคม (และไม่ใช่ว่าเพียงมาจากการกำหนดของเศรษฐกิจ
ด้านเดียวแบบพุทธกาล) แนวคิดนี้ดำเนินต่อมาในต้นฉบับปี 1857-8 เช่นในเรื่องทาส

ความเสื่อมของระบบศักดินาขึ้นอยู่กับ การก่อตัวของงานฝีมือและการค้า กับการแบ่ง
งานและความขัดแย้งระหว่างเมืองกับชนบท กล่าวในด้านการพัฒนาทางการเมืองมันแสดง
ออกในการเพิ่มความต้องการของเจ้าที่ดินศักดินาในสินค้าอุปโภคบริโภค (และอาวุธหรืออุปกรณ์)
มากขึ้น ซึ่งทำได้ด้วยการซื้อเท่านั้น⁽⁵²⁾ ถ้าเงื่อนไขด้านเทคนิคของเกษตรกรรมหยุดยั้งที่
การเพิ่มส่วนเกินจำนวนหนึ่งที่ถูกยึดจากชาวนาสามารถกระทำได้แต่เพียงด้านกว้าง ตัวอย่างเช่น
การขยายที่ดินใหม่สำหรับการเพาะปลูก การก่อตั้งหมู่บ้านใหม่ แต่ไม่หมายความถึงการทำ
"ข้อตกลงฉันทมิตรกับนักอาณานิคม ไม่ว่าจะเป็นทาสกสิกรรม หรือเสรีชน" และเนื่องจากว่ารูป

* เกษตรกรรมแบบของเจ้าที่ดิน (demesne agriculture) ได้แก่การที่ขุนนางเจ้าที่ดิน
นำที่ดินที่ยังไม่ได้ให้บ่าวไพร่เข้าไปทำกินไปให้เช่าแล้วเก็บค่าเช่าในรูปของเงินหรือผลผลิต
หรือไม่ก็จ้างชาวนามาทำแล้วจ่ายค่าจ้างให้ แต่ส่วนใหญ่มักเป็นการนำเอาแรงงานไพร่มา
ทำโดยไม่ให้ผลตอบแทนอะไร ชาวนาต้องกลับไปทำกินเลี้ยงครอบครัวในที่ดินที่ตัวเองทำอยู่
ก่อนแล้ว การเกษตรแบบนี้จึงสร้างกำไรให้ขุนนางมากแม้ว่าเทคนิคการผลิตอาจยังล้าหลัง
อยู่ก็ตาม ดู Maurice Dobb, Studies in The Development of Capitalism,
New York, 1981 (1947). pp. 54-55. - ผู้แปล

แบบพหุภาคของขุนนางไม่มีแรงจูงใจในการเพิ่มการกตจี หากแต่มีแนวโน้มจะทำให้การะ
ตายตัวที่ชาวนาแบกอยู่ค่อย ๆ เบาลงลงเมื่อเวลาผ่านไป ดังนั้นเสรีภาพของชาวนามี
แนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากศตวรรษที่ 13 (ในจุดนี้ยังเช่นกันที่ความไม่เข้าใจ
ของเองเกลส์ในการพัฒนาของตลาดเกษตรกรรมแบบของเจ้าที่ดิน (demesne market
agriculture) สมัยรุ่งเรืองของยุคกลาง และ "วิกฤตของระบบฟิวดัล" ในศตวรรษที่ 14
ทำให้การมองของเขาอาจด้วยเกินไปและบิดเบือนไปบ้าง)

จากศตวรรษที่ 15 มาแนวโน้มตรงกันข้ามก็เกิดขึ้น พวกขุนนางกลับทำให้
เสรีชนเป็นทาสกสิกร และเปลี่ยนที่ดินของชาวนามาเป็นคฤหาสน์ของพวกเขา นี่ไม่เพียงแต่สืบ
เนื่องจาก (อย่างน้อยในเยอรมัน) ความต้องการของขุนนางเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจแก้ไขได้เพียง
ด้วยการขายของจากคฤหาสน์ของเขามากขึ้น หากแต่มาจากอำนาจของเจ้าที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่ง
ไปคัดถอนแหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ ของพวกขุนนางลงไป เช่น การปล้นสะดมภักตามเส้นทาง
และการฉ้อฉลทำนองนี้อีกหลาย ๆ แบบ เป็นต้น⁽⁵³⁾ ดังนั้นระบบฟิวดัลจึงยุติลงด้วยการรื้อฟื้น
เกษตรกรรมขนาดใหญ่บนพื้นฐานของทาสกสิกรขึ้นมา และการกอบโกยจากชาวนาสอดคล้องกัน
และมาจากการเติบโตของระบบทุนนิยม "ยุคทุนนิยมในชนบทเกิดขึ้นก็ในช่วงเวลาของเกษตร
กรรมขนาดใหญ่บนพื้นฐานของการใช้แรงงานทาสกสิกร"

ภาพของความเสื่อมในระบบฟิวดัลเช่นนี้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจทั้งหมด แม้มัน
แสดงถึงความก้าวหน้าที่สำคัญในการวิเคราะห์ระบบฟิวดัล ของชาวลัทธิมาร์กชนแบบดั้งเดิมกล่าวคือ
ความพยายามในการหาข้อสรุป และพิจารณาถึงการเคลื่อนไหวของเกษตรกรรมในระบบฟิวดัล
และโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างขุนนางกับชาวนาในอุปถัมภ์ ประเด็นนี้ต้องยกให้เองเกลส์
เกือบทั้งหมดเพราะเขา (ในจดหมายที่พูดถึงการเขียนเรื่อง (The Mark) เป็นผู้วางจุดหนัก
อย่างมากในเรื่องการเคลื่อนไหวแรงงานในการรับใช้ และได้ชี้ว่าก่อนหน้านี้นมาร์กซ์ผิดพลาด
ในประเด็นนี้⁽⁵⁴⁾ งานเขียนนี้ได้เสนอแนวทางการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ชาวนายุคกลาง
(ส่วนใหญ่นับพื้นฐานของเมอเรอร์) ซึ่งนับจากนั้นมาได้พิสูจน์ให้เห็นว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง อีก
ด้านหนึ่งน่าเป็นข้อสังเกตด้วยว่า การศึกษาในด้านนี้ยังเป็นจุดเล็ก ๆ ในความสนใจหลักของ
มาร์กซ์และเองเกลส์ งานเขียนของเองเกลส์ในปัญหานี้ก็สั้นและไม่ลึกซึ้ง เมื่อเทียบกับงานเขียน
ที่เกี่ยวกับกำเนิดของสังคมฟิวดัล⁽⁵⁵⁾ อย่างไรก็ตาม เขาก็ได้เสนอข้อโต้แย้งออกมา แต่ก็ไม่ม
คำอธิบายที่เพียงพอและตอบตรงคำถามที่ว่าทำไมเกษตรกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งไม่ให้ผลทางเศรษฐ
กิจมากนัก (uneconomic) ในตอนต้นยุคกลาง กลับกลายมาให้ผลทางเศรษฐกิจอย่างมาก
อีกครึ่งบนพื้นฐานของทาสกสิกร (หรืออื่น ๆ) ในตอนท้าย ที่น่าแปลกใจกว่านั้นก็คือเองเกลส์
ไม่ได้อภิปรายอย่างจริงจังถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิควิทยาในการเพาะปลูกเลย มีหน้าซ้ำ
ยังมีช่องโหว่อยู่อีกจำนวนหนึ่งอีกด้วย (ทั้ง ๆ ที่เขามีความสนใจอย่างจริงจังในพัฒนาการทาง
เทคนิคของการเปลี่ยนแปลงจากยุคโบราณมาสู่ยุคกลาง ดังที่มีการบันทึกไว้ในหลักฐานทาง
โบราณคดี)⁽⁵⁶⁾ เขาไม่พยายามนำการวิเคราะห์นี้มาประยุกต์ใช้นอกขอบเขตยุโรป

ตะวันตกและยุโรปภาคกลาง นอกจากให้ข้อสังเกตที่ให้น้ำหนักอย่างมากเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของชุมชนชาวนาบุพกาลภายใต้รูปแบบของระบบทาสกสิกรโดยตรงและโดยอ้อม ดังเช่นในรัสเซียและไอร์แลนด์⁽⁵⁷⁾ และข้อสังเกตซึ่งค่อนข้างจะมีเนื้อหาที่ลึกมากขึ้นในการอภิปรายที่ค่อนข้างซ้ำไปซ้ำมา The Mark โดยกล่าวว่าในยุโรปตะวันออกการนำชาวนามาเป็นทาสกสิกรซึ่งที่สองนั้น มีสาเหตุมาจากการที่ตลาดส่งออกผลิตผลทางเกษตรรุ่งเรืองและเติบโตขึ้น⁽⁵⁸⁾ กล่าวโดยส่วนทั้งหมดแล้วดูเหมือนว่าเองเกลส์ไม่มีความตั้งใจจะเปลี่ยนแปลงภาพทั่วไปของการเปลี่ยนแปลงจากระบบทาสมาสู่ระบบทุนนิยม ซึ่งเขาและมาร์กซ์ได้ร่วมกันค้นคว้าสร้างขึ้นเมื่อหลายปีก่อนหน้านี้

ในระยะปีสุดท้ายของมาร์กซ์และเองเกลส์ ไม่มีการอภิปรายที่สำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของ "รูปแบบก่อนหน้าทุนนิยม" โดยที่งานสำคัญในช่วงต้นทศวรรษที่ 18 โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ร่วมสมัยได้ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ฉะนั้นจึงเหลือเรื่องที่ต้องอภิปรายกันอีกเล็กน้อยคือ ด้านสองด้านในความคิดระยะหลังของคนทั้งสองในปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนของพัฒนาการทางสังคม เขายังคงยืนยันรายการของรูปการสังคมที่เสนอในคำนำแก่วิพากษ์เศรษฐกิจศาสตร์การเมือง มากน้อยแค่ไหน? มีปัจจัยทั่วไปอื่น ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม-เศรษฐกิจที่เขาพิจารณาหรือพิจารณาใหม่อีกบ้างหรือไม่?

เราได้เห็นแล้วว่าในที่สุดแล้ว มาร์กซ์และเองเกลส์ นิยมเอียงที่จะจำแนกหรือแสดงถึงรูปแบบย่อย ๆ ขั้นตอนย่อย และรูปแบบระยะผ่านต่าง ๆ ที่อยู่ในประเภทสังคมระดับที่ใหญ่กว่า และที่สำคัญในสังคมก่อนชนชั้น ในรายการทั่วไปของรูปการสังคมก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลัก ๆ เกิดขึ้น นอกจากเราจะถือเอาการเปลี่ยนแปลงที่เกือบเป็นแบบทางการจาก "วิธีแบบเอเชีย" มาเป็นสังคม "แบบโบราณ" (archaic type)

อย่างน้อยกล่าวในส่วนของมาร์กซ์ก็ไม่มีวิภาษว่าเขาจะละทิ้งวิธีแบบเอเชีย (และยังมีแนวโน้มว่าจะถือวิธีแบบ "สล่าฟ" ขึ้นมาอีกด้วย) และค่อนข้างแน่นอนที่จะไม่จัดมันไว้ในสังคมทาสอีก มาร์กซ์ได้แย้งพรศนะของโควาล์เฟสกีที่ว่าหลักเกณฑ์สำคัญสามในสี่ประการของระบบทาสแบบเยอรมัน-โรมันก็มีอยู่ในอินเดีย ซึ่งจะคงถือว่าเป็นสังคมทาสด้วย เขาชื่อว่า "โควาล์เฟสกีลืมไปว่าทาสกสิกรไม่ใช่สิ่งสำคัญอย่างมากในอินเดีย (ยิ่งไปกว่านั้น กล่าวสำหรับบทบาทของเจ้าที่ดินแต่ละคนในฐานะที่เป็นผู้คุ้มครอง (Protectors) ไม่ใช่แค่เพียงชาวนาที่ไม่มีสิทธิเท่านั้นหากยังต้องคุ้มครองชาวนาเสรีอีกด้วย... มีไม่ใช่สิ่งสำคัญในอินเดีย ยกเว้นสำหรับวาคุฟ (Wakuf ครอบาสน์ที่อุทิศเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนา) นอกจากนั้นก็ไม่มีพบว่า "สุนทรียภาพของดิน" (poetry of the soil) ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะอย่างยิ่งของระบบทาสแบบโรมัน-เยอรมันในอินเดีย มากไปกว่าที่มีอยู่ในโรม ที่ดินในอินเดียไม่สูงส่ง (noble) อย่างที่ควรจะเป็น เช่นไม่ยอมให้คนที่ไม่ใช่สมาชิกของชนชั้นขุนนางได้เป็นเจ้าของ (roturiers)" ⁽⁵⁹⁾ เองเกลส์ซึ่งมีความสนใจมากในความเป็นไปได้ที่ระบบขุนนาง

ผสมรวมกับ ระบบย่อยของชุมชนบุคคล ก็กลับไม่ค่อยแน่ใจนักในประเด็นนี้ และสิ่งที่เราได้เห็นแล้ว เขาเจาะจงแยกระบบตะวันออกออกจากระบบฟิวคัล⁽⁸⁰⁾ และไม่พยายามจะขยายขอบเขตการวิเคราะห์เรื่องระบบฟิวคัลเกษตรของเขาไปนอกเหนือจากยุโรป แต่ก็ไม่มีหลักฐานที่แสดงว่ามาร์กซและเองเกลส์ถือว่าการผสมรวมกันอย่างพิเศษระหว่างระบบฟิวคัลเกษตรกับเมืองในยุคกลางเป็นเงื่อนไขเฉพาะของยุโรปเท่านั้น

ในทางตรงกันข้ามปรากฏว่าช่วงระยะปีหลัง ๆ นี้ กลับมีข้อความจำนวนหนึ่งซึ่งพูดถึงแนวคิดที่น่าสนใจมากของความสัมพันธ์ทางการผลิตในสังคม นี้ก็เช่นกันดูเหมือนเองเกลส์จะเป็นคนริเริ่มก่อน ดังนั้นเกี่ยวกับปัญหาทาสกสิกรเขาเขียน (ถึงมาร์กซ วันที่ 22 ธันวาคม 1862) เป็นไปได้ว่าหลังจากที่มาร์กซแนะนำไปว่า "เป็นที่แน่นอนว่าทาสกสิกรและระบบฟิวคัลไม่ใช่เป็นเพียงรูปแบบเฉพาะของฟิวคัลนิยม-ยุคกลาง มันเกิดขึ้นทั่วทุกแห่งหรือเกือบทั่วทุกแห่งในที่ซึ่งผู้ครอบครองทำให้ชาวบ้านพื้นเมืองทำการเพาะปลูกเลี้ยงพวกเขา" และอีกเรื่องเกี่ยวกับแรงงานรับจ้าง⁽⁸¹⁾ "นายทุนพวกแรกได้เผชิญหน้ากับแรงงานรับจ้างแล้วในทางรูปแบบ แต่พวกเขาเห็นว่ามันเป็นเรื่องรอง ข้อยกเว้นหรือชั่วคราว หรือเป็นจุดหนึ่งที่ไม่สำคัญอะไรมากนัก" ข้อแตกต่างขั้นนี้ระหว่างวิธีการผลิตที่แสดงออกโดยความสัมพันธ์ที่แน่นอน และ "รูปการ" ของความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งสามารถดำรงอยู่ในหลาย ๆ ระยะหรือในหลายรูปการเศรษฐกิจสังคม ก็ได้มีอยู่แล้วในความคิดของลัทธิมาร์กซยุคแรก ๆ บางครั้งก็เห็นได้ชัดเจน เช่น ในการอธิบายเรื่องบทบาทของเงินตราและการค้า เรื่องที่เราพูดกันมานี้มีความสำคัญมากทีเดียว มันไม่เพียงแต่ช่วยเราจัดข้อโต้แย้งแบบเก่า ๆ ที่ปฏิเสธว่าระบบทุนนิยมไม่ใช่ของใหม่ เพราะห่อค้าก็มีอยู่แล้วในอียิปต์โบราณ หรือเจ้าที่ดินยุคกลางก็จ่ายค่าแรงในการเก็บเกี่ยวเป็นเงินตราเหมือนกัน แต่มันยังดึงความสนใจของเราไปยังข้อเท็จจริงที่ว่าความสัมพันธ์ทางสังคมโดยพื้นฐานซึ่งมีจำนวนจำกัดนั้นได้ มีมนุษย์ "ประคิษฐ" และ "ประคิษฐซ้ำอีก" ในหลาย ๆ วาระ และวิธีการผลิตที่เป็นเงินตราทั้งหลาย (บางทียกเว้นระบบทุนนิยม) ล้วนแต่มีความสลับซับซ้อนจากการที่ความสัมพันธ์ทางสังคมนานาชนิดผสมรวมกัน

๑. ประการสุดท้าย เป็นการคิดที่เราจะมาสืบสาวอย่างย่อ ๆ ถึงการถกเถียงเกี่ยวกับรูปการเศรษฐกิจสังคมแบบหลัก ๆ ในหมู่ชาวลัทธิมาร์กซนับตั้งแต่เริ่มแรกของมาร์กซและเองเกลส์ ในหลายด้านเรื่องนี้ไม่ค่อยเป็นที่น่าพอใจนัก แม้มันจะมีข้อดีที่ไม่เคยยึดถือคำราของมาร์กซและเองเกลส์ว่าเป็นสิ่งจรรยาสุทยอดก็ตาม ที่จริงแล้วคำราของมาร์กซและเองเกลส์ก็ได้รับการแก้ไขอย่างมากทีเดียว อย่างไรก็ตาม กระบวนการแก้ไขนี้ ดำเนินไปอย่างไม่เป็นระบบและไม่มีการวางแผน ระดับทางทฤษฎีของการถกเถียงจำนวนมากน่าผิดหวัง และปัญหานี้กล่าวในส่วนทั้งหมดแล้ว ถูกทำให้สับสนมากกว่าแจ่มชัด

มีแนวโน้มสองประการที่น่าพูดถึง ประการแรกได้แก่การทำให้ความคิดของมาร์กซและเองเกลส์เป็นเรื่องราวธรรมดาต่าง ๆ มากเกินไป ย่นย่อการก่อรูปทางเศรษฐกิจ-สังคมหลัก ๆ

ลงมาเป็นปณโคธันเหวที่สังคมมนุษย์ทั้งมวลป็นขึ้นทีละขึ้น ๆ แต่มีความเร็วแตกต่างกัน แต่ในที่สุดแล้วทุกคนจะได้บรรลุถึงขั้นสุดยอดเหมือนกัน^(๘๒) วิธีการนี้ก็มีประโยชน์อยู่บ้างเมื่อมองจากทรรศนะทางการเมืองและทางการเมือง เพราะมันขัดข้อแตกต่างระหว่างสังคมที่มีแนวโน้มในการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของตนเองเร็วมากกว่ากับสังคมที่มีแนวโน้มน้อยกว่า และเนื่องจากมันเป็นการยากที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะอ้างได้ว่าเขามีข้อยกเว้นจากกฎทั่วไปของประวัติศาสตร์^(๘๓) แต่วิธีการเช่นนี้เห็นให้ชัดว่าไม่เป็นผลดีในทางวิทยาศาสตร์เลย และก็ยังไม่ต้องสอดคล้องกับทรรศนะของมาร์กซอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น กล่าวในทางการเมืองแล้วก็ไม่มีความจำเป็นเลย เนื่องจากไม่ว่าพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในอดีตจะมีความแตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ลัทธิมาร์กซก็ยึดมั่นในทรรศนะที่ว่ามวลมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์อย่างไรก็ตาม ล้วนแต่มีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการบรรลุอารยธรรมสมัยใหม่ทันทีที่พวกเขาเริ่มสภาพในการไขว่คว้าหามัน

วิธีการแบบเส้นตรงมักนำไปสู่การค้นหา "กฎพื้นฐาน" ของแต่ละรูปการสังคม ซึ่งอธิบายถึงการผ่านไปสู่รูปแบบที่สูงกว่า มาร์กซและเอนเกลส์ก็เคยเสนอแนะกลไกดังกล่าวนี้แล้ว (โดยเฉพาะในภาวนิพนธ์ ทฤษฎีส่วนเกิน และ รัฐ) สำหรับเส้นทางจากสังคมยุคชุมชนบุพกาลถึงสังคมขึ้นซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป และสำหรับพัฒนาการที่มีความแตกต่างกันของระบบทุนนิยมเร็ว ๆ นี้มีผู้พยายามหลายครั้งที่เดียวในการค้นหา "กฎทั่วไป" ที่คล้ายคลึงกันของระบบพิวคัล^(๘๔) และกระทั่งในขั้นของยุคทาส^(๘๕) ถ้าพูดถึงการยอมรับของคนโดยทั่วไปแล้วกระทำได้เท่าที่นี้ก็ไม่ค่อยได้รับผลสำเร็จมากนัก กระทั่งสูตรที่เสนอออกมาในท้ายที่สุดเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ก็ไม่มีอะไรมากไปกว่าคำจำกัดความเท่านั้น ความล้มเหลวในการค้นหา "กฎพื้นฐาน" ที่ยอมรับโดยทั่วไปและสามารถประยุกต์ใช้ได้กับระบบพิวคัลและสังคมทาสนั้นเห็นชัดอยู่แล้วในตัวเอง

แนวโน้มประการที่สองส่วนหนึ่งมาจากประการแรก แต่อีกส่วนหนึ่งก็มีความขัดแย้งกับมันด้วย แนวโน้มหลังนี้นำไปสู่การแก้ไขรายการรูปการเศรษฐกิจ-สังคมของมาร์กซอย่างเป็นทางการ ด้วยการยกเลิก "วิธีแบบเอเชีย" จำกัดขอบเขตของ "ยุคโบราณ" แต่ขณะเดียวกันก็ขยายขอบเขตของ "ระบบพิวคัล" กล่าวอย่างกว้าง ๆ การยกเลิก "วิธีแบบเอเชีย" เกิดขึ้น กระหว่างปลายทศวรรษที่ 1๘20 และปลายทศวรรษที่ 1๘30 ใน "วิทยวิธีและวิถีนิยมทางประวัติศาสตร์" (1๘3๘) ของสตาลินก็ไม่ได้เอ่ยถึงอีกเลย ในเวลาต่อมาแม้จะมีผู้กล่าวถึงอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็อยู่ในหมู่ชาวลัทธิมาร์กซตะวันตกเสียเป็นส่วนใหญ่^(๘๖) เนื่องจากรูปแบบเอเชียในทัศนะของมาร์กซ คือด่านวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การขจัดรูปการนี้จึงทำให้แบบแผนวิวัฒนาการสังคมง่ายขึ้นซึ่งทำให้เกิดการตีความแบบครอบงำการขาดและแบบเส้นตรงได้สะดวกยิ่งขึ้น แต่มันก็ช่วยขจัดความผิดพลาดในการมองว่าสังคมตะวันออกโดยเนื้อหาแล้ว "ไม่เปลี่ยนแปลง" หรือไม่มีประวัติศาสตร์ (a-historical) มีข้อสังเกตว่า "สิ่งที่มาร์กซเองพูดเอาไว้เกี่ยวกับอินเดียไม่อาจถือเอาตามนั้นได้อีกต่อไป" แม้ว่า "พื้นฐานทาง

ทฤษฎี (ของประวัติศาสตร์อื่นเดียว) จะยังคงเป็นแบบสหิมาตรกซ์ก็ตาม" (๖๗)
การจำกัดวิธีแบบ "โบราณ" ไม่ทำให้เกิดปัญหาสำคัญทางการเมืองหรือการ
ถกเถียงทางการเมือง (อย่างเด่นชัด) ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากความล้มเหลว
ของนักวิชาการในการค้นพบระยะสังคมนาสในทศวรรษ ๑๙๖๐ และไม่สามารถค้นหา
ทุนสำรองของเศรษฐกิจทาสแบบธรรมดาซึ่ง (ง่ายกว่าของมาร์กซ์เอง) มีความ
เหมาะสมแม้กับสังคมคลาสสิกของยุคโบราณได้ (๖๘) ทางทฤษฎีการวิเคราะห์ของ
ไชเรียดเองก็ไม่ผูกมัดกับลำดับขั้นแบบครอบจักรวาลของสังคมนาสอีกต่อไป (๖๙)

ดังนั้น "ระบบศักดินา" จึงขยายขอบเขตกว้างขึ้นส่วนหนึ่งเพื่อ
อุดช่องว่างที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ บรรดาสังคมที่ถูกกระหนาบจากการ
แก้ไขไม่มีอันไหนสามารถนำมาจำแนกใหม่ให้เป็นสังคมทุนนิยมหรือชุมชนบุพกาล
หรือ "โบราณ" ได้ (เราคงยังจำได้ว่ามาร์กซ์และเอนเงิลส์ก็มีความโน้มเอียง
จะทำเช่นนั้น) และอีกส่วนหนึ่งจากการที่ยอมเสียสังคมที่เคยจำแนกว่าเป็นชุมชน
บุพกาล และเป็นขั้นแรกของพัฒนาการแห่งระบบทุนนิยมไป ข้อนี้เป็นที่น่าสนใจ
แล้วว่าความแตกต่างทางชนชั้นในบางสังคมที่เมื่อก่อนนี้เรียกอย่างง่าย ๆ ว่า
"ชาติฤๅณ" (ตัวอย่างเช่นในหลายแห่งของแอฟริกา) นั้นได้สร้างความก้าวหน้า
ไม่น้อยทีเดียว พิจารณาอีกด้านหนึ่งของตารางลำดับระยะเวลา แนวโน้มที่จะ
จัดแบ่งสังคมว่าเป็น "ศักดินา" ก็ต่อเมื่อเกิดมี "การปฏิวัติชนชั้นนายทุน" เกิด
ขึ้นอย่างเป็นทางการเสียก่อนก็เป็นความคิดที่มีมากขึ้นโดยเฉพาะในอังกฤษ (๗๐)
แต่ "ระบบศักดินา" ก็ไม่ใช่เติบโตขึ้นมาเป็นระบบที่เหลือเดนตกค้าง นับแต่
ระยะแรกภายหลังมรณะกรรมของมาร์กซ์เป็นต้นมา มีความพยายามจะทำให้
ระบบศักดินาแบบบุพกาล หรือแบบแรก (*proto-Feudalism*) เป็นรูปแบบ
ทั่วไปแบบแรกของสังคมชนชั้นแม้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นทุก ๆ แห่งที่เติบโต
มาจากการแตกสลายของชุมชนบุพกาล (๗๑) (การเปลี่ยนแปลงโดยตรงจาก
ชุมชนบุพกาลสู่ระบบศักดินานั้นมาร์กซ์และเอนเงิลส์เป็นผู้ให้แนวคิดเอง) นอก
จากระบบศักดินาแบบแรกแล้ว ก็มีการเสนอรูปแบบอื่น ๆ ที่พัฒนาขึ้นมา รวมทั้ง
ระบบศักดินาประเภทที่พัฒนาแล้วของยุโรป (และญี่ปุ่น) ในทางตรงข้ามการ
แปรกลับไปสู่ระบบศักดินาจากรูปแบบอื่นที่มีลักษณะที่ก้าวหน้าน้อย แต่ที่จริงแล้ว
มีการพัฒนาที่สูงนั้นมักเป็นที่ยอมรับกันได้ ดังเช่นจากจักรวรรดิโรมันไปสู่อาณาจักร
ชาติฤๅณคือ ดินแดน โอเวน แลตทิเมอร์ (Owen Lattimore) ไปไกลถึงกับ
เสนอว่า "กล่าวในด้านการทดลองแล้ว เราคิดในแง่วิวัฒนาการ และระบบ
ศักดินาแบบถอยกลับ หรือลดวิวัฒนาการลง" (*devolutionary*) และให้เรา
ระลึกถึงความเป็นไปได้ที่อาจเกิดระยะศักดินาชั่วคราวได้ในสังคมชาติฤๅณจาก
การติดขัดสัมพันธ์กับสังคมที่พัฒนามากกว่า (๗๒)

ผลรวมสุทธิของแนวโน้มต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ปัจจุบันช่วงระยะ "ศตวรรษนิยม" กว้างขวางมากโดยกินพื้นที่และเวลาเป็นทวีป ๆ และเป็นพัน ๆ ปี และครอบคลุมจาก สุดด้านแห่งในซีเรียเหนือถึงฝรั่งเศสในปี 1788 จากแนวโน้ม ~~ซึ่งมองเห็นได้ในสังคมแอซเทค (Aztec)~~ ก่อนหน้าจะถูกสลายเป็นยึดครองมาถึงรัสเซียของพระเจ้าซาร์ในศตวรรษที่ 19 ทั้งหมดนี้น่าจะอยู่ในหัวข้อแบ่งประเภทแบบทั่วไป ข้อเดียวกัน ซึ่งมันจะมีคุณค่าทางการวิเคราะห์ด้วย ขณะเดียวกันก็เป็นที่ยอมรับว่า ภาษาศาสตร์และการแบ่งข้อย่อย ๆ และการวิเคราะห์ชนิดย่อย ๆ จนถึงแต่ละระยะของประวัติศาสตร์ด้วยแล้ว ก็เป็นการเสี่ยงอย่างมากที่แนวคิดทั่วไปจะกลายเป็นแบบกว้างเกินไปได้ การแบ่งประเภทข้อย่อยลงไปก็มีเช่น "กึ่งพิวส์" แต่เท่าทุกวันนี้ การทำให้ระบบพิวส์เป็นที่ยอมรับก็ยังไม่ได้รับผลสืบหน้าที่เพียงพอ

การรวมสองแนวโน้มที่เราพูดถึงเข้าด้วยกันได้ทำให้เกิดความยากลำบากอย่างหรือสองอย่างขึ้น ความต้องการที่จะจัดแบ่งทุกสังคมหรือระยะให้เข้าอยู่ในช่วงที่ยอมรับกันอันใดอันหนึ่งอย่างแน่นอน ทำให้เกิดการโต้แย้งในการขีดเส้นแบ่ง มันเป็นเรื่องธรรมชาติเช่นเดียวกับเมื่อเวลาเรายืนยันจะใส่แนวคิดที่เคลื่อนไหวเข้าไปในแนวคิดที่หยุดนิ่ง ดังนั้นจึงมีการถกเถียงกันมากในประเทศจีนถึงเวลาที่เปลี่ยนจากระบบทาสมาสู่ระบบพิวส์ เพราะ "การต่อสู้มีลักษณะยืดเยื้อยาวนานมากครอบคลุมเวลาหลายศตวรรษ... วิถีชีวิต เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันได้ดำรงอยู่ร่วมกันเป็นการชั่วคราวบนดินแดนที่กว้างใหญ่ของจีน" (73) ในตะวันตกปัญหาเหล่านี้ก็นำไปสู่การอภิปรายถึงคุณลักษณะของศตวรรษที่ 14-18 (74) อย่างน้อยที่สุดการถกเถียงเหล่านี้ก็มีข้อดีในการเสนอปัญหาของการที่ "รูปแบบ" ของความสัมพันธ์ทางการผลิตในสังคมหลาย ๆ รูปแบบมีการผสมและดำรงอยู่ด้วยกัน แม้ว่าความสนใจในเรื่องเหล่านี้จะไม่มากเท่ากับการอภิปรายของชาวสังคมนาร์กซ์ในเรื่องอื่น ๆ ก็ตาม (75)

อย่างไรก็ตาม จากการกระตุ้นของ การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ส่วนหนึ่ง เร็ว ๆ นี้ การอภิปรายของชาวสังคมนาร์กซ์ได้แสดงการต้อนรับแนวโน้มที่จะรื้อฟื้นและตั้งคำถามกับทฤษฎีหลาย ๆ เรื่องซึ่งเคยเป็นที่ยอมรับกันมากกว่าหลายทศวรรษ การแก้ไขเช่นนี้ได้เริ่มต้นอย่างเป็นอิสระ ในหลาย ๆ ประเทศ ทั้งประเทศสังคมนิยมและไม่ใช้สังคมนิยม จากการสำรวจนี้มีผู้เข้าร่วมจากฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน, ฮังการี, สหราชอาณาจักร, อินเดีย, ญี่ปุ่น และอิตาลี (76) การอภิปรายส่วนหนึ่งพูดถึงปัญหาทั่วไปของการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ดังเช่นที่มีการอภิปรายในวารสาร Marxism Today (1962) อีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาของรูปการเศรษฐกิจ-สังคม ก่อนหน้า

ทุนนิยมที่เฉพาะเจาะจง อีกส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เคยข้องใจและบัดนี้เห็นประเด็น
เปิดอีกครั้งของ "วิธีแบบเอเชีย" (77) ขณะนี้ยังเร็วเกินไปที่จะทำอะไรได้มาก
ไปกว่าการบันทึกการอภิปรายที่ได้เพิ่มเติมใหม่อีกครั้งเอาไว้ ณ ที่นี้

เราอาจสรุปได้ว่าสภาพปัจจุบันของการถกเถียงในหมู่ชาวสังคมนิยม
มาร์กซ์ในขอบเขตเรื่องนี้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากพัฒนา
การทางประวัติศาสตร์ในขบวนการสังคมนิยมสากลในช่วงก่อนกลางทศวรรษ
ปี 1950 ซึ่งมีผลด้านลบอย่างไม่ต้องสงสัยต่อระดับการถกเถียงของชาวสังคมนิยม
มาร์กซ์ในเรื่องนี้เช่นเดียวกับในเรื่องอื่น ๆ การเข้าถึงปัญหาของวิวัฒนาการ
ทางประวัติศาสตร์ของมาร์กซ์แต่ดั้งเดิมได้ถูกทำให้ง่ายและเปลี่ยนไปหลายด้าน
และการเตือนให้ระลึกถึงวิธีการที่ลึกซึ้งและสลับซับซ้อนของเขา ดังเช่นการ
ตีพิมพ์การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม ก็ไม่ได้นำมาช่วยในการแก้ไข
แนวโน้มดังกล่าวนี้ ลำดับรายการของรูปการเศรษฐกิจ-สังคมของมาร์กซ์แต่
เดิมถูกเปลี่ยนไป แต่ก็ยังไม่มีขั้นตอนที่ทดแทนได้อย่างน่าพอใจ มีการค้นพบ
ช่องว่างบางส่วนซึ่งได้มีการเติมให้สมบูรณ์ขึ้นจากข้ออภิปรายที่ตีพิมพ์ของมาร์กซ์
และเองเกลส์ เพียงแต่ยังไม่สมบูรณ์และเป็นเพียงข้อเสนอเท่านั้น แต่บางส่วน
ของการวิเคราะห์ที่มีประโยชน์มากของเขาก็ถูกละเลยไปอีกเช่นกัน

นอกจากนี้แล้วก็ไม่มียุทธศาสตร์ที่น่าเสียใจมากไปกว่านี้ เนื่องจากอดีต
ที่ผ่านมาสามสิบกว่าปี เป็นยุคแห่งความสำเร็จอันใหญ่หลวงสำหรับวิธีการเข้าถึง
ประวัติศาสตร์ของชาวสังคมนิยม ประจักษ์พยานที่น่าเชื่อถืออันหนึ่งของความ
เหนือกว่าของวิธีการแห่งสังคมนิยมก็คือ แม้กระทั่งในระยะที่สังคมนิยมแบบ
สร้างสรรค์เท่านั้นที่มีโอกาสหน้อยในการปรับปรุงให้เข้มแข็งขึ้น แต่วัตถุนิยม
ประวัติศาสตร์ก็ยังให้ความมั่นคงใจแก่งานด้านประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าอย่างมาก
และยังมีอิทธิพลเหนือนักประวัติศาสตร์ที่มีใช้ชาวสังคมนิยมมากกว่าที่เป็นมาแต่
ก่อนด้วย ทั้งหมดนี้คือเหตุผลที่ว่าทำไมทุกวันนี้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ
ในปัญหาวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ตามทฤษฎีของชาวสังคมนิยม และโดย
เฉพาะอย่างยิ่งลำดับขั้นหลัก ๆ ของการพัฒนานี้ มีแต่การศึกษาอย่างระมัดระวัง
ในการก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยมซึ่งไม่ได้หมายความว่าความถึงการยอมรับข้อ
สรุปทั้งหมดของมาร์กซ์โดยอัตโนมัติเท่านั้นที่สามารถช่วยในการกิจอันนี้ และจริง ๆ
แล้วมันเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้เลย

เชิงอรรถ (คำนำของ Hobsbawm)

- (1) สำหรับคำอธิบายของเองเกลส์เกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์จากวานร และความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์อื่น ๆ ไปรตดูร่างปี 1878 ของ เขาใน "The Part of Labour in the Transformation of the Ape into Man" ใน "Dialectics of Nature," Werke, XX, pp. 444 - 55.
- (2) มาร์กซไม่เหมือนเฮเกลที่ตกหลุมของการเสนอแบบนามธรรมและแบบ *a priori* ในทฤษฎีของเขาเอง จากความเอนเอียงที่อาจเป็นไปได้ และในขั้นตอนทางความคิดอันหนึ่งที่น่าอนมันกลายเป็นสิ่งจำต้องเป็นไปได้ ไปรตดูข้อเขียนที่ยอดเยี่ยมลึกซึ้ง และน่าตื่นเต้นเกือบเท่ากับทุกอย่างที่เขา เขียนขึ้นมาในช่วงระยะที่สำคัญในทางความคิดของเขาตอนนี คือว่าด้วยวิชิ ภาวของเศรษฐศาสตร์การเมือง ในคำนำ (ที่ไม่ได้ตีพิมพ์) ของ วิชาภษ เศรษฐศาสตร์การเมือง (Werke, XII, pp. 631 - 9) ซึ่งเขาได้ อภิปรายถึงคุณค่าของกระบวนการนี้
- (3) มาร์กซตระหนักอย่างดียิ่งถึงความเป็นไปได้ของการทำให้ง่าย ๆ แบบนี้ และเขาก็ไม่ให้ความสำคัญกับมันมากนักโดยเฉพาะในการใช้มัน ดังนั้น เขาจึงให้คำแนะนำว่าการศึกษาในประวัติศาสตร์ความเจริญเติบโตของผลิตภาพ อาจเป็นทางหนึ่งที่ทำให้งานของอดัม สมิธในเรื่องความชะงักงัน และ ความก้าวหน้าของเศรษฐกิจมีลักษณะเด่นทางวิทยาศาสตร์บ้าง คำนำแก่ วิชาภษเศรษฐศาสตร์การเมือง I, I Werke, p. 618.
- (4) นี่เป็นที่ยอมรับของนักวิจารณ์ลัทธิมาร์กซผู้มีความสามารถ ดังนั้นจี ลิกท์- ไชม์ (G. Lichtheim) จึงชี้ออกมาอย่างถูกต้องว่าทฤษฎีสังคมวิทยา ของ แมกซ์ เวเบอร์ ว่าด้วยศาสนาและทุนนิยมหรือสังคมตะวันออกจึง ไม่ใช่ทางเลือกของมาร์กซ เขาเพียงแต่คาดคะเนไป หรือสามารถนำ มาใส่ในกรอบทางทฤษฎีของเขาได้พอดีเท่านั้นเอง Marxism (1961) p. 385; "Marx and the Asiatic Mode of Production" (St. Antony's Papers, 14, 1963), p. 106.
- (5) ถึง โจเซฟ บล็อก หน้า 21-9-1890
- (6) เป็นที่แจ่มชัดว่ามันมีข้อจำกัดที่แน่นอน : อาจเป็นไปได้ว่ารูปการเศรษฐกิจ-สังคม ซึ่งวางอยู่บนระดับทางเทคนิควิทยา ซึ่งต้องอาศัยเครื่องจักร ใอน้ำนั้น สามารถจะเกิดขึ้นได้ก่อนรูปการที่ไม่ต้องอาศัยเทคนิคดังกล่าว
- (7) Marx und Engels zur Deutschen Geschichte (Berlin, 1953), I, 88, 616, p. 49.

- (๙) ไปรคุดจากหมายของเเกลตส์ถึงมาร์กซ, 18 พฤษภาคม 1853, ในเรื่อง
กำเนิดของเบบีโลเนีย . เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 6 มิถุนายน 1853
- (๑) Karl Marx, Chronik Seines Lebens, pp.96, 103, 107,
110, 139.
- (10) เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 6 มิถุนายน 1853
- (11) จดหมายโต้ตอบระหว่าง 18 พฤษภาคม - 14 มิถุนายน แหล่งข้อมูล
ทางตะวันออกอื่น ๆ ที่มาร์กซอ้างถึงในงานเขียนระหว่างเดือนมีนาคม
และธันวาคม 1853 มี G. Campbell, Modern India (1852)
J. Child's Treatise on the East India Trade (1681).
J. Von Hammer Geschichte des Osmanischen Reiches
(1835), James Mill's History of India (1826), Thomas
Mun's A Discourse on Trade, from England into the
East Indies (1621), J. Pollexfen's England and East
India....(1697) และSalfykov; Letters Sur L'Inde.(1848).
มาร์กซยังได้อ่านและศึกษองานเขียนอื่น ๆ และรายงานของรัฐสภาด้วย
- (12) G. Hassen, Die Aufhebung der Leibeigenschaft und die
Umgestaltung der gutherrlich - bäuerlicher Verhältnisse
überhaupt in den Herzogthümern Schleswig und Holstein
(St. Petersburg, 1861); August Meitzen, Der Boden und
die Landwirtschaftlichen Verhältnisse des preussischen
Stoates (Berlin, 1866); G. Von Maurer, Einleitung Zur
Geschichte der Mark, Hof, Dorf und Stadtv. rfassung und
der affentlichen Gewalt (Munich 1854); Geschichte der
Fronhofe, etc. 4vols. (Erlangen, 1862 - 3).
- (13) มาร์กซถึงเองเกลส์, 14 มีนาคม 1860. เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 25 มีนาคม
1860 : มาร์กซถึงวีวา ซาซูลิช, 8 มีนาคม 1861, เองเกลส์ถึงเบเบด,
1862
- (14) เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 15 ธันวาคม 1862, มาร์กซถึงเองเกลส์ 16 ธันวาคม
1862

- (15) Thorold Rogers ได้รับการยกย่องว่าเป็น "ประวัติศาสตร์ของราคาแห่งจริงอันแรก" ของระยะเวลาใน ทุน I (Torr edn. 692n.) K.D. Huellmann, Stadtwesen des Mittelalters (Bonn, 1826 - 9) ก็ถูกอ้างถึงมากใน ทุน III
- (16) ดังเช่น Huellmann, Vincard Histoire du Travail en France (1845) หรือ Kindlinger, Geschichte der deutschen Horigkeit (1818)
- (17) เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 25 มีนาคม 1868
- (18) A. Soetbeer, Edelmetall - Produktion und Wertverhattnis Zwischen Gold u. Silber seit der Entdeckung Amerikas... (Gotha, 1879)
งานเขียนชิ้นนี้เองเกลส์ก็รู้จัก
- (19) Marx Engels, Werke, 13 (Berlin, 1961) 135 - 9, ซึ่งโดยบังเอิญได้พูดถึงก่อนการวิพากษ์ในสมัยใหม่เกี่ยวกับการอธิบายการขึ้นราคาด้วยเหตุผลทางการเงินล้วน ๆ
- (20) Werke, III, p. 22
- (21) Werke, III, pp. 22 - 3
- (22) ไม่มีคำแปลภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับคำคุณศัพท์ Ständisch, สำหรับศัพท์ยุคกลาง "estate" ใช้ในปัจจุบันอาจก่อความสับสนได้
- (23) Werke, III, p. 24 สำหรับการโต้แย้งทั้งหมด. pp. 24 - 5
- (24) เฟิ่งอ้าง, หน้า 50 - 51
- (25) Werke, III, pp. 53 - 4
- (26) เฟิ่งอ้าง, หน้า 56 - 7
- (27) เฟิ่งอ้าง, หน้า 59
- (28) ส่วนใหญ่มาร์กซถึงเองเกลส์. 2-8-53 : เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 8-8-53
มาร์กซถึงเองเกลส์, 14-8-53 และ Werke
- (29) การที่ซื้อหนี้สูญหายไปอาจเนื่องมาจากว่า หลังจากที่มาร์กซไปศึกษางานเขียนของ ผู้เชี่ยวชาญแล้วทำให้เขาสงสัยว่าภาพของสังคมเยอรมันก่อนหน้านี้ของเขา จะถูกต้องจริงหรือไม่
- (30) โปรดดู G.C. Homans, "The Rural Sociology of Medieval England", Past and Present, 4, 1953 ในเรื่องแนวโน้มที่แตกต่างกันในพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานแบบคอมมูน และแบบครอบครัวเดี่ยว

- (31) ดังตัวอย่างเช่นในหน้า 87, 88, 89 การใช้ใน ทุน III ก็เป็นแบบทั่วไป เช่นนี้ (Berlin, 1958 edn.) หน้า 867, 885, 884, 873, 885, 886, 837
- (32) ทุน III, หน้า 841
- (33) แม้กระทั่งใน ทุน III ซึ่งเขาอธิบายประเด็นของเกษตรกรรมแบบพิวคัลมากที่สุด เขาก็ยังไม่กล่าวอย่างเจาะจงถึงความตั้งใจในการวิเคราะห์ที่ดินในรูปแบบทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันของมัน โปรดดู cap. 37, หน้า 882 และ 842
- (34) ทุน III, หน้า 843 - 5 (บทที่ 47, ตอน II)
- (35) อดีดยังไม่ถูกปฏิเสธอย่างกว้างขวางจากชาวสังคมนิยม แต่ก็ไม่ควรสับสนกับข้อความที่ว่าระบบของการผลิตมูลค่าในการใช้สอยบางครั้งก็เป็นระบบของเศรษฐกิจธรรมชาติ
- (36) คำที่ใช้บ่อย ๆ เช่น Wurdiges Zunftwesen ("The dignity of the gild system") หน้า 78 "Labour as half artistic, half performed for its own sake" (หน้า 98) städtischer Gewerbefleiß ("urban craft activity", หน้า 112) ทั้งหมดนี้ล้วนมีอารมณ์สะเทือนใจ และโดยทั่วไปก็เป็นที่ยอมรับกันว่าแสดงออกมาดีกว่าปกติ
- (37) ในที่นี้มาร์กซ์ประเมินค่าไปในการแบ่งแยกงานฝีมือชาวเมืองเป็นแบบลูกจ้างและผู้ใช้แรงงานรับจ้างโดยสิ้นเชิง
- (38) เองเกลส์มีความหวังในการปฏิวัติรัสเซียปลายทศวรรษ 1870 และในปี 1894 ก็รอคอยความเป็นไปได้ของ "การปฏิวัติรัสเซียที่จะเป็นสัญญาณสำหรับการปฏิวัติของกรรมกรในตะวันตก เพื่อที่ทั้งฝ่ายต่างก็หนุนช่วยซึ่งกันและกัน" Werke, XVIII หน้า 868 สำหรับการอ้างอิงอื่น มาร์กซ์ถึงซอร์จ 27-9-1877 ; เองเกลส์ถึง เบิร์นสไตน์ 22-2-1888
- (39) ในจดหมายถึงวีรา ซาซูลิช, 1881 ร่างต้นฉบับของจดหมายนี้ยังเหลืออยู่ต่อมาสมาฉบับพิมพ์ใน Werke, XIX, pp. 384 - 406
- (40) Nachwort (1894) ZU "Soziales aus Russland" (Werke, XVIII, pp. 633 - 4)
- (41) ทุน III, หน้า 365 - 6
- (42) ตัวอย่างเช่นร่างถึงซาซูลิช Loc. cit., pp. 387, 388, 402, 404
- (43) G. Lichtheim (Loc. cit., p. 98) ถูกดึงดูดความสนใจมาสู่ความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์มากขึ้นกับระบบทุนนิยมและชนชั้นในการอยู่รอดของชุมชนบุพกาล แต่เขาผิดที่เสนอว่า มาร์กซ์ในปี 1888 ได้มองเห็นสิ่งเหล่านี้ในทางลบทั้งหมด ที่ว่าลัทธิคอมมิวนิสต์จะเป็น

การสร้างสาระใหม่ในระดับสูงกว่าของทฤษฎีความคิดของสังคมแบบคอมมิวนิสต์บุพกาล เป็นความคิดที่เป็นมรดกยุคแรกๆของสังคมนิยม ฟูรีเยร์กล่าวว่า "อัจฉริยะ จะต้องค้นพบวิธีทางแห่งความสุขแบบบุพกาลและปรับให้เข้ากับเงื่อนไขของอุตสาหกรรมสมัยใหม่" (อ้างใน J. Talmon, Political Messianism, London, 1960) หน้า 127 สำหรับบทละครของมาร์กซยุคต้น โปรดดู Das philosophische Manifest der historischen Rechtsschule, of 1842 (Werke, I p. 78) : "กระแสดวงความคิดของศตวรรษที่ 18 มองว่าภาวะธรรมชาติเป็นภาวะที่แท้จริงของธรรมชาติมนุษย์ มนุษย์ปรารถนาจะเห็นความคิดของมนุษย์ด้วยสายตาของเขาเอง ดังนั้นจึงสร้าง "มนุษย์ตามธรรมชาติ" Papagenos ขึ้นมา เขามีชีวิตหนึ่งที่ปกคลุมด้วยขนอันแสดงออกถึงความรู้แจ้งในศตวรรษสุดท้ายของศตวรรษที่ 18 ผู้คนที่บุพกาลเริ่มสงสัยในปัญญาแต่ดั้งเดิม และทุกแห่งก็จะได้ยินเสียงเพลงของนักขับนกที่เลียนแบบเพลงแห่งอิโรควัวหรืออินเดียน โดยเชื่อว่าด้วยวิธีเช่นนี้เขาจะสามารถจับนกได้ บรรดาความคิดผืนเหล่านี้ล้วนวางอยู่บนความคิดที่ถูกต้อง ว่าเงื่อนไขตามธรรมชาติ (crude) เป็นรูปวาทะที่ไร้เดียงสา เหมือนกับแบบคำขวัญซึ่งถือว่าวางอยู่บนเงื่อนไขที่แท้จริง โปรดดู มาร์กซถึงเองเกลส์ 25-3-1858 ว่าด้วยคุณภาพการของเมาเรอร์ที่มีต่อประวัติศาสตร์

- (44) นี่เป็นงานที่มาร์กซต้องการจะเขียน และเขาได้เตรียมโน้ตไว้มากมาย ซึ่งเองเกลส์เองก็อาศัยเท่าที่ทำได้ โปรดดู คำนำในฉบับพิมพ์ครั้งแรก 1884 (Werke, XXI, p. 27)
- (45) ร่างถึงรีรา ซาซูลิช, อ้างแล้ว
- (46) "ระบบหาสเป็นรูปแบบแรก (เน้นโดยข้าพเจ้า - E.J.H.) ของการกดขี่และอยู่ในสมัยโบราณ ต่อมาก็ได้แก่ทาสกสิกรในยุคกลาง และแรงงานรับจ้างในยุคสมัยใหม่ นี่เป็นรูปแบบหลักของการรับใช้ ซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะของยุคสมัยใหม่ ๆ สามยุคแห่งอารยธรรม" (กำเนิดครอบครัว ใน Werke, XXI, p. 170) จากเอกสารนี้เห็นได้ว่ายังไม่มีคามพยายามในที่นี้จะบรรจุสิ่งที่มาร์กซเรียกว่า แบบวิธี "เอเชีย" ไว้ในหัวข้อหนึ่งข้อใดของสามหัวข้อใหญ่นั้น มันถูกยกเว้น ให้อยู่ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ของ "อารยธรรม"
- (47) Werke, III, pp. 29 - 30
- (48) Anti - Duhring, Origin of the family, บทความสั้น ๆ เรื่อง The Mark และ The German Peasant War เป็นงานพิมพ์ที่เป็นหลัก แต่ในฉบับร่างและโน้ต (ส่วนใหญ่ไม่สมบูรณ์) ที่เหลือมีเกี่ยวกับเยอรมันยุคกลาง และประวัติศาสตร์ไอริช โปรดดู Werke, XVI, pp. 459 - 500 ; XIX, 425 - 521 ; XXI, pp. 392 - 401

- (49) กำเนิดครอบครัว. Werke, XXI, p. 144
- (50) แอนต์ดูทริง. Werke, XX, pp. 164, 220, 618
- (51) กำเนิดครอบครัว. อ้างแล้ว, หน้า 148 - 9
- (52) เฟิ่งอ้าง. หน้า 146 - 8
- (53) เฟิ่งอ้าง. 146, The Mark (Werke, XIX, pp. 324 - 5)
- (54) The Mark, หน้า 326 - 7 ในเรื่องความจำเป็นของอาวุธที่ทำในเมืองว่างของ
เองเกลส์ Über den Verfall des Feudalismus und das Aufkommen der
Bourgeoisie (Werke, XXI, p. 392)
- (55) The Mark, อ้างแล้ว. หน้า 326 - 7
- (56) เองเกลส์ถึงมาร์กซ, 15-12-1882, 16-12-1882
- (57) The Mark. ตั้งใจเขียนเป็นภาคผนวก 8 - 10 หน้าให้ แอนต์ดูทริง. โดยมีวัตถุประสงค์เพียงพูดถึงการเคลื่อนไหวของกลไกกรรมแบบทิวคัล และข้อเขียนที่ไม่ได้ตีพิมพ์
Ueber den Verfall ก็เป็นเพียงเชิงอรรถของ Peasant War ฉบับพิมพ์ใหม่
- (58) โปรคช Zur Urgeschichte der Deutschen, Werke, XIX, esp. pp. 450 - 60
- (59) แอนต์ดูทริง (Werke, XX, pp. 587 - 8) โน้ตที่เตรียมไว้
- (60) เฟิ่งอ้าง. หน้า 588
- (61) อ้างใน L.S. Gamayunov, R.A. Ulyanovsky : "The work of the Russian Sociologist M.M. Kovalevsky.... and K. Marx's criticism of the Work", XXV International Congress of Orientalists, Moscow, 1960, p. 8.
- (62) แอนต์ดูทริง. อ้างแล้ว. หน้า 164
- (63) แอนต์ดูทริง. อ้างแล้ว. หน้า 282
- (64) "กล่าวโดยพื้นฐานแล้วทุกคนล้วนเดินทางที่บนเส้นทางเดียวกัน....พัฒนาการของสังคมดำเนินไปโดยรูปการเศรษฐกิจสังคมอันหนึ่งเข้าแทนที่อีกอันหนึ่งตามลำดับขั้นของกฎที่แน่นอน"
O. Kuusinen ed. Fundamentals of Marxism - Leninism (London, 1961), p. 153.
- (65) บังคับที่หมักหม่นและดูเหมือนจะซับซ้อนในการที่ขบวนการคอมมิวนิสต์สากล หลังปี 1930 ยกเลิก "วิธีเอเชีย" ของมาร์กซไปเสียสิ้น น่าจะได้แก่ความวิตกว่าจะมีการหมุนให้เกิด

- "สหนิภกเวินแกร์ตีเอเซีย" และเป็นการบันทึกการต่อต้านอย่างมีพลังต่ออิทธิพลจักร-
พรรคนิยม (ตะวันตก) ลงไปอย่างมาก โปรดดู การอภิปรายที่เลนินกราดปี 1931
ตามที่รายงาน (อย่างจงใจ) ใน K.A. Wittfogel Asiatic Despotism
(1957), หน้า 502 - 4 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็เดินแนวทางเดียวกัน
นี้อย่างอิสระมาก่อนหลายปีแล้ว สำหรับพรรคของพรรคซึ่งดูจะเป็นมาตรฐาน และ
เป็นเส้นตรง โปรดดู เหมาเช่ตง, Sel. Works, III ; pp. 74 - 7
- (66) สำหรับการอภิปรายของโซเวียตในต้นทศวรรษปี 1950 โปรดดู Voprosi
Istorit, 6, 1953 ; 2, 1954 ; 2, 1954 ; 2, 4, 5, 1955 สำหรับ
การอภิปรายของตะวันตกในเรื่องการเปลี่ยนแปลงจากศักดินานิยม ซึ่งบางส่วนก็พูด
ถึงในแนวคล้ายคลึงกัน โปรดดู The Transition From Feudalism to
Capitalism, by P.M. Sweezy, M.H. Dobb, H.K. Takahashi,
R.H. Hilton, C. Hill, (London, n.d.) และ G. Lefebvre, La Pensee,
p. 65, 1956, G. Procacci, Societa, I, 1955.
- (67) โปรดดู Guenther & Schrot, Problèmes theoriques de la Société
esclavagiste, ใน Recherches Internationales a la Lumiere du
Marxisme (Paris) 2, May - June 1957.
- (68) ตัวอย่างเช่น E.M.S. Namboodiripad, The National Question
in Kerala (Bambay, 1952)
- (69) D.D. Kosambi, An Introduction to the study of India History
(Bombay, 1956), pp. 11 - 12.
- (70) โปรดดู Recherches Internationales, อ้างแล้ว (1957)
- (71) E. Zhukov, "The Periodization of World History", International
Historical Congress, Stookholm 1960 : Rapports I, pp. 74 - 88,
esp. p. 77.
- (72) โปรดดู "State and Revolution in Tudor and Stuart England",
Communist Review, July 1948. พรรคนี้กล่าวว่ามีผู้วิจารณ์เสมอ โดยเฉพาะ J.J. Kuczynski (Geschichte d. Lage d. Arbeiter unter
dem Kapitalismus, Vol. 22, Cap. 1 - 2)
- (73) โปรดดู Bogdanov, Short Course of Economic Science, 1897,
revised 1919 (London, 1927), และในรูปแบบที่ซับซ้อนมากกว่าของ
K.A. Wittfogel, Geschichte der burgerlichen Gesellschaft
(Vienna, 1924).

- (74) O. Lattimore, "Feudalism in History", Past and Present, 12, 1957
- (75) E. Zhukov, อ้างแล้ว p. 78
- (76) The Transition From Feudalism to Capitalism, อ้างแล้ว
- (77) ไพรคูล Zur Periodisierung des Feudalismus und Kapitalismus in der Geschichtlichen Entwicklung der U.S.S.R., Berlin, 1952.
- (78) Asiaticus, Il modo di produzione Asiatico (Rinascita, Rome, October 5, 1963, p. 14)
- (79) Recherches Internationales 37 (May - June 1963) ซึ่งพูดถึงปัญหา
ระบบศักดินา มีผู้เขียนที่ท้าทายอยู่มาก สำหรับสังคมโบราณ ไพรคูล การอภิปราย
ระหว่าง Welskopf (Die Produktionsverhältnisse in Alten Orient und in der griechisch - römischen Antike, Berlin, 1957) และ
Cuenther and Schrot (Ztschr F. Geschichtswissenschaft, 1957,
and Wissensch. Ztschr d. Karl - Marx - Univ. Leipzig, 1963)
สำหรับสังคมตะวันออก F. Tókci, Sur le modo de production asiatique,
Paris, Center d' Etudes et de Recherches Marxistes, 1964,
Cyclostyled.

การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม

คาร์ล มาร์กซ

บทที่ 1

วิวัฒนาการของชุมชน และเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยม

1. เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยม

กล่าวโดยทั่วไป ระบบทุนนิยมประกอบด้วยนายทุนกับการรวมกร หรือทุนกับแรงงานรับจ้าง แรงงานรับจ้างเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของทุน ที่มาในทางประวัติศาสตร์ของแรงงานรับจ้างก็คือแรงงานเสรี ได้แก่การที่ชาวนาสละสิทธิ์ที่ดินและปัจจัยการผลิตให้แก่นายทุน กระทั่งเหลืออยู่เพียงแต่แรงงาน และจำต้องขายแรงงานนี้เพื่อเงินสำหรับการยังชีพ ส่วนนายทุนก็นำเอาแรงงานเสรีนี้มาทำการผลิตขึ้นใหม่ (reproduction) และเปลี่ยนแรงงานนี้ให้เป็นเงิน (กำไร) อีกต่อหนึ่ง มูลค่าในการใช้ (use value) ของแรงงานที่ใช้ในการผลิตและการบริโภค จึงไม่ใช่เพื่อตอบสนองการบริโภคของปัจเจกชน แต่เป็นมูลค่าในการใช้เพื่อสร้างเงิน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสมมติฐานเบื้องต้นประการหนึ่งของทุนคือการมีแรงงานรับจ้าง และเงื่อนไขพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของทุน ก็คือจะต้องมีแรงงานเสรีและการแลกเปลี่ยนแรงงานเสรีเพื่อเงิน เงื่อนไขอีกประการหนึ่งก็คือ การแยกแรงงานเสรีออกจากความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต พูดไปถึงที่สุดก็คือการแยกชาวนาออกจากที่ดิน ซึ่งเปรียบเสมือนห้องทำงานในธรรมชาติของเขานั่นเอง ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ชี้ให้เห็นถึงการสลายตัวของระบบทรัพย์สิน⁽¹⁾ ผ่องแผ้วด้วยกัน กล่าวคือทรัพย์สินที่ดินขนาดเล็กแบบเสรีของชาวนาน้อย และกรรมสิทธิ์ที่ดินรวมหมู่ของชุมชนแบบที่เห็นอยู่ในประชาคมทางตะวันตก

รูปแบบทรัพย์สินทั้งคู่นี้มีลักษณะเหมือนกันก็คือการที่ผู้ใช้แรงงาน (หรือชาวนา) สัมพันธ์กับที่ดิน เครื่องมือในการผลิต เพื่อบ้าน ฯลฯ (หรือที่เรียกว่าเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงาน) ในทำนองเดียวกับที่เขาสัมพันธ์กับทรัพย์สินของเขา อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเอกภาพโดยทางธรรมชาติของแรงงานกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่เป็นวัตถุ เช่นที่ดิน ดังนั้น ชาวนาในระบบทรัพย์สินที่ดินขนาดเล็ก หรือกรรมสิทธิ์ที่ดินรวมหมู่จึงมีระบบชีวิตสังคมที่เป็นอิสระจากการใช้แรงงาน กล่าวคือไม่ต้องถูกผูกมัดให้ขายแรงงานแบบทาส

⁽¹⁾ คำว่า "ทรัพย์สิน" (property) แปลจากคำว่า Eigentum ซึ่งบ่อยครั้งอาจแปลเป็น "กรรมสิทธิ์" (ownership) ได้ เกือบทุกกรณี คำแปลทั้งสองนี้ใช้แทนกันได้ โปรดดู Hal Draper, Karl Marx's Theory of Revolution, New York, 1977, p. 517

ปัจเจกชนจึงอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าของและเป็นนายของตัวเองอย่างแท้จริง ความสัมพันธ์
ของเขากับผู้อื่นก็ขึ้นอยู่กับ เอกภาพระหว่างแรงงานกับปัจจัยการผลิตเช่นกัน ในชุมชนที่มีกรรม-
สิทธิ์ที่ดินรวมหมู่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับผู้อื่นก็เป็นแบบเจ้าของร่วมกัน ซึ่งแสดง
ออกในรูปแบบของทรัพย์สินส่วนรวมแบบต่าง ๆ มากมาย ในชุมชนที่มีระบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน
ขนาดเล็กของครอบครัว และรากฐานของชุมชนประกอบขึ้นจากครอบครัวปัจเจกชน ความ
สัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับผู้อื่นก็เป็นแบบเจ้าของส่วนตัวที่เป็นอิสระ เมื่อระบบกรรมสิทธิ์
ส่วนตัวเกิดขึ้น บรรดาทรัพย์สินส่วนรวมซึ่งเคยครอบงำและเป็นรูปแบบหลักในชุมชนก็สลายตัว
และดำรงอยู่ต่อมาในรูปแบบพิเศษของที่ดินสาธารณะ หรือทรัพย์สินแห่งรัฐ โดยแยกต่างหาก
ออกมาจากกรรมสิทธิ์ส่วนตัว

เห็นได้ว่ากรรมสิทธิ์ทั้งสองรูปแบบนี้ ปัจเจกชนไม่ได้สัมพันธ์กันใน
ลักษณะการจ้างแรงงานเพราะแต่ละคนต่างก็มีฐานะเป็นเจ้าของ และในเวลาเดียวกันก็
เป็นสมาชิกของชุมชนซึ่งใช้แรงงานของตนเองในการผลิตพร้อมกันไปด้วย การใช้แรงงาน
ของพวกเขาก็ไม่มีจุดหมายเพื่อสร้างมูลค่า แม้ว่าพวกเขาอาจใช้แรงงานส่วนเกิน (ที่เหลือ
จากการผลิตปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการบินไปและกลับ - ผู้แปล) ไปแลกเปลี่ยนเอาผลผลิตส่วนเกิน
มาจากผู้อื่นได้ก็ตาม แต่ที่จริงแล้ว จุดประสงค์ของการใช้แรงงานในระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินขนาดเล็ก
ก็คือการดำรงรักษาเจ้าของแต่ละคนและครอบครัวของเขาเอาไว้ ส่วนในระบบกรรม-
สิทธิ์ที่ดินรวมหมู่ก็คือการศึกษาประชาคมโดยส่วนทั้งหมดเอาไว้ด้วยนั่นเอง

พิจารณาจากรูปแบบกรรมสิทธิ์ดังกล่าวมาแล้ว ก็มีปัญหาว่าเพราะเหตุ
อะไร ปัจเจกชนซึ่งมีทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต จึงกลับกลายมาเป็นกรรมกรในสภาพที่สิ้นเนื้อ
ประดาตัว ที่เหลือแต่สองมือเปล่า คำตอบต่อปัญหานี้จะต้องไปสืบค้นในกระบวนการทางประวัติ-
ศาสตร์ เพราะกรรมกรกล่าวโดยสรุปแล้วก็เป็นผลิตผลของประวัติศาสตร์นั่นเอง

2. วิวัฒนาการของชุมชนบุพกาล

ทรัพย์สินที่กินแบบที่กล่าวถึงแล้วนั้นก่อตัวขึ้นในชุมชนที่ค่อย ๆ ขยายตัว
ออกมาจากครอบครัว ดังนั้นครอบครัวจึงถือเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของชุมชนในระยะแรกๆ
ก่อตัวขึ้นมาตามธรรมชาติ กระบวนการก่อรูปของชุมชนเริ่มจากการที่ครอบครัวค่อย ๆ ขยาย
ออกไปเป็นชาตวงศ์⁽²⁾ หรือไม่ก็เกิดจากการแต่งงานระหว่างครอบครัว หรือจากการผสม

(2) คำว่า ชาตวงศ์, ชาตกุล ในที่นี้หมายความอย่างกว้าง ๆ ถึงการรวมกลุ่มของญาติ
พี่น้องที่ขยายออกไป ชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นสิ่งญาติกันทั้งหมดเชื่อกันว่า Gens
(ละติน), Genos (กรีก), Kan (เยอรมัน), Janas -ชน (สันสกฤต), Kin,
Clan (อังกฤษ) แปลเป็นไทยว่า "ชาตวงศ์ หรือ ชนสังค" หมายถึงการเกิดที่
สืบสายมาจากที่เดียวกัน ชาตวงศ์รวมกันเข้าเรียก "ชาตภราดร (phratry)
หลายชาตภราดรประกอบเป็น "ชาตกุล" (tribe) ทุกรายจะเชื่อกันว่าเปิดและวิวัฒนาการ
ของชุมชนประกอบใน กุหลาบ สายประดิษฐ์, ระเบียบสังคมมนุษย์, (สำนักพิมพ์ที่.พี.
2521) -ผู้แปล

รวมกันของชาตวิวงศ์ต่าง ๆ กล่าวโดยทั่วไป ชุมชนเลี้ยงสัตว์ที่ใช้ชีวิตแบบร่อนเร่รอนแรมไปเรื่อยนั้น เป็นรูปแบบแรกในการดำรงอยู่ของมนุษย์ ในสมัยนั้นชาติพันธุ์ยังไม่ได้ตั้งรกรากหรือมีที่อยู่ถาวร เมื่อปัจจัยในการยังชีพเช่นอาหารในที่นั้นหมด พวกเขาก็อพยพโยกย้ายต่อไป มนุษยชาติจึงไม่ใช่มีที่อยู่ถาวรมาแต่ในธรรมชาติ (นอกจากในบางโอกาสที่คนอาจพบสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ จนทำให้เขาสามารถมีชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต้องไปหากินที่อื่น เหมือนกับลิงที่อยู่บนต้นไม้ต้นเดียว มิฉะนั้นแล้วพวกเขาก็จะต้องร่อนไปเรื่อยเหมือนสัตว์ป่า) เช่นนี้แล้ว ชุมชนชาติพันธุ์เป็นลักษณะของชุมชนทั่วไปตามธรรมชาติจึงมิใช่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการที่คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อยู่ หากแต่ต้องถือว่าเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการจัดสรรประชากร เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนได้เข้ามาจับจองเป็นเจ้าของชุมชน โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

หลังจากมนุษย์ได้ตั้งถิ่นฐานลงอย่างเป็นถาวรเป็นสัณแล้ว ชุมชนแรกเกิดขึ้นยังจะต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสองประการ คือเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ฯลฯ และเงื่อนไขภายในอันได้แก่ลักษณะของชาตวิวงศ์ ซึ่งก่อรูปไปตามธรรมชาติของแต่ละชุมชนเอง ชุมชนชาตวิวงศ์ที่วิวัฒนาการตามธรรมชาติ (หรือเป็นไปเอง) หรือที่เรียกว่าสังคมแบบเลี้ยงสัตว์นั้น ถือว่าเป็นสมมติฐานเบื้องต้นประการแรกสำหรับการแบ่งปันเงื่อนไขทางภาววิสัยของชีวิต (ที่ดิน, อาหาร ฯลฯ) และการผลิตซ้ำชีวิตของพวกเขา (คือการให้กำเนิดสมาชิกใหม่และสร้างแรงงานเพิ่มเติมแก่ชุมชน - ผู้แปล) และกิจกรรมในทางภาววิสัยต่าง ๆ (เช่นการเลี้ยงสัตว์, ล่าสัตว์, และเพาะปลูก เป็นต้น) จากนั้นจึงทำให้ชุมชนดังกล่าวมีลักษณะร่วมกันในทางสายเลือด ภาษา ขนบธรรมเนียม ฯลฯ ที่ดินอันกว้างใหญ่ไพศาลจึงเป็นห้องทดลองที่ยิ่งใหญ่และเป็นคลังที่สนองปัจจัยและวัตถุดิบสำหรับการใช้แรงงาน ตลอดจนเป็นสถานที่ตั้งและเป็นรากฐานของชุมชนด้วย ในระยะนั้น มนุษย์มีความสัมพันธ์กับที่ดินแบบง่าย ๆ พวกเขาคิดว่าที่ดินทั้งหมดเป็นทรัพย์สินของประชาคมหรือของชุมชน ซึ่งทำการผลิตและผลิตซ้ำในที่ดินดังกล่าว โดยอาศัยแรงงานมนุษย์ที่เป็นสมาชิกของชุมชน บ้างแจก-ชนหรือสมาชิกแต่ละคนของชุมชนจึงเป็นเพียงตัวเชื่อมระหว่างชุมชนกับทรัพย์สินที่ดินในสองรูปแบบหรือฐานะ คือแบบเป็นเจ้าของ กับเป็นผู้ถือครอง ในทรัพย์สินที่ดินของชุมชน การแบ่งปันปัจจัยการผลิตและผลผลิตจากการใช้แรงงานเกิดขึ้นภายใต้สมมติฐานเบื้องต้นเหล่านี้ คือลักษณะของชุมชนและความสัมพันธ์ที่มีกับสมาชิกชุมชนในการดำรงชีวิตและทำการผลิต โดยตัวมันเองแล้วเงื่อนไขเหล่านี้ไม่ใช่เป็นผลผลิตของแรงงาน หากแต่เป็นเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนในธรรมชาติ ก่อนที่มนุษย์จะทำการผลิตในทางสังคม

2.1 รูปแบบทรัพย์สินเอเชีย

แม้ในชุมชนที่มีพื้นฐานความสัมพันธ์ในที่ดินอย่างเดียวกัน ทรัพย์สินก็ยังปรากฏในหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่นในการมีของรูปแบบทรัพย์สินที่ดินของเอเชีย โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะต้องร่วมกันในประเด็นที่มี เอกภาพสูงสุด ที่ครอบคลุมอยู่เหนือชุมชนเล็ก ๆ ทั้ง

หลาย เอกภาพนี้แสดงตัวออกมาเป็นเจ้าของทรัพย์สินแต่ผู้เดียว ส่วนชุมชนนั้นเป็นแต่เพียงผู้ถือครองทางมรดกเท่านั้น เนื่องจากเอกภาพเป็นเจ้าของที่แท้จริง และเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในทรัพย์สินของประชาคม คือเป็นผู้กำหนดการจัดสรรแจกจ่าย⁽³⁾ ทรัพย์สินของชุมชน จึงทำให้เอกภาพนี้สามารถแสดงตัวออกมาในลักษณะของรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างและอยู่เหนือชุมชนเฉพาะจำนวนมากมายได้ ในขณะที่เดียวกันปัจเจกชนก็ตกอยู่ในสภาพที่ไร้ทรัพย์สิน ในที่นี้ทรัพย์สินหมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับเงื่อนไขทางธรรมชาติของแรงงานและการผลิตซ้ำที่เป็นของเขา นั่นคือความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับผลผลิตที่เขาแรงงานเพราะปลูกในที่ดินหรือก่อสร้างขึ้นมา เป็นต้น เงื่อนไขดังกล่าวนี้จึงเท่ากับเป็นกระบวนการทางวัตถุที่เป็นภววิสัยของปัจเจกชน (สัจวิสัย) จากนั้นเอกภาพสูงสุดก็จัดสรรแจกจ่ายทรัพย์สินให้เอกชนด้วยการมอบสิทธิในการถือครอง (ทรัพย์สินที่ดิน) นี้ให้แก่ปัจเจกชนโดยผ่านคนหรือสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางของชุมชนเฉพาะนั้น ๆ การที่เอกภาพสูงสุดกระทำเช่นนี้ได้ก็เพราะมีอำนาจควบคุมเหนือผู้อื่นนั่นเอง เอกภาพจึงปรากฏให้เห็นในรูปของผู้เผด็จการและอยู่ในสภาพที่เป็นบิดาของชุมชนอื่นที่เล็กกว่า เหตุนี้เองที่ทำให้ชุมชนทั้งหมดมีเอกภาพร่วมกันได้ รากฐานเศรษฐกิจดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นในข้อกำหนดทางกฎหมายที่ระบุไว้ว่าผลผลิตส่วนเกิน (ซึ่งเป็นผลจากการจัดสรรแบ่งปันผลผลิตบนความสัมพันธ์ทางการผลิตที่ไม่

(3) การจัดสรรแจกจ่ายเข้าเป็นเจ้า(ของ) (appropriation) คือกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนหรือสังคมเข้าไปเป็นเจ้าของหรือครอบครองปัจจัยและผลิตผลของการผลิต แล้วนำมาใช้สนองความต้องการของคนในการผลิตและการยังชีพต่อไป ที่สำคัญการจัดสรรแจกจ่ายเข้าเป็นเจ้า ยังชี้ให้เห็นถึงเนื้อหาของการใช้แรงงานในแต่ละสังคมที่แตกต่างกันด้วย ในสังคมก่อนทุนนิยม การจัดสรรแจกจ่ายยังไม่ผูกพันกับระบบทรัพย์สินส่วนตัว สิทธิในทรัพย์สินหรือการเป็นเจ้า(ของ) จึงสัมพันธ์กับการใช้แรงงาน กล่าวคือผู้ใช้แรงงานยังมีโอกาสเป็นเจ้าของแรงงานและผลิตผลของคนได้บ้าง ในระบบทุนนิยมลักษณะเช่นนี้ไม่อาจเป็นไปได้อีกต่อไป แม้รูปแบบของการจัดสรรเข้าเป็นเจ้า(ของ) จะแตกต่างกันไปอย่างไรก็ตาม แต่เนื้อหาสำคัญคือสิทธิในการเป็นเจ้าหรือการมีทรัพย์สิน ไม่ได้ขึ้นกับการใช้แรงงานอีกต่อไป แต่ค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นของส่วนตัวของนายทุนมากขึ้นเรื่อย จนกระทั่งนายทุนเท่านั้นที่เป็นผู้ทำการจัดสรรแจกจ่ายทั้งแรงงานของผู้อื่นและผลผลิตทั้งหมด ดู Marx, Capital, V.I. (1977), pp. 729 - 34 -ผู้แปล

เท่าเทียมกัน -ผู้แปล) ย่อมตกเป็นของเอกภาพสูงสุดนี้โดยปริยาย ในท่ามกลางระบบเผด็จ
อำนาจแบบตะวันออก (oriental despotism) และในสภาพที่ชุมชนไม่มีกรรมสิทธิ์ส่วน
บุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมายรองรับ ชุมชนเหล่านั้นก็มีทรัพย์สินส่วนตัวหรือทรัพย์สินของประชา-
คมดำรงอยู่เป็นพื้นฐาน โดยส่วนใหญ่แล้ว ระบบทรัพย์สินรวมหมู่ดังกล่าวมักเกิดขึ้นมาจากการ
ที่ชุมชนมีรากฐานอยู่บนการผลิตที่ผสมกันระหว่างหัตถกรรมกับเกษตรกรรม อันเป็นผลให้ชุมชน
สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพราะภายในชุมชนเองมีทั้งเงื่อนไขของการผลิตซ้ำ และการผลิต
ส่วนเกิน

แรงงานส่วนเกิน⁽⁴⁾ จำนวนหนึ่งตกเป็นของชุมชนที่อยู่เหนือกว่า ซึ่งในที่สุด
แล้วก็ปรากฏออกมาในรูปของตัวบุคคล แรงงานส่วนเกินนี้ถูกแจกจ่ายออกไปทั้งในรูปแบบของ
เครื่องบรรณาการและเป็นแรงงานส่วนรวมเพื่อสวัสดิความยิ่งใหญ่ของเอกภาพ ส่วนหนึ่งตกเป็น
ของผู้เผด็จอำนาจอีก ส่วนหนึ่งเป็นของเทพเจ้าที่ชาติกุลจินตนาการขึ้นมา ทรัพย์สินส่วนรวม
ชนิดนี้เท่าที่เกิดขึ้นมาจากการใช้แรงงาน สามารถแสดงออกมาได้สองรูปแบบ

รูปแบบแรก ชุมชนเล็ก ๆ ทั้งหลายอาจเติบโตอย่างอิสระเพียงข้างกันไป
และภายในแต่ละชุมชน บังเจกชนใช้แรงงานอย่างอิสระร่วมกับครอบครัวของเขาในที่ดินที่ได้
รับจัดสรร (มีการเก็บสำรองแรงงานที่แน่นอนจำนวนหนึ่งเอาไว้สำหรับส่วนรวม ด้านหนึ่ง
กลายเป็นการประกันภัย และอีกด้านหนึ่งเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกิจการงานของชุมชนเอง เช่น

(4) แรงงานส่วนเกินคือแรงงาน พิเศษที่ผู้ใช้แรงงาน เช่นทาส, ทาสกสิกร และกรรมกร
ต้องทำเพิ่มนอกเหนือจากการทำงานที่พอเพียงสำหรับการยังชีพของเขาเองแล้ว เพื่อ
ผลิตปัจจัยการยังชีพสำหรับเจ้าของปัจจัยการผลิต เช่นนายทาส, เจ้าที่ดินและนายทุน
เป็นต้น กล่าวได้ว่า แรงงานส่วนเกินเป็นปรากฏการณ์ทั่วไปในสังคมที่คนส่วนหนึ่งผูกขาด
การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเอาไว้ ดูรายละเอียดใน Marx, Capital, V.I,
Vintage Books, 1977, p.p. 344-45; 325 -ผู้แปล

เช่นการสงคราม, พิธีกรรมทางศาสนา ฯลฯ จุดนี้เองที่เป็นกำเนิดครั้งแรกของการปกครองแบบเจ้าขุนมูลนาย (lord) ในลักษณะเก่าแก่ที่สุด ดังเช่นในชุมชนชาวสลาฟและรูมาเนียช่วงนี้เป็นระยะผ่านเข้าสู่ระบอบทาสกสิกร ฯลฯ^(๕) รูปแบบที่สอง เอกภาพอาจเข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดตั้งแรงงานส่วนรวมด้วยตนเอง ซึ่งทำให้สามารถตั้งระบบที่เป็นทางการขึ้นมาได้ ดังเช่นในเม็กซิโก โดยเฉพาะในเปรู ในชนชาติเคลสโบราล และในบางชาติกุตของอินเดีย ลักษณะแบบชุมชนบุพกาล (หรือคอมมูน) ภายในระบบชาติกุตสามารถเกิดขึ้นได้มากในสภาวะการณ์ที่เอกภาพได้เป็นหัวหน้าของบรรดาครอบครัวในชาติกุต หรือที่เกิดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบรรดาพ่อบ้านที่เป็นหัวหน้าครอบครัวทั้งหลาย แต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของระบบชุมชนนี้ว่าเป็นเผด็จการมากกว่าหรือประชาธิปไตยมากกว่า บรรดาเงื่อนไขต่าง ๆ ของชุมชนสำหรับใช้ในการจัดสรรแจกจ่ายที่เป็นจริงโดยผ่านการใช้แรงงาน เช่นระบบชลประทาน จึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับชาวเอเชีย บังคับสำหรับการคมนาคม ฯลฯ ก็กลายเป็นภารกิจการทำงานของเอกภาพชั้นบนซึ่งก็คือของรัฐบาล เผด็จอำนาจซึ่งปกครองเหนือบรรดาชุมชนเล็ก ๆ ทั้งหมด ตัวเมืองตามความหมายที่ถูกต้องก็ก่อตัวขึ้นเคียงข้างไปกับหมู่บ้านเหล่านี้ ซึ่งก็ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นผลัดต่อการค้ากับภายนอก หรือในที่ซึ่งประชุมของรัฐและบรรดาขุนนางใหญ่น้อยของพระองค์สามารถหารายได้ (ผลผลิตส่วนเกิน) จากการแลกเปลี่ยนกับแรงงาน ซึ่งพวกเขาหยิบมาจับจ่ายใช้สอยราวกับว่าเป็นกองทุนแรงงาน (labour - funds) ของเขาเอง

2.2 รูปแบบทรัพย์สินกรีก - โรมัน

รูปแบบที่สองที่เช่นเดียวกับแบบแรกข้อแตกต่างที่สำคัญเกิดจากลักษณะท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ ฯลฯ อันเป็นผลิตผลของชีวิตทางประวัติศาสตร์ที่เคลื่อนไหวมากกว่า ของชะตากรรมและการคิดแปลงที่มีมาตั้งแต่กำเนิดของชาติกุต ในที่นี้ชุมชนก็เป็นสมมติฐานเบื้องต้นประการแรกเหมือนกัน แต่ต่างกับกรณีแรกซึ่งโดยเนื้อหาของมันแล้ว ถือว่าปัจเจกชนเป็นเพียงเหตุบังเอิญหรือพวกเขาเพียงแต่ก่อรูปขึ้นมาเป็นส่วนประกอบตามธรรมชาติอย่างเป็นไปเองเท่านั้น ในรูปแบบนี้ชุมชนถือว่าเป็นฐานของเมืองที่โคกก่อตั้งขึ้นมาเรียบร้อยแล้ว (เป็นศูนย์กลาง) สำหรับชาวชนบท (เจ้าของที่ดิน) แต่ไม่ใช่เป็นฐานของชนบท อาณาเขตของตัวเมืองได้แก่พื้นที่เพาะปลูก ซึ่งไม่เหมือนกับรูปแบบแรกที่หมู่บ้านเป็นเพียงส่วนพิเศษที่เพิ่มขึ้นมาบนที่ดิน ไม่ว่าที่ดินในตัวมันเอง จะมีอุปสรรคอย่างใหญ่หลวงเพียงไรในการลงแรงไปทำและในการจัดสรรแจกจ่ายผลที่เป็นจริงของมัน แต่มันก็ไม่ยากลำบากเกินไปนักที่จะสร้างความสัมพันธ์กับที่ดินซึ่งเป็นอนันตริยวัตถุของปัจเจกชนที่มีชีวิต เป็นท้องทำงานของเขา เป็นปัจเจกแห่งแรงงานของเขา เป็นภววิสัยแห่งแรงงานเขาและเป็นปัจจัยยังชีพสำหรับอัตวิสัย ชุมชนที่จัด

(๕) ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Marx, Capital, V.I., Vintage Books, 1977, pp. 346-48 -ผู้แปล

ตั้งขึ้นจะประสบความสำเร็จต่างกัน ๗ นานาก็คงเนื่องมาจากชุมชนอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งครอบครองที่ดินแล้ว หรือครอบครองชุมชนที่ครอบครองที่ดินอยู่ก่อนแล้วเท่านั้น ดังนั้นสงครามจึงเป็นภารกิจยิ่งใหญ่ที่ครอบครองทุกอย่างเอาไว้ เป็นการใช้แรงงานของประชาชนที่ยิ่งใหญ่ เพื่อบรรลุการครอบครองเงื่อนไขทางทฤษฎีในการดำรงชีพหรือเพื่อคุ้มครองและรักษาการครอบครองเช่นนี้สืบต่อไป ดังนั้นชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มเครือญาติต่าง ๆ ในระยะแรกนี้ จึงจัดตั้งกันขึ้นเหมือนกับอยู่ในภาวะสงคราม คือเป็นระบบในการสงครามและการทหาร และนี่ก็เป็นเงื่อนไขอันหนึ่งของการดำรงอยู่เพื่อเป็นเจ้าของ การตั้งรกรากแบบรวมกระจุกกันอยู่ในเมืองก็เป็นพื้นฐานขององค์การจัดตั้งแบบสู้รบนี้เช่นกัน (warlike organization) ลักษณะทางธรรมชาติในระบบชาตวิงศ์ในตัวเองก็นำไปสู่การจำแนกแยกแยะกลุ่มเครือญาติออกเป็นเส้นสายชั้นบนและชั้นล่าง และการจำแนกแยกแยะทางสังคมนี้ยังได้รับการพัฒนาต่อไปด้วยการผสมปนเปกันกับของชาตวิงศ์ที่ได้รับชัยชนะและที่ห่วยแพ้ ฯลฯ ในพื้นที่ที่ดินส่วนรวมเช่นเดียวกับทรัพย์สินของรัฐ (ager publicus) ถูกแยกออกจากทรัพย์สินส่วนบุคคล เช่นนี้แล้วทรัพย์สินส่วนบุคคลจึงต่างจากกรรมแรกตรงที่มีไม่ใช้ทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง ที่ปัจเจกชนไม่มีทรัพย์สินที่แยกต่างหากออกมาจากชุมชน หากแต่เป็นเพียงผู้ครอบครองมันเท่านั้น การที่ทรัพย์สินส่วนบุคคลสามารถสร้างขึ้นมาโดยพึ่งพาอาศัยแต่เพียงแรงงานของประชาชนน้อยเท่าไรซึ่งตรงกันข้ามกับในระบบชลประทานของตะวันออกก็ยิ่งทำให้คุณลักษณะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแบบเป็นไปเองของชาตวิงศ์ถูกทำลายจากการเคลื่อนไหวลักษณะประวัติศาสตร์หรือการอพยพโยกย้ายได้มากขึ้นเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นชาตวิงศ์ยังอาจอพยพจากถิ่นที่อยู่แรกเริ่มดั้งเดิมของเขาและไปอาศัยอยู่ในผืนดินต่างเผ่าพันธุ์ (Foreign Soil) ทำให้ได้รับเงื่อนไขใหม่ของแรงงานจำนวนมากและผลิตผลหลังของปัจเจกชนไปได้มากขึ้นอีก องค์ประกอบดังกล่าวนี้ยิ่งค่าเป็นไปมากเท่าไรและยิ่งคุณลักษณะร่วมของชาตวิงศ์ดังกล่าวนี้ปรากฏออกมามากในลักษณะเอกภาพ ที่ขัดกับโลกภายนอกมากขึ้นก็จะมีเงื่อนไขมากขึ้นที่ทำให้ปัจเจกชนสามารถกลายเป็นเจ้าของส่วนบุคคล (private proprietor) ในที่ดินในผืนดินเฉพาะซึ่งการเพาะปลูกเฉพาะส่วนนั้นตกเป็นของเขาและครอบครองเขา

ชุมชนในฐานะของรัฐค้ำหนึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของส่วนบุคคลที่เสรีและเสมอภาคกันทั้งหลาย เป็นการรวมกันของพวกเขาต่อโลกภายนอกและในขณะเดียวกันเป็นการพิทักษ์คุ้มครองพวกเขาด้วย ชุมชนตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่ว่าสมาชิกของมันประกอบไปด้วยเจ้าของที่ดินที่ทำงานและชาวนาเจ้าของที่ดินขนาดเล็ก โดยที่ความเป็นอิสระของฝ่ายหลังก็อยู่ที่มีความสัมพันธ์ร่วมกับฝ่ายแรกในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนด้วยกัน ในการพิทักษ์ปกป้องที่ดินส่วนรวม (ager publicus) เพื่อสนองความจำเป็นที่ร่วมกันและเพื่อเกียรติยศชื่อเสียงของชุมชน ฯลฯ การเป็นสมาชิกของชุมชนยังคงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการจัดสรรแจกจ่ายที่ดิน ในฐานะแห่งสมาชิกของชุมชนปัจเจกชนก็เป็นเจ้าของส่วนบุคคลได้ ความสัมพันธ์ของเขากับต่อทรัพย์สินส่วนบุคคลของเขาจึงเป็นทั้งความสัมพันธ์ต่อที่ดินและต่อการดำรง

อยู่ของเขาในฐานะสมาชิกของชุมชน และการทรงงานของสมาชิกคนหนึ่งไว้ก็เป็นการคงไว้ซึ่งชุมชน และในทางกลับกันผลก็ตรงข้าม ในที่นี้ชุมชนไม่แต่เพียงเป็นผลิตผลของประวัติศาสตร์ ในทางข้อเท็จจริงเท่านั้น หากยังเป็นທີ່ตระหนักในสำนึกของคนเช่นนี้ด้วย จึงเท่ากับว่าชุมชนก็ได้มีรากเง่าอยู่แล้ว ซึ่งก็คือเงื่อนไขเบื้องต้นของทรัพย์สินในดิน อันได้แก่ความสัมพันธ์ของคนทำงานกับเงื่อนไขธรรมชาติของแรงงานเขาที่เป็นของเขาเอง แต่การเป็นของเขาที่เกิดขึ้นและกลายโดยการดำรงอยู่ของเขาในฐานะสมาชิกของรัฐ โดยผ่านการดำรงอยู่ของรัฐนั้นก็โดยผ่านสมมติฐานเบื้องต้นซึ่งถือว่าเป็นเหมือนกับเทพ ในตัวเมืองมีผู้คนรวมกระจุกกันอยู่ โดยมีที่ดินเป็นอาณาเขตของมัน มีเกษตรกรรมขนาดเล็กผลิตเพื่อการบริโภคโดยตรง หัตถกรรมเป็นผลพลอยได้ของการใช้แรงงานภายในครัวเรือนสำหรับภรรยาและบุตรสาว (ในการปั่นฝ้ายและทอผ้า) หรืองานฝีมือบางอย่างที่ทำอย่างอิสระ (เช่นทอผ้า ฯลฯ) สมมติฐานเบื้องต้นสำหรับการคงอยู่ต่อไปของชุมชนก็คือการดำรงไว้ซึ่งความเสมอภาคในหมู่ชาวนาเสรีที่เลี้ยงตัวเองได้ และแรงงานส่วนของเขาก็เป็นเงื่อนไขในการคงอยู่ต่อไปในทรัพย์สินของพวกเขา พวกเขาเป็นเจ้าของเงื่อนไขทางธรรมชาติของแรงงาน แต่ต้องอาศัยแรงงานส่วนบุคคลในการสร้างเงื่อนไขเหล่านี้อย่างต่อเนื่องให้เป็นเงื่อนไขในทางเป็นจริงและเป็นปัจจัยทางภววิสัยแห่งบุคลิกภาพของปัจเจกชน

อีกด้านหนึ่งชุมชนขนาดเล็กที่มีลักษณะผู้รับนี้ก็มีแนวโน้มผลักดันให้มันออกไปเหนือขีดจำกัดของมัน ฯลฯ (โรม, กสิข, ยิว ฯลฯ) ดังที่นีบูร์ (Niebuhr) กล่าวไว้ว่า "เมื่อพวกปุโรหิตได้ให้ความมั่นใจแก่ผู้มาว่าพระเจ้ารับรองการเลือกตั้งเขา สิ่งแรกที่กษัตริย์ผู้เลื่อมใสศานนากระทำก่อนขึ้นไม่ไช่เรื่องของการกราบไหว้บูชาพระเจ้า หากแต่เป็นเรื่องของมนุษย์เราต่างหาก พระองค์ได้แจกจ่ายที่ดินที่ได้มาจากชัยชนะในการสงครามโดยโรมุล และส่วนที่เหลือก็อยู่ในการครอบครองของพระองค์ต่อไป พระองค์ได้ตั้งประเพณีการบูชา "เทอมิัส" (เทพเจ้าแห่งหลักเขตแดน) ขึ้น บรรดาผู้ร่างกฎหมายยุคโบราณทั้งหลาย ที่สำคัญก็คือโมเสสล้วนได้รับความสำเร็จในการกำหนดหลักการเกี่ยวกับคุณธรรม ความยุติธรรมและศีลธรรมที่ดีขึ้นมาบนทรัพย์สินที่ดิน หรืออย่างน้อยก็บนการครอบครองที่ดินด้วยการสืบทอดมรดกอย่างมั่นคง สำหรับพลเมืองจำนวนมากที่สุดที่เป็นไปได้" (ปีที่ 1, 245 คัมภีร์ครั้งที่ 2 ประวัติศาสตร์โรมัน)^(๑) ปัจเจกชนถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าเขามีชีวิตอยู่นั้นไม่ใช่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแสวงหาความมั่งคั่ง หากอยู่ที่การดำรงชีวิตตนเองให้อยู่รอด คือการผลิตซ้ำของเขาเองในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน เนื้อหาของการผลิตซ้ำของตัวเขาในฐานะเจ้าของที่ดินหนึ่งก็คือการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของประเทศ การดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องของประเทศ

(๑) Georg Niebuhr, Römische Geschichte Erster Theil. Zweyte, Vollig Umgearbeitete, Ausgabe, Berlin, 1827, p. 245 - M. Nicolaus.

คือการผลิตซ้ำของสมาชิกทั้งหมดของมัน ซึ่งอยู่ในฐานะของชาวนาที่พอยังชีพ เวลาส่วนเกินที่แน่นอนของเขาคงเป็นของประชาคม เช่นการใช้แรงงานในการสงคราม ฯลฯ บุคคลจะเป็นเจ้าของแรงงานได้เขาจะต้องเป็นเจ้าของเงื่อนไขในการใช้แรงงาน เช่นเป็นเจ้าของที่ดินผืนหนึ่ง ซึ่งในตัวมันเองได้รับการประกันจากการดำรงอยู่ของชุมชน และทำให้ชุมชนนั้นเองก็ได้รับการคุ้มครองป้องกันภัยจากการอาศัยแรงงานส่วนเกินของสมาชิกชุมชนในรูปแบบของการรับใช้ทางการทหารและอื่น ๆ การผลิตซ้ำของสมาชิกในชุมชนนั้นไม่ใช่ไปบรรลุนิติการใช้แรงงานร่วมกันเพื่อผลิตความมั่งคั่ง หากแต่เป็นการใช้แรงงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ (ในทางเป็นจริงหรือจินตนาการ) ของประชาคม เพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งการสมาคมร่วมกันทั้งภายในและภายนอก กล่าวในทางรูปแบบแล้ว ทรัพย์สินเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติของพลเมืองโรมัน การเป็นเจ้าของในที่ดินส่วนบุคคลจึงต้องมีคุณสมบัติของการเป็นชาวโรมัน ดังนั้นชาวโรมันคนใดก็ตามจึงเท่ากับเป็นเจ้าของที่ดินส่วนบุคคลด้วย

2.3 รูปแบบทรัพย์สินเยอรมัน

อีกรูปแบบหนึ่งในทรัพย์สินของปัจเจกชนผู้ใช้แรงงาน คือเป็นสมาชิกชุมชนที่สามารถยังชีพตนเองได้ในเงื่อนไขทางธรรมชาติแห่งการใช้แรงงานของเขา คือชนชาติ "เยอรมัน" ในรูปแบบนี้สมาชิกชุมชนดังกล่าวไม่ได้เป็นเจ้าของร่วมกันในทรัพย์สินของประชาคมดังเช่นในรูปแบบเฉพาะของทางตะวันตก (ซึ่งทรัพย์สินที่ดำรงอยู่เป็นเพียงกรรมสิทธิ์ของประชาคม สมาชิกแต่ละคนก็เป็นเพียงผู้ครอบครองเฉพาะส่วนหนึ่งของชุมชนเท่านั้น ไม่ว่าจะด้วยอาศัยการสืบทอดมรดกหรือไม่ก็ตาม ทรัพย์สินใด ๆ ไม่ว่าน้อยหรือมากก็ไม่ตกเป็นของสมาชิกเพื่อประโยชน์แห่งตัวเขาเอง แต่จะเป็นของเขาต่อเมื่อเขาเป็นสมาชิกของชุมชนโดยตรง ผลก็คือเหมือนกับว่าเขาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนโดยตรงไม่ใช่อยู่ต่างหากจากมัน ฉะนั้นปัจเจกชนจึงเป็นเพียงผู้ครอบครองคนหนึ่งเท่านั้น สิ่งที่ดำรงอยู่ก็มีเพียงกรรมสิทธิ์ของประชาคมและการครอบครองของส่วนบุคคล เท่านั้นเอง สภาพแวดล้อมเช่นทางประวัติศาสตร์และท้องถิ่น ฯลฯ อาจคัดปลัดลักษณะของการครอบครองนี้ที่สัมพันธ์กับกรรมสิทธิ์ของประชาคมไปในวิธีทางต่าง ๆ กัน โดยขึ้นอยู่กับว่าแรงงานในตัวมันเองถูกนำไปใช้โดยผู้ครอบครองส่วนบุคคลโดยแยกจากบุคคลอื่น หรือได้รับการพิจารณากำหนดจากชุมชน หรือจากเอกภาพที่อยู่เหนือชุมชนเฉพาะนั้น ๆ) ในการมีของชุมชนเยอรมัน ชุมชนเองก็ไม่ได้ครอบครองที่ดินดังเช่นในชุมชนโรมัน, กรีก (กล่าวโดยย่อในชุมชนคลาสสิกโบราณ) ที่ก่อรูปขึ้นเป็นที่ดินโรมัน (ในยุคคลาสสิกโบราณ) ที่ดินส่วนหนึ่งจึงยังคงเป็นของชุมชนดังกล่าว แยกต่างหากจากสมาชิกชุมชนและที่ดินส่วนรวมรูปแบบต่าง ๆ ที่ดินส่วนที่เหลือถูกแจกจ่ายไป ที่ดินแต่ละผืนเป็นของชาวโรมันโดยข้อเท็จจริงที่ว่ามันเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล ในขอบเขตแห่งผลประโยชน์ของชาวโรมันคนหนึ่งที่มีส่วนแบ่งในท้องที่ตลอดซึ่งเป็นของเขาด้วยเหมือนกัน ในทางกลับกัน เขาก็เป็นชาวโรมัน ครอบครองที่เขาครอบครองสิทธิอธิปไตยเหนือส่วนหนึ่งของที่ดินโรมัน ในสมัยโบราณมีการดูถูกว่างานฝีมือในเมืองและการค้าเป็นของต่ำต้อย แต่ยกย่องเกษตรกรรมว่าเป็น

ซึ่งสูงส่ง ในยุคกลางฐานะของพวกเขาก็กลับตรงกันข้าม เดิมทีมีสิทธิในการใช้ที่ดินสาธารณะด้วยการครอบครองคงอยู่กับชนชั้นสูงหรือผู้ที่มีตระกูล (patrician) ต่อมาได้มอบให้แก่พวกอยู่ใต้การอุปถัมภ์ (client) การโยกย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินสาธารณะตกเป็นของราษฎรสามัญ (plebian) แต่โดยเฉพาะ การกำหนดที่ปวงล้วนทำไปเพื่อประโยชน์ของราษฎรสามัญเองและเป็นการชดเชยสำหรับส่วนแบ่งที่มีในที่ดินส่วนรวม ถ้าเราแยกเว้นบริเวณที่อยู่ล้อมรอบกำแพงเมืองแล้ว ทรัพย์สินในที่ดิน (landed property) ในความหมายที่เคร่งครัดโดยดั้งเดิมแล้วอยู่แต่ในมือของราษฎรสามัญเท่านั้น (ในเวลาต่อมาชุมชนในชนบทก็ถูกดูดรวมเข้าไปด้วยกัน) สาระในส่วนทั้งหมดของราษฎรโรมันที่เป็นเกษตรกรก็เป็นสิ่งที่ได้อธิบายมาแล้วในเรื่องทรัพย์สินของพลเมือง (quiritarian property) คนโบราณยกย่องเป็นเสียงเดียวกันว่าการเพาะปลูกเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเสรีชน เป็นโรงเรียนสำหรับทหาร ชาติกุลโบราณของประชาชาติได้รับการรักษาไว้ในนั้น ส่วนเมืองมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากพ่อค้าต่างเมืองต่างเผ่าและช่างฝีมือเข้าไปตั้งหลักแหล่งหากินในตัวเมือง ตลอดจนชาวพื้นเมืองก็หากินอพยพเข้าไปด้วยแรงดึงดูดของการหวังกำไร ที่ไหนซึ่งมีทาส เสรีชนก็เข้าไปแสวงหาการจ้างชีพของเขาในกิจกรรมค้าทาสดังกล่าว บ่อยครั้งที่มันพอกพูนความมั่งคั่งให้พวกเขา ดังนั้นในสมัยโบราณอาชีพดังกล่าวโดยทั่วไปแล้วมักตกอยู่ในมือของพวกเขาเสรีชนเช่นพ่อค้าและช่างฝีมือ แต่เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมสำหรับพลเมือง ฉะนั้นบรรดาคนที่ไต่ห้อยรับช่างฝีมือว่าเป็นพลเมืองโดยสมบูรณ์ จึงเป็นกระบวนการที่เป็นอันตราย (ชาวกรีกมีข้อกำหนดเรียกว่าให้แยกช่างฝีมือออกจากความเป็นพลเมือง)⁽⁷⁾ คนโบราณไม่มีความรู้สึกนึกคิดที่ภาคภูมิใจและทะนงในศักดิ์ศรีของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ (guild) เหมือนดังเช่นประวัติศาสตร์ของเมืองในยุคกลาง และก็นับในยุคนั้นเองที่จิตใจแบบอัสวินก็โต้เสื่อมองไปเมื่อสมาคมช่างฝีมืออาชีพได้มีชัยชนะเหนือตระกูลขุนนางต่าง ๆ และทำลายมันลงไปในที่สุด ผลที่ตามมาก็คือการยกย่องเมืองซึ่งแต่ก่อนถูกกีดกันออกไปและพร้อมกับการสตุติเสรีภาพของชาวเมือง

๓. การจัดตั้งทางสังคมและการแบ่งงานในชุมชน

ชาติกุลแห่งรัฐโบราณประกอบกันขึ้นมาไม่ทางหนึ่งก็ทางใดในสองวิธีทางนี้ คือจากเครือญาติ (Kinship) หรือจากท้องถิ่น (locality) ในทางประวัติศาสตร์ ชาติกุลเครือญาติ (kinship tribes) กำเนิดมาก่อนชาติกุลท้องถิ่นและถูกแทนที่โดยชาติกุลท้องถิ่นในเกือบทุก ๆ แห่ง รูปแบบที่เหนียวแน่นและผูกมัดของชาติกุลเครือญาติได้แก่สถาบันวรรณะ ซึ่งแบ่งแยกแต่ละวรรณะออกจากกันและกัน โดยไม่มีสิทธิในการแต่งงานด้วยกัน พร้อมกับมีฐานะทางสังคมที่แตกต่างกันมาก แต่ละวรรณะก็มีอาชีพเฉพาะซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ชาติกุลท้องถิ่นมีรากเง่าที่สอดคล้องกับการแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็นจังหวัด

(7) Dionysius of Halicarnassus, Roman Antiquities, Bk IV, Ch. 25

และหมู่บ้าน เช่นนี้เองที่ในฮัตติกะจังหวัดหนึ่งในนครเอเธนส์สมัยโรมันโบราณ ภายใต้การปกครองของเคลิสธีเนส (kleisthenes) ผู้ใดที่ตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านหนึ่งก็จะลงทะเบียนเป็นลูกบ้าน (demotes) ของหมู่บ้านนั้น และเป็นสมาชิกของชาติกุล (phyle) ซึ่งหมู่บ้านนั้นสังกัดอยู่ในบริเวณนั้น อย่างไรก็ตามมีกฎอยู่ว่าลูกหลานของเขาไม่ว่าจะมีภูมิลำเนาอยู่ที่ไหนก็ตาม ก็ยังถือว่าคงอยู่ในชาติกุลและลูกบ้านเดียวกัน จากการแบ่งดังนี้ก่อให้เกิดการสืบสายบรรพบุรุษขึ้นมาอันหนึ่ง กลุ่มชาติวงศ์ (kin-groups) โรมันไม่ได้ประกอบด้วยญาติพี่น้องตามสายเลือด ฮีเซโร^(๑) ให้ข้อสังเกตดังกล่าวเมื่อระบุถึงชื่อครอบครัว ซึ่งสืบทอดมาจากเฮสิชน สมาชิกของกลุ่มชาติวงศ์โรมันมีสถานที่ยกการะร่วมกัน แต่มาถึงสมัยฮีเซโรซึ่งนี้ก็ได้สูญหายไปแล้ว ประเพณีที่ยังคงได้รับการรักษาสืบทอดมายาวนานที่สุด ได้แก่การสืบทอดมรดกร่วมกันจากสมาชิกชาติวงศ์เดียวกันซึ่งตายไปโดยไม่ได้ทิ้งทายาทกรรมไว้หรือไม่มีญาติใกล้ชิดอยู่ ในสมัยโบราณแทบทั้งหมด สมาชิกของชาติวงศ์มีพันธะหน้าที่ในการอุปถัมภ์สมาชิกชาติวงศ์ด้วยกันในยามต้องการความช่วยเหลือเมื่อประสบความยากลำบากอย่างมาก (นี่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วไปในหมู่ชาวเยอรมัน และมีอยู่ยาวนานในหมู่ชาวดิธมาร์เชน (Dithmarschen) ชาติวงศ์จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของสมาคมข้างฝีมืออาชีพ กลุ่มจัดตั้งลักษณะทั่วไปที่นอกเหนือไปจากกลุ่มชาติวงศ์ไม่มีดำรงอยู่ในโลกยุคโบราณ ดังนั้นในหมู่พวกเกลส์ (Gaels) พวกขุนนาง แคมพ์เบลและพวกสามนคราซ (Vassals) จึงต่างประกอบกันขึ้นเป็นวงศ์ตระกูลหนึ่ง เมื่อขุนนางเป็นตัวแทนชุมชนในระดับชั้นสูง พวกเขาจึงเป็นผู้ครอบครองที่ดินสาธารณะและใช้มันโดยผ่านผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ของเขา (พร้อมกันนั้นก็ค่อย ๆ จัดสรรแจกจ่ายที่ดินออกไปทีละน้อย)

ชุมชนเยอรมันไม่ได้รวมกระจุกกันอยู่ในเมือง ผลจากการรวมกระจุกกันดังกล่าวก็ถือการที่เมืองเป็นศูนย์กลางของชีวิตชนบท เป็นที่พักอาศัยของกรมกรเกษตร และเป็นทั้งศูนย์กลางของการสงครามซึ่งทำให้ชุมชนดังกล่าวมีการค้าขายอยู่ทางภายนอกที่มีลักษณะแตกต่างจากสมาชิกแต่ละคนของชุมชน ประวัติศาสตร์คลาสสิกโบราณคือประวัติศาสตร์ของเมือง แต่เป็นเมืองที่อยู่บนพื้นฐานของทรัพย์สินที่ดินและเกษตรกรรม ประวัติศาสตร์เอเชียมีลักษณะของเอกภาพที่ไม่มีความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท (ตัวเมืองใหญ่ ๆ ต้องถือว่าเป็นเพียงค่ายพักของกษัตริย์ ที่ครอบอยู่บนโครงสร้างเศรษฐกิจที่เป็นจริง) ยุคกลาง (สมัยชาติกุลเยอรมัน) เริ่มต้นด้วยการที่ชนบทเป็นจุดรวมของประวัติศาสตร์ พัฒนาการต่อไปของมันก้าวไปในทิศทางแห่งความขัดแย้งระหว่างเมืองกับชนบท (ประวัติศาสตร์) สมัยใหม่คือการทำให้ชนบทเป็นเมือง มิใช่ดังสมัยโบราณที่ทำให้เมืองให้เป็นชนบท

(๑) นักพูดและรัฐบุรุษชาวโรมันมีชีวิตอยู่ระหว่างปี 1๐๖-4๓ ปีก่อนคริสตกาล -ผู้แปล

การที่ชุมชนเข้ามารวมกันมากขึ้นในเมือง ทำให้ชุมชนเริ่มมีการดำรงอยู่ทางเศรษฐกิจแบบเมืองแต่การเกิดเมืองเช่นว่านี้ ไม่เหมือนกับการเพิ่มจำนวนบ้านที่เป็นอิสระให้มากขึ้นเท่านั้น ในที่นี้ส่วนทั้งหมดไม่ได้ประกอบกันขึ้นแต่เพียงจากชิ้นส่วนเล็ก ๆ ของมันเท่านั้น กล่าวคือเมืองในที่นี้มีลักษณะเหมือนกับเป็นองค์อินทรีย์ (organism) ที่เป็นอิสระชนิดหนึ่ง ในหมู่ชาวเยอรมันที่หัวหน้าของแต่ละครอบครัวตั้งหลักแหล่งในป่า แยกห่างออกไปด้วยระยะทางอันยาวไกล เมื่อมองจากภายนอกจะเห็นว่าชุมชนดำรงอยู่ได้ก็เพียงในเวลาที่สามารถที่ชุมชนมาประชุมและสังสรรค์กันเป็นครั้งคราวเท่านั้น แม้ว่าเอกภาพในตัวมันเองของพวกเขาก็จะก่อรูปขึ้นมาจากบรรพบุรุษ จากภาษา อุดมคติและประวัติศาสตร์ที่ร่วมกันก็ตาม เหตุนี้เองที่ชุมชนจึงปรากฏออกมาเป็นแบบสมาชิกที่เข้ามาอยู่ด้วยกัน ไม่ใช่แบบเอกภาพที่อยู่ด้วยกันเลย ชุมชนจึงเป็นการรวมตัวกันบนข้อตกลงซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าของที่ดินที่เป็นอิสระ ดังนั้นชุมชนแบบนี้จึงไม่ใช่เป็นแบบเอกภาพ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ชุมชนในลักษณะเช่นนี้จึงไม่ได้ดำรงอยู่ในฐานะของรัฐ หรือเงื่อนไขทางการเมืองดังเช่นในแบบยุคคลาสสิก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเหตุที่ว่ามันไม่มีการดำรงอยู่ในลักษณะของเมืองนั้นเอง เพื่อให้ชุมชนปรากฏเป็นจริงขึ้น บรรดาเจ้าของที่ดินเสรีทั้งหลายจะต้องเข้ามารวมกันดำเนินการประชุมสมาชิกขึ้น ในขณะที่โรมดำรงอยู่ได้ แม้ในสภาพที่การประชุมสมาชิกดังกล่าว แยกออกจากการดำรงอยู่ของตัวเมืองและของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในนั้น ฯลฯ

ความจริงในหมู่ชนเยอรมันก็มีที่ดินสาธารณะ (ager publicus) หรือที่ดินของหมู่บ้านเกิดขึ้นมาซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากทรัพย์สินของส่วนบุคคลด้วยเหมือนกัน ที่ดินสาธารณะประกอบไปด้วยทุ่งล่าสัตว์ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หรือป่าไม้ส่วนรวม ฯลฯ ที่ดินเหล่านี้ไม่อาจสามารถแบ่งซอยย่อยลงไปได้อีก ถ้าต้องการใช้มันให้เป็นปัจจัยการผลิตในรูปแบบที่จำเพาะเจาะจงนี้ อย่างไรก็ตามที่ดินสาธารณะในกรณีนี้ก็ไม่เหมือนกับของโรมัน กล่าวคือมันไม่ได้แสดงออกในลักษณะทางเศรษฐกิจของรัฐโดยเฉพาะที่แตกต่างจากเจ้าของส่วนบุคคล ดังนั้นคนที่ เป็นเจ้าของส่วนบุคคลที่แท้จริงได้ก็ต้องมีการตัดสินใจของพวกเขาก่อนออกไป ดังเช่นพวกพลีเบียนในการใช้ที่ดินสาธารณะ ที่ดินสาธารณะจึงเป็นเพียงส่วนเสริม ของทรัพย์สินส่วนตัวในหมู่ชนเยอรมัน และถือว่าเป็นทรัพย์สินได้ก็ต่อเมื่อชุมชนให้การคุ้มครองปกป้องมันด้วยกำลังอาวุธในฐานะที่เป็นทรัพย์สินส่วนรวมของชาติทุกหนแห่ง จากการแย่งชิงของชาติทุกอันที่เป็นปราชัยทรัพย์สินของเอกชนไม่ได้จัดสรรค่าใช้สอยโดยผ่านชุมชน แต่การดำรงอยู่ของชุมชนและกรรมสิทธิ์ของประชาคมต่างหากที่ได้รับการคลี่คลายจัดการและเป็นความสัมพันธ์ของอิสระชนที่มีต่อกันและกัน

แต่ละครัวเรือนปัจเจกชนต่างก็มีเศรษฐกิจส่วนทั้งหมดเอาไว้ โดยได้ก่อรูปขึ้นเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่เป็นอิสระสำหรับแต่ละครอบครัวเอง (ส่วนที่ตกกรรมเป็นเพียงการใช้แรงงานทาสของผู้อยู่ในครอบครัว ฯลฯ) ในโลกคลาสสิกโบราณตัวเมืองและอาณาเขตของมันเป็นเศรษฐกิจส่วนทั้งหมด ในโลกของชนเยอรมัน ส่วนทั้งหมดของเศรษฐกิจอยู่ที่บ้านของ

ปัจเจกชน ซึ่งในตัวเองแล้วก็เป็เพียงจุดเล็ก ๆ จุดหนึ่งในที่ดิน และไม่มีการรวมกระจุก
ของเจ้าของจำนวนมาก นอกจากครอบครัวที่เป็นหน่วยอิสระ ในรูปแบบของเอเชีย (หรือ
อย่างน้อยก็ในแบบที่มีลักษณะครอบครัวเช่นนี้) เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน นอกจากการครอบ
ครองของเอกชน กล่าวได้ว่าชุมชนต่างหากที่เป็นเจ้าของในทางเป็นจริง ดังนั้นทรัพย์สินจึง
เป็นแต่เพียงทรัพย์สินของประชาคมในที่ดิน ในยุคโบราณ (โรมันเป็นตัวอย่างแบบฉบับ ที่บริสุทธิ์
และมีรูปแบบที่ชัดเจนที่สุด) มีรูปแบบชัดเจนกันอยู่ระหว่างทรัพย์สินที่ดินของรัฐกับทรัพย์สินที่ดินของ
เอกชน ดังนั้นทรัพย์สินในแบบหลังจึงได้รับการคลี่คลาย (mediate) ก็โดยผ่านทรัพย์สินรูปแบบ
แรก หรืออันแรกดำรงอยู่ก็แต่ในรูปแบบคู่นี้เท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้เจ้าของที่ดินส่วนบุคคลจึงเป็น
พลเมืองแห่งนครด้วยในเวลาเดียวกัน กล่าวในทางเศรษฐกิจแล้ว ฐานะของการเป็นพลเมือง
อาจแสดงออกมาอย่างง่าย ๆ ด้วยรูปแบบของเกษตรกรที่เข้ามาอาศัยทำนถุอยู่ในเมือง ในรูป
แบบของเยอรมัน เกษตรกรไม่ใช้พลเมืองของรัฐเนื่องจากไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมือง หากแต่
โดยพื้นฐานของมันเป็นครอบครัวที่ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างอิสระและโดดเดี่ยว ครอบครัวเช่นนี้
มีหลักประกันและสร้างความมั่นใจร่วมกันขึ้นมาได้โดยอาศัยปัจจัยแห่งการติดต่อสมาคมกันกับชาติ
กุลเดียวกันที่ตั้งถิ่นฐานทำนองเดียวกันนี้ และจากการประชุมสมัยชาเป็นครั้งคราวในเรื่องเกี่ยว
กับการสงคราม, ศาสนา, การจัดการกับข้อพิพาททางกฎหมาย, และอื่น ๆ ทรัพย์สินที่ดินของ
เอกชนในที่นี้จึงไม่ขัดแย้งกันกับทรัพย์สินที่ดินของประชาคม หรือของที่ชุมชนเป็นผู้จัดการ หาก
แต่แสดงออกมาในอีกลักษณะที่ตรงกันข้าม ชุมชนดำรงอยู่ได้ก็แต่ในความสัมพันธ์ร่วมกันของเจ้า
ของที่ดินส่วนบุคคลดังกล่าวแล้วเท่านั้น ทรัพย์สินของประชาคมดังกล่าวจึงเป็นเพียงส่วนพิเศษที่
เพิ่มขึ้นมาในประชาคม (accessory) ของการตั้งรกรากของแต่ละชาติกุลและของการจัด
สรรแจกจ่ายครอบครองที่ดิน เนื้อหาของชุมชนจึงไม่ใช่ว่าเอกชนเป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏ
ออกมาโดยอุบัติเหตุ และก็ไม่ใช่ว่าสิ่งทั่วไป ซึ่งดำรงอยู่และมีเอกภาพดังที่เป็นอยู่ที่อยู่ใน
ทางความคิดของคน และในการดำรงอยู่ของเมืองและความเรียบร้อยต้องการสำหรับชีวิตเมือง
ซึ่งแตกต่างจากภาวะเศรษฐกิจที่สมาชิกชุมชนอยู่แยกออกจากกัน^(๘) เห็นได้ว่าด้านหนึ่ง ชุมชน
มีภาษา ศาสนา และปัจจัยอื่น ๆ ร่วมกันอยู่กันเป็นพื้นฐานแห่งการเป็นเจ้าของส่วนบุคคล อีก
ด้านหนึ่งชุมชนดำรงอยู่ได้อย่างจริงจังก็แต่ในการเข้ามาร่วมกันเป็นสมาชิกอย่างแท้จริงของชุมชน
ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อส่วนรวมด้วย และในขอบเขตที่ชุมชนยังดำรงอยู่ในรูปแบบของเศรษฐกิจ
เฉพาะ เช่นในทุ่งล่าสัตว์ และทุ่งหญ้าที่ใช้ร่วมกันในประชาคม เจ้าของส่วนบุคคลแต่ละคนต่างก็
ใช้ที่ดินส่วนรวมดังกล่าว โดยถือว่ามันเป็นของส่วนรวมหรือเป็นของชุมชน แต่ไม่ใช่เป็นส่วนตัว

(๘) ข้อความนี้ฉบับแปลของ M.Nicolavs ว่า "ซึ่งแตกต่างจากของเอกชนเหล่านั้น หรือในที่ดิน
และที่ดินแบบ เมืองที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากรูปการเศรษฐกิจเฉพาะของสมาชิกชุมชน"

ของรัฐ (ดังเช่นในไทย) ทรัพย์สินส่วนรวมในที่นี้ โดยแท้จริงแล้วจึงเป็นทรัพย์สินร่วมกัน
ของเจ้าของแต่ละบุคคล หรือของตัวเมืองเอง แต่ไม่ใช่เป็นของเอกภาพของเจ้าของเหล่า
นี้ซึ่งต่างก็แยกกันอยู่

4. ทรัพย์สิน : ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเงื่อนไขทางภววิสัยของการผลิต

ประเด็นหลักในที่นี้คือ จากรูปแบบทั้งหมดนี้ กล่าวได้ว่าทรัพย์สินที่ดินและ
เกษตรกรรมก่อรูปขึ้นเป็นพื้นฐานของระเบียบทางเศรษฐกิจ จากนั้นเป้าหมายทางเศรษฐกิจของ
มันก็คือการผลิตมูลค่าในการใช้ ได้แก่ การผลิตขึ้นใหม่ของปัจเจกชนในความสัมพันธ์ที่แน่นอน
กับชุมชนที่เขาเป็นฐานรองรับอยู่ ประเด็นต่าง ๆ ที่เราได้คือ

4.1 ในประเด็นของการจัดสรรแจกจ่ายเงื่อนไขทางธรรมชาติของ
แรงงาน ของโลก อันเป็นเครื่องมือตั้งเดิมของการใช้แรงงาน ตลอดจนเป็นทั้งท้องที่ตลอด
ทางวิทยาศาสตร์และคลังวัตถุคืบนั้น กล่าวได้ว่า การจัดสรรแจกจ่ายนี้ไม่ใช่เกิดขึ้นโดยผ่านวิธี
แห่งการใช้แรงงาน แต่มันเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่ชี้ให้เห็นถึงเนื้อหาของการใช้แรงงาน ปัจเจก-
ชนสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางภววิสัยแห่งแรงงานโดยเพียงแต่ถือว่ามันเป็นของของเขาเอง เป็นส่วน
หนึ่งของอัตวิสัยที่เป็นอนินทรีย์วัตถุ (คือเป็นเสมือนอีกส่วนหนึ่งของตัวเขาที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต - ภู่นปด)
แต่โดยการผ่านเงื่อนไขเหล่านี้ี่เองที่ทำให้ตัวเขารู้จักตัวเองขึ้นมาได้ แม้ในเงื่อนไขทางภววิสัย
แห่งแรงงานอันที่สำคัญ ๆ ก็ไม่อาจก่อรูปเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ของแรงงานได้โดยลำพังตัวมันเอง เนื่องจาก
จากว่ามันเป็นเพียงธรรมชาติที่มีอยู่ในโลกก่อนแล้ว เงื่อนไขทางภววิสัยของการผลิตซ้ำในคน ๆ
หนึ่ง คำนหนึ่งประกอบไปด้วยปัจเจกชนที่มีชีวิต อีกด้านหนึ่งก็มีโลก

4.2 ความสัมพันธ์ที่มีกับที่ดิน กับโลกโดยถือเอามันเป็นทรัพย์สินของปัจเจก-
ชนผู้ใช้แรงงานนั้นเกิดขึ้นมาจากการที่ปัจเจกชนมีสภาพเป็นสมาชิกของชุมชน อันเป็นกระบวนการ
ที่เกิดตามธรรมชาติ แบบเป็นไปเอง โดยมีการดัดแปลงและพัฒนาทางประวัติศาสตร์ไม่มากนัก
ที่เหมือนกับคลั่งคลายมาเป็นสมาชิกของชาติกุดหนึ่งนั่นเอง ปัจเจกชนผู้มีทรัพย์สินนี้นับแต่แรก
เริ่มก็มีวิถีการดำรงอยู่ทางภววิสัยในกรรมสิทธิ์ที่ดินของเขา กรรมสิทธิ์นี้มีอยู่ก่อนกิจกรรมของเขา
และไม่ใช้เป็นเพียงผลของการใช้แรงงาน แต่เป็นสมมติฐานเบื้องต้นในกิจกรรมของเขา เปรียบ
เหมือนกับผิวหนัง อวัยวะสัมผัส ซึ่งเขาก็ผลิตซ้ำและพัฒนาขึ้นไปในกระบวนการของชีวิต แต่
อย่างไรก็ตามอวัยวะเหล่านี้ก็เป็นสมมติฐานเบื้องต้นในกระบวนการของการผลิตซ้ำในคน ๆ หนึ่ง
เช่นกัน

ปัจเจกชนผู้อยู่โดดเดี่ยวไม่อาจครอบครองทรัพย์สินในที่ดินได้มากกว่าความ
สามารถในการพูดของเขา อย่างมากที่สุด เขาก็คล้ายกับสัตว์ที่สามารถอาศัยที่ดินเป็นแหล่งที่
มาของวัตถุที่ต้องการ ความสัมพันธ์กับที่ดินในฐานะที่มีมันเป็นทรัพย์สินมักเกิดขึ้นมาจากการเข้า
ครอบครองที่ดินอย่างสันติ หรือรุนแรงโดยชาติกุดหรือชุมชนในรูปแบบที่เป็นแบบนุททาล (หรือ

ตามธรรมชาติ - ผู้แปล) ไม่มากนักน้อยหรือรูปแบบที่ผ่านการพัฒนาทางประวัติศาสตร์มาบ้างแล้ว ในที่นี้จะเห็นได้ว่า บัจเจกชนไม่เคยปรากฏออกมาในรูปลักษณะของผู้ใช้แรงงานเสรีที่อยู่โดดเดี่ยว กระจัดกระจายกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าถือว่าเงื่อนไขแห่งแรงงานของเขาในทางทวิสัย เป็นของของเขา ตัวเขาเองในทางทวิสัยก็ต้องถือว่าเป็นสมาชิกของชุมชนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้จัดการคลี่คลายความสัมพันธ์ของเขาที่มีกับที่ดินและที่ดิน ความสัมพันธ์ของเขาที่มีกับเงื่อนไขทางทวิสัยของการใช้แรงงานได้รับการคลี่คลายไปก็ด้วยการที่เขาเป็นสมาชิกของชุมชน ในขณะเดียวกัน การดำรงอยู่ในทางเป็นจริงของชุมชนก็ถูกกำหนดโดยรูปแบบอันแน่นในทรัพย์สินของแต่ละคนในเงื่อนไขทางทวิสัยแห่งแรงงาน ทรัพย์สินที่ได้รับการคลี่คลายจัดการจากการดำรงอยู่ของมันเป็นชุมชนหนึ่ง อาจปรากฏออกมาในรูปแบบของกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินของประชาคม ซึ่งบัจเจกชนเป็นแต่เพียงผู้ครอบครองและไม่มีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลในที่ดิน หรืออาจปรากฏในรูปแบบของทรัพย์สินแห่งรัฐและส่วนบุคคลซึ่งดำรงอยู่เคียงข้างกัน โดยอยู่ในลักษณะที่กรรมสิทธิ์ของรัฐ (หรือประชาคม) เป็นสมมติฐานเบื้องต้นของกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล เช่นนี้แล้วจึงทำให้ชุมชนนั้นมีเพียงพลเมืองที่เป็นและต้องเป็นเจ้าของส่วนบุคคล ในขณะที่อีกด้านหนึ่งของทรัพย์สินของเขา ในฐานะของพลเมือง ก็มีการดำรงอยู่เฉพาะแยกออกไป หรือในประการสุดท้าย ทรัพย์สินของประชาคมอาจเป็นแต่เพียงส่วนเสริมของทรัพย์สินส่วนบุคคลเท่านั้น กรณีเช่นนี้กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลก็ก่อรูปเป็นพื้นฐานของชุมชน ในขณะที่ชุมชนไม่มีการดำรงอยู่เพื่อมันเองนอกจากในสมาชิกของสมาชิกชุมชนซึ่งเป็นการมาร่วมประชุม เพื่อจุดประสงค์ร่วมกันของพวกเขา

รูปแบบที่แตกต่างกันในความสัมพันธ์ของสมาชิกชาติกุลหรือของชุมชนที่มีกับที่ดินของชาติกุลคือกับที่ดินที่ชุมชนได้ตั้งรกรากส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะทางธรรมชาติของชาติกุล อีกส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจซึ่งชาติกุลแสดงออกในทางเป็นจริงถึงการเป็นเจ้าของในที่ดิน ได้แก่การที่มันจัดสรรแจกจ่ายผลของมันโดยผ่านการใช้แรงงาน และผลพวงเหล่านี้ในตัวของมันเองก็ขึ้นอยู่กับภูมิอากาศ คุณภาพของดิน วิธีการใช้ประโยชน์มันตามเงื่อนไขที่กำหนดทางกายภาพ ความสัมพันธ์กับชาติกุลที่เป็นอิสระและเป็นเพื่อนบ้าน และตลอดจนการคิดแปลงค่า ๆ ที่เกิดขึ้นจากการอพยพโยกย้าย จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และอื่น ๆ ถ้าหากชุมชนดังกล่าวนี้จะดำเนินต่อไปในหนทางเก่า การผลิตซ้ำของสมาชิกชุมชนภายใต้เงื่อนไขทางทวิสัยที่เป็นสมมติฐานเบื้องต้นตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ก็เป็นสิ่งจำเป็น การผลิตในตัวของมันเอง การเพิ่มขึ้นของประชากร (ซึ่งก็อยู่ในเงื่อนไขของการผลิตเช่นกัน) ในระยะเวลาที่จำเป็นอันหนึ่งก็ขจัดเงื่อนไขดังกล่าวลง ทำลายมันลงไปเสียแทนที่จะผลิตมันซ้ำ ฯลฯ เมื่อเกิดเช่นนี้ขึ้นระบบประชาคมก็เสื่อมทรุดและพังทลายไป พร้อม ๆ กับความสัมพันธ์ในทรัพย์สินที่เป็นพื้นฐานของชุมชน

รูปแบบของเอเชียมีความจำเป็นในการดำรงอยู่ต่อมานานที่สุดและเหนียวแน่นที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักพื้นฐานที่รองรับมันอยู่ ได้แก่การที่บัจเจกชนไม่เป็นอิสระจากชุมชน การที่วงจรของการผลิตเป็นแบบพอเลี้ยงตัวรอด มีความเป็นเอกภาพระหว่างเกษตรกรรมกับงานฝีมือ

หัตถกรรม และอื่น ๆ ถ้าปัจเจกชนเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของเขาที่มีกับชุมชน เขาก็จะ
หัดแปลงและก่อก่อขึ้นทั้งชุมชนและฐานทางเศรษฐกิจของมันให้ทรุดลง กล่าวทางด้านสมมติ
ฐานเบื้องต้นทางเศรษฐกิจของมัน ในทางตรงกันข้าม การดัดแปลงสมมติฐานทางเศรษฐกิจ
อันนี้ ก็เป็นผลมาจากวิภาษวิธีของมันเอง และจากความอัปยศของมัน และอื่นๆ กล่าวโดย
เฉพาะเจาะจงแล้ว อิทธิพลของการสงครามและชัยชนะ ในตัวอย่างของโรม เป็นส่วนที่สำคัญ
ยิ่งของเงื่อนไขทางเศรษฐกิจในชุมชนเอง เพราะมันได้ทำให้เครื่องพันธนาการที่ผูกมัดชุมชน
ในทางเป็นจริงแตกกระจายลงไป

ในรูปแบบทั้งหมดเหล่านี้ กล่าวได้ว่าพื้นฐานแห่งการพัฒนาคือการผลิตซ้ำ
ความสัมพันธ์ที่มีอยู่ก่อนแล้วของปัจเจกชนกับชุมชนของเขา ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้น
มาตามธรรมชาติหรือเป็นผลแห่งประวัติศาสตร์ไม่มากนักน้อย แล้วก็โดยกลายมาเป็นประเพณี
เคียงคู่ไปพร้อมกับการดำรงอยู่ที่แน่นอน ทางทฤษฎี ที่กำหนดก่อนแล้วสำหรับปัจเจกชนและ
การผลิตซ้ำความสัมพันธ์ของเขาทั้งที่มีกับเงื่อนไขของการใช้แรงงานและกับเพื่อนผู้ใช้แรงงาน
ร่วมกันหรือเพื่อนพ้องร่วมชาติ ฯลฯ พื้นฐานของการพัฒนาดังกล่าวถูกจำกัดตั้งแต่วิวัฒนาการ
เมื่อใดที่ข้อจำกัดเหล่านั้นถูกปลดปล่อยไป การเสื่อมสลายและแตกแยกพังทลายก็จะตามมา
ทันที ดังนั้นในหมู่ชาวโรมัน พัฒนาการของทาส การรวมกระดูกของทรัพย์สินที่ดิน⁽¹⁰⁾ การ
แลกเปลี่ยน ระบบเศรษฐกิจเงินตรา การมีชัยชนะในสงคราม บัณฑิตต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ในจุดที่
แน่นอนก็สอดคล้องกับพื้นฐานของการพัฒนา และในบางส่วนก็ดูเหมือนกับเป็นเพียงการขยาย
ตัวอย่างไรเหตุผลของพื้นฐานนี้ อีกส่วนก็เป็นเพียงการก่อตัวขึ้นมาอย่างไม่ถูกต้อง การพัฒนา
อย่างใหญ่โตจึงเป็นไปได้ก็แต่ภายในขอบเขตที่เฉพาะเจาะจง ปัจเจกชนอาจปรากฏอย่าง
ยิ่งใหญ่ แต่การพัฒนาอย่างเสรีและเต็มที่ของปัจเจกชนหรือสังคม เป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดคิดได้
เลยในที่นี้ เนื่องจากการพัฒนาดังกล่าวมีความขัดแย้งกับความสัมพันธ์แต่ดั้งเดิม

ในหมู่คนโบราณ เราพบว่าไม่มีคำถามแม้สักคำเดียว ว่ารูปแบบไหนของ
ทรัพย์สินที่ดิน ฯลฯ ที่ทำการผลิตได้สูงสุด ซึ่งให้ความมั่งคั่งสูงสุด ความมั่งคั่งมิใช่เป็นจุด
ประสงค์ของการผลิต แม้ว่าคาโต (Cato) อาจสำรวจพบวิธีการเพาะปลูกแบบไหนที่ให้
ผลตอบแทนสูงสุด และบรูตัส (Brutus) อาจให้ดูเยี่ยมเงินในอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมที่สุด⁽¹¹⁾
คำถามที่พบมักเกี่ยวกับว่าทรัพย์สินชนิดไหนสร้างผลเมืองที่ดีที่สุด ความมั่งคั่งที่เป็นจุดหมายใน
ตัวมันเองนั้น มีปรากฏอยู่แต่เฉพาะในหมู่คนค้าขายจำนวนน้อยเท่านั้น เป็นผู้ผูกขาดการค้าขาย
ซึ่งอาศัยอยู่ในเส้นเลือดของโลกโบราณเหมือนกับชาวยิวในสังคมยุคกลาง ด้านหนึ่งความมั่งคั่ง

(10) ข้อความนี้ฉบับแปลของ M. Nicolaus ว่า "...การรวมกระดูกของการครอบครอง
ในที่ดิน...."

(11) Cicero, Letters to Atticus, Vol. V, 21 ; บรรทัดที่ 10-13; Vol. VI,
1, บรรทัดที่ 3-7; Vol. VI, 2, บรรทัดที่ 7-10 -(M. Nicolaus)

เป็นวัตถุสิ่งของ ปรากฏเป็นจริงในสิ่งของ ในผลผลิตทางวัตถุที่มนุษย์ตกเป็นทาสของมัน อีกด้านหนึ่ง ที่เป็นมูลค่า ความมั่งคั่งเป็นเพียงค่าสิ่งเหนือแรงงานแปลกแยก แต่ไม่ใช่ เพื่อจุดประสงค์ของการปกครอง หากแต่เพื่อจุดหมายของการบริโภคส่วนตัว ฯลฯ ใน รูปแบบทั้งหมดของมันความมั่งคั่งแสดงออกในรูปทรงของวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของหรือความสัมพันธ์ที่คลี่คลายโดยผ่านสิ่งของ ซึ่งเป็นสิ่งภายนอกและอยู่เหนือการควบคุมของปัจเจกชน

ดังนั้นในธรรมชาติของยุคโบราณ ที่มีมุมมองว่าเป็นจุดหมายของการผลิต ไม่ว่าเราจะมีข้อจำกัดเพียงไรในลักษณะของชาติ ศาสนาหรือการเมือง จึงควรจะได้รับการยกย่องมากกว่าแนวคิด ในโลกยุคทันสมัยที่มองการผลิตว่าเป็นจุดหมายของคนและความมั่งคั่งเป็นจุดหมายของการผลิต อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริงแล้ว เมื่อลอกเปลือกรูปแบบที่จำกัดและคับแคบของนายทุนออกไป อะไรคือความมั่งคั่ง ถ้าไม่ใช่ลักษณะทั่วไปของความต้องการ สมรรถนะ ความสุขสำราญ อำนาจแห่งการผลิต ฯลฯ ของปัจเจกชนทั้งหลาย ที่ได้สรรค์สร้างขึ้นมาโดยผ่านการแลกเปลี่ยนทั่วไป? อะไร ถ้าไม่ใช่พัฒนาการอย่างเต็มที่ของมนุษย์ในการควบคุมเหนือพลังธรรมชาติ ทั้งส่วนที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์เอง และส่วนที่เรียกว่าธรรมชาติทั้งหลาย? อะไร ถ้าไม่ใช่การทำงานอย่างสมบูรณ์จากศักยภาพในทางสร้างสรรค์ของเขา โดยปราศจากสมมติฐานเบื้องต้นอื่น ๆ นอกจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ก่อนหน้านี้ที่ทำให้อำนาจการตั้งระบบนี้เป็นจุดหมายในตัวของมันเอง ได้แก่การพัฒนาอำนาจของมวลมนุษยชาติ ซึ่งไม่อาจวัดได้ด้วยบรรทัดฐานใด ๆ ที่กำหนดมาก่อนหน้านี้ได้? นี่หรืออะไร ถ้าไม่ใช่สภาวะการที่มนุษย์ไม่ได้ทำการผลิตขึ้นเองในรูปแบบเฉพาะอันใดอันหนึ่ง หากแต่ต้องผลิตโดยรวมของเขา? ทำไมสิ่งที่เขาไม่ต้องการจะเป็นแบบที่เขาเคยเป็นมาในอดีต แต่เขาก็ต้องอยู่ในขบวนการที่กำลังเป็น เช่นนั้นอย่างสมบูรณ์? ในเศรษฐศาสตร์การเมืองของชนชั้นนายทุน และในยุคของการผลิตที่สอดคล้องกับมันการนำเอาส่วนที่เป็น เนื้อหาของมนุษย์มาใช้จนหมดสิ้น ผลที่ปรากฏก็เป็นความว่างเปล่าอย่างสิ้นเชิง การทำให้เป็นวัตถุทางกาวรีสัยทั่วไปนี้จึงเป็นยอดรวมของความแปลกแยก และการทำลายจุดประสงค์ที่จำกัด ถ้ามองก็เท่ากับเป็นการเสียสละจุดหมายในตัวของมันเองของมนุษย์ให้แก่จุดหมายภายนอกโดยสิ้นเชิง นี่คือเหตุผลว่าทำไมในด้านหนึ่ง โลกที่เขาวังวิสัยของคนยุคโบราณจึงดูว่าอยู่เหนือกว่า และอีกด้านหนึ่งมันก็เหนือกว่าจริง ๆ ในทุก ๆ เรื่องถ้าเราพิจารณาจากลักษณะรูปแบบที่ปิดและข้อจำกัดของยุคสมัยตามที่เป็นอยู่ ยุคโบราณให้ความพอใจที่จำกัดแก่เรา ในขณะที่โลกทันสมัยทั้งความไม่พอใจให้แก่เรา หรือถ้ามันมีความพอใจในตัวของมันเอง ก็เป็นสิ่งสามัญและไร้ค่า

สิ่งที่นายปรูดอง (Prudhon) เรียกว่ารากเง้าของทรัพย์สินที่อยู่นอกเหนือ เหตุผลทางเศรษฐกิจ ⁽¹²⁾ (extra-economic origin of property) ซึ่งเขาหมายถึง

(12) เป็นคำแปลของ ทรงชัย ณ ยะลา โปรดดูความหมายของ "extra-economic" ใน "ทรงชัย ณ ยะลา" วิวาทะว่าด้วยสังคมกึ่งเมืองขึ้น-กึ่งศักดินาของไทย, (สำนักพิมพ์ น้าหยาด, ๒๕๒๔, หน้า ๔๗) -ผู้แปล

ทรัพย์สินที่คืนก็คือความสัมพันธ์แบบก่อนชนชั้นนายทุน (pre-bourgeois) ของปัจเจกชน คือเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงาน และในประการแรกคือเงื่อนไขภววิสัยของแรงงานตาม ธรรมชาติ ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าสิ่งอัตวิสัยที่ทำงานก็ปรากฏโดยธรรมชาติเป็นปัจเจกชน เป็น สิ่งธรรมชาติ ดังนั้นเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงานเข้านแรกจึงปรากฏออกมาเป็นธรรมชาติ โลก ในฐานะที่เป็นเงื่อนไขทางอนินทรีย์ของเขา ตัวเขาเองไม่เพียงแต่เป็นเงื่อนไขทาง อินทรีย์ (organic body) เท่านั้น หากยังเป็นอัตวิสัยของอนินทรีย์ธาตุอีกด้วย เงื่อนไขนี้ไม่ใช่สิ่งที่เขามผลิตขึ้นมา หากเป็นสิ่งที่เขาหาได้กับมือ เป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนตัวเขาเหมือนกับสิ่ง ธรรมชาติที่อยู่แยกจากตัวเขา ก่อนที่เราจะวิเคราะห์เรื่องต่อไป ควรที่จะกล่าวถึงอีกประเด็น หนึ่ง นายปรูกองที่น่าสงสารไม่เพียงแต่จะสามารถกล่าวหาเท่านั้น หากยังจะต้องกล่าวหา ทุน และแรงงานรับจ้าง ในรูปแบบของทรัพย์สินว่ามีรากเง้านอกเหนือเหตุผลทางเศรษฐกิจอีกด้วย เมื่อมองจากด้านของแรงงานจะพบว่าเงื่อนไขทางภววิสัยแห่งแรงงานของเขาที่แยกจากตัวเขา นั้นก็คือ ทุน และเมื่อมองจากด้านของนายทุนก็จะพบว่า แรงงานทั้งหลายผู้ไร้ซึ่งทรัพย์สินก็เป็น คนงานนามธรรม (abstract worker) การแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นระหว่างมูลค่ากับแรงงานที่ มีชีวิตจึงชี้ให้เห็นถึง กระบวนการประวัติศาสตร์ ไม่ว่าทุนและแรงงานรับจ้างในตัวมันเองจะผลิต เข้าความสัมพันธ์นี้และทำให้มันบรรลุขอบเขตทางภววิสัยและทางด้านลึกของมันมากเพียงใดก็ตาม และกระบวนการประวัติศาสตร์นี้ ดังที่เราได้เห็นแล้ว จึงก่อรูปเป็นประวัติศาสตร์การกำเนิดของ ทุนและแรงงานรับจ้าง กล่าวอีกอย่างก็คือ รากเง้านอกเหนือเหตุผลทางเศรษฐกิจของทรัพย์สิน หมายความว่าแค่เพียงว่าเป็นรากเง้าทางประวัติศาสตร์ของเศรษฐศาสตร์ชนชั้นนายทุน ของรูปแบบ การผลิตซึ่งแสดงออกมาในทางทฤษฎีและทางความคิดในหัวข้อต่าง ๆ ของเศรษฐศาสตร์การเมือง แต่การกล่าวอ้างว่าประวัติศาสตร์ก่อนชนชั้นนายทุนและแต่ละช่วงของมัน มี เศรษฐกิจของมันเอง และมีพื้นฐานเศรษฐกิจสำหรับการเคลื่อนไหวของมัน ก็เท่ากับเป็นเพียงการกล่าวถึงสิ่งที่ไม่จำเป็น ต้องกล่าวซ้ำอีกเลยว่า ชีวิตมนุษย์นับแต่โบราณกาลมาต้องมีการผลิต ในรูปแบบอันใดอันหนึ่งของ การผลิตทาง สังคม ซึ่งความสัมพันธ์ของมันแน่นอนก็คือสิ่งที่เรา เรียกว่าความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

เงื่อนไขมูลรากของการผลิตนับแต่แรกเริ่มก็ไม่อาจเป็นผลิตผลด้วยตัวมันเอง ได้มันไม่ใช่เป็นผลของการผลิต (แทนที่จะกล่าวถึงเงื่อนไขมูลรากของการผลิต เราอาจกล่าว อีกอย่างได้ว่า คือการผลิตข้ามมนุษย์ซึ่งกำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยผ่านกระบวนการทางธรรม- ชาติระหว่างเพศ การผลิตข้ามนี้ด้านหนึ่งแม้จะเป็นการจัดสรรแจกจ่ายสิ่งภววิสัยโดยสิ่งอัตวิสัย ในอีกด้านหนึ่งมันก็แสดงถึงการก่อรูป การทำให้สิ่งภววิสัยขึ้นต่อจุดประสงค์ทางอัตวิสัย เป็นการ เปลี่ยนแปลงภววิสัยให้มา เป็นผลและ เป็นที่เก็บรวบรวมกิจกรรมทางอัตวิสัย) สิ่งที่ต้องการคำ อธิบายไม่ใช่ เอกภาพระหว่างมนุษย์ที่มีชีวิตและ เป็นผู้กระทำกับธรรมชาติหรือ เงื่อนไขทางอนินทรีย์ ของการแลกเปลี่ยนหลังชีวิตของเขากับธรรมชาติ กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือการจัดสรรแจกจ่ายธรรม- ชาติของเขา ซึ่งนี่ก็ไม่ใช่ผลแห่งกระบวนการทางประวัติศาสตร์ สิ่งที่ต้องการคำอธิบายก็คือ การแบ่ง แยกระหว่างเงื่อนไขอนินทรีย์วัตถุของการดำรงอยู่ของมนุษย์กับการดำรงอยู่ที่เขาเป็นผู้กระทำนี้ และ การแบ่งแยกนี้สมบูรณ์เต็มที่ก็แต่ในความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานรับจ้างกับทุนเท่านั้น

ในความสัมพันธ์ของระบบทาสและทาสกสิกร ไม่มีการแบ่งแยกเช่นนี้อยู่ สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ส่วนหนึ่งของสังคมถูกอีกส่วนหนึ่งปฏิบัติคือเหมือนกับ เป็นเพียงเงื่อนไขทางอนินทรีย์ และทางธรรมชาติแห่งการผลิตซ้ำของเขาเอง ทาสไม่อยู่ในภาวะที่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับเงื่อนไขทางทวิสัยแห่งแรงงานเขา ทั้งในรูปแบบของทาสและทาสกสิกร การฉกฉวยเป็นว่าแรงงานในตัวมันเอง ถูกจัดว่าเป็น เงื่อนไขทางอนินทรีย์ ของการผลิต เคียงข้างกับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง เหมือนกับเป็นส่วนอุปกรณ์เพิ่มเติมของโลก กล่าวอีกอย่างก็คือ เงื่อนไขมูลรากของการผลิตที่เป็นสมมติฐานเบื้องต้นตามธรรมชาติ เป็นเงื่อนไขการดำรงอยู่ของผู้ผลิตทางธรรมชาติ เหมือนกับร่างกายที่มีชีวิตของเขา ไม่ว่าเขาจะผลิตมันซ้ำและพัฒนาไปอย่างไร แต่โดยมูลรากแล้วเขาไม่ใช่ผู้สร้างมันขึ้นมาเอง หากแต่เป็นสมมติฐานเบื้องต้นของตัวเขา ร่างกายของเขาเป็นสมมติฐานเบื้องต้นทางธรรมชาติ ไม่ใช่ตัวเขาเป็นผู้กำหนดการสร้างมันขึ้นมา เงื่อนไขของการดำรงอยู่ทางธรรมชาติ เหล่านี้ ซึ่งเขาสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นเงื่อนไขทางอนินทรีย์ของเขา มีวิสัยทัศน์ ได้แก่ (1) ชีววิสัย และ (2) ทวิสัย ผู้ผลิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ช่างฝีมือ ฯลฯ ที่มีรูปร่างที่แตกต่างกันอันเป็นผลมาจากกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของการเข้ามารวมกันและเป็นปฏิปักษ์กัน และในฐานะที่เป็นสมาชิกทั้งกล่าว เขามีความสัมพันธ์กับธรรมชาติที่เฉพาะ (ในที่นี้เราจะเรียกมันว่าโลก, ที่ดิน, ดิน) ซึ่งเป็นอนินทรีย์วัตถุของเขา เป็นเงื่อนไขแห่งการผลิตและการผลิตซ้ำของเขา เขามีส่วนร่วมในกรรมสิทธิ์ของประชาคมก็เนื่องจากเขาเป็นเหมือนส่วนหนึ่งของชุมชนตามธรรมชาติและถือเอาส่วนที่แยกเฉพาะออกมาไว้ในกรอบครอบงำของเขาเอง เช่น ถ้าเขาเป็นพลเมืองชาวโรมันโดยกำเนิด เขาจะมีสิทธิในการเข้าไปใช้ในที่ดินส่วนรวมและมีสิทธิเป็นเจ้าของในที่ดินจำนวนเท่านั้นเท่านั้นหน่วย (juggera)⁽¹³⁾ ฯลฯ ทรัพย์สินของเขา คือ ความสัมพันธ์ของเขากับสมมติฐานเบื้องต้นของการผลิตที่เป็นของเขาเอง ได้รับการคล้อยตามจัดการที่ด้วยการที่ตัวเขาเองเป็นสมาชิกของชุมชนโดยธรรมชาติ (ถ้าแยกชุมชนออกจากความเป็นจริง แล้วให้สมาชิกชุมชนไม่มีอะไรที่ร่วมกันเลยนอกจากภาษา ฯลฯ แม้เพียงเท่านั้น ก็เห็นได้ชัดเจนว่ายังคงเป็นผลิตผลของเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ระยะหลังต่อมาอีกมาก) จากการวินิจฉัยกล่าวจึงพอเป็นหลักฐานได้ว่า ปัจเจกชนสัมพันธ์กับภาษาและถือว่าเป็นของเขาที่ต่อเมื่อเขาเป็นสมาชิกของชุมชนโดยธรรมชาติ ภาษาที่เป็นเพียงผลิตผลของปัจเจกชนคนหนึ่งเป็นสิ่งที่ไร้สาระเช่นเดียวกับเงื่อนไขของกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน

ภาษาโดยตัวมันเองแล้วก็เป็นผลผลิตของชุมชน เช่นเดียวกับอีกด้านที่มันแสดงถึงร่องรอยการมีอยู่จริงของชุมชน การมีอยู่ที่ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึง การผลิตของประชาคมและกรรมสิทธิ์ของประชาคมดังที่พบตัวอย่างในเปรูเป็นที่น่าฉงนใจว่าเป็นรูปแบบของพัฒนาการขั้นที่สองที่

(13) มาตราวัดที่ดินของโรมัน

นำเข้ามาและถ่ายทอดต่อมาโดยชาติกุลที่เข้ายึดครอง ซึ่งในหมู่ชนเหล่านั้น (ในรากเง่าชีวิต ความเป็นอยู่ของพวกเขาแต่เดิม) ได้คุ้นเคยมาก่อนแล้วกับกรรมสิทธิ์ส่วนรวมและการผลิตของ ประชาชนในรูปแบบที่เก่าแก่และง่ายที่สุด ดังเช่นที่เกิดขึ้นในอินเดียและในหมู่สลาฟ ในทำนองเดียวกัน มีตัวอย่างเช่น หมู่พวกเคลต์ (Celts) ในเวลส์ (Wales) รูปแบบดังกล่าว ถูกนำเข้ามาโดยผู้ยึดครองที่ก้าวหน้ากว่า และดังนั้นจึงเป็นรูปแบบขั้นที่สองเช่นเดียวกัน การทำให้ระบบทั้งหลายนี้สมบูรณ์อย่างเป็นระบบภายใต้ (การอำนวยการของ) สิทธิอำนาจสูงสุด (supreme authority) แสดงให้เห็นถึงมูลรากอันหลังของมัน ดังเช่นระบบศักดินาที่นำเข้าไปในอังกฤษโดยรูปแบบแล้วมีความสมบูรณ์มากกว่าระบบศักดินาที่เติบโตตามธรรมชาติในฝรั่งเศส

ในหมู่ชาติกุลเลี้ยงสัตว์ที่เร่ร่อนและหมู่ชนเลี้ยงสัตว์ทั้งหลายมักเป็นพวกอพยพ มาแต่ดั้งเดิมพวกนี้ถือว่าโลกก็เหมือนกับเงือนไขอื่น ๆ ทางธรรมชาติ ในลักษณะที่ปราศจาก ข้อจำกัดเบื้องต้นของมัน ตัวอย่างเช่น ในทุ่งหญ้าสเตปป์และที่ราบสูงของเอเชีย ทุ่งหญ้าให้อาหารแก่สัตว์เลี้ยง ฯลฯ และเป็นที่อยู่ของฝูงสัตว์ ซึ่งเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตของชนเร่ร่อน พวกเขาดูว่าทุ่งหญ้าเป็นทรัพย์สินของเขา โดยที่ไม่เคยปรับปรุงดูแลในทรัพย์สินนั้นเลย กรณีนี้เกิดขึ้นกับทุ่งล่าสัตว์ของชาติกุลอื่นเคียนในอเมริกาด้วยเช่นเดียวกัน ชาติกุลถือเอาบริเวณที่แน่นอนเป็นเขตล่าสัตว์ของเขาและรักษามันไว้จากชาติกุลอื่น ๆ ด้วยกำลัง หรือหาทางขับไล่ ชาติกุลอื่น ๆ ออกไปจากเขตที่เขาครองอยู่ ในหมู่ชาติกุลเลี้ยงสัตว์เร่ร่อนตามข้อเท็จจริงแล้ว ชุมชนมักอยู่รวมกัน เช่นคณะเดินทาง คาราวาน กลุ่ม และรูปแบบของอำนาจสูงสุดและการขึ้นต่อกันพัฒนามาจากเงือนไขแห่งชีวิตเช่นนี้ สิ่งที่มีการจัดสรรแจกจ่ายและผลิตซ้ำ ในที่นี้ก็มีเพียงฝูงสัตว์เท่านั้น ไม่ใช่ผืนดิน ซึ่งมักใช้ร่วมกันชั่วคราวเมื่อชนเผ่าหยุดการเดินทางลงในแต่ละครั้ง

ขอให้เรามานำมาพิจารณาถึงผู้ที่ตั้งถิ่นฐานแน่นอนกันแล้วบ้าง อุปสรรคที่ค้ำขวาง เพียงอย่างเดียวที่ชุมชนสามารถตอบโต้ได้ในความสัมพันธ์ของมันกับเงือนไขธรรมชาติของการผลิตต่อที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินของชุมชนเอง ก็คือชุมชนอื่นซึ่งได้อ้างสิทธิเหนือที่ดินเหล่านั้นเหมือนกันว่าเป็นเงือนร่างที่ไม่มีชีวิต (อนินทรีย์) ของชุมชน ดังนั้นสงครามจึงเป็นภารกิจแรกเริ่มอันหนึ่งของทุกชุมชน บุพการีประเภทนี้ เพื่อจุดประสงค์ทั้งเป็นการป้องกันทรัพย์สินและการแสวงหาทรัพย์สินใหม่ของชุมชน (ในที่นี้คงต้องจำกัดตัวเราเองให้กล่าวถึงที่ดินและผืนดินว่าเป็นทรัพย์สินดั้งเดิม เพราะว่าสำหรับหมู่คนเลี้ยงสัตว์ ทรัพย์สินที่เป็นผลิตผลโดยธรรมชาติของโลก เช่นแกะในเวลาเดียวกันก็เป็นทรัพย์สิน ในทุ่งหญ้าที่พวกเขาเดินทางผ่าน โดยทั่วไป ทรัพย์สินในที่ดินมีความหมายรวมถึงทรัพย์สินในผลผลิตทางอินทรีย์ของมันด้วย) ถ้ามนุษย์ถูกยึดครองไปพร้อมกับที่ดินเนื่องจากเขาเป็นส่วนประกอบที่มีชีวิตของที่ดิน เช่นนี้แล้ว เขาก็ถูกครอบครองในฐานะที่เป็นเงือนไขหนึ่งของการผลิต และนี่เองที่เป็นรากเง่าของทาสและทาสกสิกร ซึ่งต่อมาเกิดกฎเกณฑ์และคัดแปลงรูปแบบมูลรากเดิมของชุมชนทั้งหมด แล้วตัวของทาสและทาสกสิกรเองก็กลายมาเป็นพื้นฐานของชุมชน ผลก็คือโครงสร้างแบบง่าย ๆ ที่เกิดจากรีธีทางดังกล่าวนี้จึงถูกกำหนดให้พัฒนาไปในด้านลบ

ดังนั้นกล่าวโดยนัยแล้วทรัพย์สินไม่ได้หมายความว่าความมากไปกว่าความสัมพันธ์ของมนุษย์กับเงื่อนไขของการผลิตตามธรรมชาติของเขา ที่เป็นของเขา ที่มีอยู่ก่อนเคียงคู่กับตัวเขา ความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อเงื่อนไขการผลิตตามธรรมชาติก็คือมันเป็นสมบัติฐานเบื้องต้นตามธรรมชาติของตัวเขา ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นเพียงรูปการของเงื่อนไขที่เขาที่ขยายออกไปนั่นเอง ความจริงแล้ว เขาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขในการผลิตของเขา แต่เขามีการดำรงอยู่สองอย่าง ในทางอัตวิสัยก็ในฐานะเป็นตัวเขาเองและในทางภววิสัยตัวเขาก็ดำรงอยู่ในเงื่อนไขทางธรรมชาติของอนินทรีย์วัตถุ รูปแบบของเงื่อนไขการผลิตโดยธรรมชาติมีสองลักษณะคือ (1) การดำรงอยู่ของมนุษย์ที่เป็นสมาชิกของชุมชน ซึ่งในรูปแบบมูลรากของมันก็คือชุมชนชาติพันธุ์ ที่มีการดัดแปลงบ้างไม่มากก็น้อย (2) ความสัมพันธ์ของเขากับที่ดิน คือเป็นของเขาเอง⁽¹⁴⁾ หากแต่อยู่ในนามของชุมชน ในฐานะที่เป็นทรัพย์สินที่ดินของประชาคม ในขณะที่เดียวกันการครอบครองของปัจเจกชนก็เพื่อปัจเจกชนเอง หรือในวิธีการอย่างไรก็ได้ที่ทำให้ที่ดินและการเพาะปลูก(แรงงาน)ยังคงเป็นส่วนรวมและแบ่งปันแต่เฉพาะผลผลิตของมันเท่านั้น (อย่างไรก็ตาม ที่ศักดาชัยและอื่น ๆ ซึ่งอาจจะไม่มีอะไรมากไปกว่าเกรียนของชาวซีกีเซียนส์ ก็มักอยู่ในความครอบครองของปัจเจกชนเสมอ) สมาชิกภาพในสังคมที่วิวัฒนาการโดยธรรมชาติ เช่นชาติพันธุ์และอื่น ๆ เป็นเงื่อนไขโดยธรรมชาติของการผลิตสำหรับคน ๆ หนึ่งที่มีชีวิต สมาชิกภาพดังกล่าวก็เป็นเงื่อนไขสำหรับภาษาของเขาเหมือนกัน การดำรงอยู่อย่างมีผลิตภาพของเขาเป็นไปได้โดยได้ก็แต่ภายใต้เงื่อนไขนี้ ดังนั้นการดำรงอยู่ทางอัตวิสัยของเขา ดังกล่าวก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการเป็นสมาชิกชุมชน เช่นเดียวกับสมาชิกภาพของชุมชนก็อยู่ภายใต้เงื่อนไข(หรือถูกกำหนดโดย)ของความสัมพันธ์ที่มีกับโลกที่เป็นห้องทดลองของเขา (เป็นความจริงที่ว่าแต่แรกทรัพย์สินเป็นสิ่งเคลื่อนที่ เนื่องจากในขั้นต้นมนุษย์เข้าครอบครองผลสำเร็จของโลก รวมทั้งสัตว์โดยเฉพาะที่สามารถเอามาเลี้ยงได้ อย่างไรก็ตาม แม้ในสภาพการณ์เช่นนี้ เช่นการล่าสัตว์, ตกปลา, เลี้ยงสัตว์ การยังชีพโดยอาศัยเก็บผลไม้จากต้น ฯลฯ ก็ใช้วิธีการจัดการแจกจ่ายโลก ไม่ว่าจะเพื่อการอาศัยอยู่แบบดั้งเดิมรากถิ่นฐานแน่นอนหรือเพื่อเป็นเขตที่ร่อนเร่ไปมาได้ หรือให้เป็นทุ่งหญ้าสำหรับสัตว์เลี้ยงของพวกเขา ฯลฯ)

ดังนั้นทรัพย์สิน [กรรมสิทธิ์] จึงหมายถึงการเป็นของชาติพันธุ์(ชุมชน) (โดยมีการดำรงอยู่ของอัตวิสัย ภววิสัยในคน ๆ หนึ่งอยู่ในนั้นด้วย) และจากความสัมพันธ์ที่ชุมชนนี้มีต่อที่ดิน ต่อโลกที่เป็นเรือนร่างทางอนินทรีย์ของมัน จึงเกิดความสัมพันธ์ของปัจเจกชนกับที่ดิน กับเงื่อนไขภายนอกของการผลิตขึ้นปรุม เพราะในขณะเดียวกันโลกก็เป็นทั้งวัตถุดิบ เครื่องมือ

(14) ข้อความนี้ฉบับแปลของ M. Nicolaus ว่า "ความสัมพันธ์ต่อที่ดินและดินจากการเคลื่อนย้ายจัดการโดยชุมชน ที่เป็นของมัน เป็นทรัพย์สินที่ดินของประชาคม...."

และผล เหมือนกับ เป็นความสัมพันธ์กับสมมติฐานเบื้องต้นที่เป็นของปัจเจกสภาพในคน ๆ หนึ่ง
เป็นวิธีแห่งการดำรงอยู่ของเขา เราจึงกล่าวสรุปได้ว่า ทรัพย์สินนี้คือความสัมพันธ์ที่มี
ต่อเงื่อนไขทั้งมวลของการผลิตนั่นเอง ทำไมจึงไม่ใช่มีต่อการบริโภคเล่า ในเมื่อคนแรก
เริ่มแล้วกิจกรรมการผลิตของปัจเจกชนถูกจำกัดอยู่กับการผลิตซ้ำของตัวเองผ่านการจัดสรร
แจกจ่ายสิ่งภววิสัยสำเร็จรูปจากธรรมชาติสำหรับการบริโภค? แม้ว่าสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้
ได้มาอย่างง่าย ๆ ด้วยการไปมองดูและค้นหาเอามาเท่านั้น ก็ยังต้องการความพยายามของ
แรงงานจำนวนหนึ่งเช่นในการล่าสัตว์, ตกปลา, การเลี้ยงสัตว์และดังนั้นความพยายามในการ
ผลิตจึงยังต้องอาศัยการพัฒนาสมรรถภาพที่แน่นอนระดับหนึ่งในทางอภิวิสัยของคน ๆ หนึ่ง นอกจากนี้
นี้ ภายใต้สภาพการณ์ที่มนุษย์สามารถหยิบยืมสิ่งที่มีอยู่เรียบร้อยแล้ว โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ
อะไร (คือเป็นผลผลิตจากแรงงานสำหรับใช้ในการผลิตได้เลย) โดยไม่ต้องดัดแปลงรูปแบบมัน
เลย (เช่นการเลี้ยงสัตว์) ฯลฯ สภาพเช่นนี้ก็เป็สภาพชั่วคราว ไม่ว่าที่ไหนก็ตามสภาพดังกล่าว
นี้ไม่อาจถือว่าเป็นปกติได้ แม้กระทั่งในสภาวะที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดก็ตาม กล่าวได้ดีกว่า เงื่อนไขมูล
รากของการผลิตโดยอัตโนมัติแล้วรวมถึงสิ่งของที่บริโภคได้เลยโดยไม่ต้องอาศัยแรงงาน เช่นผลไม้
สัตว์ ฯลฯ ดังนั้นผลรวมของการบริโภคในตัวเองแล้วก็เป็นส่วนหนึ่งของ ผลรวมของการผลิตโดย
มูลราก

เงื่อนไขพื้นฐานของทรัพย์สินที่วางอยู่บนระบบชาตีกุล (ซึ่งโดยมูลรากแล้วก่อรูปขึ้น
มาจากชุมชน) จึงได้แก่การเป็นสมาชิกของชาตีกุล หลังจากที่มีชาตีกุลหนึ่งถูกยึดครองและถูก
ครอบงำโดยอีกชาตีกุลหนึ่ง ชาตีกุลนั้นก็อยู่ในภาวะที่ไร้ทรัพย์สินและกลายเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไข
ทางอนินทรีย์ของการผลิตซ้ำของชาตีกุลที่ยึดครอง ซึ่งชุมชนนั้นถือว่าเป็นของตนเอง ทาสและ
ทาสกสิกรจึงเป็นเพียงพัฒนาการต่อมาของทรัพย์สินบนพื้นฐานของระบอบชาตีกุล ระบบทาสและ
ทาสกสิกรจำเป็นต้องดัดแปลงรูปแบบทั้งหมดของชุมชนเดิมเสีย สิ่งเหล่านี้ระบบทาสและทาสกสิกร
สามารถทำได้น้อยมากในรูปแบบของเอเชีย รูปแบบนี้ได้ก่อตัวขึ้นในสังคมที่เลี้ยงตัวเองได้เนื่อง
จากมีความเป็นเอกภาพระหว่างหัตถกรรมกับเกษตรกรรม การยึดครอง (โดยชุมชนอื่น) ไม่ใช่
เงื่อนไขที่จำเป็นดังเช่นชุมชนกรีก โรมันซึ่งทรัพย์สินที่ดิน เกษตรกรรม มีฐานะครอบงำอยู่
ก่อนแล้วอย่างเด็ดขาด อีกด้านหนึ่งเนื่องจากปัจเจกชนในรูปแบบนี้ไม่เคยเป็นเจ้าของ (ส่วน
บุคคล) หากเป็นแต่เพียงผู้ครอบครอง ฉะนั้นในส่วนลึกแล้วตัวเขาก็เท่ากับเป็นทรัพย์สิน เป็น
ทาสของสิ่งซึ่งแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมในเอกภาพของชุมชน ⁽¹⁵⁾ ในที่นี้ ระบบทาสไม่ได้
ทำให้เงื่อนไขทั้งหลายแห่งแรงงานสิ้นสุดลงไป หรือกระทั่งดัดแปลงความสัมพันธ์ที่สำคัญ ๆ นั้น
ลงไปเสีย

(15) ข้อความนี้ดัดแปลงของ M. Nicolaus ว่า "เป็นทาสของตัวเขาซึ่งเอกภาพของชุมชน
ดำรงอยู่ในตัวเขานั่นเอง"

ดังนั้นมันจึงเป็นที่แจ่มชัดว่า ทรัพย์สินเป็นเพียงความสัมพันธ์อย่างมีสำนึก
ของมนุษย์ที่มีต่อเงื่อนไขของการผลิตที่เป็นของตนเองความสัมพันธ์นี้ชุมชนเป็นผู้สร้าง ประกาศ
และให้การรับรองเหมือนกับเป็นกฎหมายเพื่อปัจเจกชน การดำรงอยู่ของผู้ผลิตก็เป็นการดำรง
อยู่ภายในเงื่อนไขทางภววิสัยที่เป็นของเขา มันถูกทำให้เป็นจริงได้โดยผ่านการผลิต การ
จัดสรรแจกจ่ายที่เป็นจริงไม่ได้เกิดขึ้นโดยผ่านความสัมพันธ์กับเงื่อนไขเหล่านี้ที่เกิดขึ้นในทาง
ความคิด หากแต่ผ่านความสัมพันธ์ที่มีการปฏิบัติ และเป็นจริงกับเงื่อนไขเหล่านี้ ก็คือในกระบวนการ
การที่เป็นจริงของการทำให้มันเป็นเงื่อนไขแห่งกิจกรรมทางภววิสัยของมนุษย์

นอกจากนี้ยังหมายความว่าอย่างแจ่มชัดอีกว่า เงื่อนไขต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลง
สิ่งที่ทำให้อาณาบริเวณหนึ่งของโลกกลายเป็นทุ่งล่าสัตว์ก็เนื่องมาจากมีชาติฤๅษีออกไปล่าสัตว์
ในบริเวณนั้น สิ่งที่เปลี่ยนดินให้มาเป็นเครื่องยึดอาณานิคมของแต่ละคนได้ก็คือเกษตรกรรม หลังจาก
ที่กรุงโรมก่อตั้งขึ้นและพลเมืองเข้ามาทำการเพาะปลูกในที่ดินรอบตัวเมือง เงื่อนไขของชุมชน
ก็แตกต่างออกไปจากที่เคยเป็นมาแต่ก่อน ส่วนจุดหมายของชุมชนทั้งหมดก็ยังคงรักษาเอาไว้
คือได้แก่การผลิตของปัจเจกชนที่ทำให้พวกเขาเป็นเจ้าของ กล่าวคือในวิธีการดำรงอยู่ทาง
ภววิสัยอย่างเดียวกันก็ได้ก่อรูปเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิกอื่น และเหตุฉะนั้นจึง
ก่อรูปชุมชนแบบนั้นขึ้นมา แต่การผลิตเข้าในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องเป็นการผลิตใหม่และเป็นการ
ทำลายรูปแบบเก่าด้วย

ยกตัวอย่างเช่น ในชุมชนหนึ่งถ้าให้ปัจเจกชนแต่ละคนครอบครองที่ดินได้จำนวน
เท่านี้เท่านี้เอเคอร์ จากนั้นประชากรก็เพิ่มจำนวนขึ้น ถ้าจะแก้ปัญหานี้ ก็ต้องพัฒนาการล่า
อาณานิคมและมีเองที่ทำให้สงครามเพื่อการยึดครองเป็นสิ่งที่จำต้องเป็น มีเองที่นำไปสู่ระบบ
ทาสและอื่น ๆ กับนำไปสู่การขยายที่ดินส่วนรวมให้กว้างออกไปอีกด้วย และเหตุนี้เองจึงก่อให้เกิด
เกิดพวกขุนนางซึ่งเป็นตัวแทนชุมชนและอื่น ๆ ขึ้น ดังนั้นการคงรักษาชุมชนผูกมัดเอาไว้จึง
หมายถึงการทำลายเงื่อนไขที่มันตั้งขึ้นอยู่ แล้วเปลี่ยนไปเป็นปฏิปักษ์กับมัน ตัวอย่างเช่น
ประสิทธิภาพในการผลิตของชุมชนอาจสามารถเพิ่มขึ้นได้โดยไม่ต้องเพิ่มพื้นที่โดยอาศัยการพัฒนา
หลังการผลิต (ซึ่งก้าวไปข้างหน้าที่สุดในเกษตรกรรมแบบเก่า) แต่ก็มีหมายความว่าต้องมีการ
ใหม่ ๆ และการนำแรงงานมาผสมรวมกันเข้า มีอัตราส่วนที่สูงขึ้นในการทำงานแต่ละวันซึ่งใช้
ไปในการเกษตร ฯลฯ และจากนั้นเองเงื่อนไขเศรษฐกิจแบบเก่าของชุมชนก็จะยุติบทบาทลง
บทบาทของการผลิตเข้าในตัวเองไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางภววิสัย ตัวอย่างเช่นการ
เปลี่ยนแปลงหมู่บ้านเป็นเมือง จากป่ารกเป็นไร่นาสำหรับเกษตรกรรม ฯลฯ หากยังเปลี่ยนแปลง
ผู้ผลิตพร้อมกันไปด้วย โดยมีคุณภาพใหม่เกิดขึ้น ด้วยการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาท่ามกลางการผลิต
ก่อรูปของอำนาจใหม่และความรับรู้ใหม่ วิธีของการแลกเปลี่ยนกันทางสังคมแบบใหม่ ความจำเป็น
ใหม่ และภาษาพูดใหม่

ยิ่งวิธีการผลิตในครัวเรือนเองเก่าล้าสมัยเท่าไร นั่นคือกระบวนการที่เป็นจริงของการจัดสรรจ่ายแจกผลผลิตยิ่งคงลักษณะเดิมมากเท่าไร รูปแบบโบราณของทรัพย์สินก็ยิ่งไม่เปลี่ยนแปลงมากเท่านั้นและรวมไปถึงชุมชนส่วนทั้งหมดด้วย (มีข้อสังเกตว่า วิธีแบบ เก่าเป็นที่ยึดอยู่เป็นเวลานานในชุมชนเกษตรกรรมและยิ่งนานไปกว่านี้อีกในชุมชนที่มีลักษณะผสมแบบตะวันออกระหว่างเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม) ในชุมชนที่สมาชิกของมันได้แยกออกจากการดำรงอยู่รวมหมู่ที่เป็นแบบชุมชนเมืองและการเป็นเจ้าของที่ดินในเมืองไปดำรงอยู่ต่างหากแบบที่เป็นเจ้าของส่วนบุคคล ก็จะมีเงื่อนไขที่ทำให้ปัจเจกชนสูญเสียทรัพย์สิน [กรรมสิทธิ์] ของเขาได้ นั่นคือเกิดเป็นความสัมพันธ์สองชั้นที่ทำให้เขาเป็นทั้งพลเมืองที่มีฐานะเสมอภาค เป็นสมาชิกของชุมชน และการเป็นเจ้าของ ในรูปแบบทางตะวันออก การสูญเสียเช่นนี้เป็นไปได้ยาก ยกเว้นแต่เป็นผลมาจากอิทธิพลภายนอกโดยสิ้นเชิง เพราะสมาชิกแต่ละคนของชุมชนแบบนี้ไม่เคยมีความสัมพันธ์กับชุมชนชนิดที่เป็นอิสระถึงขนาดที่สามารถทำให้เขาต้องสูญเสียความผูกพัน (ทางภววิสัย ทางเศรษฐกิจ) ของเขา กับชุมชนลงไป เขาได้ทิ้งรากลึกลงไปในชุมชนอย่างมั่นคง นี่ก็เป็นเพราะการผสมรวมกันของอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม ของตัวเมือง (ในตัวอย่างนี้คือหมู่บ้าน) กับชนบท ในหมู่คนโบราณเขามองว่าอุตสาหกรรมเป็นการทำให้เสียผู้เสียคน (มันเป็นธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับเสรีชน ผู้อยู่ได้อุปถัมภ์ และคนต่างเมือง ฯลฯ การพัฒนาผลิตภาพของแรงงาน (ซึ่งไม่ใช่แรงงานที่ใช้ในงานบ้านที่จำต้องขึ้นต่อเกษตรกรรมโดยสิ้นเชิง แต่เป็นแรงงานของเสรีชนที่ใช้สำหรับการเพาะปลูก และการทำสงครามหรือใช้ประกอบกิจทางศาสนาและภารกิจสำหรับชุมชนเช่นการสร้างบ้าน ถนน หรือโบสถ์) ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยหรือผ่านการติดต่อกับพวกคนต่างเมือง และทาส หรือจากความต้องการแลกเปลี่ยนเอาผลผลิตส่วนเกินจากเมืองอื่น ๆ ฯลฯ ก็ได้แยกหลายวิธีการผลิตซึ่งรองรับชุมชนนั้นอยู่ และพร้อมกันนั้นก็หลายปัจเจกชนในทางภววิสัยคือปัจเจกชนที่เรียกว่าชาวกรีก, ชาวโรมัน ฯลฯ ลงไปด้วย การแลกเปลี่ยนก็มีผลทำนองเดียวกัน เช่นเดียวกับการเป็นหนี้สิน ฯลฯ

เราได้เอกภาพมูลรากระหว่างรูปแบบเฉพาะของชุมชนหนึ่งหรือชาติกลุ่มหนึ่งกับทรัพย์สินที่สอดคล้องกับมันในธรรมชาติ หรือที่เรียกว่าความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางภววิสัยของการผลิตที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ ที่เป็นวัตถุทางภววิสัยของแต่ละคนทีละคนโดยจัดการโดยผ่านชุมชน เอกภาพนี้ ในด้านหนึ่งปรากฏเป็นรูปแบบเฉพาะของทรัพย์สิน ซึ่งมีอยู่จริงก็ในวิธีแห่งการผลิตที่แน่นอน วิธีการผลิตนี้ก็เป็นทั้งความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนด้วยกันเองและเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นอนของพวกเขามีต่ออนันตวิสัยวัตถุรอบ ๆ ตัวเขา เป็นวิธีการทำงานเฉพาะแบบของเขา (ซึ่งมักได้แก่แรงงานของครอบครัวและบ่อยครั้งคือแรงงานส่วนรวมของชุมชน) ชุมชนเองจึงเป็นหลังการผลิตขั้นแรกที่ยิ่งใหญ่ เป็นเงื่อนไขของการผลิตเฉพาะแต่ละชนิดแต่ละอย่าง (ตัวอย่างเช่นการเลี้ยงสัตว์, การเกษตร) นำไปสู่วิวัฒนาการของวิธีการผลิตแต่ละชนิดและหลังการผลิตแต่ละอย่าง นำไปสู่การพัฒนาของสิ่งภววิสัยและอัตวิสัยที่แตกต่างกัน โดยมีสิ่งอัตวิสัยปรากฏเป็นคุณภาพของปัจเจกชนทั้งหลาย

วิเคราะห์ให้ถึงที่สุดแล้ว ชุมชนและทรัพย์สินที่อยู่ในชุมชนนั้นคล้อยตามตัวเอง ให้เข้าไปอยู่ในขั้นที่แน่นอนในการพัฒนาหลังการผลิตของผู้ใช้แรงงานซึ่งสอดคล้องกับความสัมพันธ์ที่แน่นอนระหว่างพวกเขาด้วยกันเองและธรรมชาติ การพัฒนาดังกล่าวจนไปถึงจุดที่แน่นอนหนึ่ง เกิดเป็นการผลิตซ้ำ หลังจากนั้น จึงเปลี่ยนไปสู่การแตกสลาย

ดังนั้นความหมายโดยนัยของทรัพย์สิน ไม่ว่าจะในรูปแบบเอเชีย, สลáf, คลาสสิกโบราณและเยอรมัน จึงได้แก่ความสัมพันธ์ของผู้ใช้แรงงาน (ในการผลิต หรือที่ผลิตซ้ำตัวเขาเอง) เชื้อไขการผลิตหรือการผลิตซ้ำที่เป็นของของเขาเอง ฉะนั้น ตามเชื้อไขของการผลิต ทรัพย์สินจะมีรูปแบบต่าง ๆ กัน เป้าหมายของการผลิตในตัวมันเอง คือการผลิตซ้ำผู้ผลิตและพร้อมกับเชื้อไขทางภววิสัยแห่งการดำรงอยู่ของเขาด้วย ความสัมพันธ์อันนี้ในแบบที่เป็นเจ้าของซึ่งไม่ใช่ผลของแรงงานหากเป็นสมมติฐานเบื้องต้นของแรงงาน คือของการผลิตแสดงให้เห็นถึงการดำรงอยู่ที่แน่นอนของปัจเจกชนที่เป็นส่วนหนึ่งของชาติกฤตหรือชุมชน (ซึ่งกรรมสิทธิ์เป็นของเขาในจุดหนึ่งที่แน่นอน ในระบอบทาส ทาสกสิกร ฯลฯ ผู้ใช้แรงงานเองตกอยู่ในท่ามกลางเชื้อไขของการผลิตตามธรรมชาติสำหรับให้แก่บุคคลที่สาม หรือชุมชน คือการที่ทรัพย์สินไม่ใช่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนที่ทำงานอิสระกับเชื้อไขทางภววิสัยของแรงงานอีกต่อไป ระบอบทาส ทาสกสิกรและอื่น ๆ จึงมักเป็นรูปแบบขึ้นสองไม่ใช่เป็นสิ่งที่อยู่ตั้งแต่กำเนิดชุมชน แม้มันเป็นผลที่จำต้องเป็นและต้องเกิดขึ้นตามตรรกะจากการก่อตั้งระบอบทรัพย์สินขึ้นมาในชุมชนและมีการใช้แรงงานในชุมชน ก็ตาม (ลักษณะของทาสแบบนี้ไม่ใช่ไม่ได้กับลักษณะทั่วไปของทาสทางตะวันออก นี่เป็นเพียงการพิจารณาจากทฤษฎีของทางยุโรปเท่านั้น)

มันเป็นเรื่องธรรมดาเหลือเกินที่จะคิดว่า มีคนบางคนซึ่งร่างกายเข้มแข็งกว่าคนอื่น ในครั้งแรกจับสัตว์เอง หลังจากนั้นจึงจับคนเพื่อนำมาจับสัตว์ให้เขา พูดอย่างสั้น ๆ ก็คือบุคคลผู้ซึ่งใช้คนอื่นเสมือนเป็นเชื้อไขที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเพื่อการผลิตซ้ำของเขาเอง ก็มีสภาพเช่นเดียวกับสัตว์ในธรรมชาติมันเอง คนเช่นนี้ใช้แรงงานของเขาให้หมดไปในการครอบงำปกครองผู้อื่น ความคิดเช่นนี้เป็นสิ่งโง่เขลา เพราะมันเริ่มต้นมาจากจุดยืนของมนุษย์ที่แยกกันอยู่อย่างโดดเดี่ยว แม้มันอาจจะถูกต้องเมื่อมองจากจุดยืนของบางชาติกฤตหรือชุมชนเฉพาะในเชื้อไขหนึ่ง ๆ มนุษย์ค่อย ๆ กลายมาเป็นปัจเจกชนได้ก็โดยผ่านกระบวนการของประวัติศาสตร์ แต่เดิมทีนั้น ถือกันว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติหนึ่ง เป็นชาติวงศ์หนึ่งหรือสัตว์ฝูงหนึ่งแต่ไม่ใช่ "สัตว์การเมือง" ในธรรมชาติทางการเมือง การแลกเปลี่ยนโดยตัวมันเองเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำให้เป็นปัจเจกชน มันทำให้การดำรงอยู่แบบฝูงสัตว์หมดความหมาย แล้วก็ทำลายมันลงไปแล้ว ต่อมาก็ปรากฏว่า มนุษย์ในฐานะของปัจเจกชนมีความสัมพันธ์เพียงกับตัวเขาเท่านั้น ในขณะที่ปัจเจกชนที่สร้างตัวเขาให้เป็นปัจเจกชนก็ได้กลายเป็นสิ่งที่สร้างลักษณะทั่วไปและลักษณะร่วมของเขา ในชุมชนดังกล่าวนี้ การดำรงอยู่ทางภววิสัยของปัจเจกชนที่เป็นเจ้าของ เช่น เป็นเจ้าของที่ดิน แสดงให้เห็นถึงเชื้อไขที่ต้องมีก่อนและมีมากขึ้นภายใต้เชื้อไขแน่นอนที่ถูกมัดเขาไว้กับชุมชน หรือที่ประกอบกันขึ้นเป็นสายสัมพันธ์เชื่อมโยงในท่วงใช้ที่ถูกมัดเขาไว้ ดังตัวอย่างเช่น ในสังคมทุนนิยม กรรมกรดำรงอยู่ทางภววิสัยล้วน ๆ

โดยปราศจากภาววิสัย (คือกรรมกรมีแต่ร่างกายหรือแรงงานแต่ไม่มีเครื่องมือทำการผลิตที่เป็นของตนเอง - ผู้แปล) สิ่งที่อยู่เบื้องหน้าเขา บัดนี้ได้กลายเป็นชุมชนที่แท้จริง ซึ่งเขาพยายามจะหาถิ่นจากชุมชนนี้ แต่การถกเถียงกันว่าชุมชนนี้กลืนกินเขาเป็นอาหารของมันไปเสีย

รูปแบบทั้งหมดซึ่งชุมชนแสดงให้เห็นถึงสมาชิกของมันที่อยู่ในเอกภาพทางภาววิสัยที่แน่นอนกับเงื่อนไขแห่งการผลิตของพวกเขา หรือวิถีแห่งการเป็นสัตว์ในในรูปแบบที่แน่นอนแสดงให้เห็นถึงลักษณะของชุมชนเองที่มีพวกเขาเป็นเงื่อนไขของการผลิต สิ่งเหล่านี้ล้วนจำเป็นต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของหลังการผลิต ซึ่งถูกจำกัดทั้งในข้อเท็จจริงและในทางหลักการ (แน่นอนรูปแบบเหล่านี้วิวัฒนาการไปตามธรรมชาติไม่มากนักน้อย แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผลของกระบวนการทางประวัติศาสตร์) พัฒนาการของหลังการผลิตทำลายรูปแบบเหล่านี้ และการถูกทำลายนี้ในตัวมันเองก็เป็นพัฒนาการของหลังการผลิตของมนุษย์ แรงงานถูกนำมาใช้นับแต่แรกบนพื้นฐานที่แน่นอนครั้งแรกในยุคบุพกาลจากนั้นในประวัติศาสตร์⁽¹⁶⁾ อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นพื้นฐานนี้หรือสมมติฐานเบื้องต้นในตัวมันเองก็ถูกยกเลิกไป หรือมีแนวโน้มจะสูญหายไปเนื่องจากได้กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของกลุ่มคนที่กำลังก้าวไปข้างหน้า

ทรัพย์สินที่ดินแบบยุคกลางลึกลับราวเท่าที่ปรากฏอีกครั้ง ในระบบจักรวรรดิทรัพย์สินยุคสมัยใหม่⁽¹⁷⁾ อยู่ในเรื่องของเศรษฐศาสตร์การเมือง และเราจะพูดถึงมันในตอนที่ว่าด้วยทรัพย์สินที่ดิน (ทั้งหมดนี้จะนำมาวิเคราะห์ในภายหลังอีกครั้งให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและในรายละเอียดมากกว่านี้)

สิ่งที่เราสนใจในที่นี้ก็คือ สัมพันธภาพระหว่างแรงงานกับทุนหรือกับเงื่อนไขทางภาววิสัยของแรงงานที่เป็นทุน แสดงให้เห็นถึงกระบวนการประวัติศาสตร์ซึ่งทำลายรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้ใช้แรงงานเป็นเจ้าของหรือของเจ้าของที่ทำงานลงไป นี่หมายความว่าในประการแรกและสำคัญที่สุดคือ

(1) การแตกสลายของความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีกับโลกที่ดินหรือดินที่เป็นเงื่อนไขของการผลิตทางธรรมชาติซึ่งมนุษย์สัมพันธ์เหมือนกับเป็นอนินทรีย์วัตถุของเขา เป็นห้องทำงาน

(16) ข้อความนี้ดัดแปลงของ M. Nicolaus ว่า "ครั้งแรกตามธรรมชาติ อย่างเป็นไปเอง จากนั้นในสมมติฐานเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์..."

(17) ข้อความนี้ดัดแปลงของ M. Nicolaus ว่า "ปรากฏอีกครั้งในกรรมสิทธิ์ที่ดินขนาดเล็ก ยุคสมัยใหม่..."

ของหลังและอาณาจักรแห่งเจตนารมณ์ของเขา รูปแบบทั้งหมดที่ทรัพย์สินนี้ปรากฏออกมาแสดงให้เห็นถึงชุมชนซึ่งสมาชิกของมัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางรูปแบบระหว่างพวกเขาอย่างไรก็ตาม ต่างเป็นเจ้าของด้วยคุณสมบัติแห่งการเป็นสมาชิกของชุมชน ดังนั้นรูปแบบมูลรากของทรัพย์สินชั้นนี้ก็คือทรัพย์สินของประชาคมโดยตรง (ในรูปแบบตะวันออก ที่คัดแปลงแล้วในหมู่สล่าห์ มีการพัฒนาไปถึงจุดแห่งความขัดแย้งกับรูปแบบดั้งเดิมนี้ในทรัพย์สินแบบยุคคลาสสิกโบราณและเยอรมัน แต่ยังคงเป็นพื้นฐานที่ลึกซึ้งปกปิดอยู่)

(2) การแตกสลายของความสัมพันธ์ที่มนุษย์เป็นเจ้าของเครื่องมือ เช่นเดียวกับการที่รูปแบบของทรัพย์สินที่ดินที่กล่าวมาแล้วข้างต้นที่แสดงให้เห็นถึงชุมชนที่แท้จริง กรรมสิทธิ์ในเครื่องมือของผู้ใช้แรงงานก็แสดงให้เห็นถึงรูปแบบเฉพาะแห่งพัฒนาการของหัตถอุตสาหกรรมเช่นกัน กล่าวคือในรูปแบบของแรงงานหัตถกรรม สมาคมช่างฝีมืออาชีพรวบรวมเอาช่างประติมากรและช่างฝีมือต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน (ระบบหัตถกรรมของทางตะวันออกโบราณอาจจัดรวมเข้าไว้ในหัวข้อที่ (1) ได้) ในที่นี้แรงงานในตัวเองยังคงเป็นแบบกึ่งเพื่อศิลปะ กึ่งเพื่อผลตอบแทนในตัวเอง ฯลฯ สถาบันของ "นายแห่งช่างฝีมือ" นายทุนเองก็ยังคงเป็นนายช่างฝึกหัดอยู่เหมือนกัน การมีความชำนาญพิเศษในงานฝีมือเองเป็นช่องทางในการเข้าไปมีกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือ ฯลฯ กล่าวได้ว่า วิถีแห่งการทำงานในขอบเขตที่แน่นอนกลายเป็นมรดกที่สืบทอดต่อมาได้ เช่นเดียวกับองค์กรจัดตั้งและเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน ชีวิตชาวเมืองยุคกลาง แรงงานยังคงเป็นของเขาเอง มีการพัฒนาของความสามารถด้านเดียวที่ทำให้ทั้งตนเองได้ระดับหนึ่ง

(3) สิ่งที่รวมเข้าไว้ในสองข้อนั้นคือข้อเท็จจริงที่ว่า มนุษย์ครอบครองปัจจัยแห่งการบริโภคก่อนการผลิตซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้เขาสามารถยังชีพอยู่ได้ในฐานะผู้ผลิตนั้นคือในระหว่างทำการผลิต ก่อนทำให้งานเสร็จ ในฐานะของเจ้าของในที่ดิน เขามีรายได้จำนวนหนึ่งสำหรับใช้ในการบริโภคตามที่จำเป็น ในฐานะของนายช่างฝีมือเขามีรายได้จากการได้รับมรดกจากการทำงานหรือการเก็บหอมรอมริบเอาไว้ และในสมัยที่ยังเป็นเด็กหนุ่ม เขาก็เป็นลูกมือฝึกงาน (18) ก่อน เขายังไม่ได้เป็นคนงานอิสระอย่างแท้จริง แต่อาศัยกินอยู่ร่วมกับนายช่างในลักษณะห่อหุ้มลูกในฐานของช่างฝึกหัด (ที่แท้จริง) (19) ก็จะมีลักษณะของชุมชนที่ใช้จ่ายร่วมกันในกองทุนสำหรับการ

(18) ลูกมือฝึกงาน (apprentice) คือเด็กหนุ่มที่พ่อแม่ส่งให้มาเรียนรู้อาชีพช่าง ด้วยการทำงานจิปาละรับใช้นายช่าง ระยะเวลาประมาณ 5-7 ปี ส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวผู้ดี หรือพ่อค้า อีกส่วนหนึ่งเป็นเด็กยากจนอนาถา นายช่างบางคนไม่ได้อบรมหรือสั่งสอนวิชาอะไรให้ นอกจากเอามาทรงงานเย็บทาสและเย็บนิตทาธุลามาก

(19) ช่างฝึกหัด (journeyman) คือคนงานในสมาคมช่างฝีมืออาชีพที่ผ่านการเป็นลูกมือฝึกหัดงานมาแล้ว แต่ยังไม่สามารถเป็นนายช่างได้ -ผู้แปล

บริษัท ซึ่งอยู่ในความครอบครองของนายช่าง แม้ว่ามันจะไม่ใช้ทรัพย์สินของช่างฝึกหัดก็ตาม แต่อย่างน้อยตามกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี และอื่น ๆ ของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ เขา ก็มีส่วนเป็นผู้ครอบครองร่วมอยู่ด้วย (ประเด็นนี้จะขยายความต่อไป)

(4) ในเวลาเดียวกัน ความสัมพันธ์แบบทาสหรือทาสกสิกรก็จำต้องสลายตัวลง ไปด้วย ความสัมพันธ์เช่นนี้ทำให้ผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นพลังแรงงานที่มีชีวิตและสมรรถภาพเป็น เพียงหนึ่งในเงื่อนไขทางภววิสัยของการผลิต กล่าวสำหรับทุน คนงานไม่ใช่เป็นเงื่อนไขของการ ผลิต งานต่างหากที่เป็น ถ้าทุนสามารถทำให้เครื่องจักร หรือยิ่งกว่านั้นคือน้ำหรืออากาศทำงาน ให้มันได้ก็จะยิ่งดีขึ้น ดังนั้นทุนก็ได้เข้ามาเป็นเจ้าของผู้ใช้แรงงาน หากแต่เป็นเจ้าของ แรงงานของเขาและก็ไม่ใช้โดยตรง หากด้วยวิธีทางแห่งการแลกเปลี่ยน (ตรงข้ามกับความ สัมพันธ์แบบทาสหรือทาสกสิกรที่ทาสและทาสกสิกรถูกใช้โดยตรงให้เป็นเงื่อนไขของการผลิต - ผู้แปล)

สิ่งเหล่านี้ ในด้านหนึ่ง เป็นสมมติฐานเบื้องต้นของประวัติศาสตร์ ซึ่งถ้าปราศจาก เงื่อนไขนี้คนงานก็ไม่สามารถเกิดเป็นคนงานเสรีขึ้นมาได้ คนงานเสรีคือสิ่งที่ปราศจากภววิสัย มีแต่ สมรรถภาพทางอัตวิสัยสำหรับการทำงานอย่างเดี่ยวเท่านั้น เขาต้องเผชิญหน้ากับเงื่อนไขภววิสัย แห่งการผลิตที่ไม่ใช่เป็นทรัพย์สินของเขา หากเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น (หรือทรัพย์สินแปลกแยก) เป็นมูลค่าที่ดำรงอยู่เพื่อตัวมันเองและเป็นทุน อีกด้านหนึ่ง บั๊กนีย์ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องถามว่า มีเงื่อนไขอะไรอีกบ้างที่จำเป็นถ้าคนงานจะต้องเผชิญหน้ากับทุน

บทที่ ๒

การก่อรูปของระบบทุนนิยม

ก. การแตกสลายของระบบกรรมสิทธิ์ ๓ แบบ

สูตรของ "ทุน" ซึ่งคือการที่แรงงานที่มีชีวิตสัมพันธ์กับวัตถุดิบ เครื่องมือ และปัจจัยสำหรับการยังชีพที่จำเป็นในระหว่างช่วงเวลาทำการผลิต แบบค่านับ คือมันไม่ใช่ เป็นทรัพย์สินของเขานั้น ก่อนอื่นประกอบด้วยการไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือการปฏิเสธสภาวะที่ปัจเจกชนผู้ใช้แรงงานถือว่าที่ดิน ดินเป็นของของเขา จากการที่เขาทำงาน ทำการผลิตในฐานะที่เป็นเจ้าของสิ่งเหล่านั้น ในกรณีที่ดีที่สุดเขาไม่เพียงแต่สัมพันธ์กับที่ดินในฐานะของผู้ใช้แรงงานเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเจ้าของที่ดินที่มีความสัมพันธ์กับตัวเขาเองที่เป็นผู้ใช้แรงงานเองด้วย กรรมสิทธิ์ในที่ดินมักจะรวมเอากรรมสิทธิ์ในวัตถุดิบ ในเครื่องมือมาตรฐานของการทำงาน ดิน และรวมถึงในผลที่เกิดขึ้นมาเองบนดินนั้น ๆ ด้วย ในรูปแบบดั้งเดิมที่สุด ปัจเจกชนถือว่าดินเป็นของเขา ทั้งยังเก็บหาวัตถุดิบ เครื่องมือ ตลอดจนปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการยังชีพได้จากธรรมชาติอันเป็นผลการสร้างสรรค์ของโลกเองไม่ใช่แรงงาน พื้นที่ที่ความสัมพันธ์นี้ได้รับการผลิตซ้ำ บรรดาเครื่องมือขึ้นสอง (คือเครื่องมือที่มนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์สร้างขึ้นมานี้ไม่ใช่ที่อยู่ตามธรรมชาติ -ผู้แปล) และดอกผลของโลกที่สรรค์สร้างด้วยแรงงานก็ปรากฏออกมาทันทีรวมทั้งทรัพย์สินที่ดินในรูปแบบบุพกาล สภาวะการณัลักษณะประวัติศาสตร์ดังกล่าวนี้ซึ่งไม่ใช่เป็นความสัมพันธ์ของทรัพย์สินที่สมบูรณ์ ก่อนอื่นถูกปฏิเสธจากความสัมพันธ์ของคนงานที่มีกับ เงื่อนไขของแรงงานที่เป็นทุน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของทรัพย์สินที่สมบูรณ์กว่า นี่เป็นสภาวะการณัประวัติศาสตร์หมายเลข 1 ซึ่งถูกปฏิเสธไปในความสัมพันธ์อันใหม่ หรืออนุมานได้ ว่าแตกสลายไปแล้วในทางประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ขั้นที่สองแสดงออกในกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือ โต้แย้งในความสัมพันธ์ของผู้ใช้แรงงานกับเครื่องมือที่เป็นของเขาเอง ซึ่งก็คือการที่เขาทำงานโดยที่เป็นเจ้าของเครื่องมือด้วย (ซึ่งก็หมายความว่าเครื่องมือแต่ละประเภทอยู่ภายใต้หรือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานแต่ละชิ้นของเขา อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงขั้นการพัฒนาที่มีลักษณะเฉพาะและจำกัดของหลังการผลิตที่ใช้ในการทำงาน) เรากำลังพิจารณาถึงสภาวะที่ผู้ใช้แรงงานไม่เพียงแต่เป็นเจ้าของเครื่องมือเท่านั้น หากในรูปแบบที่ผู้ใช้แรงงานเป็นเจ้าของหรือที่เป็นเจ้าของผู้ใช้แรงงานนี้ยังปรากฏออกมาในรูปแบบที่เป็นอิสระและแยกออกจากทรัพย์สินที่ดิน เช่นช่างฝีมือและแรงงานที่พัฒาขึ้นในเมืองและไม่ใช่เหมือนกับกรณีแรกซึ่งเขาสัมพันธ์และขึ้นกับทรัพย์สินที่ดินโดยไม่ได้ตั้งใจ ดังนั้น ในที่นี้เราจึงพบว่าวัตถุดิบและปัจจัยสำหรับการยังชีพถูกทำให้เป็นทรัพย์สินของช่างฝีมือโดยผ่านงานฝีมือของเขา ผ่านทรัพย์สินของเขาที่อยู่ในเครื่องมือ ประวัติศาสตร์ขั้นที่สองจึงเห็นได้ว่าคำรณัตถ์และแยกออกจากประวัติศาสตร์ขั้นที่หนึ่ง ซึ่งในเวลาต่อมาจะได้รับการดัดแปลงไปอีกค่อนข้างมาก จากการที่ทรัพย์สินประเภทที่สองหรือเจ้าของผู้ใช้แรงงานนี้ได้รับรู้ซึ่งการดำรงอยู่ที่เป็นอิสระของตน

เมื่อเครื่องมือเองได้เป็นผลผลิตของแรงงานแล้ว นั่นคือ ปัจจัยที่ประกอบขึ้นเป็นทรัพย์สินได้ถูกสร้างขึ้นโดยแรงงานแล้ว ชุมชนในที่นี้ก็ไม่สามารถปรากฏออกมาในรูปแบบบุพกาลหรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติเกิดขึ้นแล้วในการเริ่มแรกอีกต่อไป ชุมชนที่ทรัพย์สินรูปแบบดังกล่าวนี้ก่อตั้งขึ้นมาได้กลายเป็นชุมชนที่ถูกผลิต ถูกสร้างขึ้นมา เป็นชุมชนทฤษฎีภูมิ[ชั้นสอง]ซึ่งได้ก่อรูปร่างขึ้นมา กล่าวคือเป็นชุมชนที่ผลิตโดยผู้ใช้แรงงานเอง จึงเป็นที่แจ้งชัดว่า ในที่ซึ่งกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือเป็นความสัมพันธ์กับเงื่อนไขแห่งแรงงานในแบบที่มีมันเป็นทรัพย์สินของเขา ในที่นี้หรือในกระบวนการใช้แรงงานที่เป็นจริง เครื่องมือก็เป็นเพียงปัจจัยของแรงงานส่วนบุคคล และศิลปของการเป็นเจ้าของเครื่องมือที่แท้จริง ตลอดจนการใช้มันให้เป็นเครื่องมือในการทำงาน จึงเป็นความชำนาญพิเศษของผู้ใช้แรงงาน ซึ่งทำให้เขาเป็นเจ้าของเครื่องมือของเขาได้ กล่าวอย่างสั้น ๆ คุณสมบัติสำคัญของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ซึ่งมีงานฝีมือเป็นหลักของมัน และประกอบด้วยเจ้าของกิจการทั้งหลายนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ในความหมายของความสัมพันธ์ที่มีกับเครื่องมือการผลิต นั่นคือเครื่องมือเป็นทรัพย์สิน ทั้งนี้ย่อมมีความแตกต่างจากความสัมพันธ์ที่มีกับโลกกับที่ดินในฐานะที่เป็นของคน ๆ หนึ่ง ไม่ถือว่าวัตถุเป็นทรัพย์สิน ในสภาพของประวัติศาสตร์หมายเลข สอง นี้ ทรัพย์สินจึงประกอบกันขึ้นจากความสัมพันธ์ของอัตราส่วนที่ใช้แรงงานกับปัจจัยเพียงประการเดียวของเงื่อนไขแห่งการผลิต ซึ่งทำให้เขาเป็นเจ้าของที่ใช้แรงงานได้ และสภาวะนี้สามารถดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการเป็นด้านที่ขัดแย้งกับสภาวะประวัติศาสตร์หมายเลข หนึ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนเสริมของสภาวะประวัติศาสตร์หมายเลข หนึ่ง ที่คัดแปลงแล้ว สูตรประการแรกของทุนก็ปฏิเสธสภาวะประวัติศาสตร์อันนี้ด้วยเช่นกัน

ยังมีรูปแบบที่เป็นไปได้แบบที่สาม ซึ่งปัจเจกชนไม่ใช่เป็นเจ้าของที่ดินหรือเครื่องมือ(หรือแรงงานเอง) หากเป็นแต่เพียงเจ้าของปัจจัยที่พอเพียงได้เท่านั้น โดยถือว่ามันเป็นเงื่อนไขทางธรรมชาติของอัตราส่วนที่ใช้แรงงาน ในส่วนลึกก็คือสูตรของระบบทาสและทาสกสิกร ซึ่งก็ถูกปฏิเสธมาแล้วเช่นกัน จากความสัมพันธ์ของคนงานที่มีกับเงื่อนไขของการผลิตที่เป็นทุน หรือกล่าวได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่ถูกสลายไปแล้วในทางประวัติศาสตร์

รูปแบบทรัพย์สินบุพกาลจำเป็นต้องสลายตัวไปเมื่อความสัมพันธ์ที่มีกับเงื่อนไขทางทฤษฎีซึ่งกำหนดการผลิตแบบที่เป็นของคนหนึ่ง ๆ อยู่มีความแตกต่างกัน มันเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของรูปแบบชุมชนที่แตกต่างกัน และแน่นอนเหมือนกันมันก็มีรูปแบบเฉพาะของชุมชนเป็นสมมติฐานเบื้องต้น เนื้อหาของรูปแบบเหล่านี้ถูกคัดแปลงอย่างเด่นชัดเมื่อนำเอาแรงงานเข้าไปรวมไว้ในเงื่อนไขทางทฤษฎีของการผลิต(ดังเช่นในระบบทาสและทาสกสิกร) ผลก็คือลักษณะของรูปแบบทรัพย์สินทั้งหมดที่รวมอยู่ใน(สภาวะทางประวัติศาสตร์)หมายเลข หนึ่ง ได้สูญหายและถูกคัดแปลงไป รูปแบบทั้งหมดนี้ยังได้รวมเอาทาสเข้าไว้ด้วย และที่รวมทั้งการยกเลิกมันเสียด้วย ในส่วนของ(รูปแบบ)หมายเลข สอง ซึ่งแรงงานเฉพาะอย่างอันใดแก่ความชำนาญในงานฝีมือและผลที่ตามมาคือเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน ได้เปลี่ยนมาเป็นทรัพย์สินของช่างฝีมือเองก็คล้ายกับทรัพย์สินในเงื่อนไขของการผลิตเช่นกัน นี่ก็เท่ากับเป็นการแยก

[แรงงานเฉพาะนี้] ออกจากระบอบทาสและทาสกสิกร อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่พัฒนาการด้านลบที่คล้ายคลึงกับในรูปแบบของระบบวรรณะได้

รูปแบบที่สาม กรรมสิทธิ์ในปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการยังชีพ ไม่สามารถมีความสัมพันธ์ใด ๆ เหนือขึ้นของปัจเจกชนผู้ใช้แรงงานที่มีกับเงื่อนไขของการผลิต และดังนั้นกับการดำรงอยู่ของเขาได้ ในกรณีที่มันยังไม่สลายตัวไปเป็นระบอบทาสและทาสกสิกร รูปแบบทรัพย์สินดังกล่าวสามารถเป็นได้เพียงความสัมพันธ์ของสมาชิกชุมชนบุพกาลจำนวนหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้นมาบนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่ง[ผู้ใช้แรงงาน]ยังเคยได้สูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเขาไปและยังไม่ได้ก้าวเข้าสู่ระบอบทรัพย์สินหมายเลขที่สอง ดังเช่นในกรณีของราษฎรสามัญชาวโรมันในสมัยของ "ชนบทและละครสัตว์" (1) ความสัมพันธ์ระหว่างนาย-บ่าวที่มีต่อเจ้านายของพวกเขา หรือของการรับใช้ส่วนบุคคล โดยหลักการสำคัญแล้วมีข้อแตกต่างอยู่ กล่าวคือในส่วนลึก รูปแบบของมัน[การรับใช้ส่วนบุคคล]เป็นได้แต่เพียงวิถีแห่งการดำรงอยู่ของเจ้าของที่ดิน ผู้ซึ่งไม่ได้ใช้แรงงานของตนเองอีกต่อไปแล้ว แต่นอกจากเงื่อนไขของการผลิตอื่น ๆ แล้ว เขาก็ถือเอาผู้ใช้แรงงานที่เป็นทาสกสิกรเป็นทรัพย์สินของเขาด้วย ในที่นี้สิ่งที่เป็นความสัมพันธ์อันสำคัญของการเข้าไปเป็นเจ้าของคือ ความสัมพันธ์ของการครอบงำระหว่างนาย-บ่าว ลำพังแต่การเข้าไปเป็นเจ้าของเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์นาย-บ่าวให้เกิดขึ้นกับพวกสัตว์ ดิน และอื่น ๆ ได้ แม้ว่าสัตว์จะรับใช้กายของมันได้คล้ายเหมือนกับ สมมติฐานเบื้องต้นในความสัมพันธ์ของนาย-บ่าวก็คือการเข้าครอบครองยังเป็นเจ้านิคมของผู้อื่นสิ่งมีชีวิตที่ปราศจากเจตจำนง ดังเช่นสัตว์ อาจให้บริการรับใช้ได้ แต่ไม่ว่าจะทำให้เจ้าของของมันเป็น เจ้านาย ไปได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เราเห็นในที่นี้คือ ความสัมพันธ์ของการครอบงำและการรับใช้ต่างก็อยู่ในสูตรของการเข้าไปเป็นเจ้าของเครื่องมือของการผลิต นี้ได้ อย่างไรก็ตาม และมักก่อรูปกันเข้าเป็นจุดเดือดที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและการเสื่อมทรุดและพังทลายในความสัมพันธ์ของทรัพย์สินและการผลิตแบบบุพกาลทั้งหมด ขณะเดียวกันมันก็แสดงออกถึงข้อจำกัดของระบบทรัพย์สินและการผลิตแบบบุพกาลด้วย ถึงกระนั้นความสัมพันธ์ของนาย-บาวก็ยังถูกผลิตซ้ำอีกในทุนด้วย แม้ในรูปแบบที่ถูกดัดแปลงไปแล้วก็ตาม ดังนั้นมันจึงก่อรูปกันเข้าเป็นจุดเดือดในการสลายตัวมัน และก็เป็นสัญลักษณ์ถึงความจำกัดของมันเอง

"นำเวทนายีนักที่สิทธิในการขายตัวเองและลูกเมียในยามทุกข์ยากเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ทั่วไป ทั้งทางเหนือ ในหมู่ชาวกรีกและในเอเชีย สิทธิของเจ้าหนี้ในการเอาลูกหนี้ที่ผิดสัญญาขึ้นมาเป็นข้ารับใช้ และขูดรีดด้วยแรงงานของเขาหรือด้วยการขายตัวเอง ก็มีอยู่แพร่หลายเกือบพอ ๆ กัน (นิร์นัวร์, I, ๘๐๐) ในความตอนหนึ่ง นิร์นัวร์อธิบายถึงความ

(1) หมายถึงมวลชนที่ไร้สมบัติอาศัยอยู่ได้ด้วยการรับบริจาคจากสาธารณะชน -(J.C.)

ยากลำบากและความเข้าใจผิดของนักเขียนกรีกในสมัยของออกุสตุส⁽²⁾ ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรกับขุนนางโดยเอาไปปนกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์หรือเจ้านาย กับข้าวไพร่ ทั้งนี้ก็ขึ้นกับข้อเท็จจริงที่ว่า "พวกเขาเขียนขึ้นในเวลาที่คนรวยและคนจนเท่านั้นที่ประกอบกันเข้าเป็นชนชั้นที่แท้จริงของพลเมือง ในที่ซึ่งคนที่ยากไร้ขาดแคลน ไม่ว่ารากเง่าเหล่ากอของเขาส่งออกดีเพียงไร ต้องการผู้อุปถัมภ์ และในเวลาเช่นนั้นถึงมหาเศรษฐีที่เป็นเพียงเสรีชน(ที่เคยเป็นทาสมาก่อน - ลูแปด) ก็ยังมีผู้เสนอหาให้มาเป็นผู้อุปถัมภ์ พวกเขาหาร่องรอยของความสัมพันธ์แบบที่พาสีบทอกคือเนื่องกันมาแทบไม่ได้เลย" (I, 820) "ช่างฝีมือมีอยู่ในชนชั้นทั้งสอง(ชาวเมืองที่เป็นคนต่างด้าวและเสรีชน ตลอดจนลูกหลานของพวกเขา) และราษฎรสามัญซึ่งจะตั้งการเกษตรแล้วเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองที่มีสิทธิอันจำกัด พวกเขาไม่ได้ขาดเสียซึ่งเกียรติภูมิของสมาคมช่างฝีมืออาชีพที่มีการยอมรับตามกฎหมาย และนี่ก็เป็นสิ่งที่ได้รับการนับถืออย่างสูงจนนума ได้รับสมญาว่าเป็นบิดาแห่งช่างฝีมือ⁽³⁾ ในสมัยนั้นมีสมาคมช่างฝีมืออาชีพอยู่เก้าแห่งคือช่างทอ ช่างทอง ช่างไม้ ช่างย้อมผ้า ช่างทำถัง ช่างเกือกม้า ช่างทองแดง ช่างปั้นหม้อ และสมาคมช่างฝีมือ อันสุดท้ายครอบคลุมงานฝีมือที่เหลือเอาไว้ทั้งหมด... ในหมู่พวกเขาที่เป็นพลเมืองอิสระ หรือชาวนครรัฐอื่นซึ่งได้รับฐานะเทียบเท่าพลเมืองและไม้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ของใคร (ถ้าสถานะดังกล่าวนี้ได้มีการยอมรับ) หรือผู้ที่เป็นลูกหลานของผู้ที่ได้อุปถัมภ์ซึ่งได้ยกเลิกพันธะผูกพันไปพร้อมกับการสูญสลายของครอบครัวผู้อุปถัมภ์ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าคนเหล่านี้ยังคงอยู่ห่างไกลจากการมีส่วนร่วมในความขัดแย้งของพวกขุนนางและของชุมชน⁽⁴⁾ เช่นเดียวกับที่สมาคมช่างฝีมืออาชีพชาวฟลอเรนซ์ยังคงอยู่นอกความขัดแย้งระหว่างตระกูลครอบครัว Guelph กับ Ghibelline จึงความเป็นไปได้ที่ประชากรที่เป็นข้าวไพร่ยังคงอยู่ใต้บังคับของพวกขุนนางโดยสิ้นเชิง" (I, 823)

อีกด้านหนึ่งเราจึงเห็นกระบวนการประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงมวลปัจเจกชนในประชาชาติหนึ่งให้เป็นคนงานเสรีถ้าไม่อาจทำได้ถึงขั้นให้เป็นคนงานเสรีที่แท้จริงในทันทีทันใดอย่างน้อยก็ให้มีสภาพที่จะเป็นคนงานเสรีในอนาคตซึ่งทรัพย์สินที่เหลืออยู่ของพวกเขาก็มีเพียง

(2) ออกุสตุสเป็นผู้ก่อตั้งรัฐบาลจักรวรรดิโรมัน มีชีวิตอยู่ในสมัย 63 ปีก่อนคริสตกาลถึง คริสตกาลที่ 14

(3) ตามประเพณีของโรมันถือว่า นума ปอมปิลิอุส (Numa Pompilius) เป็นกษัตริย์องค์ที่สองของโรมัน -(M.N.)

(4) ข้อความนี้ของ J. Cohen ว่า "การไต่แย่งระหว่างพลเมืองโบราณและสามัญชน

พลังแรงงานของคนและความเป็นไปได้ที่จะแลกเปลี่ยนแรงงานเพื่อให้ได้มาซึ่งมูลค่าที่มีอยู่ใน
ขณะนั้น บัจเจกชนดังกล่าวจึงเผชิญหน้ากับเงื่อนไขภววิสัยของการผลิตทั้งหมดในฐานที่มันเป็น
ทรัพย์สินแปลกแยก เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ทรัพย์สินของพวกเขา แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นมูลค่า เป็น
สิ่งที่สามารถแลกเปลี่ยนได้ ดังนั้นจึงสามารถเข้าครอบครองเป็นเจ้าของได้โดยผ่านแรงงาน
ที่มีชีวิต กระบวนการทางประวัติศาสตร์ของการแตกสลายจึงเป็นดังนี้ การแตกสลายในความ
สัมพันธ์แบบรับใช้ (servile relationship) ที่ผูกมัดผู้ใช้แรงงานเข้ากับที่ดิน และเจ้าที่ดิน
แต่ในข้อเท็จจริงก็คือการถือเอากรรมสิทธิ์ในปัจจัยสำหรับการยังชีพของพวกเขา (ซึ่งในทางเป็น
จริงก็เท่ากับแยกเขาออกมาจากที่ดินนั่นเอง) การแตกสลายของความสัมพันธ์ในทรัพย์สินที่ดิน
ที่พวกเขาเป็นเสรีชน เจ้าของที่ดินขนาดเล็กหรือผู้เช่านา หรือชาวนาเสรี^(๕) การแตกสลาย
ของความสัมพันธ์ในสมาคมช่างฝีมืออาชีพซึ่งถือว่าการกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือการผลิตและแรงงานเป็น
ของผู้ใช้แรงงานเอง และก็คือว่าแรงงานเป็นรูปแบบที่แน่นอนอันหนึ่งของงานฝีมือที่ชำนาญ ซึ่ง
ไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งที่มาของทรัพย์สินเท่านั้น หากยังเป็นทรัพย์สินในตัวเองด้วย นอกจากนั้น
ยังมีการแตกสลายของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในรูปแบบต่าง ๆ อีก ซึ่งได้แก่การที่ผู้ไม่ได้เป็น
เจ้าของ ที่เข้ามาคิดสอยห้อยตามและ เป็นผู้ร่วมบริโภคในผลผลิตส่วนเกินของเจ้านาย และจากนั้นก็
ตอบแทนด้วยการสวมชุดรับใช้ของเจ้านาย เป็นลูกคู่ของเจ้านายในยามที่ขัดแย้งหรือวิวาทกับคน
อื่น บริการรับใช้เจ้านายในทางส่วนตัวทั้งในเรื่องที่เป็นจริงหรือเป็นจินตนาการ ฯลฯ การ
วิเคราะห์อย่างใกล้ชิดขึ้นจะแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เชื่อมสลายไปในกระบวนการแตกสลายทั้งหมดนี้
คือความสัมพันธ์ของการผลิตซึ่งมูลค่าในการใช้ครอบงำอยู่ ได้แก่การผลิตเพื่อจุดหมายในการใช้
โดยตรง โดยที่มูลค่าในการแลกเปลี่ยนและการผลิตของมันแสดงให้เห็นถึงการครอบงำของอีก
รูปแบบหนึ่ง ดังนั้นในความสัมพันธ์ที่แตกสลายดังกล่าวซึ่งจะมีเพิ่มเติมได้ว่าการจ่ายค่าตอบแทนในรูปของ
วัตถุสิ่งของและให้การรับใช้ด้วยสิ่งของจึงครอบงำอยู่ก่อนการจ่ายด้วย เงินตราและเสียค่าตอบ
แทนการรับใช้แรงงานด้วยเงินตรา แต่เป็นเพียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น^(๖) การตรวจ
สอบอย่างใกล้ชิดอีกครั้งจะเผยให้เห็นว่า บรรดาความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้จะแตกสลายลงได้ก็จะ
ต้องมีการพัฒนาหลังการผลิตทางวัตถุ (และแน่นอนทางความคิดด้วย) ในระดับขั้นที่แน่นอน

ข. การก่อรูปของระบอบกรรมสิทธิ์ทุนนิยม

สิ่งที่เราสนใจในจุดนี้ก็คือ กระบวนการแห่งแตกสลายซึ่งเปลี่ยนมวลบัจเจกชน
ในประชาชาติหนึ่ง และอื่น ๆ ให้เป็นแรงงานรับจ้างเสรีในขนาดที่บัจเจกชนถูกบังคับให้ต้องเป็น

(๕) หมายเหตุของมาร์กซ ทั้งนี้ไม่ต้องกล่าวถึงการแตกสลายในรูปแบบก่อนหน้านี้นี้ของทรัพย์สิน
ประชาคมและชุมชนที่แท้จริง

(๖) ประโยคนี้ของมาร์กซอาจแปลอีกอย่างได้ว่า "แต่ที่นี่เป็นเพียงข้อสังเกตเท่านั้น" - (J.C.)

เช่นนั้นก็เนื่องมาจากการที่เจ้าของทรัพย์สินในการใช้แรงงานและจะต้องขายแรงงานของเขา
ด้วยหนึ่งแสดงให้เห็นว่าว่าแหล่งที่มาของรายได้แก่ตอนของปัจเจกชนและในบางส่วนของเงื่อนไข
ในทรัพย์สินไม่ได้สูญหายไปไหน หากแต่การกลับเป็นตรงกันข้าม กล่าวคือมีแต่เพียงการเอา
ประโยชน์จากพวกเขาเท่านั้นที่แตกต่างไป และวิธีแห่งการดำรงอยู่ของพวกเขาได้ถูกเปลี่ยน-
แปลงไป โดยตกไปอยู่ในมือของผู้อื่น[คือนายทุน]ในฐานะกองทุนเสรี หรือกระทั่งพวกเขา
ส่วนหนึ่งก็ยังตกไปอยู่ในกำมือเดียวกัน[ของนายทุน]ด้วย เพียงเท่านั้นก็แจ่มชัดพอแล้วว่า
กระบวนการเดียวกันนี้ซึ่งได้แยกมวลปัจเจกชนออกจากความสัมพันธ์เดิมที่มีกับ เงื่อนไขทาง
ภววิสัยของแรงงานความสัมพันธ์อันใหม่ซึ่งเป็นด้านตรงข้ามกับอันเดิม ได้ปฏิเสธความสัมพันธ์
ก่อนหน้านี้ลงไปในทางใดก็ทางหนึ่งและจากนั้นก็เปลี่ยนแปลงปัจเจกชนเหล่านี้ให้มาเป็นคนงาน
เสรี ก็เป็นกระบวนการเดียวกันที่ปลดปล่อย เงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงาน เหล่านี้ออกจาก
พันธะผูกพันเดิมที่มีกับปัจเจกชนซึ่งขณะนี้ได้แยกออกมาจากมันแล้ว (เงื่อนไขของแรงงานเหล่านี้
ประกอบด้วยที่ดิน วัตถุกับ ปัจจัยการยังชีพ เครื่องมือในการทำงาน เงินตรา หรือสิ่งทั้งหมด
เหล่านี้) สิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่ แต่คงอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป คือเป็นกองทุนเสรี ซึ่ง
ความสัมพันธ์ทางการเมืองแบบเก่า ฯลฯ ทั้งหมดถูกลบหายไป เงื่อนไขทางภววิสัยของแรง-
งานบัดนี้เผชิญหน้าเหล่าปัจเจกชนที่ถูกแยกออกไป และไร้ซึ่งทรัพย์สินได้แก่แต่เพียงในรูปแบบของ
มูลค่า เป็นมูลค่าที่พอเพียงในตัวเอง กระบวนการเดียวกันนี้เองที่นำมวลชนผู้ใช้แรงงาน
เสรีมาเผชิญหน้ากับ เงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงาน และขณะเดียวกันเงื่อนไขที่เป็น
ทุนมาขัดแย้ง เผชิญหน้า กับคนงานเสรีด้วย กระบวนการทางประวัติศาสตร์คือการแยกปัจจัย
ต่าง ๆ ซึ่งก่อนหน้านี้ยังคงผูกพันเข้าด้วยกันอยู่ ผลของมันจึงไม่ใช่ว่าปัจจัยเหล่านี้อันใดอันหนึ่ง
ได้สูญหายไป หากแต่เกิดสถานการณ์ใหม่ที่ปัจจัยแต่ละอันอยู่ในความสัมพันธ์ที่ปฏิเสธอันอื่น
ด้านหนึ่งมีคนงานเสรี(ในอนาคต) อีกด้านก็มีทุน(ในอนาคต) การแยกเงื่อนไขทางภววิสัย
ออกจากชนชั้นซึ่งบัดนี้ถูกเปลี่ยนแปลงมาเป็นคนงานเสรีแล้ว ในเวลาเดียวกันก็จำเป็นต้อง
แสดงออกถึงอีกด้านที่ตรงกันข้ามด้วย คือการที่บรรดาเงื่อนไขทั้งหลายนี้ได้บรรลุซึ่งความเป็น
อิสระ

ขอให้เรามาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับแรงงานรับจ้าง แต่ไม่
ใช้ในลักษณะที่มันเข้าควบคุมและครอบงำเหนือการผลิตในส่วนทั้งหมดแล้ว⁽⁷⁾ หากแต่ใน

(7) หมายเหตุของมาร์กซ ในกรณีเช่นนั้นทุนซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขของแรงงานรับจ้าง ก็เป็น
ผลผลิตของแรงงานรับจ้างเอง และถูกกำหนดจากแรงงานรับจ้างให้เป็นสมมติฐานเบื้องต้น
ของแรงงานเอง แรงงานสร้างทุนขึ้นมาให้มันเป็นสมมติฐานเบื้องต้นของแรงงานเอง

ลักษณะที่กำลังอยู่ในกระบวนการก่อรูปขึ้นมาในทางประวัติศาสตร์ ถ้าเราพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงโดยมูรธาของเงินตราที่มาเป็นทุน กระบวนการแตกเปลี่ยนระหว่างทุนซึ่งก็ยังเป็นเพียงการดำรงอยู่อย่างมีศักยภาพในด้านหนึ่ง กับคนงานเสรีที่ดำรงอยู่อย่างมีศักยภาพในอีกด้านหนึ่ง ผลก็คือเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับข้อสังเกตอย่างธรรมดาซึ่งเรื่องเดียวกันนี้ บรรดานักเศรษฐศาสตร์มักทำเป็นเรื่องราวใหญ่โต^(๘) กล่าวคือ ด้านที่เป็นทุนที่จำต้องมีวัตถุดิบ เครื่องมือและอาหารมากพอที่จะทำให้คนงานสามารถมีชีวิตอยู่ในระหว่างทำการผลิต ก่อนที่การผลิตจะสำเร็จบริบูรณ์ จากนั้นจึงทำให้ในส่วนของคนงานจำต้องมีการสะสมเกิดขึ้น ได้แก่การสะสมที่มีก่อนการใช้แรงงานและไม่ใช้เกิดขึ้นในทันทีจากแรงงานซึ่งทำให้เขาสามารถจัดวางคนงานให้ทำงานและคงสภาพการทำงานนี้ต่อไปได้ในฐานะที่เป็นพลังแรงงานที่มีชีวิต^(๙)

(๘) นักเศรษฐศาสตร์ที่มาร์กซกล่าวถึงคือ Antoine Cherbuliez (1797-1869) นักเศรษฐศาสตร์และนักกฎหมายชาวสวิส เป็นสานุศิษย์ของอิชมองดี แต่กลับใช้ทฤษฎีของสำนักกริการ์โคแน็ง) ในหนังสือ Richesse ou pauvreté : Exposition des causes et des effets de la distribution actuelle des richesses sociales, Paris, 1841, p.16 -(M.N.)

(๙) หมายเหตุของมาร์กซ : พื้นที่ที่ทุนและแรงงานรับจ้างต่างก็เป็นสมมติฐานเบื้องต้นของกันและกันแล้ว คือเป็นรากฐานก่อนทำการผลิต สภาวการณ์ดังต่อไปนี้จะปรากฏขึ้น ประการแรก ดูเหมือนว่านายทุนต้องครอบครองไม่เพียงแต่วัตถุดิบและปัจจัยการยังชีพจำนวนหนึ่งซึ่งเพียงพอที่จะทำให้กรรมกรทำการผลิตตนเองซ้ำ ผลิตปัจจัยที่จำเป็นในการยังชีพ เพื่อทำให้ แรงงานที่จำเป็นปรากฏเป็นจริงขึ้นมาเท่านั้น หากยังต้องครอบครองวัตถุดิบและเครื่องมือในการผลิตจำนวนหนึ่ง ซึ่งกรรมกรใช้ในการผลิตแรงงานส่วนเกินของเขา ซึ่งก็คือผลกำไรของนายทุนนั่นเอง การวิเคราะห์ต่อไปจะแสดงให้เห็นว่าคนงานนั้นมีแต่ทำรายได้ (กองทุน) ให้แก่นายทุนเป็นทวีคูณอย่างสม่ำเสมอ หรือไม่ก็ในรูปแบบของทุน ส่วนหนึ่งของกองทุนนี้ตอบสนองเงื่อนไขการดำรงอยู่ของอย่างคงที่ อีกส่วนหนึ่งตอบสนองเงื่อนไขการดำรงอยู่ของทุน ดังที่เราได้เห็นมาแล้ว ในกรณีของทุนส่วนเกินและทุนส่วนเกินในความสัมพันธ์ของมันกับความสัมพันธ์แต่ดั้งเดิมที่มีกับ แรงงานทุนที่แท้จริง ที่มีอยู่ทั้งหมด และแต่ละปัจจัยของมันถูกจัดสรรให้เป็นของนายทุนโดยไม่ต้องแลกเปลี่ยน ไม่ต้องนำสิ่งที่มีค่าเท่ากันมาแลกเปลี่ยนกัน ทั้งนี้ก็เพราะ แรงงานแปลกแยกถูกทำให้เป็นวัตถุและถูกทำให้เป็นของคนอื่น

ปฏิบัติการอันเป็นของทุน ซึ่งเป็นอิสระและไม่ใช้กำหนดจากแรงงาน ก็ก้าวออกจากยุคก่อนประวัติศาสตร์ของทุนมาสู่ยุคปัจจุบัน มาสู่ช่วงเวลาแห่งความเป็นจริงและกิจกรรมในปัจจุบันของมัน มาสู่การก่อรูปของตัวเอง ในที่สุดปฏิบัติการของทุนเช่นว่านี้ก็นำไปสู่สิทธิอันสมบูรณ์ของทุนในการถือเอาดอกผลแห่งแรงงานของผู้อื่นมาเป็นของตน⁽¹⁰⁾ หรือกล่าวได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ วิธีแห่งการกอบไทย⁽¹¹⁾ ของทุนมาจากกฎที่แสนจะธรรมดาและ "เป็นธรรม" ของการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่[[มีค่า]]เท่าเทียมกัน⁽¹²⁾

ความมั่งคั่งที่อยู่ในรูปแบบของเงินตราสามารถแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้เงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงานก็แต่ในกรณีที่ได้เงื่อนไขเหล่านี้ได้ถูกแยกออกมาจากตัวของแรงงานเองแล้ว เราได้เห็นแล้วว่า เงินตราในส่วนหนึ่งก็สามารถสะสมได้จากการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่เท่ากันอย่างง่าย ๆ อย่างไรก็ตาม การสะสมเงินเช่นนี้เป็นแหล่งที่มาของเงินที่ธรรมดาเหลือเกินจนไม่มีความหมายที่จะต้องพูดถึงมันในทางประวัติศาสตร์นั่นคือ ถ้าเรามีสมมติฐานว่าเงินนี้ได้มาจากการแลกเปลี่ยนแรงงานของคน ๆ หนึ่งเอง เงินที่จะเปลี่ยนมาเป็นเงินทุนหรือตามความหมายที่ถูกต้อง คือเป็นทุนอุตสาหกรรมนั้นมันได้แก่สิ่งหาไร้ทรัพย์ (ทรัพย์สินเคลื่อนที่) ที่สะสมมาจากการสกัดกั้นเบียดเบียนโดยเฉพาะที่ใช้กับทรัพย์สินที่ดินและที่สะสมมาจากกำไรในการค้า เราคงมีโอกาสอภิปรายถึงรูปแบบทั้งนี้ในโอกาสหน้า ตราบเท่าที่มันยังปรากฏออกมาไม่ใช่ในรูปแบบของทุนเท่านั้น หากแต่ในรูปแบบของความมั่งคั่งแบบก่อน ๆ อันเป็นสมมติฐานเบื้องต้นสำหรับทุน

ดังที่เราได้เห็นมาแล้วว่าแนวคิดโดยมูลรากของทุนแสดงนัยว่า เงินตราเป็นจุดเริ่มต้นของมัน และดังนั้นทุนจึงหมายความว่าความดำรงอยู่ของความมั่งคั่งในรูปแบบของเงินตราในทางตรงกันข้ามจึงทำให้เห็นโดยนัยว่าเงินมาจากการหมุนเวียน เท่ากับว่ามันเป็นผลผลิตของการหมุนเวียน ดังนั้นการก่อรูปของทุนจึงไม่ได้เกิดมาจากทรัพย์สินที่ดิน (แม้มันอาจจะเกิดมาจาก

(10) คำว่า "แรงงาน" นี้ในฉบับแปลของ M. Nicolaus ใช้คำว่า "แรงงานแปลกแยก"

(11) ข้อความ "วิธีแห่งการกอบไทย" นี้ ในฉบับแปลของ M. Nicolaus ใช้ข้อความว่า "วิธีแห่งการจัดสรรเข้าครอบครอง" (mode of appropriation)

(12) ประโยคนี้ มาร์กซวิจารณ์แนวคิดและทฤษฎีของ Bastiat และ Proudhon ในหนังสือ Bastiat et Proudhon, Gratuite du credit. -(M.N.)

ผู้เช่าที่ดินในการเกษตรกรรมตราบเท่าที่เขาก็คือเป็นพ่อค้าในผลผลิตทางเกษตรด้วย) หรือจากสมาคมช่างฝีมืออาชีพ (แม้มันมีความเป็นไปได้เช่นกัน) หากแต่เกิดมาจากความมั่งคั่งของพ่อค้าและนายเงิน (usurer) แต่พ่อค้าและนายเงินที่มีเงื่อนไขในการซื้อแรงงานเสรีได้ก็ต่อเมื่อแรงงานเสรีที่ถูกแยกออกมาจากเงื่อนไขทางภววิสัยแห่งการดำรงอยู่ของมันโดยผ่านกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เมื่อถึงเวลานี้เท่านั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะซื้อเงื่อนไขดังกล่าวที่มีตัวอย่างเช่น ภายใต้เงื่อนไขของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ถ้าเพียงแต่เงินของนายช่างเอง (นอกจากเป็นเงินของสมาคมช่างฝีมืออาชีพเอง) ไม่สามารถซื้อทุกทอผ้ามาให้คนทำงานได้ เนื่องจากมีกฎเกณฑ์กำหนดเอาไว้ว่าแต่ละคนจะมีทุกทอผ้าได้กี่เครื่อง ฯลฯ กล่าวอย่างสั้น ๆ เครื่องมือในการทำงานก็ยังคงผูกพันอย่างแนบแน่นกับแรงงานที่มีชีวิต ขอบเขตของการใช้แรงงานที่แสดงออกมาที่ยังไม่มีการหมุนเวียนกันอย่างจริงจัง ดังนั้นสิ่งที่สามารถทำให้ความมั่งคั่งในเงินตราเปลี่ยนมาเป็นทุน ด้านหนึ่งก็คือมันมีคนงานเสรี และอีกด้านหนึ่ง ก็คือปัจจัยแห่งการยังชีพ และวัตถุ ฯลฯ ซึ่งก่อนหน้านี้มันล้วนก็เป็นทรัพย์สิน ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของมวลชนซึ่งบัดนี้ปราศจากภววิสัย และยังเสรีที่พร้อมจะขาย [แรงงาน] อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม อีกเงื่อนไขหนึ่งของแรงงานความชำนาญในงานฝีมือในระดับหนึ่ง การดำรงอยู่ของเครื่องมือที่เป็นปัจจัยของการใช้แรงงาน ฯลฯ ก็มีอยู่พร้อมในมือของทุนในระยะระยะเตรียมนี้หรือในช่วงระยะแรกๆของทุนเช่นกัน ส่วนหนึ่งนี้เป็น เป็นผลของระบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพในเมือง อีกส่วนหนึ่งก็เป็นผลของอุตสาหกรรมพื้นบ้าน หรืออุตสาหกรรมที่เป็นส่วนเสริมของเกษตรกรรม กระบวนการประวัติศาสตร์นี้มีไว้เป็นผลของทุน แต่เป็นสมมติฐานเบื้องต้นของมันเป็น ด้วยวิธีทางแห่งกระบวนการนี้เองที่นายทุนได้สอดใส่ตัวเองเข้ามาเป็นคนกลาง (ทางประวัติศาสตร์) ระหว่างทรัพย์สินที่ดิน หรือระหว่างทรัพย์สินประเภทใด ๆ ก็ตามกับแรงงาน ประวัติศาสตร์ได้ละเลยภาพหลวงตาที่สะเทือนอารมณ์ยิ่งเกี่ยวกับการก่อรูปของการเข้ามาร่วมสมาคมกันระหว่างนายทุนกับคนงาน ฯลฯ และไม่เหลือร่องรอยของภาพหลวงตาดังกล่าวให้เห็นเลยในพัฒนาการทางด้านแนวคิดของทุน อุตสาหกรรม (manufactures) อาจพัฒนาอย่างกระจัดกระจายในท้องถิ่นต่าง ๆ ในกรอบของช่วงเวลาที่ยาวนานแตกต่างกันไป เช่นในหัวเมืองอิตาลีที่พัฒนา เคียงข้างไปกับสมาคมช่างฝีมืออาชีพ แต่ถ้าทุนจะเป็นรูปแบบทั่วไปที่มีฐานะครอบงำแห่งยุคแล้วละก็ เงื่อนไขของมันจะต้องพัฒนาไม่ใช่เฉพาะในท้องถิ่นเท่านั้น หากต้องในขอบเขตที่กว้างใหญ่ด้วย (นี่ก็สอดคล้องกับความเป็นไปได้ที่ในระหว่างการพัฒนาของสมาคมช่างฝีมืออาชีพ นายช่างแห่งสมาคมอาชีพแต่ละคนอาจเปลี่ยนมาเป็นนายทุนอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม โดยธรรมชาติของปรากฏการณ์แล้ว สิ่งนี้เกิดขึ้นได้ยากมาก กล่าวในส่วนทั้งหมดระบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพทั้งหมดทั้งนายช่างและช่างฝึกหัดต่างสูญสลายไป ในขณะที่นายทุนและคนงานก่อกำเนิดขึ้นมา)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่แจ่มชัด และทั้งจากการวิเคราะห์อย่างใกล้ชิดในยุคที่มีลักษณะประวัติศาสตร์ที่เรากำลังขี้อธิบายกันอยู่ ว่ายุคแห่งการแตกสลายในวิถีการผลิตเดิมและ

ความสัมพันธ์ระหว่างคนงานกับเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงาน ในเวลาเดียวกันก็เป็นยุคที่ความมั่งคั่งของเงินตราได้พัฒนาสูงขึ้นที่แน่นอน และอีกด้านหนึ่งก็กำลังเผชิญโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ภายใต้ภาวะแวดล้อมเดียวกันที่ช่วยเร่งการแตกสลายดังกล่าวแล้วข้างต้นให้เร็วขึ้น ก็การที่ตัวเงินตราเองเป็นตัวแทนของการแตกสลาย ดังนั้นการแตกสลาย(ของวิถีการผลิตเดิม)ก็เป็นเงื่อนไขแห่งการเปลี่ยนแปลงเงินตราให้มาเป็นทุนเช่นกัน หากมีแต่เพียงการดำรงอยู่ของความมั่งคั่งในเงินตราเท่านั้น แม้จะบรรลุนิยามที่สูงที่สุด มันก็ยังไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำให้เกิดเป็นทุนขึ้นมาได้ มีเท่านั้นแล้ว ไรบโบราณ ไบแซนเทียม ฯลฯ ก็คงจะยุติประวัติศาสตร์ของพวกเขาด้วยแรงงานเสรีและทุน หรือไม่ก็คงจะก้าวสู่ประวัติศาสตร์ใหม่เสียหมดแล้ว ในที่นี้การแตกสลายในความสัมพันธ์ของทรัพย์สินแบบเก่าก็ผูกพันอยู่กับพัฒนาการของความมั่งคั่งในเงินตราในพาณิชย์กรรม ด้วยเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริงแล้ว ผลแห่งการแตกสลายนี้ไม่ใช่ไปบรรลุนิยามการอุตสาหกรรม แต่กลับนำไปสู่การที่ชนบทขึ้นมาครอบงำเหนือตัวเมือง

การก่อรูปโดยมูลรากของทุนจึงไม่ใช่เป็นดังที่เรามักตั้งสมมติฐานกันว่า เริ่มก่อตัวจากการสะสมอาหาร เครื่องมือ วัตถุดิบ หรือกล่าวอย่างสั้น ๆ การสะสมเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงานที่แยกออกมาจากดินและทำให้มีชีวิตชีวขึ้นโดยแรงงานมนุษย์⁽¹³⁾ ทุนไม่ใช่ผู้สร้างเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงาน แต่การก่อรูปโดยมูลรากของมันเกิดขึ้นเนื่องมาจากว่าในกระบวนการประวัติศาสตร์ของการแตกสลายในวิถีการผลิตแบบเก่า มูลค่า ซึ่งดำรงอยู่ในรูปแบบของความมั่งคั่งในเงินตราสามารถไปซื้อเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงานได้ นี่เป็นด้านหนึ่ง และเงินสามารถแลกเปลี่ยนกับแรงงานที่มีชีวิตของคนงานที่บัดนี้ถูกปล่อยให้เป็นเสรีได้ นี่ก็เป็นอีกด้านหนึ่ง เมื่อปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวนี้มีอยู่เรียบร้อยแล้ว การแยกมันออกมาก็เป็นกระบวนการประวัติศาสตร์ กระบวนการแห่งการแตกสลาย และก็คือสิ่งนี้เองที่ผลักดันให้เงินเปลี่ยนมาเป็นทุน

(13) หมายเหตุของมาร์กซ ไม่มีอะไรที่แพร่หลายอย่างไรเหตุผลและผิวเผินมากไปกว่าการให้เหตุผลซึ่งแย้งว่า (ก) คนงานซึ่งนายทุนต้องจ้างถ้าจะให้ทุนดำรงอยู่ดังกล่าว ก่อนอื่นต้องมีใครมาสร้างเสกมนต์ให้มีชีวิตขึ้นมาจากโกดังของมัน(เป็นการรอคอย คำสั่งของทุน จนกว่าจะบอกว่า "แรงงานจงบังเกิดขึ้น") ในขณะที่ (ข) ทุนไม่อาจสะสมได้โดยปราศจากแรงงานแปลกแยก นอกจากบางครั้งสะสมแรงงานของมันเอง นั่นคือทุนในตัวมันเองอาจดำรงอยู่ในรูปแบบของสิ่งที่ไม่ใช่ทุนและไม่ใช่เงินตรา เนื่องจากก่อนการดำรงอยู่ของทุนแรงงานสามารถแสดงออกถึงมูลค่าของมันในรูปแบบของงานหัตถกรรม เกษตรกรรมขนาดเล็ก ฯลฯ กล่าวโดยสรุป ในรูปแบบทั้งปวงที่มีการสะสมเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย และได้รับเพียงผลผลิตส่วนเกินจำนวนน้อย และบริโภคผลผลิตส่วนใหญ่เสีย เราจะกลับมาพูดถึงแนวคิดของ "การสะสม" ในภายหลังอีก

ส่วนเงินตราเองมีบทบาทในที่นี่ ก็เป็นเพียงในขอบเขตที่ตัวมันเองเป็นตัวแทนแห่งการแยกสลาย ที่มีพลังซึ่งเข้ามาแทรกในกระบวนการ และช่วยเร่งสร้างคนงานเสรี ที่ปราศจากภววิสัย ที่ไม่ มีทรัพย์สินเป็นของตนเองนอกจากแรงงาน ทั้งนี้เป็นที่แน่นอนว่าไม่ใช่เกิดมาจากการที่เงิน สร้างเงื่อนไขทางภววิสัยแห่งการดำรงอยู่ดังกล่าวเช่นนั้นให้แก่คนงาน หากแต่เนื่องมาจากการเร่งแยกเงื่อนไขเหล่านั้นออกมาจากคนงานให้เร็วขึ้น นั่นคือด้วยการเร่งให้คนงานสูญเสียทรัพย์สินเร็วขึ้น

ตัวอย่างเช่น เมื่อเจ้าของที่ดินรายใหญ่ของอังกฤษยกเลิกบ่าวไพร่ผู้อยู่ใต้ การอุปถัมภ์ของพวกเขา ซึ่งมีส่วนในการบริโภคผลผลิตส่วนเกินจำนวนหนึ่งในที่ดินของเขา จากนั้นพวกชาวนาเข้าก็ถูกขับออกจากไร่นาเล็ก ๆ ฯลฯ ผลที่ตามมาประการแรกก็คือ พลัง แรงงานที่มีชีวิตของมวลชนเสรีนับทวีคูณก็ถูกโยนเข้าไปในตลาดแรงงาน ประการที่สองมวลชน ซึ่งเป็นแรงงานที่เสรีจากความสัมพันธ์แบบเก่าของระบบอุปถัมภ์ หรือการรับใช้ ไม่แต่เพียงเท่านั้น ยังเป็นเสรีจากสินค้าและข้าวของทั้งหมด จากทุก ๆ รูปแบบของวัตถุที่ดำรงอยู่ในทางเป็นจริงและในทางภววิสัย ก็คือเสรีจากทรัพย์สินทั้งหมด มวลชนเหล่านี้อาศัยการขายพลังแรงงาน ของตัวเองหรือไม่ก็อาศัยการขอกทาน ก่อนเร่ร่อนหรือการสักขโมย มาเป็นแหล่งเท่าที่พวกเขา จะเงินได้บ้าง ประวัติศาสตร์บันทึกข้อเท็จจริงเอาไว้ว่าในครั้งแรก พวกเขาคดโกงด้วยการ ขอกทาน จรจัดและก่ออาชญากรรม แต่แล้วก็ถูกขับไล่ให้ออกจากหนทางสายนั้นมาสู่ทางที่แคบซึ่ง นำไปสู่ตลาดแรงงานด้วยอำนาจบังคับของเครื่องมือจำพวกตะแลงแกง ชี้อคาและแล้ (จากข้อเท็จจริงอันนี้รัฐบาลของพระเจ้าเฮนรี่ที่ 7 และ 8 ฯลฯ จึงเป็นเงื่อนไขของกระบวนการ ประวัติศาสตร์แห่งการแตกสลายและเป็นผู้สร้างเงื่อนไขแห่งการดำรงอยู่ของทุนด้วย) อีกด้าน หนึ่ง บังคับแห่งการยังชีพซึ่งก่อนหน้านี้พวกขุนนางและบิรวารผู้รับใช้ของเขาเป็นผู้บริโภคเสีย หมดแล้วนั้น บัดนี้สามารถซื้อหาด้วยเงินของใครก็ได้ ที่ต้องการจะซื้อปัจจัยเหล่านี้เพื่ออาศัย มันเป็นเครื่องมือไปซื้อแรงงานอีกต่อหนึ่ง เงินตราจึงไม่ได้สร้างหรือสะสมปัจจัยแห่งการยังชีพ ทั้งหลายนี้ เคมีที่ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีอยู่และถูกบริโภค ผลิตซ้ำที่มันจะมากถูกบริโภคและผลิต ซ้ำโดยผ่านการจัดการของเงินตราที่หลัง การเปลี่ยนแปลงเพียงอย่างเดียวก็คือว่า ปัจจัย สำหรับการยังชีพทั้งหลายนั้นบัดนี้ถูกโยนเข้าไปในตลาดแลกเปลี่ยน บัดนี้มันถูกแยกออกจากการ เกี่ยวพันโดยตรงกับปากท้องของบรรดาบ่าวไพร่ ฯลฯ และถูกเปลี่ยนแปลงจากมูลค่าใช้สอยมา เป็นมูลค่าในการแลกเปลี่ยน ดังนั้นมันจึงตกอยู่ภายในอาณาจักรและอยู่ภายใต้การปกครองของ เงินที่มั่งคั่ง เรื่องราวเท่านั้นนี้ก็เกิดขึ้นกับบรรดาเครื่องมือของการใช้แรงงานเช่นเดียวกัน ความมั่งคั่งในเงินตราไม่ได้ประสิทธิ์หรือผลิตทุกทอผ้าและล้อกรอด้าย แต่พื้นที่ที่ช่างปั่นด้ายและ ช่างทอผ้าถูกแยกออกจากที่ดินของพวกเขา ตัวเขาและล้อกรอด้ายกับทุกทอผ้าก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจ ของเงินตราทันที ฯลฯ ทุนไม่ได้ทำอะไรนอกจากรวบรวมแรงงานจำนวนมากมายและ เครื่องมือ ซึ่งมีอยู่ ณ ที่นั่นแล้วให้เข้ามาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นี่และก็เพียงสิ่งนี้เท่านั้นที่เป็นสิ่งแสดงถึง คุณลักษณะของทุน มันนำสิ่งเหล่านั้นเข้ามารวมกันอยู่ภายใต้บังคับของมัน นี่คือการสะสมในทาง

เป็นจริงของมัน คือการสะสมผู้ใช้แรงงานบวกกับเครื่องมือของเขาในจุดเฉพาะหนึ่ง
เราคงจะต้องวิเคราะห์เรื่องนี้ถึงลงไปอีกเมื่อไปพูดถึงเรื่องการสะสมทุน

เป็นที่ยอมรับกันว่า ความมั่งคั่งของเงินตราในรูปแบบความมั่งคั่งของพ่อค้า
ได้ช่วยเร่งและสลายความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบเก่า และดังตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว ทำให้
เจ้าของที่ดินสามารถไปแลกเปลี่ยนข้าวโพด แกะ ฯลฯ ของเขากับมูลค่าใช้สอยที่ส่งซื้อ
เข้ามาจากที่อื่น แทนที่จะใช้จ่ายการผลิตของเขา⁽¹⁴⁾ อย่างนุ่มนวลกับผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ของ
เขา ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักถือเอาจำนวนคนเหล่านี้มาเป็นเครื่องวัดความมั่งคั่งของเขา
(ประเด็นนี้ อัมม ฌมิต ได้อธิบายเอาไว้แล้วเป็นอย่างดี)⁽¹⁵⁾ ความมั่งคั่งในเงินตราได้
ทำให้มูลค่าแลกเปลี่ยนในรายได้ของเขามีความหมายมากขึ้น เรื่องราวเหล่านี้ก็
เกิดขึ้นกับผู้เช่าของเขาเช่นเดียวกัน ซึ่งบัดนี้ได้เปลี่ยนมาเป็นกึ่งนายทุน (semi-capitalists)
ไปแล้วด้วย แม้จะค่อนข้างอยู่ในลักษณะแอบแฝงก็ตาม พัฒนาการของมูลค่าแลกเปลี่ยนซึ่งเป็นผล
ต่อการดำรงอยู่ของ เงินตรา ในรูปแบบแห่งระเบียบทางสังคมของพ่อค้า⁽¹⁶⁾ แต่มันก็ทำลายการ
ผลิตที่มีเป้าหมายเพียงเพื่อมูลค่าใช้สอยโดยตรง และรูปแบบทรัพย์สินที่สอดคล้องกับการผลิตนั้น
ให้สูญสลายไปคือความสัมพันธ์ของแรงงานกับ เชื้อไขทางทวารวิสัยของมัน ดังนั้นจึงให้แรงกระตุ้น
ต่อการสร้างตลาดแรงงาน (อย่าสับสนกับตลาดค้าหาบ) อย่างไรก็ตาม ปฏิบัติการอันนี้ของ
เงินตราเป็นไปได้นบนสมมติฐานของการดำรงอยู่ของ กิจกรรมงานฝีมือในเมือง ซึ่งไม่ได้วางอยู่
บนทุนและแรงงานรับจ้าง หากแต่อยู่บนการจัดตั้งแรงงานในสมาคมช่างฝีมืออาชีพต่าง ๆ ฯลฯ
แรงงานในเมืองเองก็ได้สรรค์สร้างปัจจัยการผลิตขึ้นมา ผลก็คือสมาคมช่างฝีมืออาชีพที่ถูกจำกัด
เท่านั้นเองเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบเก่าในทรัพย์สินที่ดินที่ถูกจำกัดจากการเพาะปลูกที่ได้ปรับปรุงดีขึ้น
ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากการขายผลผลิตทางเกษตรให้ตัวเมืองมากขึ้น ฯลฯ

สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่ด้านหนึ่งหนุนช่วยการแตกสลายในความสัมพันธ์ทางการ
ผลิตแบบเก่า ช่วยเร่งการแยกคนงานหรือผู้ที่มีใช้คนงานที่สามารถทำงานได้ ออกจากเชื้อไข
ทางทวารวิสัยแห่งการผลิตซ้ำของเขา และจึงทำให้การเปลี่ยนแปลงเงินตราก้าวขึ้นมาเป็นทุนเร็วขึ้น
สภาพดังที่กล่าวมาแล้วก็คือปัจจัย ซึ่งในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ที่เพิ่มการหมุนเวียนของมวลสินค้า
จำนวนมากขึ้น เช่นเดียวกับการหมุนเวียนของกระแสเงินซึ่งเป็นการสร้างความต้องการใหม่ ๆ
ขึ้นมาและผลที่ตามมาคือการขึ้นราคามูลค่าแลกเปลี่ยนของผลผลิตพื้นเมือง ขึ้นราคาส่งของ ฯลฯ

(14) ข้อความนี้ฉบับแปลของ M. Nicolaus ว่า "แทนที่จะใช้จ่ายมูลค่าในการใช้ที่เขาผลิต
ขึ้นมา...."

(15) Adam Smith, Wealth of Nation, Vol.III, Bk. III, ch.4 -(M.N.)

(16) ฉบับแปลของ M. Nicolaus ว่า "ในรูปแบบของฐานันดรพ่อค้า (merchant estate)..."

ดังนั้นจึงไม่มีอะไรใจเผลอไปว่าการคิดว่าการก่อรูปโดยมูลรากของทุนหมายความว่าเหมือน กับว่าทุนได้กองสะสมขึ้นมาและสร้างเงื่อนไขทางภววิสัยของการผลิต เช่นอาหาร วัตถุดิบ เครื่องมือซึ่งหลังจากนั้นก็นำข้าวของเหล่านั้นไปให้แก่คนงานที่สิ้นเนื้อประดาตัว สิ่งที่เกิดขึ้นจึงน่าจะเป็นที่น่าองที่ว่าความมั่งคั่งในเงินตราส่วนหนึ่งช่วยแยกอำนาจแรงงานของปัจเจก-ชนที่สามารถทำงานได้ออกจากเงื่อนไขทั้งหลายนี้ ส่วนที่เหลือของกระบวนการแบ่งแยกนี้ คำนึงต่อไปโดยปราศจากการเข้าแทรกแซงของความมั่งคั่งในเงินตรา พื้นที่ของการก่อรูป โดยมูลรากของทุนได้บรรลุถึงระดับที่แน่นอน ความมั่งคั่งในเงินตราซึ่งสามารถแทรกตัว มันเองเข้ามาในฐานะตัวกลางจัดการระหว่างเงื่อนไขทางภววิสัยของชีวิต ซึ่งบัดนี้ "ปลด ปลดปล่อยแล้ว" กับอำนาจแรงงานที่ถูกปลดปล่อยแล้วเช่นกันจากโซ่และครวน แต่ไว้ที่อยู่อาศัย และมีคัมภีร์ที่ว่างเปล่า แล้วก็นำไปสู่การซื้อสิ่งหนึ่ง[อำนาจแรงงาน] ด้วยอีกสิ่งหนึ่ง[ทุน] กล่าวในแง่การก่อรูปของเงินตราที่มั่งคั่งเอง ก่อนที่มันจะเปลี่ยนแปลงมาเป็นทุน มันเป็น ขั้นตอนที่อยู่ในช่วงก่อนประวัติศาสตร์ของเศรษฐศาสตร์ชนชั้นนายทุน ดอกเบี้ยเงินกู้ การค้า เมืองและการคลังของรัฐบาลซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับมัน แสดงบทบาทที่เป็นหลักในการก่อรูปของ เงินตราที่ รวมทั้งการกักตุน (hoarding) โดยชาวนาเช่าและชาวนา ไร่ แม้จะเป็น ส่วนที่อยู่ในขอบเขตที่เล็กกว่าก็ตาม

ทุกหนทุกแห่งการค้าเป็นตัวกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนและมูลค่าแลกเปลี่ยน หรือในทางตรงกันข้าม กล่าวได้ว่าการโยกย้ายมูลค่าแลกเปลี่ยนก็คือการค้า ในเมื่อการ หมุนเวียนบรรดาค่าแรงอยู่ที่เป็นอิสระก็ในการพาณิชย์ ดังนั้นเงินตราก็บรรดาค่าแรง อยู่ที่เป็นอิสระในสำนักของพ่อค้าเช่นเดียวกัน เราเห็นได้ว่าการพัฒนาของการแลกเปลี่ยน และมูลค่าแลกเปลี่ยนนำมาซึ่งทั้งการแตกสลายของความสัมพันธ์ในทรัพย์สินของคนงานใน เงื่อนไขการค้าแรงอยู่ของมันและแรงงานซึ่งในตัวมันเองเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขทางภววิสัย ของการผลิต ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงการครอบงำของมูลค่าใช้สอย และการผลิตที่มีเป้าหมายในการบริโภคเฉพาะหน้า และการครอบงำของชุมชนในทางเป็น จริง ซึ่งยังคงมีอยู่ในฐานะที่เป็นสมมติฐานเบื้องต้นของการผลิต การผลิตที่วางอยู่บนมูลค่า แลกเปลี่ยนและชุมชนที่วางอยู่บนการแลกเปลี่ยนของมูลค่าแลกเปลี่ยนเหล่านี้ และแรงงานที่ เป็นเงื่อนไขทั่วไปของความมั่งคั่ง ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นถึงและก่อให้เกิดการแยกแรงงานออก มาจากเงื่อนไขทางภววิสัยของมัน ในบทก่อนที่เกี่ยวกับเงินตรา การผลิตเพื่อการแลกเปลี่ยน และชุมชนที่ตั้งอยู่บนการแลกเปลี่ยนดูเหมือนจะทำให้เห็นว่าทรัพย์สินมีที่มาเพียงแห่งเดียวจาก แรงงาน และถือว่าทรัพย์สินส่วนตัวนอกเหนือจากผลผลิตจากแรงงานของคน ๆ หนึ่งว่าเป็น เงื่อนไข ปรากฏการณ์เช่นนี้ก็เป็นเพียงสิ่งลวงตานั่นเอง การแลกเปลี่ยนของสิ่งที่เท่ากัน เกิดขึ้น (แต่ก็เป็นเพียง) อย่างผิวเผินบนเปลือกนอกของการผลิตซึ่งตั้งอยู่บนการจัดสรรเข้า เป็นเจ้าของแรงงานของผู้อื่น โดยปราศจากการแลกเปลี่ยน แต่อยู่ภายใต้เสื้อคลุมของ การแลกเปลี่ยน ระบบการแลกเปลี่ยนนี้มีทุนเป็นฐานของมัน ถ้าเราพิจารณาอย่างโดด เดี่ยวจากทุน เหมือนดังที่มีมันปรากฏบนเปลือกนอก เหมือนกับระบบอิสระ มันก็เป็นเพียง

ภาพลวงตาแต่กระนั้นก็เป็นภาพลวงตาที่จำ(ต้อง)เป็น ดังนั้นจึงไม่เป็นที่แปลกใจอีกต่อไป เมื่อพบว่าระบบของมูลค่าแลกเปลี่ยนการแลกเปลี่ยนของสิ่งเท่ากันที่วัดจากแรงงานแท้จริง แล้วก็ถือการจัดสรร เป็นเจ้าของแรงงานของผู้อื่นโดยปราศจากการแลกเปลี่ยน เป็นการแยกแรงงานและทรัพย์สินออกจากกันโดยสิ้นเชิง หรืออาจกล่าวได้ว่านี่คือ เบื้องหลังที่ปิดบังเอาไว้ของระบบมูลค่าในการแลกเปลี่ยน สำหรับการครอบงำของมูลค่าแลกเปลี่ยนเอง และของมูลค่าแลกเปลี่ยนที่สร้างการผลิตได้แสดงให้เห็นถึงแรงงานแปลกแยกเองที่เป็นมูลค่าแลกเปลี่ยน ได้แก่การแบ่งแยกพลังแรงงานที่มีชีวิตออกมาจากเงื่อนไขทางภววิสัยของมัน ความสัมพันธ์ที่มีกับเงื่อนไขทั้งหลายนี้เหมือนกับภววิสัยของมันเองโดยที่เป็นทรัพย์สินของคนอื่น กล่าวโดยสรุป คือความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางภววิสัยที่เป็นทุน

ยุคทองแห่งการที่แรงงานปลดปล่อยตัวมันเอง อุบัติขึ้นก็แต่ในช่วงเวลาที่ศักดินานิยมอยู่ในยุคเสื่อม แต่ก็ยังคงมีการขัดแย้งกันภายในอยู่ ดังเช่นอังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 14 และในครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 15 ถ้าแรงงานจะกลับมามีความสัมพันธ์อีกครั้งกับเงื่อนไขทางภววิสัย เหมือนกับว่าเป็นทรัพย์สินของเขาเองอีก ก็จะต้องมีระบบอื่น เข้ามาแทนที่การแลกเปลี่ยนโดยส่วนตัว ดังที่เราได้เห็นแล้วว่าการแลกเปลี่ยนโดยส่วนตัวนั้นคือการแลกเปลี่ยนแรงงานที่ถูกทำให้เป็นสิ่งของวัตถุเพื่อให้ได้มาซึ่งพลังแรงงาน และจากนั้นก็ทำการจัดสรร เป็นเจ้าของแรงงานที่มีชีวิตโดยปราศจากการแลกเปลี่ยน

ในทางประวัติศาสตร์ เงินตรามักเปลี่ยนแปลงมาเป็นทุนได้ง่ายและเห็นได้ชัดหลายวิธี ท่อคำจะเริ่มให้ช่างปั้นด้ายและช่างทอผ้ามาทำงานส่งผลผลิตให้กับตนซึ่งเดิมการปั่นการทอเป็นงานรองที่ทำเพิ่มเติมจากงานเกษตรกรรมจากนั้นก็เปลี่ยนงานปั่นด้ายและงานทอผ้ามาเป็นงานอาชีพหลักของพวกเขา หลังจากนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงฐานะช่างปั่นช่างทอเหล่านี้มาเป็นคนงานรับจ้างภายใต้อำนาจและการควบคุมของตน ขึ้นต่อไปคือการโยกย้ายคนพวกนี้ออกจากบ้านแล้วมารวมตัวกันทำงานในที่แห่งเดียวกัน จากกระบวนการง่าย ๆ นี้เห็นได้ชัดว่า ท่อคำไม่ต้องออกทุนซื้อวัตถุดิบ เครื่องมือหรือปัจจัยการยังชีพสำหรับช่างปั่นหรือช่างทอเลย สิ่งทั้งหมดที่เขาทำก็คือค่อย ๆ ปืบชวานาให้หันมาใช้แรงงานผลิตของตัวเอง อย่างเดียว ซึ่งทำให้พวกนี้ต้องพึ่งพาผู้ซื้อผลิตผลของตนคือท่อคำนั่นเอง และในที่สุดคนพวกนี้ก็ต้องทำการผลิตแต่เฉพาะเพื่อท่อคำและด้วยปัจจัยหรือเครื่องมือของท่อคำเท่านั้น จะเห็นว่าแรกทีเดียวท่อคำซื้อแรงงานของช่างเหล่านี้ก็ด้วยการซื้อเพียงแต่ผลิตผลของเขา เท่านั้นทันทีที่พวกช่างจำกัการใช้แรงงานของตนอยู่ที่การผลิตมูลค่าแลกเปลี่ยนเพียงอย่างเดียว และด้วยเหตุนี้จึงมีพันธะให้ต้องทำการผลิตมูลค่าแลกเปลี่ยนโดยตรงนี้เท่านั้น และแลกเปลี่ยนแรงงานทั้งหมดของเขาเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายเพื่อความอยู่รอดต่อไป เมื่อนั้นพวกเขาที่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของท่อคำ ในที่สุดแม้แต่ภาพลวงตาว่าพวกตนขายผลิตผลให้ท่อคำก็หมดไป ท่อคำซื้อแรงงานของพวกเขาแล้วก็ถกชิงทรัพย์สินในผลิตผลของพวกเขาไปในขั้นต้น ต่อจากนั้นก็ถกชิงกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือการผลิตของพวกเขาไป เว้นแต่ว่าท่อคำจะปล่อยให้พวก

มีภาพลวงตาของกรรมสิทธิ์อยู่บ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อจะลดต้นทุนในการผลิตของพ่อค้าเอาไว้
เท่านั้นเอง

รูปแบบมูลรากในทางประวัติศาสตร์ที่ทุนปรากฏออกมาครั้งแรกอยู่ในลักษณะ
การจัดกระจายหนี้เป็นแบบห้องในเคียงข้างไปกับวิธีการผลิตแบบเก่า แต่ไม่นานก็ทำลาย
วิธีการผลิตเก่าให้แตกออกเป็นเสี่ยง ๆ แล้วก่อตัวขึ้นเป็นการตัดอุตสาหกรรม (manu-
factures) ในความหมายที่ถูกต้องของคำนี้ (ยังไม่ใช่เป็นโรงงาน) ⁽¹⁷⁾ สิ่งเหล่านี้เกิด
ขึ้นก็แต่ในสิ่งที่มีการผลิตแบบมวลชนสำหรับความประสงค์อันหนึ่งคืออยู่บนรากฐานของการเดินเรือ
และการค้าทางบกขนาดใหญ่ และในบรรดาศูนย์กลางของการค้าดังกล่าวนี้ ดังเช่นใน
เมืองของอิตาลี คอนสแตนติโนเปิล เมืองของพวกเฟลมมิช เมืองในฮอลันดา บางเมือง
ในสเปนเช่นบาร์เซโลนา ฯลฯ การตัดอุตสาหกรรมในขั้นต้นยังไม่ใช่ทำในลักษณะของงาน
ฝีมือในเมือง ⁽¹⁸⁾ แต่เป็นเพียงงานอาชีพรองของชนบท เช่นการปั่นด้ายและทอผ้า ซึ่ง
เป็นงานประเภทที่ต้องการความชำนาญทางฝีมือและการฝึกหัดทางเทคนิคน้อยที่สุด นอกจาก

(17) ความหมายของ "โรงงาน" (factory) มาร์กซอ้างคำอธิบายของ Andrew Ure
(1778-1857 : นายแพทย์ นักเคมี นักดาราศาสตร์ชาวสกอต ผู้ศรัทธาในระบบ
โรงงานในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 และคัดค้านพระราชบัญญัติว่าด้วยโรงงาน) Philosophie des manufactures, Brussels, 1836, Vol. I, pp. 18-19
ดังนี้ "โรงงานมีลักษณะของการร่วมมือกันระหว่างคนงานหลาย ๆ คนขึ้น ผู้ใหญ่และ
ผู้ใช้ผู้ใหญ่ ที่เฝ้าระบบการทำงานของเครื่องจักรอย่างตั้งอกตั้งใจและด้วยความทรหด
อดทน พวกเขาทำงานอย่างต่อเนื่องด้วยการควบคุมจากอำนาจส่วนกลาง... โรงงาน
จึงแตกต่างจากห้องทำงานที่เครื่องจักรไม่ได้ทำให้เกิดระบบที่ต่อเนื่อง หรือไม่ได้อาศัย
พลังงานจากแหล่งเดียวเท่านั้น ตัวอย่างอันหลังได้แก่โรงงานทอผ้า โรงงานถลุงแร่
... ในความหมายที่เคร่งครัด คำว่า "โรงงาน" ให้ภาพพจน์ของระบบอัตโนมัติขนาด
ใหญ่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่เป็นจักรกลและวัตถุที่ประสานงานเป็นอันหนึ่งอันเดียว
กันโดยไม่ขาดตอนเพื่อไปบรรลุจุดหมายอันเดียวกัน องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนขึ้นต่ออำนาจ
แห่งเจตนารมณ์ซึ่งผลักดันตัวมันเอง" - (M.N.)

(18) ฉบับแปลของ M. Nicolaus ใช้คำว่า "ในลักษณะของการทำในเมือง...."

บริเวณที่เป็นศูนย์กลางการค้าใหญ่ ๆ ทั้งหลาย ที่มีฐานของตลาดเพื่อการส่งออก และที่ซึ่งการผลิตโดยธรรมชาติที่เป็นไปเองมีเป้าหมายที่นำไปสู่การผลิตมูลค่าแลกเปลี่ยนนั้นคือ การผลิตอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเดินเรือ รวมทั้งการก่อสร้างเรือเอง และอื่น ๆ แล้วการผลิตอุตสาหกรรมแต่แรกมักไม่ใช่อุตสาหกรรมในเมืองหากอยู่ในชนบทหรือในหมู่บ้านที่ชาดสมาคมช่างฝีมืออาชีพ งานอาชีพของชนบทมีฐานอันกว้างใหญ่ของผลิตอุตสาหกรรม ในขณะที่การค้าในเมืองต้องการการผลิตที่มีระดับความก้าวหน้าสูงก่อนที่จะสามารถเปิดดำเนินการแบบโรงงานอุตสาหกรรมได้ การผลิตสาขาต่าง ๆ เช่นการผลิตจำพวกงานเครื่องแก้ว โรงงานถลุงโลหะ โรงเลื่อย ฯลฯ ซึ่งนับแต่เริ่มต้นก็เรียกร้องต้องการให้มีการรวมกระจุจอ่านางแรงงานให้มากขึ้น ให้ได้ประโยชน์จากพลังธรรมชาติให้มากขึ้น และยังเรียกร้องต้องการให้มีการผลิตแบบขนาดใหญ่และการรวมกระจุจอของปัจจัยการผลิต ฯลฯ โรงงานกระดานก็เช่นเดียวกัน ฯลฯ

อีกด้านหนึ่งของกระบวนการนี้ก็คือการปรากฏตัวของชาวนาเช่าและการเปลี่ยนแปลงประชากรภาคเกษตรกรรมมาเป็นผู้ใช้แรงงานรายวันเสรี แม้ว่าชนบทจะเป็นสถานที่สุดท้ายที่การเปลี่ยนแปลงนี้สามารถบรรลุผลขึ้นปลายและในรูปแบบที่หมกมุ่นของมันได้ก็ตาม แต่พัฒนาการเริ่มแรกของมันบางอย่างก็เกิดขึ้นที่นั่นก่อน ดังนั้นยุคกลางศักดินาโบราณ ซึ่งไม่เคยยกระดับก้าวหน้าไปกว่าความชำนาญและการประยุกต์งานฝีมือแบบ เมือง จึงไม่สามารถบรรลุถึงการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้ เนื่องจากสมมติฐานเบื้องต้นประการแรกของระบบอุตสาหกรรมคือการที่ชนบทต้องเข้าร่วมในการผลิตมูลค่าแลกเปลี่ยนโดยใช้ผลิตมูลค่าใช้สอย โรงงานเครื่องแก้ว โรงงานกระดาน โรงงานถลุงเหล็ก ฯลฯ ไม่สามารถดำเนินการบนหลักการของสมาคมช่างฝีมืออาชีพได้ มันต้องการการผลิตขนาดใหญ่ การขายแก่ตลาดทั่วไป ในส่วนของผู้ประกอบการก็ต้องการความมั่งคั่งในเงินตรา ไม่ใช่ว่าเขาไปสร้างเงื่อนไขที่นั่นขึ้นมา ไม่ว่าในทางอ้อมหรือทางวิสัย แต่ภายใต้ความสัมพันธ์ของทรัพย์สินและการผลิตแบบเก่า เงื่อนไขทั้งหลายนี้ไม่อาจถูกนำเข้ามาด้วยกันได้ (ภายหลังจากการแตกสลายในความสัมพันธ์ของทาสกิลและเช่นเดียวกับการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงสาขาทั้งหมดของการผลิตมาเป็นสาขาดำเนินการโดยทุน) อย่างไรก็ตาม ตัวเมืองเองก็ประกอบไปด้วยปัจจัยสำหรับการก่อรูปขึ้นเป็นแรงงานรับจ้างที่แท้จริงกล่าวคือ บรรดาคนงานรายวันที่อยู่นอกระบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพ คนงานไร้ฝีมือ ฯลฯ

ดังนั้นเราจึงเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของเงินตรามาเป็นทุนชี้ให้เห็นถึงกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่แยกเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงานออกมาจากคนงาน แล้วทำให้มันเป็นอิสระจากคนงาน อย่างไรก็ตาม หันที่ที่ทุนและกระบวนการของมันได้เป็นรูปร่างขึ้นมาแล้ว มันก็เอาชนะเหนือการผลิตทั้งหมด และทุกหนทุกแห่งมันก็ยังทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างแรงงานกับทรัพย์สิน ระหว่างแรงงานกับเงื่อนไขทางภววิสัยของแรงงานที่พนักงานทุนและสมบูรณ์ขึ้น พัฒนาการต่อ ๆ มาจะแสดงให้เห็นว่าด้วยหนทางไหนที่ทุนทำลายแรงงานช่างฝีมือ

เจ้าของที่ดินขนาดเล็ก ฯลฯ และที่ตัวมันเองด้วยในรูปแบบที่มันไม่ได้ปรากฏออกมาในลักษณะที่เป็นปฏิสัมพันธ์กับแรงงาน เช่นในทุนขนาดเล็ก และประเภทอยู่ระหว่างกลางหรือผสมระหว่างแบบคลาสสิก วิธีการผลิตที่เหมาะสมของทุนเอง และวิธีการผลิตแบบเก่า (ในรูปแบบดั้งเดิมของชนชั้น) หรือที่คัดแปลงใหม่บนพื้นฐานของทุน

การสะสมเพียงอย่างเดียวที่ถือว่ามิอยู่ในมูลรากของทุน คือความมั่งคั่งในเงินตรา ซึ่งเมื่อพิจารณาอย่างใกล้ชิดแล้ว⁽¹⁹⁾ ก็ไม่มีผลิตภาพ (unproductive) อะไรเลย เนื่องจากว่ามันกำเนิดมาจากการหมุนเวียนและก่อกำเนิดในการหมุนเวียนเท่านั้น ทุนสร้างตลาดภายในให้ตัวมันเองอย่างรวดเร็วด้วยการทำลายงานฝีมือที่เป็นส่วนเพิ่มเติมของชนบททั้งหมด เพื่อที่มันจะได้ทอดผ้าและปั่นด้ายให้กับทุก ๆ คน หักเย็บเสื้อผ้าให้ทุกคนเสียเอง ฯลฯ กล่าวโดยสรุป ทำให้สินค้าซึ่งก่อนหน้านี้ผลิตในฐานะที่เป็นมูลค่าใช้สอยโดยตรงมาเป็นมูลค่าแลกเปลี่ยน กระบวนการนี้เป็นผลโดยอัตโนมัติของการแยกผู้ใช้แรงงานออกจากที่ดินและออกจากทรัพย์สินของพวกเขา (แม้จะเป็นเพียงทรัพย์สินของทาสกสิกร) ภายในเงื่อนไขของการผลิตทั้งหลาย

แม้ว่าโดยหลักสำคัญแล้วงานฝีมือในเมืองจะอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนและการสร้างมูลค่าแลกเปลี่ยนก็ตาม แต่เป้าหมายหลักของการผลิตก็ไม่ใช่การสร้างความร่ำรวยหรือมูลค่าแลกเปลี่ยนที่เป็นมูลค่าแลกเปลี่ยน หากอยู่ที่การยังชีพของคนในฐานะที่เป็นช่างฝีมือ ในฐานะที่เป็นนายช่าง ช่างฝึกหัด ซึ่งก็คือการผลิตมูลค่าใช้สอย ดังนั้นการผลิตทุกแห่งจึงขึ้นต่อการบริโภคตามเงื่อนไขนั้น ๆ การตอบสนอง (อุปสงค์) ขึ้นต่อความต้องการ (อุปทาน) และการขยายตัวของมันก็เป็นไปอย่างช้า ๆ

การผลิตของบรรดานายทุนและคนงานรับจ้าง จึงเป็นผลิตผลอันสำคัญของกระบวนการซึ่งทุนเปลี่ยนตัวเองมาเป็นมูลค่า⁽²⁰⁾ เศรษฐศาสตร์แบบธรรมดา ซึ่งมุ่งความสนใจแต่เพียงโมวัดที่ถูกผลิต ต่างก็ละเลยประเด็นนี้เสียสิ้น เมื่อกระบวนการนี้สร้างแรงงานที่เป็นวัตถุการวิสัยขึ้น (objectified labour) ในเวลาเดียวกันก็ถือว่ามันไม่ใช่เป็นสิ่งที่การวิสัยของคนงาน เป็นการวิสัยของอัตราวิสัยที่เป็นปฏิสัมพันธ์กับคนงาน เป็นทรัพย์สินของเจตจำนงที่แปลกแยกจากเขา เช่นนี้แล้วทุนในเวลาเดียวกันจึงจำเป็นต้องเป็นนายทุนด้วย ความคิดของนักสังคมนิยมบางคนเห็นว่าเราต้องการทุนแต่ไม่ต้องการนายทุน จึงผิดอย่างสิ้นเชิง แนวคิดของทุนแสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขทางประวัติวิสัยของแรงงานซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นผลผลิตของมันเองมีบุคลิกที่ตรงกันข้ามกับแรงงาน หรือกล่าวในทำนองเดียวกันได้ว่า เงื่อนไขเหล่านี้ถูกทำให้เป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ของคนงาน แนวคิดเกี่ยวกับทุนจึงหมายความว่าถึงต้องมี

(19) ฉบับแปลของ M. Nicolaus ว่า "ซึ่งเมื่อพิจารณาในและเพื่อตัวมันเองแล้ว...."

(20) ฉบับแปลของ M. Nicolaus ว่า "เป็นผลอันสำคัญของกระบวนการที่ทุนประจักษ์เป็นจริง...."

นายทุน อย่างไรก็ตาม ความผิดพลาดนี้ก็ไม่ว่ากันมากมายนอกกว่าของนักประวัติศาสตร์ที่พูดถึงการดำรงอยู่ของทุนในยุคกลางลัทธิโบราณ และของนายทุนโรมันหรือกรีก นี่ก็เท่ากับเป็นเพียงอีกริธีหนึ่งของการพูดว่า แรงงานในโรมและกรีกเป็นเสรี อันเป็นข้อความซึ่งสุภาพบุรุษทั้งหลายเหล่านี้ยากที่จะกล่าวออกมาได้ ความจริงเกี่ยวกับเราไม่เพียงแต่เรียกเจ้าของไร่นาอเมริกาว่านายทุน แต่พวกเขาเป็นนายทุน ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าพวกเขาดำรงอยู่อย่างผิดปกติริสัยในตลาดโลกที่วางอยู่บนแรงงานเสรี⁽²¹⁾ ถ้าปัญหาขึ้นอยู่กับคำพูดคำว่าทุนซึ่งไม่มีในยุคกลางลัทธิโบราณ⁽²²⁾ เราก็ต้องกล่าวว่ากลุ่มชนเร่ร่อนกับฝูงสัตว์ของพวกเขาในทุ่งหญ้าของเอเชียกลางก็จะต้องเป็นบรรดานายทุนใหญ่ที่สุด เนื่องจากความหมายดั้งเดิมของคำว่าทุนคือแกะ ดังนั้นสัญญาในการเช่าที่ดินโดยแบ่งผลผลิต (*métairie contract*) ซึ่งตามปกติมีอยู่มากในภาคใต้ของฝรั่งเศส เนื่องจากการขาดแคลนทุน บางครั้งก็ยังคงเรียกว่า "Bail de besfies à cheptel"⁽²³⁾ ถ้าเราลองใช้ภาษาที่ดินที่ตะกุกตะกักของเราดู ก็

(21) ข้อสรุปอันนี้มีผู้วิจารณ์ว่ามาร์กซเข้าใจสภาพเศรษฐกิจ-สังคมของระบบทาสในภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา ก่อนสงครามกลางเมืองคลาดเคลื่อนไป แต่ที่จริงแล้ว ระบบเศรษฐกิจในภาคใต้ของสหรัฐามีลักษณะเฉพาะที่ไม่ใช่ทุนนิยมและไม่ใช่ศักดินานิยม อันเป็นผลจากอิทธิพลของนายทุนพาณิชย์ (Merchant Capitalist) ยุโรป ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทาสกับทาสเป็นแบบระบบท่อน้ำ มีการผลิตแบบพึ่งตนเองอยู่ด้วย แต่ขณะเดียวกันก็ค้าขายกับตลาดโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนทาสไม่ใช่แรงงานเสรี หากเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของเจ้าของทาสทั้งร่างกายและจิตใจ (ทั้งโดยการบังคับและยินยอมเอง) ไม่มีตลาดแรงงานเสรีอยู่ ปมเงื่อนไขของปัญหานี้อยู่ที่บทบาทของทุนพาณิชย์ (Merchant Capital) ก่อนที่ทุนอุตสาหกรรมจะก้าวขึ้นมามีฐานะครอบงำโดยเด็ดขาด ดู E. Fox-Genovese, E.D. Genovese, *Fruits of Merchant Capital*, London, 1983. pp.3-33; M. Dobb, *Studies in the Development of Capitalism*, New York, 1947 ; R. Hilton ed. *The Transition From Feudalism to Capitalism*, London, 1982 (1976) และ Marx, *Capital*, V. III, (1967) pp.323-337 - ผู้แปล

(22) หมายเหตุของมาร์กซ แต่ในหมู่ชาวกรีกมีการใช้คำพูดว่า Arkhai ซึ่งชาวโรมันเรียกว่า "เงินต้นของการยืม" (*principalis summa reicredifae*)

(23) *métairie* : share-cropping สมัยใหม่ใช้ *métayage* ความหมายในที่นี้คือ "สัญญาเช่าโดยเอาสัตว์เลี้ยงเป็น(ทุน)เงินต้น" ดู Du Cange, *Glossarium*, Vol.2, p.139 - (M.N.)

จะเห็นว่านายทุนของเราชื่อ *Capitales Homines* หัวหน้าที่จะได้แก่ "คนที่เสียภาษีรายหัว" (*qui debent census de capite*)

ความมุ่งยากที่ไม่ได้เกิดขึ้นในการวิเคราะห์แนวคิดของเงินก็เกิดขึ้นในการวิเคราะห์เกี่ยวกับทุน ทุนเนื้อหาสำคัญก็คือนายทุน แต่ในขณะที่เกี่ยวกับการผลิตโดยทั่วไปเป็นทุน มันก็เป็นปัจจัยในการดำรงอยู่ของนายทุนที่ค่อนข้างแตกต่างจากตัวเขา ดังนั้นเราจะพบในภายหลังว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ยังคงอยู่ในคำว่าทุน ทั้งที่ไม่อาจจินตนาการมันอยู่ในนั้นได้เลย ตัวอย่างเช่น การกู้ยืมทุน ทุนได้รับการสะสม ฯลฯ ในความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้ดูเหมือนว่าทุนเป็นเพียงวัตถุอันหนึ่ง และก็ไปสอดคล้องพอดีกับเรื่องที่เป็นอยู่ อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ต่อไปจะทำให้ปัญหานี้และปัญหาอื่น ๆ กระจ่างแจ้งขึ้นมา (ก่อนที่จะผ่านไป มีเรื่องชวนหัวเรื่องหนึ่งคือ อคัม มุลเลอร์คนดี ผู้ซึ่งเข้าใจคำอุปมาทั้งหมดแบบงมงาย คงเคยได้ยินเรื่องเกี่ยวกับทุนที่มีชีวิตในประวัติศาสตร์ที่มา ที่ตรงกันข้ามกับทุนที่ตายแล้ว ซึ่งได้บ่งชี้ถึงความเข้าใจนี้เสียใหม่ให้เป็นแบบ เทวปรัชญา⁽²⁴⁾ กษัตริย์แอธเทลสตัน (Aethelstan) คงจะให้การสั่งสอนเขาได้สักสองสิ่งในเรื่องนี้ "ข้าพเจ้าจะมอบส่วนที่สิบในทรัพย์สินสมบัติของข้าพเจ้าให้แก่พระเจ้า ทั้งในแกะที่มีชีวิตและในผลพวงจากดินที่ตายแล้ว"⁽²⁵⁾ เงินตรามักคงรูปแบบเช่นเดียวกันนี้เสมอในพื้นฐานรองรับอันเดียวกัน และดังนั้นจึงง่ายต่อการเข้าใจผิดที่ว่ามันเป็นเพียงวัตถุ แต่สิ่งเดียวกันนี้ เช่นสินค้า เงินตรา ฯลฯ ก็ล้วนสามารถเป็นตัวแทนของทุนหรือรายได้ ฯลฯ ฉะนั้นจึงเป็นที่กระจ่างชัด แม้กับนักเศรษฐศาสตร์เองว่า เงินตราไม่ใช่สิ่งจับต้องได้ แต่ว่าสิ่งเดียวกันนี้บางครั้งก็จับตัวเราได้ตัวข้อของทุน บางครั้งก็อยู่ในตัวข้อที่มีความหมายค่อนข้างตรงกันข้าม และทำให้เข้าใจไปได้ว่า มันเป็นทุนหรือไม่เป็นทุนก็ได้ แต่ที่แน่ชัดก็คือ มันเป็นความสัมพันธ์และก็สามารถเป็นได้แต่เพียงความสัมพันธ์ของการผลิตเท่านั้น

(24) Adam H. Müller (1774-1828) เป็นผู้นำความคิดปฏิกิริยาแบบโรแมนติคในทางประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นข้าราชการของออสเตรียสมัยเมตเทอนิก ข้อความที่มารู้จักชุกถึงอยู่ใน *Die Elemente des Staatskunst, Erster Theil*, Berlin, 1809, pp. 226-41.

(25) "Reddam de meo proprio decimas Deo tam in Viventae Capitale (livestock), quam in mortuis Fructibus terrae" (I shall give a tithe of my property to God, both in living cattle and in the dead fruits of the soil)

รายชื่อ เอกสารวิชาการที่จัดพิมพ์แล้ว

1. เฉลิมมาลัย ราชภัฏหารักษ์ : พัฒนาการเกษตรกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย
พ.ศ. 2435-2475 ราคาปก 10.-
2. ลำพวรรณ น่วมบุญลือ : สิทธิและหน้าที่ของสตรีตามกฎหมาย ราคาปก 10.-
3. พิชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์ : การปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย
ตั้งแต่ พ.ศ. 2411-2478 ราคาปก 10.-
4. พวงเพชร สุรัตน์วิกุล : เปรียบเทียบผลงานของเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ
พ.ศ. 2435-2475 ราคาปก 10.-
5. ชมพูนท นาคีรักษ์ : บทบาทของที่ปรึกษาชาวต่างประเทศในรัชสมัยพระบาท-
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ราคาปก 10.-
6. อังฉรา กาญจโนมัย : การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
พ.ศ. 2325-2394 ราคาปก 10.-
7. วิภาลัย ชีรชัย : การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ของรัฐธรรมนูญไทยฉบับต่าง ๆ
ราคาปก 10.-
8. ชิลวี มาดดาสิโน ชอลสิงกา : การจัดการชลประทานในสมัยพระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ราคาปก 10.-
9. ลักขมี รัตตสัมพันธ์ : บทบาทของจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี : ด้านการ
ลงทุนทางธุรกิจ ราคาปก 10.-
10. ปิยะฉัตร ปิตะวรรณ : การยกเลิกระบบไพร่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุล-
เกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2411-2453 ราคาปก 10.-
11. นิธิ เอียวศรีวงศ์ : ประวัติศาสตร์นิพนธ์ตะวันตก ราคาปก 40.-
12. ชาลวิททย์ เกษตรศิริ : สังคมประวัติศาสตร์พม่า ราคาปก 35.-
13. คาร์ล ซี. ชิมเมอร์แมน : การสำรวจเศรษฐกิจในชนบทแห่งสยาม ราคาปก 40.-
14. จินตนา ดำรงค์เลิศ : ชีวิตและงานของอังเดร มาลโรซ์ ราคาปก 50.-
15. สมศักดิ์ ศรีสังคม : ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจทวีปยุโรป จากยุคศักดินาบรรพ
ถึง ค.ศ. 1750 ราคาปก 120.-
16. สุภา ภักษา : ฝรั่งเศส : วิวัฒนาการของความคิดในสิบศตวรรษ : จากยุคแรก
เริ่มถึง ค.ศ. 1800 ราคาปก 40.-
17. วรณีย์ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน : การเล่นของเด็กภาคกลาง ราคาปก 75.-
18. ทิเรก กุลสิริสวัสดิ์ : สำเภาพาณิชย์สุลต่าน ราคาปก 20.-
19. เจตนา นาควิริยะ : แนวทางการประเมินคุณค่าวรรณคดีในวรรณคดีวิจารณ์
เยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ-อเมริกัน ในศตวรรษที่ 20 ราคาปก 150.-
20. ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ : การก่อรูปของเศรษฐกิจก่อนระบบทุนนิยม
(แปลจาก Karl Marx ; Pre-Capitalist Economic Formations
ฉบับแปลโดย Jack Cohen) ราคาปก

รายชื่อคณะกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

1.	นายเสน่ห์ จามริก	ประธานกรรมการ
2.	นางเพ็ชรี สุมิตร	รองประธาน
3.	นางสาวกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
4.	นายรัชชัย ยงกิตติกุล	กรรมการ
5.	นางสาวสดชื่น ชัยประสาน	กรรมการ
6.	นายสุเทพ สุนทร เกษัช	กรรมการ
7.	นายมนรนิติ เศรษฐบุตร	กรรมการ
8.	นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์	กรรมการ
9.	นายวิทยา สุจริตตนาภิรักษ์	กรรมการ
10.	นางอารี สัมพรศรี	กรรมการ
11.	นางอมรา พงศาพิชญ์	กรรมการ
12.	นางสาวสุลักษณ์ เลิศแก้วศรี	กรรมการและผู้ช่วยเหรัญญิก
13.	นายเฉลิม ทองศรีพงศ์	กรรมการที่ปรึกษากฎหมาย
14.	นายบัณฑิต อิศวาลิชย์	กรรมการและผู้ปรึกษากฎหมาย
15.	นายเกริกเกียรติ มีพัฒน์เสวีธรรม	กรรมการและเหรัญญิก
16.	นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
17.	นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	กรรมการและผู้จัดการ